

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘ. 768/2022*

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1^{ου} ορόφου του κτηρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1^Α, Αθήνα, την 28^η Δεκεμβρίου 2021, ημέρα Τρίτη και ώρα 17:30, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Ιωάννης Λιανός

Μέλη: Καλλιόπη Μπενετάτου (Αντιπρόεδρος)

Παναγιώτης Φώτης

Ιωάννης Στεφάτος

Μαρία Ιωαννίδου (Εισηγήτρια)

Μαρία Ιωάννα Ράντου

Σωτήριος Καρκαλάκος και

Μιχαήλ Πολέμης, λόγω κωλύματος του τακτικού μέλους Ιωάννη Πετρόγλου

Γραμματέας: Ηλιάνα Κούτρα

Θέμα της συνεδρίασης: Λήψη απόφασης επί Κανονιστικής παρέμβασης στην αγορά διανομής έντυπου Τύπου σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 3959/2011.

Πριν την έναρξη της συζητήσεως, ο Πρόεδρος της Επιτροπής όρισε Γραμματέα της συνεδριάσεως την υπάλληλο της Γραμματείας Προέδρου, Αντιπροέδρου και Εισηγητών, Ηλιάνα Κούτρα με αναπληρώτρια την Ευγενία Ντόρντα.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού στις 23.12.2020, έχοντας υπόψη το άρθρο 11 Ν. 3959/2011 για κανονιστική παρέμβαση σε κλάδους της οικονομίας, αποφάσισε αυτεπαγγέλτως την εκκίνηση της

* Η παρούσα απόφαση εκδίδεται σε μια (1) επιπλέον έκδοση με τα διακριτικά: (1) Προς Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Από την παραπάνω έκδοση έχουν αφαιρεθεί τα απόρρητα επιχειρηματικά στοιχεία (όπου η ένδειξη [...]) τα οποία δεν θα πρέπει να περιέλθουν σε γνώση του αντίστοιχου αποδέκτη της έκδοσης, σύμφωνα με το άρθρο 41 του ν. 3959/2011 (ΦΕΚ 93 Α'/20.4.2011), όπως ισχύει, και τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 54 Β'/16.1.2013).

σχετικής διαδικασίας στον κλάδο διανομής Τύπου, προκειμένου να εξετάσει τις συνθήκες ανταγωνισμού στον ως άνω κλάδο και εφόσον διαπιστώσει ότι σε αυτόν τον κλάδο δεν υπάρχουν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού και κρίνει ότι η εφαρμογή των άρθρων 1, 2 και 5 μέχρι 10 Ν. 3959/2011 δεν επαρκεί για τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, με αιτιολογημένη απόφασή της, να λάβει κάθε αναγκαίο μέτρο για τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στον συγκεκριμένο κλάδο (Ανακοίνωση της Επιτροπής Ανταγωνισμού (14 Ιανουαρίου 2021) με θέμα: «Εκκίνηση διαδικασίας κανονιστικής παρέμβασης στον κλάδο διανομής Τύπου σύμφωνα με το άρθρο 11 του Ν. 3959/2011»).

Στις 23.3.2021 δημοσιεύθηκαν οι απόψεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού, ως προς τη μη ύπαρξη συνθηκών ανταγωνισμού στον κλάδο διανομής Τύπου σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 του Ν. 3959/2011 όπως ισχύει, οι οποίες αποτέλεσαν το αντικείμενο της δημόσιας διαβούλευσης η οποία διήρκησε από τις 24.3.2021 έως 23.4.2021.

Στη συνέχεια υποβλήθηκαν απόφορές και λοιπούς ενδιαφερόμενους που συμμετείχαν στη διαδικασία της δημόσιας διαβούλευσης, περίληψη των οποίων δημοσιεύθηκε την 7.5.2021.

Κατόπιν, στις 5.10.2021 η Επιτροπή Ανταγωνισμού, σε συνέχεια των πρώτων Απόψεών της και των απόψεων που υπεβλήθησαν στη δημόσια διαβούλευση, βάσει του άρθρου 11 (3) Ν. 3959/2011, δημοσίευσε τις δεύτερες Απόψεις της με τις οποίες διαπίστωσε ξανά ότι, και μετά τη διενέργεια της διαβούλευσης, στο συγκεκριμένο κλάδο δεν υπάρχουν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού και ανακοίνωσε συγκεκριμένα μέτρα για τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, παράλληλα δε, κήρυξε την έναρξη της 2ης δημόσιας διαβούλευσης, διάρκειας 30 ημερών, ήτοι από 6.10.2021 έως και 18.11.2021. Στις 03.12.2021 η Επιτροπή Ανταγωνισμού δημοσίευσε περίληψη των απόψεων των φορέων και λοιπών ενδιαφερομένων που συμμετείχαν στην ανωτέρω διαβούλευση.

Κατά την συνεδρίαση της 28^{ης} Δεκεμβρίου 2021, ο Πρόεδρος έδωσε τον λόγο στην Εισηγήτρια, Μαρία Ιωαννίδου, η οποία ανέπτυξε συνοπτικά την υπ' αριθ. πρωτ. οικ.10011/10.12.2021 γραπτή Εισηγήση και εισηγήθηκε όπως η Επιτροπή Ανταγωνισμού διαπιστώσει, με βάση τα διαλαμβανόμενα στην εισήγηση, ότι κατά το παρόν χρονικό σημείο, δεν συντρέχει δυνατότητα

εφαρμογής του άρθρου 11 Ν. 3959/2011. Με την ολοκλήρωση της ανάπτυξης της εισήγησης, η Επιτροπή, προχώρησε σε διάσκεψη η οποία συνεχίστηκε την 28^η Ιανουαρίου 2022 και ολοκληρώθηκε την 4^η Φεβρουαρίου 2022, ημέρα Παρασκευή και ώρα 17:00 (χωρίς τη συμμετοχή της Μαρίας Ιωάννας Ράντου στη συνεδρίαση της 4^{ης} Φεβρουαρίου 2022, η οποία έχει αποχωρήσει από την Επιτροπή Ανταγωνισμού στις 31.1.2022). Η Επιτροπή Ανταγωνισμού, με τη συμμετοχή της Εισηγήτριας, Μαρίας Ιωαννίδου, η οποία δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία και αφού έλαβε υπόψη την έκθεση της αρμόδιας Εισηγήτριας, κατόπιν της εξέτασης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 του Ν. 3959/2011 όπως ισχύει, του κλάδου της διανομής Τύπου, καθώς και τις απόψεις που διατύπωσαν οι φορείς και οι λοιποί ενδιαφερόμενοι κατά την ως άνω διαδικασία,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ :

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I	ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ	5
II	Η ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 11 Ν. 3959/2011.	8
II.1	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ – ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	8
II.2	ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ	11
II.3	ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ	12
III	ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΤΥΠΟΥ 14	
III.1	ΣΚΟΠΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	14
III.2	ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ.....	15
III.2.1	ΠΡΩΤΗ ΦΑΣΗ.....	15
III.2.2	ΔΕΥΤΕΡΗ ΦΑΣΗ.....	17
IV	Η ΑΓΟΡΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΤΥΠΟΥ.....	22
IV.1	ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	22
IV.2	ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΓΟΡΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΤΥΠΟΥ	24
IV.2.1	ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΥ ΔΙΑΝΟΜΗΣ.....	24
IV.2.2	ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΥΠΟΔΙΑΝΟΜΕΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΠΡΑΚΤΟΡΩΝ.....	25
IV.2.3	ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΣΗΜΕΙΩΝ ΠΩΛΗΣΗΣ	26
IV.3	ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ	27
IV.3.1	ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΖΗΤΗΣΗΣ – ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΤΥΠΟΥ	27
IV.3.2	ΕΜΠΟΔΙΑ ΕΙΣΟΔΟΥ – ΔΥΝΗΤΙΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ – ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΤΩΝ ΕΝΤΥΠΩΝ	28
IV.3.3	ΜΕΡΙΔΙΟ ΑΓΟΡΑΣ ΆΡΓΟΣ	29
V	ΤΟ ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΔΙΑΝΟΜΗΣ.....	30
V.1	ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	30
V.2	ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ.....	31
V.2.1	ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΆΡΓΟΣ	31
V.2.2	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΆΡΓΟΣ	36

V.3	ΚΥΚΛΟΙ ΕΡΓΑΣΙΩΝ – ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ.....	37
V.4	Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΑΡΓΟΣ	38
V.4.1	Η ΑΠΟΨΗ ΤΩΝ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ.....	39
V.4.2	Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΒΑΚΕΡ ΤΙΛΛΥ	39
V.4.3	ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΑ ΣΤΗΝ ΥΠ’ ΑΡΙΘ. 39/2019 ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ.....	40
VI	ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΑΡΘΡΟΥ 11 Ν. 3959/2011.....	41
VI.1	ΕΛΛΕΙΨΗ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ.....	41
VI.1.1	ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΤΥΠΟΥ	41
VI.1.2	ΔΟΜΗ ΜΟΝΑΔΙΚΟΥ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΥ ΔΙΑΝΟΜΗΣ.....	48
VI.2	ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ	57
VII	ΜΕΤΡΑ.....	57
VII.1	ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΕΑ.....	57
VII.2	ΤΑ ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝΤΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΤΑ ΤΙΣ ΔΕΥΤΕΡΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΕΑ.....	59
VII.3	ΑΠΟΨΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ	63
VII.3.1	Η ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ	63
VII.3.2	Η ΑΠΟΨΗ ΤΩΝ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ.....	64
VII.3.3	Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΑΡΓΟΣ ΑΕ.....	73
VII.3.4	Η ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΦΟΡΕΑ	79
VII.4	ΤΑ ΕΠΙΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ.....	80
VIII	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	95
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 - ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΘΕΣΕΩΝ ΠΡΩΤΗΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ.....	95
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ.....	126
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 - Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΝΩΝ	135

I ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

1. Η Ολομέλεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού (εφεξής και «ΕΑ») αποφάσισε στις **23.12.2020** την **εκκίνηση** κανονιστικής παρέμβασης στον κλάδο διανομής Τύπου βάσει του άρθρου 11 Ν. 3959/2011¹.
2. Στις **12.03.2021** υποβλήθηκε ενώπιον της ΕΑ το υπ' αριθ. πρωτ. 2311 Ενημερωτικό Σημείωμα (εφεξής και «**Πρώτο Σημείωμα**»). Το Πρώτο Σημείωμα περιέγραφε τη λειτουργία της αγοράς διανομής Τύπου, τις ισχύουσες συνθήκες ανταγωνισμού καθώς και τα ενδεχόμενα προβλήματα που διαπιστώνονταν στη λειτουργία του αποτελεσματικού ανταγωνισμού όπως αποτυπώθηκαν στην υπ' αριθ. 39/2019 «Γνωμοδότηση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, βάσει του άρθρου 23 παρ. 1 του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, επί αιτήματος παροχής γνώμης του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης και του Υπουργού Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, αναφορικά με τη λειτουργία του ανταγωνισμού στην εθνική αγορά διανομής προϊόντων έντυπου Τύπου» (εφεξής και «**Γνωμοδότηση**») και συμπληρώθηκαν με την έκθεση των εμπειρογνομόνων που ορίστηκαν από την ΕΑ². Επιπλέον κατέγραφε προτάσεις ως προς το περιεχόμενο της Ανακοίνωσης της ΕΑ για την έναρξη της πρώτης δημόσιας διαβούλευσης.
3. Εν συνεχεία, στις **23.03.2021** η ΕΑ προέβη στη δημοσίευση των Αποψεών³ της (εφεξής και «**Πρώτες Απόψεις**»), με τις οποίες διαπιστώθηκε η μη ύπαρξη συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στον κλάδο αγοράς διανομής Τύπου, τα οποία δεν δύνανται να επιλυθούν με την εφαρμογή των άρθρων 1, 2 και 5 μέχρι 10 του Ν. 3959/2011.
4. Οι Πρώτες Απόψεις τέθηκαν σε Δημόσια Διαβούλευση (εφεξής και «**Πρώτη Διαβούλευση**»), σύμφωνα με το άρθρο 11 (2) Ν. 3959/2011, η οποία διήρκεσε έως τις 23.04.2021. Στο πλαίσιο της Πρώτης Διαβούλευσης υπήρξαν συνολικά **δέκα (10) συμμετοχές**: ήτοι από το πρακτορείο διανομής Άργος ΑΕ (εφεξής ως «Άργος» ή «Πρακτορείο»), από εκδοτικές εταιρίες ([...]) και λοιπές εκδοτικές εταιρίες συνεργαζόμενες με την Άργος για τη διανομή των εντύπων τους, από ένα φυσικό πρόσωπο (η ιδιότητα του οποίου δεν προσδιορίζεται), καθώς και από [...] (εφεξής ως [...])

¹ Επισημαίνεται ότι στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας, η Ολομέλεια της Επιτροπής Ανταγωνισμού κλήρωσε ταυτόχρονα την υπόθεση σε Εισηγητή κατά το άρθρο 15 παρ.1 και 2 Ν. 3959/2011. Η δεύτερη δημόσια διαβούλευση (όπως προβλέπεται στη σχετική διάταξη του άρθρου 11(4) Ν. 3959/2011) έληξε στις 18.11.2021. Η Εισήγηση κατατίθεται μετά το πέρας της δεύτερης διαβούλευσης και προ της λήψης απόφασης της Επιτροπής κατά το άρθρο 11 (5) Ν. 3959/2011.

² Βλ. υπ' αριθ 86/9.12.2020 και 93/30.12.20 Πρακτικά της Επιτροπής με τα οποία ορίστηκαν ως εμπειρογνώμονες βάσει του άρθρου 21(7) Ν.3959 οι κκ J. Azar και J. Cagé αντίστοιχα. Οι ανωτέρω εμπειρογνώμονες κατέθεσαν τις υπ' αριθ. πρωτ. 165/17.03.2021 και 166/17.03.2021 εκθέσεις τους. Οι εμπειρογνώμονες ορίστηκαν βάσει του άρθρου 21(7) Ν. 3959/2011, το οποίο ορίζει ότι «[η] Επιτροπή Ανταγωνισμού μπορεί να συμβουλευέται ειδικούς και εμπειρογνώμονες, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, για ιδιαίτερα θέματα και προβλήματα, εφόσον το κρίνει αναγκαίο και σκόπιμο».

³ Απόψεις Επιτροπής Ανταγωνισμού – Κανονιστική Παρέμβαση στον Κλάδο Διανομής Τύπου: Δημόσια Διαβούλευση <https://www.epant.gr/files/2021/kanonistiki/apopseis_ea_kanonistiki_typos.pdf>

ή «συνδικαλιστικό φορέα»). Η περίληψη των σχετικών απόψεων δημοσιεύτηκε με βάση το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο⁴ στην ιστοσελίδα της Επιτροπής⁵.

5. Με την ολοκλήρωση της Πρώτης Διαβούλευσης και την αξιολόγηση των θέσεων των συμμετεχόντων σε αυτή, η ΕΑ προέβη στον ορισμό εξειδικευμένου εμπειρογνώμονα⁶, προκειμένου, σε συνεργασία με τον αρχικώς ορισθέντος εμπειρογνώμονα⁷, για την περαιτέρω επεξεργασία της οικονομικής ανάλυσης, όπως αναδείχθηκαν από τα συμμετέχοντα στη διαβούλευση μέρη. Η συμπληρωματική Έκθεση του αρχικώς ορισθέντος εμπειρογνώμονα,⁸ οι απόψεις που συλλέχθηκαν κατά την Πρώτη Διαβούλευση, καθώς και η αξιολόγηση των ανωτέρω καταγράφηκαν στο υπ' αριθ. πρωτ. 2936 Ενημερωτικό Σημείωμα (εφεξής «**Δεύτερο Σημείωμα**») προς την ΕΑ, το οποίο κατατέθηκε στις **09.07.2021**. Στο εν λόγω Σημείωμα, περιλαμβάνεται η αξιολόγηση της Εισηγήτριας επί της ύπαρξης ή μη προβλήματος στη λειτουργία του αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην εξεταζόμενη αγορά και προτείνονται σχετικά μέτρα.
6. Κατόπιν των ανωτέρω και λαμβανομένων υπόψη των πληροφοριών και θέσεων που συλλέχθηκαν κατά τα παραπάνω στάδια, η ΕΑ προέβη στις **05.10.2021** στη δημοσίευση των Απόψεών⁹ της (εφεξής «**Δεύτερες Απόψεις**»), με τις οποίες διαπίστωσε ξανά ότι και μετά τη διενέργεια της διαβούλευσης, στο συγκεκριμένο κλάδο της οικονομίας δεν υπάρχουν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού, και ανακοίνωσε συγκεκριμένα μέτρα, τα οποία θεωρεί ότι είναι τα απολύτως αναγκαία, πρόσφορα και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, για τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού.
7. Κατ' αντιστοιχία με τις Πρώτες Απόψεις, οι Δεύτερες Απόψεις της ΕΑ, τέθηκαν, σύμφωνα με το άρθρο 11 (4) Ν. 3959/2011, σε δημόσια διαβούλευση (εφεξής «**Δεύτερη Διαβούλευση**»), η οποία διήρκεσε από τις 06.10.2021 έως τις 18.11.2021. Στη Δεύτερη Διαβούλευση υπήρξαν συνολικά **επτά (7) συμμετοχές**, πέντε (5) δε εκ των συμμετεχόντων είχαν λάβει μέρος και στην Πρώτη Διαβούλευση. Ειδικότερα, συμμετείχαν, η Άργος, τέσσερις (4) εκδοτικές εταιρίες [...], ένα φυσικό

⁴ Βλ. υπ' αριθ. 3716/2006 Απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης («ΥΑ 3716/2006») με θέμα «Διαδικασία Δημόσιας Διαβούλευσης του άρθρου 5 του ν. 703/1977». Η υπ' αριθ. 3716/2006 ΥΑ εξακολουθεί να ισχύει, κατά το μέρος που δεν έρχεται σε αντίθεση προς τις επιμέρους ρυθμίσεις του Ν. 3959/2011, ενώ κατά το κεφάλαιό της που αντίκειται στις ρυθμίσεις του Ν. 3959/2011, πρέπει να θεωρηθεί ότι καταργήθηκε και κατ'επίκληση η νεότερη διάταξη του Ν. 3959/2011. Η ΥΑ 3716/2006 προβλέπει ότι «[...] 6. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη λήξη της διαβούλευσης, καταχωρίζει στο διαδικτυακό τόπο της [και του Υπουργείου Ανάπτυξης] περίληψη των απόψεων, οι οποίες εκφράστηκαν, κατά τρόπο που να διασφαλίζει, το απόρρητο της ταυτότητας του προσώπου που τις διατύπωσε. Επίσης, δεν ανακοινώνονται στοιχεία, που έχουν χαρακτηριστεί ως εμπιστευτικά από το πρόσωπο που τα διαβίβασε ή τα απέστειλε».

⁵ Βλ σχετικά https://www.epant.gr/files/2021/kanonistiki/perilipsi-protheseon-7_5_21_final.pdf

⁶ Βλ. υπ' αριθ 42/29.4.21 Πρακτικό της Επιτροπής με το οποίο ορίστηκε ο καθηγητής Lapo Fillistrucchi ως εμπειρογνώμονας βάσει του άρθρου 21(7) Ν.3959/2011.

⁷ Πιο συγκεκριμένα, με τον καθηγητή Jose Azar. Βλ. ως ανωτέρω το υπ' αριθ 93/30.12.20 Πρακτικό της Επιτροπής με το οποίο ορίστηκε ως εμπειρογνώμονας βάσει του άρθρου 21(7) Ν.3959/2011.

⁸ Κατά τη σύνταξη του Δευτέρου Σημειώματος, η ημερομηνία για την κατάθεση του οποίου είχε οριστεί η 9^η Ιουλίου 2021, εκκρεμούσε η υποβολή της Έκθεσης του καθηγητή Lapo Fillistrucchi. Βλ Δεύτερο Σημείωμα, παρ. 9 και υπ. 17. Όπως επεσήμανε το Δεύτερο Σημείωμα, η συμπληρωματική έκθεση του καθηγητή Lapo Fillistrucchi δεν αναμένετο να αποκλίσει από το πόρισμα του πρώτου εμπειρογνώμονα, όπερ και επιβεβαιώθηκε από την μεταγενεστέρως υποβληθείσα έκθεση, και επομένως δεν δύνατο να αλλάξει την αξιολόγηση στο Δεύτερο Σημείωμα. Όπως σημειώνει ο καθηγητής Lapo Fillistrucchi στην υπ' αριθ. πρωτ. 6042/14.07.2021 έκθεσή του, το μοντέλο του πρώτου εμπειρογνώμονα είναι βασισμένο σε σωστές υποθέσεις και έχει αναπτυχθεί σε ορθή βάση. Ως εκ τούτου και τα συμπεράσματά του είναι σωστά.

⁹ Βλ. και https://www.epant.gr/files/2021/kanonistiki/apopseis_ea_kanonistiki_typos_b_diavoulefisi.pdf.

πρόσωπο και η [...]. Η περίληψη των σχετικών απόψεων δημοσιεύτηκε με βάση το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο στην ιστοσελίδα της Επιτροπής¹⁰.

8. Οι υποβληθείσες απόψεις στην Πρώτη και τη Δεύτερη Διαβούλευση αξιολογήθηκαν, σε συνδυασμό με το σύνολο του αποδεικτικού υλικού από την Επιτροπή, και ελήφθησαν υπόψη στην παρούσα απόφαση στα πλαίσια του κανονιστικού χαρακτήρα της παρέμβασης.
9. Σε συνέχεια της διαπίστωσής της ότι στον κλάδο διανομής Τύπου δεν υπάρχουν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού και της κρίσης της ότι η εφαρμογή των άρθρων 1, 2 και 5 μέχρι 10 δεν επαρκεί για τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, η ΕΑ επιβάλλει με την παρούσα συγκεκριμένα μέτρα, τα οποία είναι απολύτως αναγκαία, πρόσφορα και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας για τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Στην Ενότητα II αναλύεται το περιεχόμενο και ο σκοπός της διάταξης του άρθρου 11 του Ν. 3959/2011. Στην Ενότητα III παρατίθεται το ιστορικό της έρευνας στο πλαίσιο της παρούσας, περιγράφονται αναλυτικά τα ανωτέρω στάδια καθώς και το περιεχόμενο των Σημειωμάτων, των Απόψεων της ΕΑ καθώς και των θέσεων των μετεχόντων στις δύο διαβουλεύσεις. Στην Ενότητα IV περιγράφεται η δομή και λειτουργία της αγοράς διανομής Τύπου ενώ η Ενότητα V, λόγω της υφιστάμενης μονοπωλιακής δομής της αγοράς, εστιάζει στο μοναδικό εν λειτουργία πρακτορείο διανομής έντυπου Τύπου. Περαιτέρω, η Ενότητα VI εξετάζει τις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 11 Ν.3959/2011, ήτοι την έλλειψη συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των στοιχείων και θέσεων που συλλέχθηκαν/υποβλήθηκαν κατά τα ανωτέρω, και την ανεπάρκεια αντιμετώπισης αυτών με τα «παραδοσιακά» εργαλεία του δικαίου του ανταγωνισμού. Η ενότητα VII αναλύει τα επιβαλλόμενα μέτρα.

¹⁰ Βλ. σχετικά < https://www.epant.gr/files/2021/kanonistiki/Perilipsi_Ypomnimaton_b_diavoulefsis.pdf >

II Η ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 11 Ν. 3959/2011.

II.1 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ – ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

10. Σύμφωνα με το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο των άρθρων 11¹¹ και 14 παρ. 2 (γ)¹² του Ν. 3959/2011, όπως ισχύει, δίνεται η δυνατότητα στην Επιτροπή Ανταγωνισμού της αυτεπάγγελτης¹³ κανονιστικής παρέμβασης σε κλάδους της οικονομίας, εφόσον διαπιστώνεται μετά από σχετική έρευνα και δημόσια διαβούλευση ότι δεν υπάρχουν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού υπό τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία που ορίζονται στη διάταξη. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού εξετάζει συγκεκριμένο κλάδο της ελληνικής οικονομίας που υπάγεται στην αρμοδιότητά της και εφόσον α) διαπιστώσει ότι στον κλάδο αυτό δεν υπάρχουν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού και β) κρίνει ότι η εφαρμογή των άρθρων 1, 2 και 5 μέχρι 10 του Ν. 3959/2011 δεν επαρκεί για τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού μπορεί, με αιτιολογημένη απόφασή της, να λάβει κάθε αναγκαίο μέτρο για τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στον συγκεκριμένο κλάδο της οικονομίας¹⁴. Οι εν λόγω προϋποθέσεις πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά σύμφωνα με τη γραμματική διατύπωση αλλά και την ερμηνεία του νόμου.
11. Μετά την έναρξη της διαδικασίας¹⁵ και μέσα σε ενενήντα (90) ημέρες η ΕΑ δημοσιοποιεί επαρκώς και με πρόσφορο τρόπο τις αιτιολογημένες απόψεις της ως προς τη μη ύπαρξη συνθηκών ανταγωνισμού στο συγκεκριμένο υπό εξέταση κλάδο της εθνικής οικονομίας και θέτει αυτές και σε δημόσια διαβούλευση (1η) καθορίζοντας και τις επί μέρους αγορές από τις οποίες αποτελείται ο κλάδος αυτός¹⁶. Η επαρκής δημοσιοποίηση των απόψεων εξασφαλίζεται με σχετική περιληπτική ανακοίνωση σε δύο τουλάχιστον οικονομικές εφημερίδες πανελληνίας κυκλοφορίας, καθώς και με πλήρη δημοσίευση στο διαδικτυακό τόπο της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Η δημόσια διαβούλευση διαρκεί τουλάχιστον τριάντα (30) ημέρες¹⁷.
12. Μετά το πέρας της (1ης) δημόσιας διαβούλευσης, εφόσον η ΕΑ διαπιστώσει ξανά ότι στον συγκεκριμένο κλάδο της οικονομίας δεν υπάρχουν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού, ανακοινώνει συγκεκριμένα μέτρα τα οποία θεωρεί ότι είναι απολύτως αναγκαία, πρόσφορα και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, για τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Οι απόψεις της ΕΑ αναφορικά με τα προτεινόμενα μέτρα τίθενται εκ νέου σε δημόσια διαβούλευση (2η)¹⁸.

¹¹ Βλ. σχετικά το άρθρο 11 του Ν. 3959/2011 με τίτλο Κανονιστική Παρέμβαση σε κλάδους της οικονομίας.

¹² Βλ. σχετικά το άρθρο 14 παρ. 2 Ν. 3959/2011 για τις αρμοδιότητες της ΕΑ: «2. Ιδίως, η Επιτροπή Ανταγωνισμού: ... γ) Λαμβάνει κάθε απολύτως αναγκαίο κανονιστικό μέτρο που αποσκοπεί στη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 11».

¹³ Βλ. και δυνατότητα για αίτημα του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, σύμφωνα με το λεκτικό της διάταξης του άρθρου 11.

¹⁴ Βλ. άρθρο 11(1) εδ. α του Ν. 3959/2011.

¹⁵ Βλ. το υπ' αριθ. 91/23.12.2020 Πρακτικό της Ολομέλειας της Επιτροπής Ανταγωνισμού και Δελτίο Τύπου της ΕΑ της 14.1.2021 <https://www.epant.gr/enimerosi/deltia-typou/item/1271-deltio-typou-apofasi-tis-epitropis-antagonismoy-gia-tin-ekkinisi-diadikasias-kanonistikis-paremvasis-ston-klado-dianomis-typou-symfona-me-to-arthro-11-tou-n-3959-2011.html>

¹⁶ Βλ. άρθρο 11(1) εδ. β του Ν. 3959/2011.

¹⁷ Βλ. άρθρο 11(2) του Ν. 3959/2011.

¹⁸ Βλ. άρθρο 11(3) του Ν. 3959/2011.

13. Η επαρκής δημοσιοποίηση των απόψεων της ΕΑ για τα μέτρα εξασφαλίζεται εκ νέου με σχετική περιληπτική ανακοίνωση σε δύο τουλάχιστον οικονομικές εφημερίδες πανελλήνιας κυκλοφορίας, καθώς και με πλήρη δημοσίευση στο διαδικτυακό τόπο της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Η ανωτέρω (2^η) δημόσια διαβούλευση διαρκεί επίσης τουλάχιστον τριάντα (30) ημέρες¹⁹.
14. Η ΕΑ μετά το πέρας και της (2ης) διαβούλευσης και αφού λάβει υπόψη τα αποτελέσματα αυτής, επιβάλλει, με απόφασή της (σε Ολομέλεια)²⁰, η οποία είναι και η μόνη εκτελεστή, τα συγκεκριμένα μέτρα τα οποία θεωρεί ότι είναι απολύτως αναγκαία, πρόσφορα και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας για τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού²¹. Η εν λόγω απόφαση της Ολομέλεια της ΕΑ δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και αναρτάται στο διαδίκτυο (την ιστοσελίδα της ΕΑ)²².
15. Αν η Επιτροπή Ανταγωνισμού διαπιστώσει ότι η έλλειψη συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού οφείλεται, μεταξύ άλλων, και σε πράξεις νομοθετικού περιεχομένου, γνωμοδοτεί, κατά το άρθρο 23, για την κατάργηση ή τροποποίηση αυτών. Η γνωμοδότηση της Επιτροπής υποβάλλεται στον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό και κοινοποιείται στον Υπουργό Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας (νυν Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων)²³.
16. Ακολούθως, το αργότερο μέσα σε δύο (2) έτη από την έκδοση της απόφασης, η Επιτροπή Ανταγωνισμού οφείλει να κινήσει τη διαδικασία εξέτασης του σχετικού κλάδου της οικονομίας και να αξιολογήσει κατά πόσον έχουν αποκατασταθεί οι συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού ή κατά πόσον είναι αναγκαίο να τροποποιηθούν τα μέτρα τα οποία έχει λάβει και να επιβληθούν μέτρα ελαφρύτερα ή βαρύτερα, κατά περίπτωση. Σε κάθε περίπτωση ο Υπουργός Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας (νυν Υπουργός Ανάπτυξης και Επενδύσεων) μπορεί να υποβάλει σχετικό αίτημα στην Επιτροπή Ανταγωνισμού, πριν από τη συμπλήρωση των δύο ετών και πάντως τουλάχιστον ένα έτος από την έκδοση της απόφασης, εφόσον κρίνει ότι έχουν αποκατασταθεί οι συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού ή ότι είναι αναγκαίο να τροποποιηθούν τα μέτρα τα οποία έχει λάβει και να επιβληθούν μέτρα ελαφρύτερα ή βαρύτερα, κατά περίπτωση²⁴.
17. Οι αποφάσεις της ΕΑ που εκδίδονται σύμφωνα με τις παραγράφους 5 εδάφιο α' και 6 του άρθρου 11 του Ν. 3959/2011 προσβάλλονται με αίτηση ακύρωσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, από όποιον έχει έννομο συμφέρον²⁵.

¹⁹ Βλ. άρθρο 11(4) του Ν. 3959/2011.

²⁰ Βλ. άρθρο 11(8) εδ. α του Ν. 3959/2011 : «Για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου, η Επιτροπή Ανταγωνισμού αποφασίζει σε Ολομέλεια».

²¹ Βλ. άρθρο 11(5) εδ. α του Ν. 3959/2011.

²² Βλ. σχετικά άρθρο 47 του Ν. 3959/2011 και άρθρο 28 Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΚΥΑ 117/2013, ΦΕΚ Β 54/16.1.2013), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει (βλ. ΚΥΑ 93700/2020, ΦΕΚ Β 3917/14.9.2020).

²³ Βλ. άρθρο 11(5) εδ. β του Ν. 3959/2011.

²⁴ Βλ. άρθρο 11(6) του Ν. 3959/2011.

²⁵ Βλ. άρθρο 11(7) του Ν. 3959/2011.

18. Για την εφαρμογή του άρθρου 11 του Ν. 3959/2011, η Επιτροπή Ανταγωνισμού αποφασίζει σε Ολομέλεια. Για τη συλλογή των αναγκαίων στοιχείων εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 38, 39, 40 και 41 του Ν. 3959/2011²⁶.
19. Σε κάθε επιχείρηση, η οποία δεν εφαρμόζει τις αποφάσεις που εκδίδονται σύμφωνα με τις παραγράφους 5 και 6 του άρθρου 11 του Ν. 3959/2011, επιβάλλεται, με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού, σύμφωνα με το άρθρο 25 του Ν. 3959/2011, πρόστιμο τουλάχιστον δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ, που μπορεί να ανέλθει μέχρι ποσό ίσο με το δέκα τοις εκατό (10%) του συνολικού κύκλου εργασιών της επιχείρησης της χρήσης πριν από την έκδοση της σχετικής απόφασης²⁷.
20. Τέλος, με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας (νυν Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων), η οποία εκδίδεται ύστερα από σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, μπορεί να ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα, που αφορούν στη δημόσια διαβούλευση, το περιεχόμενο αυτής, στη διαδικασία, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα²⁸. Η εν λόγω υπουργική απόφαση δεν έχει εισέτι εκδοθεί. Κατ' εξουσιοδότηση της αντίστοιχης προϊσχύουσας διάταξης του άρθρου 5 παρ. 11 του Ν. 703/77 εκδόθηκε, έπειτα και από την από 26.5.2006 σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η υπ' αριθ. 3716/2006 Απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης (εφεξής: «ΥΑ 3716/2006») με θέμα «*Διαδικασία Δημόσιας Διαβούλευσης του άρθρου 5 του ν. 703/1977*». Η υπ' αριθ. 3716/2006 ΥΑ εξακολουθεί να ισχύει, κατά το μέρος που δεν έρχεται σε αντίθεση προς τις επιμέρους ρυθμίσεις του Ν. 3959/2011, ενώ κατά το κεφάλαιό της που αντίκειται στις ρυθμίσεις του Ν. 3959/2011, πρέπει να θεωρηθεί ότι καταργήθηκε και κατ'ισχύει η νεότερη διάταξη του Ν. 3959/2011.
21. Συγκεκριμένα, το άρθρο 51 του Ν. 3959/2011 προβλέπει τα εξής: «*[α]πό την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργείται ο Ν. 703/1977 καθώς και κάθε άλλη αντίθετη διάταξη νόμου*». Κατά την έννοια της διάταξης του άρθρου 51 του Ν. 3959/2011 στις καταργούμενες ρητά διατάξεις του Ν. 703/1977, δεν περιλαμβάνεται η βάση της καταργούμενης νομοθετικής εξουσιοδότησης εκδοθείσα ΥΑ 3716/2006. Συνακόλουθα η κανονιστική αυτή πράξη εξακολουθεί κατ' αρχήν να ισχύει και μετά την κατάργηση του εξουσιοδοτικού νόμου (Ν. 703/1977) κατά το μέρος που δεν αντίκειται στις επιμέρους ρυθμίσεις και μέχρι την έκδοση των αντίστοιχων αυτών κανονιστικών πράξεων σύμφωνα με τη νέα εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 11 παρ. 10 του Ν. 3959/2011. Ειδικότερα, η ΥΑ 3716/2006 ισχύει, κατά το μέρος που δεν αντίκειται στις επιμέρους ρυθμίσεις του άρθρου 11 του Ν. 3959/2011 (βλ. τις διατάξεις των παρ. 1, 4²⁹, 6, 7 ΥΑ 3716/2006), ενώ οι

²⁶ Βλ. άρθρο 11(8) του Ν. 3959/2011.

²⁷ Βλ. άρθρο 11(9) του Ν. 3959/2011.

²⁸ Βλ. άρθρο 11(10) του Ν. 3959/2011.

²⁹ Βλ. σχετικά «1. Η διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 5 του ν. 703/1977 κινείται είτε αυτεπάγγελτα από την Επιτροπή Ανταγωνισμού είτε μετά από αίτημα του Υπουργού Ανάπτυξης. [...]

4. Η δημοσίευση των απόψεων της Επιτροπής Ανταγωνισμού, οι οποίες θα αποτελέσουν αντικείμενο διαβούλευσης, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 5 του ν. 703/1977, περιλαμβάνει τουλάχιστον τα εξής:

(α) τις συγκεκριμένες αγορές, οι οποίες, κατά την άποψη της Επιτροπής Ανταγωνισμού, συνθέτουν τον υπό εξέταση κλάδο της οικονομίας,

(β) τις αιτιολογημένες απόψεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού σχετικά με την ύπαρξη ή μη αποτελεσματικού ανταγωνισμού σε κάθε μία από τις αγορές, οι οποίες συνθέτουν τον συγκεκριμένο κλάδο της οικονομίας,

διατάξεις της, οι οποίες αντίκεινται στις επιμέρους ρυθμίσεις του Ν. 3959/2011 (βλ. τις διατάξεις των παρ. 2, 3, 5, 8, 9 της ΥΑ 3716/2006), καταργήθηκαν σιωπηρώς.

II.2 ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

22. Η κανονιστική παρέμβαση σε κλάδους της οικονομίας από την Επιτροπή Ανταγωνισμού εισήχθη το πρώτον το 2005 με το άρθρο 9 του Ν. 3373/2005 (προσθήκη του άρθρου 5 στο Ν. 703/1977), το οποίο ακολούθως τροποποιήθηκε το 2009 με τα άρθρα 9 και 28³⁰ του Ν. 3784/2009³¹ και εν συνεχεία εισήχθη το άρθρο 11 του Ν. 3959/2011 όπως ισχύει σήμερα³².
23. Η αρχική διάταξη του άρθρου 5 του Ν. 703/77 έτυχε εφαρμογής από την ΕΑ στον κλάδο αγοράς και εμπορίας πετρελαιοειδών κατόπιν αιτήματος του Υπουργού Ανάπτυξης.³³ Η ΕΑ στο πλαίσιο

(γ) θέματα που καλούνται να σχολιάσουν ή να απαντήσουν όσοι επιθυμούν να συμμετάσχουν στη δημόσια διαβούλευση,

(δ) πρόσκληση προς όσους ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στη διαβούλευση να εκφράσουν τις απόψεις τους και να γνωστοποιήσουν τυχόν στοιχεία που διαθέτουν και τα οποία είναι χρήσιμα για την διαμόρφωση της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού,

(ε) τη διάρκεια της διαβούλευσης,

(στ) τον τρόπο με τον οποίο όσοι συμμετέχουν στη δημόσια διαβούλευση γνωστοποιούν τις απόψεις και τα στοιχεία που διαθέτουν,

(ζ) την επισήμανση ότι στη δημόσια διαβούλευση μπορεί να λαμβάνει μέρος οποιοδήποτε πρόσωπο, ανεξάρτητα από την επίκληση εννόμου συμφέροντος,

(η) την επισήμανση ότι η κατάθεση των απόψεων νομικού προσώπου που συμμετέχει στη διαβούλευση γίνεται από το νόμιμο εκπρόσωπό του» [...]

6. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη λήξη της διαβούλευσης, καταχωρίζει στο διαδικτυακό τόπο της και του Υπουργείου Ανάπτυξης περίληψη των απόψεων, οι οποίες εκφράστηκαν, κατά τρόπο που να διασφαλίζει, το απόρρητο της ταυτότητας του προσώπου που τις διατύπωσε. Επίσης, δεν ανακοινώνονται στοιχεία, που έχουν χαρακτηριστεί ως εμπιστευτικά από το πρόσωπο που τα διαβίβασε ή τα απέστειλε.

7. Εάν η Επιτροπή Ανταγωνισμού, διαπιστώσει ότι υπάρχει αποτελεσματικός ανταγωνισμός στις επιμέρους αγορές, οι οποίες συνθέτουν τον υπό εξέταση κλάδο, παύει κάθε περαιτέρω ενέργεια με απόφαση της, η οποία εκδίδεται εντός τριάντα (30) ημερών από τη λήξη της διαβούλευσης. Εάν αντίθετα η Επιτροπή Ανταγωνισμού διαπιστώσει ότι δεν υπάρχουν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού σε όλες ή κάποιες από τις αγορές που συνθέτουν τον υπό εξέταση κλάδο της οικονομίας, επιβάλλει με αιτιολογημένη απόφαση της τα προσήκοντα μέτρα συμπεριφοράς ή διαρθρωτικά μέτρα. Η απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού εκδίδεται εντός εξήντα (60) ημερών από τη λήξη της διαβούλευσης. [...]

³⁰ Το άρθρο 28 του Ν. 3784/2009 επέφερε νομοτεχνικές βελτιώσεις.

³¹ Με τις τροποποιήσεις του Ν. 3784/2009 ενισχύθηκε κυρίως η κανονιστική αρμοδιότητα της Επιτροπής Ανταγωνισμού, καθώς καταργήθηκε η πρόβλεψη για έκδοση υπουργικής απόφασης, η οποία να ενεργοποιεί ή να τροποποιεί ή/και αίρει τις κανονιστικές αποφάσεις της ΕΑ και οι εν λόγω αποφάσεις ίσχυαν πλέον αυτοδικαίως από την έκδοσή τους. Επίσης, διευρύνθηκαν (από ένα (1) σε δύο (2) έτη) τα χρονικά όρια που είχε στη διάθεσή της η ΕΑ για να ελέγξει κατά πόσο τα μέτρα που έθεσε σε ισχύ είχαν επιφέρει αποτελέσματα.

³² Η διάταξη του άρθρου 11 του Ν. 3959/2011 διατήρησε τη ρύθμιση της κανονιστικής παρέμβασης της ΕΑ με μικρές αλλαγές κυρίως διαδικαστικές, όπως τη διεύρυνση του αρχικού διαστήματος από εξήντα (60) σε ενενήντα (90) ημέρες, την εξειδίκευση της επαρκούς δημοσιοποίησης των απόψεων της ΕΑ μέσω δημοσίευσης τους σε οικονομικές εφημερίδες και στο διαδικτυακό τόπο της ΕΑ, την αναφορά σε λήψη συγκεκριμένων μέτρων (χωρίς εξειδίκευση αυτών σε μέτρα διαρθρωτικά ή συμπεριφοράς ούτε στο είδος αυτών), στην τροποποίηση του ανώτατου ύψους και της βάσης του προστίμου από 15% σε έως 10% του συνολικού κύκλου εργασιών, στην πρόβλεψη γνωμοδότησης, κατά το άρθρο 23, για την κατάργηση ή τροποποίηση πράξεων νομοθετικού περιεχομένου σε περίπτωση διαπίστωσης ότι η έλλειψη συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, μεταξύ άλλων οφείλεται σε αυτές καθώς και στην κατάργηση της παρ. 11 που αναφερόταν στην εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 ΣυνθΕΚ και των άρθρων 1, 2, 4επ. του Ν. 703/77 εφόσον από τη διαδικασία της έρευνας και της διαβούλευσης, προκύψει ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής τους.

³³ Βλ. αποφάσεις της ΕΑ 334/V/2007 και 418/V/2008. Επισημαίνεται ότι η ΕΑ είχε εκδώσει σειρά αποφάσεων με τις οποίες διαπίστωνε παραβάσεις αλλά και αξιολόγησε συγκεντρώσεις. Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις της ΕΑ

της κανονιστικής παρέμβασής της, διερεύνησε τον κλάδο πετρελαιοειδών σε όλα τα στάδια (δύλιση), χονδρική εμπορία, λιανική διάθεση και πρότεινε με τις ανωτέρω κανονιστικές αποφάσεις της την υιοθέτηση συγκεκριμένων μέτρων από την Πολιτεία για την αντιμετώπιση των δομικών αδυναμιών και χρόνιων προβλημάτων, τα οποία δυσχέραιναν το επίπεδο του ανταγωνισμού και δρούσαν αυξητικά στο επίπεδο των τιμών των καυσίμων.

24. Έκτοτε, μετά την εισαγωγή του Ν. 3959/2011, δεν έτυχε εφαρμογής από την ΕΑ η κανονιστική παρέμβαση σε κλάδο της οικονομίας.³⁴

II.3 ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

25. Σκοπός της ρύθμισης του άρθρου 11 του Ν. 3959/2011³⁵ είναι να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα της παρέμβασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού σε περιπτώσεις που οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην αγορά δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά μέσω της ex post (εκ των υστέρων) εφαρμογής των διατάξεων περί συμπράξεων, κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης ή συγχωνεύσεων. Με βάση άλλες εξουσίες που της παρέχονται από το ν. 3959/2011, η Επιτροπή δύναται, αφενός μεν να εκθέτει τις απόψεις της και να προτείνει μέτρα, στο πλαίσιο κλαδικών ερευνών (άρθρο 40 Ν. 3959/2011) και, αφετέρου, να γνωμοδοτεί επί διατάξεων σχεδίων νόμων που ενδεχόμενα εισάγουν κρατικά ή άλλης φύσης ρυθμιστικά εμπόδια (άρθρο 23 Ν. 3959/2011). Με τη διάταξη του άρθρου 11 του ν. 3959/2011 ουσιαστικά παρέχεται η δυνατότητα και η ευελιξία στην ΕΑ να καλύπτει ενδεχόμενα κενά του νόμου³⁶, προχωρώντας ενδεχομένως και σε μία εκ των προτέρων εφαρμογή κανονιστικών μέτρων έναντι στρεβλώσεων του ανταγωνισμού. Η ΕΑ ως θεματοφύλακας του ελεύθερου ανταγωνισμού διαθέτει την επιστημονική και την απαιτούμενη «ειδική» γνώση για τα ιδιαίτερος τεχνικά και οικονομικά θέματα της ρύθμισης τη αγοράς στον εν λόγω τομέα³⁷. Η συγκεκριμένη αρμοδιότητα θα πρέπει όμως να ασκείται μόνο σε περιπτώσεις στις οποίες κρίνεται αναγκαίο να υπάρχει τέτοια κανονιστική παρέμβαση, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του νόμου, ώστε να είναι αποτελεσματική και να επιτελέσει το ρόλο της και την αποστολή της³⁸.
26. Συγκεκριμένα, με το άρθρο αυτό παρέχεται στην Επιτροπή Ανταγωνισμού η δυνατότητα κανονιστικής παρέμβασης, ώστε να αντιμετωπίζονται περιπτώσεις, κατά τις οποίες σε συγκεκριμένο κλάδο της οικονομίας δεν υπάρχουν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Στις περιπτώσεις αυτές, με βάση την αιτιολογική έκθεση του ν. 3959/2011 (άρθρο 11) «*Η Επιτροπή δύναται να παρεμβαίνει με μέτρα διαρθρωτικά ή συμπεριφοράς, τα οποία κρίνονται αναγκαία,*

242/III/2003 (απορριπτική), 263/IV/2004 (διαπίστωση εναρμονισμένης πρακτικής από τα πρατήρια υγρών καυσίμων Άρτας), 327/V/2007 (διαπίστωση εναρμονισμένης πρακτικής στην αγορά αεροπορικού καυσίμου από εταιρίες δύλισης), 502/2010 (απορριπτική). Βλ. και Γνωμοδότηση 29/VII/2012 για την άρση των περιορισμών και ρυθμίσεων που δημιουργούν εμπόδια στη λειτουργία του ελεύθερου ανταγωνισμού στον κλάδο των πετρελαιοειδών.

³⁴ Για λόγους πληρότητας, επισημαίνεται ότι κατά την έκδοση της παρούσας εκκρεμεί η κανονιστική παρέμβαση της Επιτροπής στον κλάδο των κατασκευών, η οποία εκκίνησε κατόπιν σχετικής απόφασης της ΕΑ στις 08.01.2021. Βλ. σχετικά < <https://www.epant.gr/enimerosi/kanonistikiki-kataskeves.html> >.

³⁵ Βλ. σχετικά την Αιτιολογική Έκθεση του Ν. 3959/2011.

³⁶ Βλ. σχετικά Πρακτικά της Βουλής του Ν. 3959/2011.

³⁷ Γ. Ι. Δελλής, Ο δικαστικός έλεγχος της κυρωτικής λειτουργίας των ανεξάρτητων αρχών, Δίκη 2003, σελ. 1281 επ.

³⁸ Βλ. σχετικά Πρακτικά της Βουλής του Ν. 3959/2011.

πρόσφορα και αναλογικά προς τον επιδιωκόμενο σκοπό» , ώστε να επανέλθουν στον συγκεκριμένο κλάδο της οικονομίας συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Λόγω της κανονιστικής φύσης της διαδικασίας και της μη πρόβλεψης ακρόασης των ενδιαφερόμενων φορέων, σύμφωνα με τον νομοθέτη³⁹ εισάγεται μία διαδικασία που περιλαμβάνει εκτενή διαβούλευση με την αγορά, προκειμένου να διατυπώνονται, να καταγράφονται και να μελετώνται οι υποβληθείσες απόψεις πριν από τη λήψη κάθε απόφασης.

27. Περαιτέρω, οι αρμοδιότητες αυτές ασκούνται κατά την αρχή της αναλογικότητας, με κριτήρια γενικά, αντικειμενικά και απρόσωπα, εν όψει των ειδικών συνθηκών που επικρατούν σε συγκεκριμένο κλάδο της εθνικής οικονομίας, όταν η αγορά στον κλάδο αυτό δεν μπορεί να επανέλθει σε συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού με τα άλλα θεσμοθετημένα μέτρα. Εν προκειμένω, η ΕΑ οφείλει να κρίνει κατά τη θεσμοθέτησή τους αν τα μέτρα είναι πράγματι αναγκαία και πρόσφορα σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας.⁴⁰
28. Όπως επισημαίνεται στις Δεύτερες Απόψεις της ΕΑ « *[σ]κοπός του άρθρου 11 Ν. 3959/2011 είναι, σύμφωνα με το κείμενο της διάταξης, σε αυτές τις περιπτώσεις η «δημιουργία» συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στο συγκεκριμένο κλάδο της οικονομίας, και όχι απλώς η διόρθωση των αντι-ανταγωνιστικών επιπτώσεων συγκεκριμένων πρακτικών, όπως αυτό ισχύει για την εφαρμογή εκ των υστέρων των κανόνων ανταγωνισμού. Συνεπώς, το ratio legis της διάταξης απαιτεί από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, όταν ασκεί τη διακριτική της ευχέρεια να παρέμβει σε έναν κλάδο, την **ανάπτυξη προφυλακτικών μέτρων** (prophylactic remedies) με σκοπό τη δημιουργία αποτελεσματικών συνθηκών ανταγωνισμού, όχι μόνο στη συγκεκριμένη χρονική στιγμή αλλά και σε βάθος χρόνου, έχοντας υπόψη ότι η απουσία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού σε βάθος χρόνου, μπορεί να επιδράσει τόσο στις στρατηγικές όσο και στα κίνητρα των εταιριών στον συγκεκριμένο κλάδο, οι οποίες ασφαλώς λαμβάνουν υπόψη τους το γενικότερο θεσμικό πλαίσιο το οποίο συνεπώς καθορίζει και τη δομή της αγοράς αλλά και τη μορφή και ένταση της ανταγωνιστικής διαδικασίας».*⁴¹ Επομένως, για την εφαρμογή του άρθρου 11 Ν. 3959/2011 προϋποτίθεται η διαπίστωση μη ύπαρξης συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού και, κατά περίπτωση, η διαπίστωση της δυνατότητας επέλευσης μελλοντικών επιπτώσεων, οπότε προτείνεται η λήψη προφυλακτικών μέτρων.

³⁹ Βλ. σχετικά την Αιτιολογική έκθεση του Ν. 3373/2005.

⁴⁰ Σύμφωνα με τη συνταγματική αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 25 παρ. 1 του Συντάγματος εδάφιο τέταρτο) οι επιβαλλόμενοι από το νόμο περιορισμοί στην επαγγελματική ελευθερία πρέπει να είναι πρόσφοροι και αναγκαίοι για την επίτευξη του επιδιωκόμενου από το νομοθέτη σκοπού δημόσιου ή κοινωνικού συμφέροντος και να μην είναι δυσανάλογοι σε σχέση προς αυτόν. Όσον αφορά τον έλεγχο της προσφορότητας και αναγκαιότητας των μέτρων που θεσπίζονται για την επίτευξη του εν λόγω σκοπού, ο νομοθέτης - στον οποίο περιλαμβάνεται και ο κανονιστικός νομοθέτης - διαθέτει ευρύ περιθώριο εκτίμησης, για τον καθορισμό των ρυθμίσεων που αυτός κρίνει πρόσφορες και αναγκαίες. Ως εκ τούτου, ο δικαστικός έλεγχος της τήρησης της αρχής της αναλογικότητας περιορίζεται στην κρίση αν η θεσπιζόμενη ρύθμιση είτε είναι προδήλως απρόσφορη, είτε υπερβαίνει προδήλως το απαραίτητο για την πραγματοποίηση του επιδιωκόμενου σκοπού μέτρο (Σ.τ.Ε. 3031/2008 Ολομ.). Βλ. Σπυρόπουλος, Κοντιάδης, Ανθόπουλος, Γεραπετρίτης, (Ανθόπουλος), Ερμυντ (2017) άρθ. 5 παρ. 1, σελ. 684 επ.

⁴¹ Δεύτερες Απόψεις, σκ. 116. Η έμφαση προστέθηκε.

III ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΤΥΠΟΥ

III.1 ΣΚΟΠΟΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

29. Η ΕΑ έχει προβεί σε μια σειρά αυτεπάγγελτων ερευνών και αποφάσεων στην αγορά διανομής Τύπου βάσει των κείμενων διατάξεων του Ν. 3959/2011,⁴² πριν την εκκίνηση της παρούσας κανονιστικής παρέμβασης.
30. Όπως όμως επισημαίνει η ΕΑ στην υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησή της, για την αποκατάσταση και διασφάλιση της λειτουργίας του ανταγωνισμού στην εν λόγω αγορά, **η κατασταλτικού χαρακτήρα εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 1 και 2 του Ν. 3959/2011 (και άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ) δεν είναι επαρκής**, καθώς «[τ]α αίτια ανυπαρξίας συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού ενδέχεται να μην οφείλονται εξ ολοκλήρου σε ενδεχόμενες αντί-ανταγωνιστικές συμπεριφορές οι οποίες μπορεί να επιτείνουν, αλλά όχι πάντα να δημιουργούν το ενδεχόμενο αντί-ανταγωνιστικού αποκλεισμού και άλλης βλάβης στους ενδιάμεσους καταναλωτές, το αναγνωστικό κοινό και γενικότερα την πολυφωνία του τύπου»⁴³.
31. Όπως επισημάνθηκε στην ως άνω Γνωμοδότηση, η υπό κρίση αγορά διέπεται από **συγκεκριμένα δομικά χαρακτηριστικά και θεσμική οργάνωση τέτοια που καθιστούν τη λειτουργία του αποτελεσματικού ανταγωνισμού επισφαλή**⁴⁴. Λόγω της φύσης των εν λόγω χαρακτηριστικών, η εφαρμογή των «παραδοσιακών εργαλείων» του δικαίου ανταγωνισμού (άρθρων 1, 2 και 5 μέχρι 10 Ν. 3959/2011 και 101 και 102 ΣΛΕΕ) ενδέχεται να μην επαρκεί για τη διασφάλιση της αποκατάστασης των συνθηκών εκείνων που θα επέτρεπαν τη λειτουργία του αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην υπό κρίση αγορά.
32. Συναφώς επισημαίνεται ότι η ανάγκη διατήρησης της πολυφωνίας του Τύπου δύναται να ληφθεί εμπράκτως υπόψη όταν η Επιτροπή Ανταγωνισμού εξετάζει την ύπαρξη, ή όχι, συνθηκών «αποτελεσματικού ανταγωνισμού», καθώς η ΕΑ καλείται να διασφαλίσει τον ελεύθερο ανταγωνισμό, υπό το πρίσμα της προστασίας ενός ελάχιστου επιπέδου πλουραλισμού και πολυφωνίας, μέσω της ελευθερίας κυκλοφορίας, διανομής και πώλησης εντύπων⁴⁵. Όπως αναφέρθηκε στην Γνωμοδότηση της ΕΑ,

«η έννοια του «αποτελεσματικού ανταγωνισμού» μπορεί να ερμηνευτεί ανάλογα με το πώς κρίνονται ανά περίπτωση οι θετικές επιπτώσεις στη συγκεκριμένη αγορά ή/και κλάδο της οικονομίας της ελεύθερης ανταγωνιστικής διαδικασίας. Η ανάλυση για το τι μπορεί να θεωρηθεί ως θετική επίπτωση δεν εξαρτάται μόνο από την οικονομική στάθμηση του οφέλους που μπορεί να προκύψει για τη συνολική ευημερία ή για το πλεόνασμα του καταναλωτή, αλλά και από την ανάλυση πολλαπλών άλλων

⁴² Για μία επισκόπηση των εν λόγω ερευνών και αποφάσεων, βλ. Ενότητα III του Πρώτου Σημειώματος και Ενότητα I.3 των Πρώτων Απόψεων.

⁴³ Ο. π. βλ. σκ. 284 της Γνωμοδότησης. Η έμφαση έχει προστεθεί.

⁴⁴ Βλ. σκ. 284 της Γνωμοδότησης, όπου αναφέρεται ότι «*τυχόν κατασταλτική αντιμετώπιση ενδεχόμενων πρακτικών αποκλεισμού (όπως λ.χ. λήψη τυχόν διορθωτικών μέτρων), λόγω των δομικών και θεσμικών συνθηκών στη διανομή έντυπου τύπου, οι οποίες προαναφέρθηκαν και της μετοχικής σύνθεσης και οργάνωσης του πρακτορείου, ενδέχεται να μην μπορούν να επιδιορθώσουν ουσιαστικά την ανταγωνιστική διαδικασία.*

⁴⁵ Βλ. σκ. 21, 284 της Γνωμοδότησης και Πρώτες Απόψεις, Ενότητα I.2.

παραγόντων που χρειάζεται να ληφθούν υπόψη λόγω του υπάρχοντος νομικού πλαισίου, του οποίου το εθνικό και Ενωσιακό δίκαιο του ανταγωνισμού αποτελούν κομμάτι. Ειδικά, αναφέρονται συνταγματικά κατοχυρωμένα δικαιώματα ή δικαιώματα που προστατεύονται από την Χάρτα των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως και σε γενικές κατευθύνσεις που δίνονται για την ερμηνεία του εθνικού και Ενωσιακού δικαίου του ανταγωνισμού. Το Σύνταγμα επίσης εγγυάται την πολυφωνία στον δημόσιο λόγο ως προϋπόθεση της ελεύθερης διαμόρφωσης της γνώμης και της ελευθερίας της πληροφόρησης ως συστατικό στοιχείο της λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος⁴⁶. Όσον αφορά τον Τύπο το Σύνταγμα επιτρέπει τη λήψη μέτρων εκ μέρους του κράτους για τη διασφάλιση ενός ελάχιστου επιπέδου πλουραλισμού. Ο σημαντικός ρόλος των μέσων ενημέρωσης στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης χρησιμεύει ως βάση για ειδικές ρυθμίσεις που αποβλέπουν στην εξασφάλιση του πλουραλισμού των μέσων ενημέρωσης (παρουσία ενός ικανού αριθμού μέσων από διάφορες και ανεξάρτητες φωνές) και της ποικιλομορφίας των ιδίων μέσων (παρουσία διάφορων πολιτικών και πολιτιστικών απόψεων). Ο πλουραλισμός των μέσων ενημέρωσης και η ελευθερία έκφρασης υποστηρίζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση⁴⁷ [...] Επομένως, οποιαδήποτε αναφορά στο γενικότερο Ενωσιακό και εθνικό νομικό πλαίσιο, όπως για παράδειγμα στην ανάγκη διατήρησης της πολυφωνίας του Τύπου, δεν πρέπει να θεωρηθεί ως επιπλέον σκοπός του δικαίου ανταγωνισμού, αλλά ως ερμηνευτική επιταγή, η οποία θα πρέπει να ληφθεί εμπράκτως υπόψη όταν η Επιτροπή Ανταγωνισμού εξετάζει την ύπαρξη, ή όχι, συνθηκών «αποτελεσματικού ανταγωνισμού». Συνεπώς, η Επιτροπή Ανταγωνισμού δεν ξεφεύγει των αρμοδιοτήτων της όταν λαμβάνει υπόψη αυτές τις γενικότερες αρχές και αξίες στην ερμηνεία και στην εφαρμογή του δικαίου ανταγωνισμού»⁴⁸.

33. Υπ' αυτό το πρίσμα, καθίσταται προφανές ότι η κανονιστική παρέμβαση της ΕΑ στην αγορά της διανομής Τύπου έχει ως σκοπό να διασφαλίσει τον ελεύθερο ανταγωνισμό, υπό το πρίσμα της προστασίας ενός ελάχιστου επιπέδου πλουραλισμού και πολυφωνίας, μέσω της ελευθερίας κυκλοφορίας, διανομής και πώλησης εντύπων.

III.2 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

34. Κατωτέρω παρατίθενται τα κυριότερα διαδικαστικά βήματα, που προηγήθηκαν της έκδοσης της παρούσας. Η Πρώτη Φάση καταλαμβάνει το διάστημα μέχρι την ολοκλήρωση της Πρώτης Διαβούλευσης. Η Δεύτερη Φάση καταλαμβάνει την παράθεση των υποβληθεισών στη διαβούλευση απόψεων, το Δεύτερο Σημείωμα και τις Δεύτερες Απόψεις.

III.2.1 ΠΡΩΤΗ ΦΑΣΗ

III.2.1.1 ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΕΑ

35. Στις από 23.03.2021 **Πρώτες Απόψεις**, η ΕΑ εστίασε στη μονοπωλιακή δομή της αγοράς καθώς και στη δομή του μοναδικού πρακτορείου διανομής Τύπου. Στηριζόμενη στη θεωρητική ανάλυση

⁴⁶ Το άρθρο 14, παράγραφος 9 του Συντάγματος συμπεριλαμβάνει τη διασφάλιση της πολυφωνίας και απαγορεύει τη συγκέντρωση του ελέγχου περισσότερων μέσων ενημέρωσης αυτής ή άλλης μορφής.

⁴⁷ Βλ. COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT, Media pluralism in the Member States of the European Union, Brussels, 16 January 2007 SEC(2007) 32.

⁴⁸ Σελ. 6-7 και παράγραφοι 20-21 της Γνωμοδότησης της Ε.Α.

της κάθετης κοινής ιδιοκτησίας και στην εμπειρική ανάλυση των εμπειρογνομόνων⁴⁹, η οποία ενδείκνυε ότι λόγω της δομής της μετοχικής σύνθεσης του μοναδικού πρακτορείου διανομής, υφίσταντο κίνητρα χρέωσης υψηλότερης τιμής διανομής σε σχέση με αυτή που θα ίσχυε σε περίπτωση μη συμμετοχής εκδοτικών εταιριών στο μετοχικό της κεφάλαιο, διαπίστωσε ότι η παρούσα δομή του πρακτορείου με τη συμμετοχή μετόχων εκδοτών στο μετοχικό του κεφάλαιο δημιουργεί δυνητικά κίνητρα για την πρόκληση:

- 1) Συντονισμένων αποτελεσμάτων εναρμονισμένης συμπεριφοράς,
- 2) Μη συντονισμένων αποτελεσμάτων συνιστάμενων σε μονομερείς επιχειρηματικές αποφάσεις, οι οποίες μπορεί να ευνοήσουν τους μετόχους-εκδότες.

36. Η ΕΑ έθεσε τα δομικά προβλήματα που εντόπισε στην αγορά διανομής έντυπου Τύπου σε επίπεδο πρακτορείου καθώς και τα συμπεράσματα ανάπτυξης κινήτρων κατά τα ανωτέρω σε δημόσια διαβούλευση. Όπως σημειώνεται στις Πρώτες Απόψεις, το περιεχόμενό τους καθώς και οι διαπιστώσεις της ΕΑ αποτελούσαν ανοικτά θέματα που κλήθηκαν να σχολιάσουν ή απαντήσουν όσοι επιθυμούσαν να συμμετάσχουν στη δημόσια διαβούλευση.

III.2.1.2 Η ΠΡΩΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

37. Στη δημόσια διαβούλευση συμμετείχαν συνολικά επτά (7) εκδοτικές εταιρίες⁵⁰, το πρακτορείο Άργος⁵¹, ένας συνδικαλιστικός φορέας⁵² καθώς και ένα φυσικό πρόσωπο, χωρίς να διευκρινίζεται η ιδιότητά του⁵³. Τα εν λόγω μέρη παρέθεσαν τις θέσεις τους επί των Απόψεων της ΕΑ, οι οποίες δημοσιεύτηκαν στην ιστοσελίδα της ΕΑ⁵⁴. Σημειώνεται ότι από τις επτά (7) εταιρίες που συμμετείχαν στη δημόσια διαβούλευση, [...]. Συνοπτικά τα συμμετέχοντα μέρη ανέφεραν τα εξής:
38. Σύμφωνα με κάποιες εκδοτικές επιχειρήσεις που συμμετείχαν στη δημόσια διαβούλευση, δεν επιβεβαιώνονται αδυναμίες στη λειτουργία του ανταγωνισμού στην αγορά της διανομής Τύπου συνεπεία του ιδιοκτησιακού καθεστώτος της Άργος και την ίδια στιγμή δεν υφίστανται περιορισμοί του ανταγωνισμού τέτοιοι που να αιτιολογούν την κανονιστική παρέμβαση της ΕΑ λόγω αδυναμίας αντιμετώπισής τους με την εφαρμογή των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού⁵⁵. Περαιτέρω, όπως επισήμαναν, η τιμή «χρέωσης» από μέρους της Άργος για τις παρεχόμενες στις εκδοτικές εταιρίες υπηρεσίες πρακτόρευσης και διανομής είναι πολύ μικρό μέρος της τιμής πώλησης του εντύπου. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με τον εξαιρετικά χαμηλό βαθμό υποκατάστασης (έως και απουσία υποκατάστασης κατά περίπτωση) μεταξύ των εντύπων συνεπάγεται ότι εκλείπει το οποιοδήποτε κίνητρο των εκδοτικών εταιριών – μετόχων της Άργος για αύξηση του κόστους διανομής εις βάρος των λοιπών εκδοτικών εταιριών.

⁴⁹ Βλ. Απόψεις, σκ. 121-172.

⁵⁰ Πρόκειται για τις εκδοτικές εταιρίες [...]

⁵¹ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή.

⁵² Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3661/23.04.2021 επιστολή της [...].

⁵³ Βλ. σχετικά την υπ' αριθ. πρωτ. 3489/21.04.2021 επιστολή του [...].

⁵⁴ Βλ. σχετικά < https://www.epant.gr/files/2021/kanonistiki/perilipsi-protheseon-7_5_21_final.pdf >

⁵⁵ Εξαιρέση σε αυτό αποτελεί η [...].

39. Μία (1) εκδοτική υποστήριξε ότι η πρόταση ρυθμιστικής παρέμβασης σε χρόνο που είναι εκκρεμής η κύρια διαδικασία για τη διανομή έντυπου τύπου ενέχει τον κίνδυνο της παραβίασης της αντικειμενικής αμεροληψίας της Αρχής, καθιστώντας έτσι τη διαδικασία άκαιρη.
40. Υπέρ της λήψης παρεμβατικών μέτρων από την ΕΑ, χωρίς ωστόσο να τα προσδιορίζει, τάχθηκε μόνο μία (1) εκδοτική εταιρία.
41. Εξάλλου, η Άργος σημείωσε ότι οι προβληματισμοί της ΕΑ, όπως καταγράφηκαν στις Πρώτες Απόψεις, είναι αβάσιμοι και σε κάθε περίπτωση δεν παρέχουν νόμιμο έρεισμα στην ΕΑ να ασκήσει την αρμοδιότητα του άρθρου 11 Ν.3959/2011. Περαιτέρω, υπογράμμισε τον παθητικό ρόλο που διαδραματίζουν οι εκδοτικές εταιρίες-μέτοχοι της Άργος στη διοίκησή της και άσκησε κριτική επί των υποθέσεων που έλαβαν υπόψη οι ορισθέντες εμπειρογνώμονες κατά την ανάπτυξη του μοντέλου και την εκπόνηση της σχετικής έκθεσής τους, εστιάζοντας σε τρία σημεία και αδυναμίες της μελέτης των εμπειρογνώμων (και κατ' επέκταση των εξαγόμενων συμπερασμάτων): α) στην απουσία άσκησης επιρροής των μετόχων στη διοίκηση της Άργος, β) στην απουσία κινήτρου αύξησης του κόστους διανομής των εντύπων εις βάρος τρίτων (μη μετόχων) εκδοτικών εταιριών και γ) στην απουσία ανάλυσης της μελέτης επί των επιπτώσεων των πρακτικών της Άργος στην ευημερία των καταναλωτών. Περαιτέρω, η Άργος κάλεσε την ΕΑ να μην προβεί στη λήψη οποιουδήποτε μέτρου εις βάρος της.
42. Ο συνδικαλιστικός φορέας, που μετείχε στη πρώτη διαβούλευση, κρίνοντας θετικά τη διαδικασία κανονιστικής παρέμβασης από την ΕΑ, εστίασε στα δομικά προβλήματα στη λειτουργία της αγοράς διανομής Τύπου που αντιμετωπίζουν τα τελικά σημεία πώλησης, καθώς και στη συμπίεση της αμοιβής τους για την άσκηση δραστηριότητας πώλησης Τύπου. Υπό το πρίσμα αυτό, κάλεσε την ΕΑ να λάβει υπόψη της και τη θέση των τελικών σημείων λαμβάνοντας μέτρα προς διασφάλιση των συμφερόντων τους, χωρίς ωστόσο να τα προσδιορίζει.
43. Επιπλέον το συμμετέχον φυσικό πρόσωπο στο υπόμνημά του εξέφρασε την αντίθεσή του με τη διαπίστωση της ΕΑ ότι η αγορά διανομής Τύπου στο επίπεδο του πρακτορείου φέρει χαρακτηριστικά φυσικού μονοπωλίου, σημειώνοντας ότι η διανομή των εντύπων δύναται να πραγματοποιηθεί από εταιρίες που παρέχουν υπηρεσίες μεταφορών (πχ εταιρίες κούριερ και logistics). Ως προς τη λήψη μέτρων από την ΕΑ, πρότεινε την επιβολή υποχρέωσης στην Άργος ώστε (α) να αποδίδει το σύνολο της πληρωτέας αξίας πωλήσεων στις εκδοτικές εταιρίες εντός δύο (2) ημερών από την απόσυρσή τους από τα τελικά σημεία στην Αθήνα και (β) να αποδίδει στις εκδοτικές εταιρίες τις προκαταβολές από τις πωλήσεις εντύπων σε τελικά σημεία της επαρχίας εντός δύο (2) ημερών από την απόσυρσή τους.

III.2.2 ΔΕΥΤΕΡΗ ΦΑΣΗ

III.2.2.1 ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ– ΟΙ ΔΕΥΤΕΡΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΕΑ

44. Κατά τα αναφερθέντα στην Ενότητα I, η Πρώτη Διαβούλευση έληξε στις 23.4.2021. Σε συνέχεια των υποβληθεισών στη δημόσια διαβούλευση απόψεων των συμμετεχόντων, η Επιτροπή Ανταγωνισμού όρισε εξειδικευμένο εμπειρογνώμονα⁵⁶, προκειμένου, σε συνεργασία με τον

⁵⁶ Βλ. υπ' αριθ 42/29.4.21 Πρακτικό της Επιτροπής με το οποίο ορίστηκε ο καθηγητής Lapo Fillistrucchi ως εμπειρογνώμονας βάσει του άρθρου 21(7) Ν.3959/2011.

αρχικώς ορισθέντα εμπειρογνώμονα⁵⁷, να προβεί σε περαιτέρω επεξεργασία τη διενεργηθείσας οικονομικής ανάλυσης. Προκειμένου να συμπληρωθεί η οικονομική ανάλυση και οι θεωρίες βλάβης που εντοπίζονται στις Πρώτες Απόψεις της Επιτροπής, λαμβανομένης υπόψη της Πρώτης Διαβούλευσης, η Επιτροπή Ανταγωνισμού ζήτησε συμπληρωματικά στοιχεία από την εταιρία Άργος⁵⁸ σχετικά με ημερήσιες (ή κατά περίπτωση εβδομαδιαίες) πωλήσεις εφημερίδων για τα έτη 2017 – 2020, την τιμή πώλησής τους, καθώς και τυχόν διαστήματα/ημερομηνίες που το εκάστοτε έντυπο δεν εκδόθηκε ή ανεστάλη η έκδοσή του. Επιπλέον η ΕΑ αποφάσισε τη διενέργεια επιπλέον μέτρων έρευνας για την ανάδειξη του τρόπου που λειτουργεί το λογισμικό πρόγραμμα που χρησιμοποιεί το μοναδικό πρακτορείο διανομής για την παρακολούθηση της διακίνησης και πώλησης των εντύπων⁵⁹, καθώς και την ανάθεση σε εταιρία δημοσκοπήσεων ([...]) της διενέργειας πρωτογενούς έρευνας, προκειμένου να αποτυπωθεί βάσει των προτιμήσεων ενός αντιπροσωπευτικού δείγματος του αναγνωστικού κοινού ο βαθμός εναλλαξιμότητας μεταξύ των ενημερωτικών εφημερίδων⁶⁰. Επιπλέον, στάλθηκαν επιστολές παροχής στοιχείων σε εταιρίες που αναλαμβάνουν την εκτύπωση εντύπων (εφημερίδων και περιοδικών) προκειμένου να προσδιοριστεί το σχετικό κόστος για τις εκδοτικές εταιρίες⁶¹. Περαιτέρω, στο πλαίσιο πληροφοριών για αλλαγή της μετοχικής σύνθεσης του μοναδικού πρακτορείου διανομής εντός του Μαΐου 2021, στάλθηκε σχετική επιστολή στην εταιρία για να προσδιοριστεί η ισχύουσα μετοχική της σύνθεση⁶².

45. Μετά την ολοκλήρωση της Πρώτης Διαβούλευσης και τη λήψη των στοιχείων στο πλαίσιο της ως άνω πρόσθετης έρευνας, υποβλήθηκε στην ΕΑ το υπ' αριθ. πρωτ. 5936/09.07.2021 Δεύτερο Σημείωμα. Εν προκειμένω, έχοντας λάβει υπόψη αφενός τις Πρώτες Απόψεις και τις εισερχόμενες θέσεις στην Πρώτη Διαβούλευση και αφετέρου την πρόσφατη αλλαγή στη μετοχική σύνθεση της

⁵⁷ Πιο συγκεκριμένα, με τον καθηγητή Jose Azar. Βλ. υπ' αριθ 93/30.12.20 Πρακτικό της Επιτροπής με το οποίο ορίστηκε ως εμπειρογνώμονας βάσει του άρθρου 21(7) Ν.3959/2011.

⁵⁸ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 4023/7.5.2021 επιστολή παροχής στοιχείων.

⁵⁹ Ειδικότερα, μετέβη κλιμάκιο της ΓΔΑ στα γραφεία της Άργος στις 28.05.2021 (βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 4712/27.05.2021 Εντολή Ελέγχου), στο πλαίσιο του οποίου λήφθηκε ανωμοτί κατάθεση από το στέλεχος της Άργος [...], αναφορικά με τη λειτουργία του λογισμικού που χρησιμοποιεί η εταιρία για την παρακολούθηση της διανομής των εντύπων καθώς και επίδειξη της λειτουργίας του στο κλιμάκιο ελέγχου.

⁶⁰ Βλ. σχετικά υπ' αριθ. 49/14.5.21 Πρακτικό της Επιτροπής.

⁶¹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 4441/20.05.2021, 4442/20.05.2021 και 4443/20.05.2021 επιστολές προς Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ, Ιβίσκος Συμμετοχές ΑΕ και Εκτυπώσεις Iris ΑΕΒΕ αντίστοιχα.

⁶² Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 5438/22.06.2021 επιστολή. Η εταιρία, με την υπ' αριθ. πρωτ. 5545/25.06.2021 επιστολή της, προσκόμισε τις τροποποιήσεις της μετοχικής της σύνθεσης από τη 02.09.2019 έως και την ημερομηνία αποστολής των σχετικών στοιχείων. Ειδικότερα, μεταβολές στη μετοχική σύνθεση της Άργος έλαβαν χώρα: α) στις [...], οπότε η εκδοτική εταιρία Sportday ΑΕ (εκδότρια της ομώνυμης αθλητικής εφημερίδας) απέκτησε τις μετοχές της πρώην μετόχου Νίκη Εκδοτική ΑΕ (εταιρία εκτυπωτικής δραστηριότητας) κατέχοντας έτσι μέχρι και σήμερα το [...] του μετοχικού κεφαλαίου της Άργος. Βάσει των δημοσιευμένων στοιχείων στο ΓΕΜΗ, το ισχύον ΔΣ της εταιρίας Sportday ΑΕ αποτελείται από τους κκ [...] (Πρόεδρος & Διευθύνων Σύμβουλος), [...] (Αντιπρόεδρος) και [...] (Μέλος) και β) στις [...] οπότε η εκδοτική εταιρία Λυκαβηττός ΙΚΕ (εκδότρια της πολιτικής εφημερίδας ΣΤΟ ΚΑΡΦΙ ΤΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟΥ) απέκτησε το σύνολο των μετοχών του [...] στην Άργος κατέχοντας έτσι μέχρι και σήμερα το [...] του μετοχικού κεφαλαίου του Πρακτορείου. Για λόγους πληρότητας σημειώνεται ότι διαχειριστής της εν λόγω εταιρίας είναι [...]. Σχετικά με την ισχύουσα μετοχική σύνθεση καθώς και τη διαχρονική εξέλιξή της, βλ. Ενότητα V.2 της παρούσας.

Άργος, τη νέα έκθεση του ορισθέντος από την ΕΑ εμπειρογνώμονα⁶³ καθώς και τα ευρήματα της δημοσκοπήσης που διενεργήθηκε από την εταιρία δημοσκοπήσεων για την ΕΑ προκειμένου να εκτιμηθεί ο βαθμός υποκαταστασιμότητας μεταξύ διαφόρων εντύπων, με το Δεύτερο Σημείωμα προτάθηκε στην ΕΑ η από μέρους της επαναξιολόγηση του προβλήματος ελλείψεως συνθηκών ανταγωνισμού στην αγορά διανομής Τύπου. Όπως επικουρικός, κατά το Δεύτερο Σημείωμα, αν η ΕΑ ήθελε κρίνει ότι, ενόψει της μονοπωλιακής δομής της αγοράς και της έστω δυνητικής υπαρξής κινδύνου κάθετου αποκλεισμού των ανταγωνιστών των μετόχων εκδοτών (ενόψει και των συχνών μεταβολών της μετοχικής σύνθεσης) υφίσταται ανάγκη λήψης μέτρων, προτάθηκε η υιοθέτηση Σινικών Τειχών, ως το μέτρο εκείνο που φαίνεται να συνάδει με την αρχή της αναλογικότητας.

46. Στο πλαίσιο των ανωτέρω, η ΕΑ λαμβάνοντας υπόψη τις συλλεχθείσες θέσεις κατά την Πρώτη Διαβούλευση, τα ευρήματα της έρευνας, τις υποβληθείσες εκθέσεις των εμπειρογνομόνων και το Δεύτερο Σημείωμα, προέβη στις 6.10.2021 στη δημοσίευση των Δεύτερων Απόψεών της, θέτοντάς αυτές σε δημόσια διαβούλευση. Στις Δεύτερες Απόψεις της, η ΕΑ σημειώνει ότι, η αγορά διανομής Τύπου σε επίπεδο πρακτορείου διανομής φέρει χαρακτηριστικά φυσικού μονοπωλίου, το οποίο, όμως, είναι ιδιωτικό και μη ρυθμιζόμενο, και συνεπώς αυτό συνιστά από μόνο του στρέβλωση του ανταγωνισμού. Παραλλήλως, η ΕΑ αναγνώρισε ότι στο πλαίσιο της πρόσφατης, εντός Μαΐου 2021, αλλαγής στη μετοχική σύνθεση του πρακτορείου η κάθετη κοινή ιδιοκτησία ορισμένων εκδοτικών επιχειρήσεων (Ελευθερία του Τύπου ΑΕ, S.A.J.P. ΙΚΕ, Λυκαβηττός ΙΚΕ, Sportday ΑΕ και Κόντρα ΙΚΕ) παραμένει, ενώ πλέον δεν φαίνεται πλέον να υπάρχει, με βάση αυτά τα στοιχεία της μετοχικής σύνθεσης, κάθετη κοινή ιδιοκτησία του μετόχου [...], ο οποίος είναι και ο μοναδικός μέτοχος της εκδοτικής ALTER EGO. Συνεπεία της ως άνω αλλαγής στη μετοχική σύνθεση του πρακτορείου, διαφοροποιείται και το μέγεθος του δείκτη vGUPPI, ο οποίος εξετάζει τη δυνατότητα και κίνητρα αύξησης της τιμής διανομής. Όπως αναφέρουν σχετικά οι εμπειρογνώμονες, με βάση τη νέα μετοχική σύνθεση της Άργος και τις απαντήσεις του αναγνωστικού κοινού, δεν υπάρχει συντελεστής εκτροπής από εφημερίδες ανταγωνιστών προς εφημερίδες των νυν μετόχων της Άργος, με την εξαίρεση της εφημερίδας Πρώτο Θέμα για την οποία προκύπτει συντελεστής εκτροπής 5% προς την εφημερίδα Στο Καρφί Σαβ/κου. Για τον λόγο αυτό, οι επιμέρους τιμές του δείκτη vGUPPI έκαστου μετόχου προς λοιπές εφημερίδες είναι μηδενικές, πλην της περίπτωσης των εφημερίδων Καθημερινή και Πρώτο Θέμα, που όμως και πάλι η τιμή του δείκτη διαμορφώνεται σε επίπεδα χαμηλότερα του «ασφαλούς» ορίου του 10% (συγκεκριμένα 8% και 3% αντίστοιχα). Παρά ταύτα, όπως σημειώνει η ΕΑ, το κίνητρο κάθετου περιορισμού των ανταγωνιστών εκδοτικών επιχειρήσεων δεν μπορεί να αποκλειστεί σε μετέπειτα αλλαγή της μετοχικής σύνθεσης του πρακτορείου, ενώ ο δείκτης vGUPPI δεν εξετάζει τις πιθανές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό μέσω της ποιοτικής υποβάθμισης των ανταγωνιστικών στους εκδότες μετόχους του Πρακτορείου Άργους εντύπων (π.χ. σε όρους περιεχομένου, πλήθους/συχνότητας εκδόσεων κ.λπ). Οι επιπτώσεις στην τιμή λόγω κάθετου αποκλεισμού είναι μία μόνο από τις πιθανές αντιανταγωνιστικές εκφάνσεις της κάθετης κοινής ιδιοκτησίας, η οποία ακόμα παρατηρείται στη συγκεκριμένη περίπτωση, μια και εξακολουθεί να υπάρχει κίνητρο για την αύξηση του κόστους της διανομής, μέσω της αύξησης της τιμής διανομής, με σκοπό τον περιορισμό της ποιότητας των

⁶³ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 έκθεση του καθηγητή Jose Azar που ορίστηκε ως εμπειρογνώμονας βάσει του άρθρου 21(7) Ν.3959/2011 βάσει του υπ' αριθ 93/30.12.2020 Πρακτικό της Επιτροπής.

προϊόντων ανταγωνιστικών εκδοτικών επιχειρήσεων, και συνεπώς την ανταγωνιστική τους αποδυνάμωση. Σε ένα δυναμικό περιβάλλον, η συνεχόμενη μείωση των αναγνωστών μιας εφημερίδας οδηγεί σε μείωση των επενδύσεων και σε μείωση του μεριδίου της στην αγορά. Σκοπός του άρθρου 11 ν. 3959/2011 είναι, σύμφωνα με το κείμενο της διάταξης, σε αυτές τις περιπτώσεις η «δημιουργία» συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στο συγκεκριμένο κλάδο της οικονομίας, και όχι απλώς η διόρθωση των αντι-ανταγωνιστικών επιπτώσεων συγκεκριμένων πρακτικών, όπως αυτό ισχύει για την εφαρμογή εκ των υστέρων των κανόνων ανταγωνισμού. Συνεπώς, το *ratio legis* της διάταξης απαιτεί από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, όταν ασκεί τη διακριτική της ευχέρεια να παρέμβει σε έναν κλάδο, την υιοθέτηση μέτρων με σκοπό τη δημιουργία αποτελεσματικών συνθηκών ανταγωνισμού, όχι μόνο στη συγκεκριμένη χρονική στιγμή αλλά και σε βάθος χρόνου, έχοντας υπόψη ότι η απουσία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού σε βάθος χρόνου, μπορεί να επιδράσει τόσο στις στρατηγικές όσο και στα κίνητρα των επιχειρήσεων στον συγκεκριμένο κλάδο, οι οποίες ασφαλώς λαμβάνουν υπόψη τους το γενικότερο θεσμικό πλαίσιο το οποίο συνεπώς καθορίζει και τη δομή της αγοράς, αλλά και τη μορφή και ένταση της ανταγωνιστικής διαδικασίας. Για τους λόγους αυτούς, η ΕΑ πρότεινε τη λήψη δέσμης μέτρων και έθεσε αυτά σε δημόσια διαβούλευση⁶⁴.

III.2.2.2 Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

47. Στη Δεύτερη Διαβούλευση, η οποία διήρκεσε από τη δημοσίευση των Δεύτερων Απόψεων έως και την 18^η.11.2021, συμμετείχαν συνολικά επτά (7) μέρη, εκ των οποίων τα πέντε (5) είχαν συμμετάσχει και στην Πρώτη Διαβούλευση. Πρόκειται για τέσσερις (4) εκδοτικές εταιρίες ([...]), την Άργος, την [...] και το φυσικό πρόσωπο που συμμετείχε στην Πρώτη Διαβούλευση⁶⁵. Η περίληψη των σχετικών απόψεων δημοσιεύτηκε με βάση το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο στην ιστοσελίδα της Επιτροπής⁶⁶.
48. Από τις τέσσερις (4) συμμετέχουσες στη διαβούλευση εκδοτικές εταιρίες, η μία (1) τάχθηκε υπέρ της κανονιστικής παρέμβασης της ΕΑ, χωρίς ωστόσο να παραθέτει τη γνώμη της επί των προτεινόμενων μέτρων.
49. Έτερη εκδοτική σημείωσε εκ νέου⁶⁷ ότι η παρέμβαση της ΕΑ είναι στη συγκεκριμένη χρονική στιγμή άκαιρη, λόγω της εν εξελίξει αυτεπάγγελτης έρευνας της ΕΑ στην υπό κρίση αγορά ενώ κατά την άποψή της η λήψη ρυθμιστικών μέτρων στην εν λόγω αγορά δύναται να δικαιολογηθεί μόνο στο πλαίσιο της ανάγκης πανελλαδικής παροχής της και δεδομένου ότι θα χαρακτηριστεί ως υπηρεσία ΥΓΟΣ (Υπηρεσία Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος). Υπό αυτό το πρίσμα, σημειώνει ότι η πλέον ενδεδειγμένη μέθοδος ρύθμισης αφορά στην ανάθεση σε επιχείρηση της παροχής υπηρεσίας διανομής τύπου κατόπιν διαγωνιστικής διαδικασίας. Μεταξύ των προτεινόμενων στις Δεύτερες Απόψεις μέτρων τάσσεται υπέρ της σύστασης Συμβουλευτικής Επιτροπής και του

⁶⁴ Για τα τελικώς επιβαλλόμενα μέτρα βλ. Ενότητα VII κατωτέρω .

⁶⁵ Ειδικότερα, υπέβαλαν τις θέσεις τους οι εκδοτικές εταιρίες: [...] καθώς και ο [...], ως φυσικό πρόσωπο. Για τη λεπτομερή περιγραφή των εισερχόμενων θέσεων βλ. κατωτέρω.

⁶⁶ Βλ σχετικά < https://www.epant.gr/files/2021/kanonistiki/Perilipsi_Ypomnimaton_b_diavoulefsis.pdf >

⁶⁷ Βλ και τις υποβληθείσες στην Πρώτη Διαβούλευση απόψεις της, παρ 50-56 ανωτέρω.

ορισμού Ombudsman/Διαμεσολαβητή, με την προϋπόθεση της ενίσχυσης του ρόλου και των εξουσιών τους.

50. Όσον αφορά στις λοιπές συμμετέχουσες εκδοτικές εταιρίες⁶⁸ στα υπομνήματά τους καταγράφουν την αντίθεσή τους με τη λήψη τόσο των προτεινόμενων όσο και όποιων άλλων μέτρων, καθώς όπως υποστηρίζουν δεν αιτιολογείται ούτε νομιμοποιείται υπό τις παρούσες συνθήκες η λήψη παρεμβατικών μέτρων από την ΕΑ. Εξάλλου, όπως αναφέρουν, και η ίδια η ΕΑ στις Δεύτερες Απόψεις της αναγνωρίζει την επί του παρόντος απουσία ύπαρξης προβλημάτων για τη λειτουργία του ανταγωνισμού ενώ υπογραμμίζουν ότι τα προτεινόμενα μέτρα δημιουργούν πρόσθετες γραφειοκρατικές καθυστερήσεις, αντίκεινται σε ισχύουσες διατάξεις άλλων νόμων ή/και προϋποθέτουν νομοθετικές αλλαγές και τροποποιήσεις.
51. Από την πλευρά της η Άργος εμμένει στην εκπεφρασμένη κατά την πρώτη δημόσια διαβούλευση άποψή της ότι «η ΕΑ δεν έχει νομικό ή ουσιαστικό έρεισμα να προχωρήσει σε Κανονιστική Παρέμβαση ούτε και να προβεί στη λήψη μέτρων», καθώς «α) δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 11 ν. 3959/2011, β) η θεωρία περί μερικής κάθετης ιδιοκτησίας δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής, γ) οι Απόψεις και η έκθεση των εμπειρογνομόνων βρίθουν από αστοχίες και μεθοδολογικά σφάλματα»⁶⁹. Επιπλέον, σύμφωνα με την ίδια, τα μέτρα που προτείνονται στις Δεύτερες Απόψεις είναι «μη νόμιμα», «μη αναλογικά» και αναμένεται να προκαλέσουν «δυσμενέστατες οικονομικές συνέπειες» στην εταιρία αλλά και στην αλυσίδα διανομής τύπου εν γένει⁷⁰.
52. Η [...], τάσσεται θετικά στην παρέμβαση της ΕΑ στην υπό κρίση αγορά καθώς και η ίδια εκτιμά ότι είναι αναγκαία η λήψη μέτρων για τη δημιουργία συνθηκών ανταγωνισμού σε αυτή. Μεταξύ των προτεινόμενων μέτρων ο φορέας προκρίνει τη σύσταση Συμβουλευτικής Επιτροπής με μέλη εκπροσώπους από όλα τα στάδια της αλυσίδας αξίας των εντύπων καθώς και την ανάπτυξη Κώδικα Συμπεριφοράς που θα πρέπει να διέπει όχι μόνο τις σχέσεις της Άργος με εκδοτικές εταιρίες αλλά και τις σχέσεις των υποπρασκτόρων με τα τελικά σημεία πώλησης. Επιπλέον υπογραμμίζει την αξία του συστήματος συλλογικών διαπραγματεύσεων, ως το βασικό μέτρο για την ανάπτυξη αντισταθμιστικής ισχύος των τελικών σημείων και δη των περιπτέρων.
53. Εξάλλου, το συμμετέχον φυσικό πρόσωπο εστιάζει στην εκτίμηση της ΕΑ ότι η αγορά φέρει χαρακτηριστικά οιονεί φυσικού μονοπωλίου σημειώνοντας ότι η εκτίμηση της ΕΑ περί αυξημένου κόστους παροχής της υπηρεσίας διανομής τύπου σε περίπτωση δραστηριοποίησης και έτερου πρακτορείου είναι εσφαλμένη και ανεδραφική, αντίκειται στις διατάξεις του Ν. 4487/2017 περί δυνατότητας διανομής των εντύπων «καθ' οιονδήποτε τρόπο» και όχι «μέσω Πρακτορείου» και εν τέλει η ίδια η ΕΑ αποκλείει τη δραστηριοποίηση άλλων πρακτορείων διανομής. Περαιτέρω, επισημαίνει ότι η ΕΑ στις Δεύτερες Απόψεις της αναλώνεται στον τρόπο λειτουργίας της Άργος

⁶⁸ Οι εταιρίες αυτές [...].

⁶⁹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9305/18.11.2021 υπόμνημα σελ 1.

⁷⁰ Ο. π. σελ. 5. Σημειώνεται ότι στο από 18.11.2021 Υπόμνημα που κατέθεσε η Άργος επί των δεύτερων απόψεων της ΕΑ, ανέφερε ως «ένσταση» επί της διαδικασίας ότι, με δεδομένη την δήλωση αποχής του για λόγους ευπρέπειας από την κύρια υπόθεση διανομής τύπου, ο Πρόεδρος της ΕΑ όφειλε να υποβάλει δήλωση αποχής για κάθε υπόθεση που εμπλέκεται η εταιρεία, συμπεριλαμβανομένης της Κανονιστικής Παρέμβασης. Σχετικώς βλ. από 28/12/2021 Πρακτικά της 188ης Συνεδρίασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού.

χωρίς να επιλαμβάνεται επί των φραγμών εισόδου (για τους οποίους όμως δεν διευκρινίζει σε τι συνίστανται) στην υπό κρίση αγορά άλλων επιχειρήσεων, που θα λειτουργούσαν ανταγωνιστικά στην Άργος.

IV Η ΑΓΟΡΑ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΤΥΠΟΥ

54. Στην παρούσα ενότητα παρατίθενται συνοπτικά τα βασικά χαρακτηριστικά, η δομή και οι ανταγωνιστικές συνθήκες στην αγορά διανομής Τύπου⁷¹ προκειμένου να αναλυθεί στη συνέχεια η ενδεχόμενη έλλειψη συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού και η δυνατή εφαρμογή του άρθρου 11 Ν. 3959/2011.

IV.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

55. Στα προϊόντα αθηναϊκού και πανελλήνιου Τύπου περιλαμβάνονται οι εφημερίδες και τα περιοδικά τα οποία και διανέμονται στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας. Διευκρινίζεται ότι τα χαρακτηριστικά των εν λόγω εντύπων (π.χ. περιεχόμενο) καθώς και η πανελλήνια διανομή τους, τα καθιστούν διακριτά «προϊόντα» από:

α) τον τοπικό Τύπο, καθώς ο τελευταίος, αν και αποτελεί ένα πιο άμεσο υποκατάστατο του πανελλαδικού και αθηναϊκού εντύπου Τύπου, εντούτοις εξ ορισμού επικεντρώνεται περισσότερο σε τοπικά (δημοτικά, νομαρχιακά ή περιφερειακά) θέματα, παρά σε εθνικά ή/και διεθνή.

β) τον ξενόγλωσσο Τύπο, λόγω διαφοράς στη γλώσσα, στη θεματολογία και στο γεγονός ότι εν πολλοίς απευθύνεται σε διαφορετική κατηγορία αναγνωστών. Άλλωστε, η διανομή του ξενόγλωσσου Τύπου δεν υπόκειται στο κανονιστικό πλαίσιο της διανομής του εγχώριου Τύπου.

56. Σημειώνεται ότι σε προηγούμενες αποφάσεις της, η ΕΑ έχει εξετάσει το ενδεχόμενο περαιτέρω διάκρισης του αθηναϊκού και πανελλήνιου Τύπου σε προϊόντα εφημερίδων και περιοδικών, ανάλογα της συχνότητας κυκλοφορίας τους ή/και με βάση το περιεχόμενό τους (πχ πολιτικές εφημερίδες, αθλητικές εφημερίδες κλπ)⁷². Ωστόσο όσον αφορά στις προηγούμενες έρευνες της ΕΑ στην αγορά διανομής Τύπου, η κατά τα ανωτέρω διάκριση δεν κρίθηκε σκόπιμη καθώς οι συνθήκες διανομής εντύπων δεν διαφοροποιούνται ανάλογα με την κατηγορία στην οποία ανήκουν⁷³. Περαιτέρω, σε υποθέσεις που εξετάστηκαν από την ΕΑ και αφορούσαν σε έλεγχο συγκεντρώσεων επιχειρήσεων σε αγορές των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ), ήτοι υποθέσεις που για την οριοθέτηση σχετικών αγορών και τον υπολογισμό μεριδίων αγοράς των δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων εφαρμόζονται αποκλειστικά οι διατάξεις του Ν.3592/2007, η ΕΑ θεώρησε ως ενιαία και αδιαίρετη την αγορά των εφημερίδων καθώς με τον τρόπο αυτό οριοθετείτο η εν λόγω αγορά κατά τις διατάξεις του Ν.3592/2007⁷⁴ μέχρι και την αναθεώρησή του το 2014⁷⁵, οπότε και εισήχθη

⁷¹ Βλ. σχετικά και Πρώτο Σημείωμα Ενότητα IV.

⁷² Βλ. ενδεικτικά υπ' αριθ. 283/IV/2005 Απόφαση ΕΑ, σκ. IV.2.

⁷³ Βλ. ενδεικτικά υπ' αριθ. 519/VI/2011, σκ. 82-83.

⁷⁴ Βλ. σχετικά αποφάσεις Ε.Α: 393/V/2008, 397/V/2008, 415/V/2008, 461B/V/2009, 474/VI/2010, 503/VI/2010 και 535/VI/2012.

⁷⁵ Ειδικότερα, με την εφαρμογή του Ν. 4279/2014 εισάγεται η διάκριση στις διατάξεις του Ν.3592/2007 των ΜΜΕ σε ενημερωτικά και μη.

η έννοια του «ενημερωτικού μέσου», διακρίνοντας τα ΜΜΕ σε ενημερωτικά και μη. Ωστόσο, μετά την αναθεώρηση του Ν.3592/2007, σε επόμενες αποφάσεις της η ΕΑ κάνει σαφή λόγο για διάκριση των εφημερίδων βάσει περιεχομένου τους καταλήγοντας ότι ως «ενημερωτικού περιεχομένου» εφημερίδες νοούνται οι πολιτικές και οικονομικές⁷⁶.

57. Στο πλαίσιο των ανωτέρω, αν και οι συνθήκες διανομής των εντύπων δεν διαφοροποιούνται ανάλογα των χαρακτηριστικών των εντύπων, δεν μπορεί να παραβλεφθεί ότι από πλευράς της ζήτησης του αναγνωστικού κοινού υφίσταται διάκριση η οποία σχετίζεται με τη συχνότητα κυκλοφορίας, την τιμή καθώς και τη θεματολογία/περιεχόμενο έκαστου εντύπου. Υπό το πρίσμα αυτό, η διάκριση δεν αφορά μόνο στις ευρύτερες κατηγορίες των εφημερίδων και περιοδικών, αλλά και μεταξύ των εν λόγω κατηγοριών. Για παράδειγμα, βάσει θεματολογίας/περιεχομένου, οι εφημερίδες διακρίνονται σε: **α)** πολιτικές/οικονομικές, οι οποίες και αποτελούν αμιγώς ενημερωτικά μέσα, **β)** αθλητικές, **γ)** κοινωνικού περιεχομένου και **δ)** λοιπές που αφορούν σε πολύ εξειδικευμένη θεματολογία/περιεχόμενο⁷⁷ για τις οποίες, όμως, δεν κρίνεται σκόπιμο να διακριθούν περαιτέρω καθώς αφορούν σε περιορισμένα έντυπα από πλευράς πλήθους εντύπων και κυκλοφορίας. Οι υπό (α)-(γ) αγορές εκτιμάται ότι αποτελούν τις σημαντικότερες σχετικές αγορές στην έκδοση εφημερίδων, δεδομένης της εκτιμώμενης περιορισμένης δυνατότητας υποκατάστασης από την πλευρά της ζήτησης αναμεταξύ τους.
58. Περαιτέρω, η αγορά διανομής πανελλήνιου και αθηναϊκού έντυπου Τύπου (περιοδικά, εφημερίδες), λειτουργεί σε τρία διακριτά επίπεδα/βαθμίδες διανομής: **α)** αυτό του **πρακτορείου διανομής**, όπου συγκεντρώνεται το σύνολο των προς διανομή προϊόντων αθηναϊκού/πανελλήνιου Τύπου, **β)** αυτό των **υποδιανομέων και υποπρακτόρων** που συνεργάζονται με το πρακτορείο διανομής για την περαιτέρω διεκπεραίωση της διανομής των προϊόντων Τύπου στα σημεία πώλησης αυτών και **γ)** αυτό των **σημείων πώλησης** τα οποία διαθέτουν τα προϊόντα αθηναϊκού/πανελλήνιου Τύπου απευθείας στο αναγνωστικό κοινό⁷⁸.
59. Ανάλογα με τη δραστηριότητα έκαστου επιπέδου/βαθμίδας διαμορφώνεται και η γεωγραφική περιοχή των δραστηριοποιούμενων σε κάθε επίπεδο μερών. Ειδικότερα: **α)** το **πρακτορείο** μεριμνά για τη διανομή των εντύπων στο σύνολο της Ελληνικής επικράτειας, παρέχοντας τις σχετικές υπηρεσίες υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού. Συνεπώς ως περιοχή δραστηριοποίησής του νοείται το σύνολο της Ελληνικής επικράτειας, **β)** στο **επίπεδο εφημεριδοπωλών/υποδιανομέων και υποπρακτόρων**, η περιοχή δραστηριοποίησης των εν λόγω εταιριών περιορίζεται στη στενότερη περιοχή στην οποία διανέμουν έντυπα⁷⁹, ενώ **γ)** στο **επίπεδο τελικών σημείων πώλησης**, ήτοι ως επί το πλείστον περιπτώσεων, ως γεωγραφική περιοχή δραστηριοποίησής τους νοείται «η περιοχή «ακτίνας δράσης» του[ς], ήτοι η απόσταση την οποία

⁷⁶ Βλ. σχετικά υπ' αριθ. 659/2018 Απόφαση ΕΑ, σκ 123-125 καθώς και υπ' αριθ. 655/2018 Απόφαση ΕΑ, σκ. 98.

⁷⁷ Για παράδειγμα, διατίθενται στο αναγνωστικό κοινό εφημερίδες με θρησκευτικό περιεχόμενο (πχ Κιβωτός της Ορθοδοξίας), εφημερίδες αγγελιών (πχ Χρυσή Ευκαιρία) κλπ.

⁷⁸ Για πλήρη και αναλυτική παράθεση της δομής και λειτουργίας της αγοράς, βλ. και υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση ΕΑ.

⁷⁹ Η οποία δύναται να αφορά σε επίπεδο νομού, πόλης ή και ακόμα στενότερα (πχ περιοχή εντός μιας πόλης) ανάλογα με τη γεωγραφική έκταση που καλύπτουν οι εκάστοτε εφημεριδοπώλες/υποδιανομείς. Βλ. ενδεικτικά Απόφαση ΕΑ 519/VI/2011, σκ. 84. Υπό περιπτώσεις, η γεωγραφική περιοχή δύναται να αφορά σε περισσότερους από έναν νομό.

είναι διατεθειμένος ο καταναλωτής να διανύσει με τα πόδια για να προμηθευτεί τα σχετικά προϊόντα και ειδικότερα η «γειτονιά» στην οποία βρίσκεται το εκάστοτε σημείο πώλησης. Αυτές οι τοπικές αγορές μπορούν να οριστούν ως κύκλος με κέντρο το μεμονωμένο σημείο πώλησης και με ακτίνα απόσταση περίπου 0,5 με 1 χλμ»⁸⁰.

60. Δεδομένου ότι η πανελλαδική διανομή των εντύπων αποτελεί μέρος του πρακτορείου διανομής (επίπεδο α) το οποίο για το σκοπό αυτό συνεργάζεται με τοπικούς διανομείς ανά την Ελλάδα (επίπεδο β), η παρούσα εστιάζει στην αγορά της διανομής στο επίπεδο του πρακτορείου και όχι στα επόμενα. Ωστόσο για λόγους πληρότητας, στη συνέχεια παρατίθεται συνοπτικά η δομή όλων των επιπέδων που περιλαμβάνει εν γένει η διανομή των εντύπων από τις εκδοτικές εταιρίες μέχρι και τα τελικά σημεία πώλησης, προς διάθεσή τους στο αναγνωστικό κοινό. Εξάλλου και οι εκδοτικές εταιρίες συνεργάζονται με το πρακτορείο διανομής για την πανελλαδική διάθεση των εντύπων τους αντί απευθείας με τους τοπικούς διανομείς (ήτοι χωρίς τη διαμεσολάβηση της Άργος), καθώς αυτό θα συνεπαγόταν αυξημένο διαχειριστικό και μεταφορικό κόστος⁸¹.

IV.2 ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΓΟΡΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΤΥΠΟΥ

61. Η υπό κρίση αγορά λειτουργεί με το σύστημα της παρακαταθήκης, το οποίο συνεπάγεται αντίστροφη πορεία/κατεύθυνση μεταξύ της ροής των προϊόντων και της αξιακής/χρηματικής ροής που προκύπτει από την πώλησή τους: τα έντυπα παραδίδονται από τις εκδοτικές εταιρίες στο Πρακτορείο διανομής, από το Πρακτορείο διανομής στους υποδιανομείς και υποπράκτορες και από αυτούς στα σημεία πώλησης. Οι πωλήσεις των εντύπων πραγματοποιούνται σε επίπεδο σημείων πώλησης, τα οποία παρακρατούν από το σύνολο των πωλήσεων την αμοιβή τους αποδίδοντας το εναπομένον ποσό στους υποδιανομείς και υποπράκτορες και επιστρέφοντας τα μη πωληθέντα έντυπα και αντίστοιχα οι τελευταίοι παρακρατούν την αμοιβή τους αποδίδοντας το εναπομένον ποσό στο Πρακτορείο και επιστρέφοντας τα μη πωληθέντα έντυπα. Το Πρακτορείο με τη σειρά του παρακρατεί τη δική του αμοιβή και αποδίδει στην εκάστοτε εκδοτική εταιρία το ποσό που απομένει μετά τις ενδιάμεσες παρακρατήσεις από τις συνολικές πωλήσεις των εντύπων της. Παράλληλα, ανάλογα με τη συμφωνία του με τις εκδοτικές εταιρίες κρατά τα μη πωληθέντα έντυπα στις αποθήκες του για κάποιο διάστημα, ή/και τα παραλαμβάνουν οι εκδοτικές εταιρίες ή μπορεί και να διατεθούν προς πολτοποίηση και ανακύκλωση.

IV.2.1 ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΥ ΔΙΑΝΟΜΗΣ

62. Το Πρακτορείο διανομής Τύπου παραλαμβάνει τα έντυπα από τους εκδότες και έχει την ευθύνη της διανομής τους σε όλη την ελληνική επικράτεια καθώς και της είσπραξης των εσόδων και της απόδοσής τους πίσω στους εκδότες, μετά την παρακράτηση των σχετικών προμηθειών. Για τη διανομή των εντύπων το Πρακτορείο συνεργάζεται με υποδιανομείς/εφημεριδοπώλες για τα σημεία πώλησης σε Αθήνα και Πειραιά και με υποπράκτορες για τα σημεία πώλησης στην υπόλοιπη Ελλάδα (εφεξής από κοινού και ως «διανομείς»), χωρίς να αποκλείεται η δυνατότητα η διανομή

⁸⁰ Βλ. ενδεικτικά απόφαση ΕΑ 519/VI/2011, σκ. 84.

⁸¹ Υπό την έννοια ότι η ενδιαφερόμενη εκδοτική εταιρία θα καλούνταν αφενός να συνεργαστεί με περισσότερους από 50 τοπικούς διανομείς και αφετέρου θα έπρεπε να μεταφέρει με ίδια μέσα τα έντυπά της στις περιοχές δραστηριοποίησής τους.

μέχρι το τελικό σημείο πώλησης να πραγματοποιείται με ίδια μέσα και προσωπικό του Πρακτορείου.

63. Αναφορικά με τη δομή του εδώ εξεταζόμενου επιπέδου, από τον Αύγουστο του 2017 μέχρι και σήμερα, δραστηριοποιείται σε αυτό μόνο η εταιρία Άργος, κατόπιν της παύσης εργασιών του έτερου πρακτορείου Ευρώπη. Επιπλέον, παρά την πλήρη άρση των νομικών εμποδίων για την άσκηση της εν λόγω δραστηριότητας, όπως έχει επισημάνει και η ΕΑ στην υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησή της, η σημαντική συρρίκνωση της αγοράς στο επίπεδο της κατανάλωσης⁸² σε συνδυασμό με τις κατ' αναλογία υψηλές δαπάνες εισόδου στην αγορά της διανομής καθιστούν εξαιρετικά δυσχερή τη δραστηριοποίηση και έτερης εταιρίας πλην της Άργος. Εξάλλου, όπως παρατίθεται και κατωτέρω⁸³, στην υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησή της η ΕΑ διαπίστωσε ότι η σταθερά πτωτική πορεία της ζήτησης για προϊόντα έντυπου Τύπου, σε συνδυασμό με τη νομοθετική υποχρέωση διανομής των εντύπων στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας καθώς και του ιδιαίτερα υψηλού ποσοστού που καταλαμβάνουν οι σταθερές δαπάνες (fixed cost) στο σύνολο των λειτουργικών δαπανών του πρακτορείου διανομής Τύπου, έχουν προσδώσει στην εν λόγω αγορά χαρακτηριστικά οιονεί φυσικού μονοπωλίου ή βασικής διευκόλυνσης, τουλάχιστον μεσοπρόθεσμα⁸⁴.

IV.2.2 ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΥΠΟΔΙΑΝΟΜΕΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΠΡΑΚΤΟΡΩΝ

64. Με βάση τα στοιχεία που προσκομίστηκαν από την Άργος στο πλαίσιο προηγούμενης έρευνας της Υπηρεσίας⁸⁵ καθώς και τις διαθέσιμες στην ιστοσελίδα⁸⁶ της πληροφορίες, το Πρακτορείο συνεργάζεται σήμερα με 45 υποδιανομείς για τη διανομή εντύπων στην Αττική, ένας υποπράκτορας στο αεροδρόμιο Αθηνών και 47 υποπράκτορες στην Επαρχία. Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας, διερευνήθηκε πρόσθετα η δομή και μετοχική σύνθεση της διανομής και στο επίπεδο των υποπρακτόρων/υποδιανομέων καθώς και το ενδεχόμενο δραστηριοποίησης των τελευταίων και ως τελικά σημεία. Σύμφωνα με τα σχετικά ευρήματα, [...]. Ειδικότερα, στο πλαίσιο των μέτρων έρευνας που έλαβε η ΕΑ για τους σκοπούς της εξέτασης των συνθηκών ανταγωνισμού που επικρατούν στον κλάδο της διανομής έντυπου Τύπου, συλλέχθηκαν πληροφορίες από εβδομήντα δύο (72) υποδιανομείς και υποπράκτορες (ήτοι ποσοστό πλησίον του 77% των υποδιανομέων και υποπρακτόρων), εκ των οποίων οι είκοσι οκτώ (28), (ποσοστό 39% περίπου) λειτουργούν ως εταιρίες – είτε προσωπικές είτε κεφαλαιουχικές, ένας (1) δραστηριοποιείται στην Ελλάδα ως υποκατάστημα αλλοδαπής εταιρίας, με έδρα τη Μάλτα, ενώ οι υπόλοιποι σαράντα τρεις (43) υποπράκτορες δραστηριοποιούνται ως ελεύθεροι επαγγελματίες/ ατομικές επιχειρήσεις⁸⁷. Ύστερα από έρευνα της υπηρεσίας δεν φαίνεται να υπάρχει οποιαδήποτε μετοχική σύνδεση μεταξύ

⁸² Για τη διαμόρφωση των συνθηκών της αγοράς βλ. ακολούθως Ενότητα IV.2 της παρούσας καθώς και υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση της ΕΑ, σκ. 113 επ.

⁸³ Βλ. Ενότητα VI της παρούσας.

⁸⁴ Βλ. Ενότητα VI της παρούσας καθώς και υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση ΕΑ, σκ. 266.

⁸⁵ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 2602/01.04.2020 και 2718/06.04.2020 επιστολές της Άργος.

⁸⁶ Βλ. <http://www.argoscom.gr/index.php?page=12&area=1>.

⁸⁷ Διευκρινίζεται ότι κατά τη σύνταξη των Δεύτερων Απόψεων, στάλθηκαν επιστολές παροχής στοιχείων σε όλους του συνεργαζόμενους με την Άργος υποδιανομείς και υποπράκτορες προκειμένου να προσδιοριστεί η ισχύουσα μετοχική τους σύνθεση και κατ' επέκταση να διερευνηθεί τυχόν μετοχική σχέση τους με το Πρακτορείο (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 6218/21.07.2021 και 6301/23.07.2021 επιστολές παροχής στοιχείων).

των υποπρακτόρων και εκδοτικών επιχειρήσεων, είτε μεταξύ των υποπρακτόρων και του πρακτορείου Άργος. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί η εταιρία [...], όπου ο ένας εκ των δύο ελεγχόντων μετόχων [...] είναι μέλος του ΔΣ της Άργος, χωρίς όμως να προκύπτει άλλη σχέση⁸⁸.

IV.2.3 ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΣΗΜΕΙΩΝ ΠΩΛΗΣΗΣ

65. Τα σημεία λιανικής πώλησης περιλαμβάνουν περίπτερα, καταστήματα ψιλικών, «πάγκους», υποπρακτορεία διανομής έντυπου Τύπου (κυρίως σε μικρές γεωγραφικές περιοχές στην επαρχία, όπως κάποια νησιά) και λοιπά σημεία στα οποία πωλείται Τύπος και καλύπτουν αμιγώς την τοπική αγορά. Με το Ν. 3919/2011 έπαψε να απαιτείται η προηγούμενη λήψη διοικητικής άδειας για την άσκηση της δραστηριότητας ως σημείο πώλησης Τύπου, η οποία έως τότε χορηγούνταν από την Επιτροπή του άρθρου 3 του ΝΔ 2943/54. Σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουν συλλεχθεί κατά την έρευνα της ΓΔΑ και έχει καταγραφεί στην υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση της ΕΑ⁸⁹, διαπιστώνεται τα τελευταία έτη, τόσο από την Άργος όσο και από τις εκδοτικές εταιρίες, συρρίκνωση του αριθμού των τελικών σημείων πώλησης, τα οποία ανέρχοντο, στο τέλος του 2019 σε 5.318⁹⁰ συνολικά.
66. Σημειώνεται πρόσθετα ότι στο πλαίσιο των έκτακτων μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας, με την υπ' αριθ. 31927/2020 Υπουργική Απόφαση, έντυπα πωλούνται πλέον και από εμπορικά καταστήματα λιανικής πώλησης τροφίμων, χωρίς να προσδιορίζεται τυχόν ημερομηνία παύσης της δραστηριότητας αυτής⁹¹. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα ευρήματα προηγούμενης έρευνας της Υπηρεσίας⁹², πέραν των 5.318 «παραδοσιακών» τελικών σημείων πώληση εντύπων, προϊόντα Τύπου διανέμονται προς διάθεση στο αναγνωστικό κοινό και σε 537 Super Markets, τόσο στην περιοχή της Αττικής όσο και στην υπόλοιπη Ελλάδα.
67. Όπως προκύπτει από τα συλλεχθέντα στοιχεία, κάθε S/M προμηθεύεται έντυπα από ένα μόνο διανομέα της Άργος. Σχετικά σημειώνεται περαιτέρω, ότι στις συμβάσεις με τους υποδιανομείς/εφημεριδοπώλες (δηλ. στις περιοχές Αττικής-Θεσσαλονίκης) ορίζεται συμβατικώς δίκτυο «διαπιστευμένων» τελικών σημείων λιανικής πώλησης, ενώ στα συμβάσεις με τους υποπράκτορες ορίζεται συγκεκριμένη «Περιοχή» δραστηριοποίησής τους, παραλλήλως δε, στις σχετικές συμβάσεις (με τους υποπράκτορες) επισυνάπτεται ως παράρτημα και ο χάρτης που απεικονίζει την εκάστοτε συμβατικώς καθορισμένη γεωγραφική περιοχή⁹³. Από τον συνδυασμό των εν λόγω στοιχείων προκύπτει ότι [...] υποπράκτορες εξυπηρετούν περίπου το 76,64% των τελικών σημείων πώλησης Επαρχίας (ενν. εκτός Αττικής-Θεσσαλονίκης), τα οποία και αφορούν στο 48% περίπου των τελικών σημείων πώλησης στο σύνολο της χώρας, συμπεριλαμβανομένων και των S/M.

⁸⁸ Πρόκειται για υποδιανομέα της Άργος [...]. Σύμφωνα με τις διαθέσιμες στο ΓΕΜΗ πληροφορίες, η εταιρία πραγματοποίησε κατά το 2019 κύκλο εργασιών ύψους [...]. (βλ. και [...]).

⁸⁹ Βλ. σκ. 91-105.

⁹⁰ Βλ. στοιχεία που προσκομίστηκαν από την Άργος με την υπ' αριθ. πρωτ. 2602/01.04.2020 επιστολή της.

⁹¹ Βλ. άρθρο 3 της υπ' αριθ. 31927/2020 (ΦΕΚ 945/Β/21-3-2020) ΥΑ. Συναφώς, βλ. σχετικά και ανακοίνωση της Άργος ημερομηνίας 24.03.2020 διαθέσιμη στην ιστοσελίδα της, <http://www.argoscom.gr/> όπου αναφέρεται η πώληση εντύπων από τα supermarket.

⁹² Ο. π. Βλ. στοιχεία που προσκομίστηκαν από την Άργος με την υπ' αριθ. πρωτ. 2602/01.04.2020 επιστολή της..

⁹³ Βλ. [...] καθώς και υπ' αριθ. πρωτ. 2602/01.06.2020 και 1113/05.02.2021 επιστολές.

68. [...]
69. Σε κάθε περίπτωση, επί της λειτουργίας του ανταγωνισμού στα επόμενα στάδια της αγοράς διανομής Τύπου που ανάγονται με συγκεκριμένες συμπεριφορές/πρακτικές τυχόν εντοπιζόμενα προβλήματα δύναται να αντιμετωπιστούν με την εφαρμογή των «παραδοσιακών εργαλείων» του δικαίου ανταγωνισμού και δεν απαιτείται η εφαρμογή των διατάξεων του άρ. 11 του ν. 3959/2011 για την επίλυσή τους. Συνεπώς, δεν αφορούν την Κανονιστική παρέμβαση, η οποία εστιάζει στις δομικές συνθήκες που οδηγούν σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

IV.3 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

IV.3.1 ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΖΗΤΗΣΗΣ – ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

70. Όπως έχει αναλυθεί εκτενώς και στην υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση ΕΑ, η αγορά έντυπου Τύπου στο σύνολό της παρουσιάζει διαχρονικά πτωτικές τάσεις λόγω του υψηλού βαθμού διείσδυσης της ηλεκτρονικής ενημέρωσης μέσω του διαδικτύου και δευτερευόντως λόγω της εν γένει αρνητικής οικονομικής συγκυρίας⁹⁴ χωρίς να διαφαίνονται προοπτικές ανάκαμψής της. Δεδομένου ότι η αγορά διανομής έντυπου Τύπου της παρούσας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ευρύτερη αγορά Τύπου, εύλογα συνάγεται ότι εξίσου πτωτικά κινείται και η υπό εξέταση αγορά.
71. Η πτωτική πορεία των πωλήσεων έντυπου Τύπου αναγνωρίζεται και από τις εκδοτικές επιχειρήσεις αλλά και λοιπά μέρη που δραστηριοποιούνται στον κλάδο⁹⁵. Συγκεκριμένα, η μεγάλη πλειονότητα των εκδοτικών επιχειρήσεων αναφέρει ότι η πορεία των εντύπων που εκδίδουν, κατά την τελευταία πενταετία, ήταν πτωτική. Ως βασικά αίτια υποδεικνύουν την οικονομική κρίση καθώς και τη διείσδυση των νέων τεχνολογιών και του διαδικτύου στην ενημέρωση του κοινού, ήτοι τη στροφή του αναγνωστικού κοινού στον ψηφιακό τύπο⁹⁶. Ορισμένες εξ αυτών, αναφέρουν ως επιπλέον αιτίες την απαξίωση του Τύπου στη συνείδηση των πολιτών, αλλά και την έλλειψη χρηματοδότησης που επικρατεί στην αγορά⁹⁷.
72. Αποτέλεσμα των ανωτέρω αποτελεί και η κατ' επέκταση διαχρονικά πτωτική τάση στη διαφημιστική δαπάνη σε προϊόντα έντυπου Τύπου κατά την τελευταία εξαετία, όπως υποστηρίζουν και οι εκδοτικές εταιρίες^{98,99}. Σημειωτέον, όπως διαπιστώθηκε από την ΕΑ στην υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησή¹⁰⁰ της, αυτή η πτώση στα έσοδα από διαφημίσεις σημειώνεται πρωτίστως για τις

⁹⁴Μάλιστα, εκτιμάται ότι από το 2009 έως και τα τέλη του 2019, η πτώση της αγοράς διαμορφώνεται σε 80% σε όρους αξίας πωλήσεων, σε 75% σε όρους πωληθέντων φύλλων εφημερίδων και 79% σε όρους πωληθέντων τευχών περιοδικών (Βλ. και υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση ΕΑ, σκ. 116).

⁹⁵ Βλ. σκ. 130-132 της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης.

⁹⁶ Βλ. και σκ. 128-132 της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης της ΕΑ όπου παρατίθενται οι θέσεις των εταιριών.

⁹⁷ Ο. π. βλ. και . σκ. 128-132 της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης της ΕΑ.

⁹⁸ Βλ. και σκ. 133 επ. της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης της ΕΑ.

⁹⁹ Βάσει εσόδων των εταιριών που προέρχονται από α) πωλήσεις εντύπων και β) εισπραχθείσες διαφημίσεις, προκύπτει ότι το ποσοστό των συνολικών εσόδων που αφορά σε έσοδα από εισπραχθείσες διαφημίσεις δεν είναι σε όλες το ίδιο ή έστω συναφές μέγεθος. Για παράδειγμα, σε κάποιες εκδοτικές το σχετικό ποσοστό περιορίζεται σε λιγότερο από το 5% του κύκλου εργασιών (ή είναι ακόμα και μηδενικό), για άλλες εκδοτικές το σχετικό μέγεθος αφορά στο 20-30% ενώ για αυτές που δραστηριοποιούνται αφενός σε έκδοση διαφόρων εντύπων ή/και τηρούν ιστοσελίδα το αντίστοιχο μέγεθος διαμορφώνεται γύρω στο 45-55% ή και ακόμα υψηλότερα (βλ. σκ. 133 επ. της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης της ΕΑ).

¹⁰⁰ Ο.π. βλ. σκ. 133 επ. της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης της ΕΑ.

εκδοτικές εταιρίες που δεν τηρούν ιστοσελίδα ενημερωτικού χαρακτήρα¹⁰¹. Ειδικότερα, από τα στοιχεία που παρέθεσαν οι εκδοτικές εταιρίες προκύπτει ότι για όσες δραστηριοποιούνται και σε λοιπά μέσα ενημέρωσης, όπως λειτουργία ενημερωτικών ιστοσελίδων, όχι μόνο δεν μειώθηκαν τα έσοδα από διαφημίσεις αλλά σημείωσαν και αύξηση. Το γεγονός αυτό ενδεχομένως υποδεικνύει και συνάδει με την προαναφερθείσα στροφή της ζήτησης του αναγνωστικού κοινού σε ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης και σε προϊόντα ψηφιακού Τύπου.

73. Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρατίθεται η διαγραμματική απεικόνιση της εξέλιξης της διαφημιστικής δαπάνης σε έντυπα κατά την περίοδο 2014-2020, σύμφωνα με τα σχετικά στοιχεία που αποστέλλει στην Υπηρεσία η εταιρία Media Services ΑΕ κατ' εφαρμογή του άρ. 4 του Ν. 3592/2007, από το οποίο προκύπτει ότι η διαφημιστική δαπάνη σε προϊόντα Τύπου μειώθηκε κατά 56,49% στην εν λόγω περίοδο.

Διάγραμμα 1: Εξέλιξη διαφημιστικής δαπάνης σε έντυπα

Πηγή: Στοιχεία Media Services ΑΕ – Επεξεργασία: ΓΔΑ

74. Όπως προκύπτει από το εν λόγω διάγραμμα, εν γένει η πορεία της διαφημιστικής δαπάνης στα έντυπα είναι αναμφίβολα πτωτική. Σημειωτέο είναι, ωστόσο, ότι, όπως παρατηρείται, από το 2017 και εξής, η διαφημιστική δαπάνη κινείται μεν πτωτικά αλλά με φθίνοντα ρυθμό σε σχέση με το διάστημα 2014-2017.

IV.3.2 ΕΜΠΟΔΙΑ ΕΙΣΟΔΟΥ – ΔΥΝΗΤΙΚΟΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ – ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΤΩΝ ΕΝΤΥΠΩΝ

75. Όσον αφορά στη λειτουργία πρακτορείων διανομής Τύπου έχουν εξαλειφθεί τα νομικά εμπόδια εισόδου στην αγορά της διανομής καθώς έχουν αρθεί οι περιορισμοί που αφορούσαν στη λήψη προηγούμενης διοικητικής άδειας για την έναρξη της εν λόγω δραστηριότητας και πλέον απαιτείται μόνο σχετική αναγγελία στη Διεύθυνση Εποπτείας Εντύπων και Επαγγελματικών Οργανώσεων της Γενικής Γραμματείας Μέσων Ενημέρωσης. Επιπρόσθετα, με την εφαρμογή ισχύος του Ν.4093/2012 καταργήθηκε η υποχρέωση των πρακτορείων διανομής να διακινούν τα εκτός έδρας

¹⁰¹ Ο.π. σκ. 133 επ. της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης ΕΑ.

τους εκδιδόμενα έντυπα μόνο μέσω των υποπρακτορειών του τόπου έκδοσής τους, επομένως δύνανται να τα διανέμουν με ίδια μέσα.

76. Ωστόσο, όπως έχει διαπιστωθεί στην υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση της ΕΑ, παρά την απουσία νομικών εμποδίων εισόδου στην αγορά διανομής Τύπου, η ύπαρξη σημαντικών πραγματικών εμποδίων εισόδου που σχετίζονται κυρίως με υψηλό κόστος αρχικής επένδυσης (π.χ. για εγκαταστάσεις, αποθήκες, στόλο μεταφορών, πληροφοριακά συστήματα κλπ) σε σχέση με τα αναμενόμενα κέρδη, καθιστούν μη πιθανή την είσοδο νέας εταιρίας στην αγορά της διανομής Τύπου σε μεσοπρόθεσμο τουλάχιστον ορίζοντα. Αυτό προκύπτει και από τις θέσεις των δραστηριοποιούμενων στην ευρύτερη αγορά Τύπου μερών¹⁰².
77. Στο πλαίσιο προηγούμενης έρευνας της Υπηρεσίας εξετάστηκε το ενδεχόμενο της διανομής των εντύπων των εκδοτικών εταιριών χωρίς τη μεσολάβηση της Άργος. Παρά ταύτα, στο σύνολό τους οι εκδοτικές εταιρίες, που τοποθετήθηκαν σχετικά, υποστήριξαν ότι δεν δύνανται να προβούν σε διανομή των εντύπων τους με ίδια μέσα ή/και χωρίς τη συνεργασία με την Άργος, υποδηλώνοντας ουσιαστικά ότι δεν υφίσταται εναλλακτικός τρόπος διανομής των εντύπων τους και η συνεργασία τους με την Άργος είναι αναγκαία¹⁰³.

IV.3.3 ΜΕΡΙΔΙΟ ΑΓΟΡΑΣ ΑΡΓΟΣ

78. Είναι προφανές ότι συνεπεία της διακοπής λειτουργίας της Ευρώπη από τον Αύγουστο του 2017, η Άργος κατέχει μονοπωλιακή θέση και κατ' επέκταση το μερίδιο αγοράς της Άργος στην αγορά της διανομής Τύπου διαμορφώνεται στο 100%.

¹⁰² Βλ. και υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση ΕΑ.

¹⁰³ Βλ. σκ. 145 της Γνωμοδότησης.

Υ ΤΟ ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΔΙΑΝΟΜΗΣ

79. Δεδομένου ότι κατά τα προαναφερθέντα, η αγορά διανομής Τύπου φέρει χαρακτηριστικά φυσικού μονοπωλίου στο επίπεδο του πρακτορείου διανομής και λαμβάνοντας υπόψη ότι ήδη από τον Αύγουστο 2017 και εξής στην υπό κρίση αγορά δραστηριοποιείται μόνο μία επιχείρηση, η ΕΑ εξέτασε στην εν θέματι απόφαση τα βασικά στοιχεία για το μοναδικό πρακτορείο διανομής Τύπου (μετοχική σύνθεση, διοικητικό συμβούλιο και οικονομικά μεγέθη της εταιρίας). Τα συμπεράσματα ωστόσο της ανάλυσης της ΕΑ αφορούν γενικά την αγορά διανομής τύπου και ισχύουν σε κάθε περίπτωση και για κάθε πρακτορείο διανομής, εφόσον η δομή της αγοράς παραμένει μονοπωλιακή.
80. Στην ενότητα αυτή αναλύεται η μετοχική σύνθεση του μοναδικού πρακτορείου διανομής, ενόψει της μονοπωλιακής θέσης της εταιρίας στην αγορά διανομής Τύπου και της δυνητικής αρνητικής επίδρασης στις συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην εν λόγω αγορά από τη συμμετοχή εκδοτών στο μετοχικό του κεφάλαιο.

Υ.1 ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

81. Το Πρακτορείο Άργος ιδρύθηκε το 1998 και από τα τέλη του 2017 εδρεύει στο Δήμο Κρωπίας Αττικής. Ο καταστατικός σκοπός της εταιρίας αφορά πρωτίστως στην αντιπροσώπευση και πρακτορεία επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην αγορά της έκδοσης εντύπων καθώς και στην παροχή υπηρεσιών που σχετίζονται με την πρακτορεία εντύπων, όπως η διανομή εντύπων, η διενέργεια μεταφορών με ίδια ή μη μέσα, η συσκευασία και ανασυσκευασία με δημιουργία νέου προϊόντος εφημερίδων και περιοδικών κλπ¹⁰⁴. Σύμφωνα με τα ευρήματα προηγούμενης έρευνας της Υπηρεσίας, με απόφαση της από 01.09.2017 Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της εταιρίας, ο καταστατικός της σκοπός διευρύνθηκε, με τα εξής: «θ) Η ανάληψη έργου διανομής πάσης φύσεως προϊόντων ανά την επικράτεια (αποθήκευση, διαχείριση παραγγελιών, μεταφορά, διανομή, χρηματοοικονομική διαχείριση). ι) Η αγορά και η πώληση βιβλίων, περιοδικών, εφημερίδων και πάσης φύσεως εντύπων ανά την επικράτεια»¹⁰⁵.
82. Σε κάθε περίπτωση, η βασική δραστηριότητα της Άργος βάσει και της κατανομής του κύκλου εργασιών της, παραμένει η διανομή έντυπου Τύπου. Εξ άλλου, όπως επισημαίνεται και στις εκθέσεις της εταιρίας Baker Tilly¹⁰⁶, οι λοιπές δραστηριότητες (πχ μεταφορά προϊόντων λιανικής πώλησης, υπηρεσίες αποθήκευσης, third-party logistics-3PL κλπ) αφορούν σε πολύ μικρό τμήμα του συνολικού κύκλου εργασιών της εταιρίας. Ειδικότερα, όπως αναφέρεται στις δύο εκθέσεις του εμπειρογνώμονα οι δραστηριότητες 3PL της Άργος αφορούν μόλις στο 3% του συνολικού κύκλου εργασιών της¹⁰⁷.

¹⁰⁴Βλ. σχετικά άρ. 2 του Καταστατικού της εταιρίας που αφορά στο «Σκοπό» της.

¹⁰⁵[...].

¹⁰⁶ Βλ. τις υπ' αριθ. πρωτ. 5225/09.08.2019 και 7651/25.11.2019 εκθέσεις της Baker Tilly Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές ΑΕ (Baker Tilly). Η Baker Tilly ορίστηκε ως εμπειρογνώμονας για να διαπιστώσει την οικονομική κατάσταση της Άργος, τα αίτια που οδήγησαν σε αυτή και τη βιωσιμότητά της με την εφαρμογή της νέας εμπορικής πολιτικής της κατ' εφαρμογή της υπ' αριθ. 687/2019 Απόφασης της ΕΑ. Βλ. σχετικά και Ενότητα ΙΙΙ της παρούσας.

¹⁰⁷ Βλ. σχετικά τις υπ' αριθ. πρωτ. 5225/09.08.2019 και 7651/25.11.2019 εκθέσεις της Baker Tilly.

83. Η Άργος διανέμει σήμερα τα έντυπα (εφημερίδες και περιοδικά) 183 εκδοτικών επιχειρήσεων. Εξ αυτών, οι 73 εκδίδουν και εφημερίδες (πέραν των περιοδικών) ή αποκλειστικά εφημερίδες.

V.2 ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

V.2.1 ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΑΡΓΟΣ

84. Στην εν λόγω ενότητα παρουσιάζεται η εξέλιξη της μετοχικής σύνθεσης της εταιρίας Άργος από την 10.8.2017, ήτοι από το χρόνο, κατά τον οποίο η Άργος κατέστη μονοπώλιο στην αγορά διανομής Τύπου και επιπλέον ένας μέτοχος (ο [...]) με δραστηριοποίηση στην έκδοση εντύπων απέκτησε πλειοψηφική συμμετοχή (άμεσα και έμμεσα) στο μετοχικό κεφάλαιο της Άργος, έως και σήμερα.
85. Όπως προκύπτει από τη διαχρονική εξέλιξη της μετοχικής σύνθεσης του Πρακτορείου, όχι μόνο για το διάστημα που παρατίθεται ακολούθως, αλλά και από τη σύσταση της εταιρίας Άργος, μέτοχοί της αποτελούσαν κατά κύριο λόγο εκδοτικές εταιρίες ή/και ελέγχοντες μέτοχοι εκδοτικών εταιριών¹⁰⁸.
86. Ειδικότερα, η μετοχική σύνθεση της Άργος μετά την 10^η.08.2017, [...] ¹⁰⁹) παρουσιάζεται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1: Μετοχική σύνθεση της ΑΡΓΟΣ από 10.08.2017 έως 27.12.2017

α/α	Μέτοχος	Βασικό Αντικείμενο Δραστηριότητας	Ποσοστό του μ.κ.
1	[...]	[...]	[...]
2	[...]	[...]	[...]
3	[...]	[...]	[...]
4	[...]	[...]	[...]
5	[...]	[...]	[...]
6	[...]	[...]	[...]
7	[...]		[...]
ΣΥΝΟΛΟ			100,00%

Πηγή: Αξιολόγηση στοιχείων της ΓΔΑ – Προσκομισθέντα στοιχεία εταιριών.

87. Στις **28.12.2017**, κατόπιν συμβολαιογραφικών πράξεων αγοραπωλησίας μετοχών, με τις οποίες η [...] αντίστοιχα, η μετοχική σύνθεση της ΑΡΓΟΣ διαμορφώθηκε ως εξής:

Πίνακας 2: Μετοχική σύνθεση της ΑΡΓΟΣ από 28.12.2017 έως 18.02.2019

α/α	Μέτοχος	Βασικό Αντικείμενο Δραστηριότητας	Ποσοστό του μ.κ.
1	[...]	Ναυτιλία– Εκδόσεις & λοιπά ΜΜΕ	[...]
2	[...]	Εκδόσεις & λοιπά ΜΜΕ	[...]
3	[...]	Εκτυπωτική δραστηριότητα	[...]
4	[...]	Εκδόσεις & λοιπά ΜΜΕ	[...]
5	[...]	Εκδόσεις	[...]

¹⁰⁸ Βλ. υπ' αριθ. 659/2018 Απόφαση της Ολομέλειας της ΕΑ. Σημειώνεται ότι κατά την ίδρυση της Άργος, [...] (βλ. την υπ' αριθμ. 519/VI/2011 Απόφαση της ΕΑ).

¹⁰⁹ Διευκρινίζεται ότι [...].

α/α	Μέτοχος	Βασικό Αντικείμενο Δραστηριότητας	Ποσοστό του μ.κ.
6	[...]	Εκδόσεις	[...]
7	[...]	Εκδόσεις	[...]
8	[...]	Λιανεμπόριο	[...]
9	[...]	Εκδόσεις	[...]
10	[...]	Εκδόσεις	[...]
11	[...]	Εκδόσεις	[...]
ΣΥΝΟΛΟ			100,00%

Πηγή: Αξιολόγηση στοιχείων της ΕΑ. – Προσκομισθέντα στοιχεία εταιριών

88. Σύμφωνα με στοιχεία που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο προηγούμενης έρευνας της Υπηρεσίας, η μετοχική σύνθεση της εταιρείας ΑΡΓΟΣ από το Φεβρουάριο έως και τον Αύγουστο 2019 είχε ως εξής:

Πίνακας 3. Μετοχική σύνθεση της εταιρίας Άργος από 19.02.2019 έως 31.08.2019

α/α	Επωνυμία Μετόχου	Βασικό Αντικείμενο Δραστηριότητας	Ποσοστό του μ.κ.
1	[...] ¹¹⁰	[...]	[...]
2	[...]	[...]	[...]
3	[...]	[...]	[...]
4	[...]	[...]	[...]
5	[...]	[...]	[...]
6	[...]	[...]	[...]
7	[...] ¹¹¹		[...]
ΣΥΝΟΛΟ			100,00%

Πηγή: Άργος

89. Στις 02.09.2019 πραγματοποιήθηκε εκ νέου αλλαγή στη μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου με αποτέλεσμα η έκτοτε και μέχρι τις 21.05.2021 να έχει ως εξής ¹¹²:

Πίνακας 4. Μετοχική σύνθεση της εταιρίας Άργος από 02.09.2019 – 25.02.2021

α/α	Επωνυμία Μετόχου	Βασικό Αντικείμενο Δραστηριότητας	Ποσοστό του μ.κ.
1	[...]	[...]	[...]
2	[...]	[...]	[...]
3	[...]	[...]	[...]
4	[...]	[...]	[...]

¹¹⁰ Διευκρινίζεται ότι η εν λόγω εταιρία [...].

¹¹¹ Ειδικότερα, [...]. Βλ. σχετικά υπ' αριθ. πρωτ. 9356/3.11.2020 Έκθεση του Εισηγητή Π. Φώτη.

¹¹² Βλ. σχετικά υπ' αριθ. πρωτ. 9356/3.11.2020 Έκθεση του Εισηγητή Π. Φώτη καθώς και υπ' αριθ. 1113/05.02.2021 επιστολή της Άργος.

α/α	Επωνυμία Μετόχου	Βασικό Αντικείμενο Δραστηριότητας	Ποσοστό του μ.κ.
5	[...]	[...]	[...]
6	[...]	[...]	[...]
7	[...] ¹¹³		[...]
ΣΥΝΟΛΟ			100,00%

Πηγή: Άργος

90. Σύμφωνα με στοιχεία που προσκόμισε η Άργος¹¹⁴, στις [...] και [...] επήλθαν εκ νέου μεταβολές στη μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου. Συγκεκριμένα, στις [...] η εκδοτική εταιρία Sportday ΑΕΠΕΕ απέκτησε το μετοχικό κεφάλαιο που κατείχε η Νίκη Εκδοτική ΑΕ ενώ στις [...] ο μέτοχος [...] πούλησε το μετοχικό του κεφάλαιο στην εκδοτική εταιρία Λυκαβηττός ΙΚΕ. Συνεπώς, η ισχύουσα από [...] μετοχική σύνθεση της Άργος έχει ως εξής:

Πίνακας 5. Ισχύουσα μετοχική σύνθεση της εταιρίας Άργος (από 21.05.2021)

α/α	Επωνυμία Μετόχου	Βασικό Αντικείμενο Δραστηριότητας	Ποσοστό του μ.κ.
1	ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ	Εκδόσεις & λοιπά ΜΜΕ	[...]
2	S.A.J.P. ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΙΚΕ	Εκδόσεις εντύπων	[...]
3	ΙΒΙΣΚΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ ΑΕ	Εκτυπωτική δραστηριότητα	[...]
4	ΛΥΚΑΒΗΤΤΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Μ. ΙΚΕ	Εκδόσεις εντύπων	[...]
5	SPORTDAY Α.ΕΠΕ.Ε	Εκδόσεις εντύπων	[...]
6	ΚΟΝΤΡΑ Ι.Κ.Ε.	Εκδόσεις & λοιπά ΜΜΕ	[...]
7	ΛΟΙΠΟΙ ΜΕΤΟΧΟΙ ¹¹⁵		[...]
ΣΥΝΟΛΟ			100,00%

Πηγή: Άργος

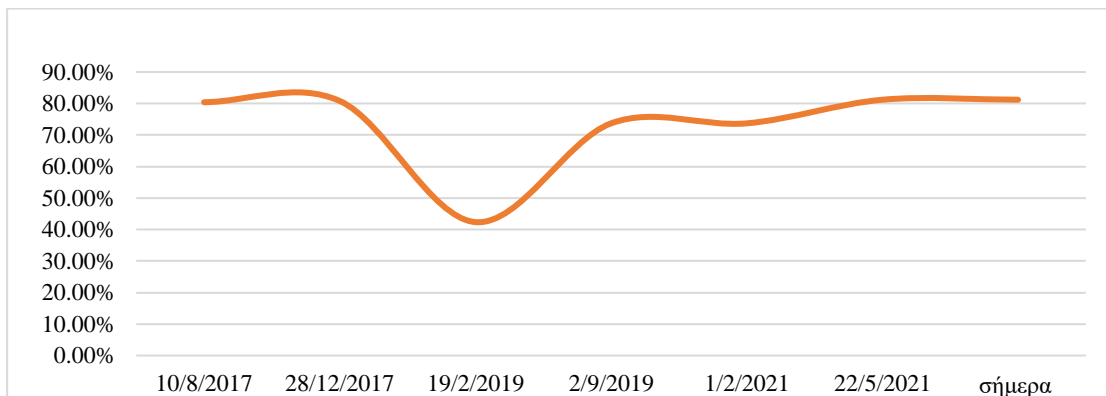
91. Στο ακόλουθο διάγραμμα απεικονίζεται η εξέλιξη του συνολικού ποσοστού του μετοχικού κεφαλαίου της Άργος που κατέχουν (αθροιστικά) εκδοτικές εταιρίες κατά το ανωτέρω παρατιθέμενο διάστημα.

Διάγραμμα 2: Ποσοστό μετοχικού κεφαλαίου Άργος που κατέχουν εκδοτικές εταιρίες

¹¹³ Αντίστοιχα με ανωτέρω σημείο, [...] Βλ. σχετικά υπ' αριθ. πρωτ. 9356/3.11.2020 Έκθεση του Εισηγητή Π. Φώτη.

¹¹⁴ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 5545/25.06.2021 επιστολή.

¹¹⁵ Αντίστοιχα με ανωτέρω σημείο, [...]. Βλ. σχετικά υπ' αριθ. πρωτ. 9356/3.11.2020 Έκθεση του Εισηγητή Π. Φώτη.

Πηγή: Στοιχεία Άργος – Επεξεργασία ΓΔΑ

92. Όσον αφορά στην εκδοτική δραστηριότητα¹¹⁶ των νυν μετόχων που κατέχουν περισσότερο από 3% του μετοχικού κεφαλαίου της Άργος διευκρινίζονται τα εξής: α) η εταιρία Ελευθερία Του Τύπου ΑΕ εκδίδει την πολιτική εφημερίδα εβδομαδιαίας κυκλοφορίας, Παραπολιτικά¹¹⁷, β) η εταιρία SAJP IKE εκδίδει την ημερήσιας κυκλοφορίας αθλητική εφημερίδα Κόκκινος Πρωταθλητής και την εβδομαδιαίας κυκλοφορίας αθλητική εφημερίδα Κόκκινος Πρωταθλητής Δευτέρας, γ) η εταιρία Λυκαβηττός ΙΚΕ, εκδίδει την εβδομαδιαίας κυκλοφορίας πολιτική εφημερίδα Στο Καρφί Σαββατοκύριακου, δ) η Sportday ΑΕΠΕΕ εκδίδει την ομώνυμη αθλητική ημερήσια εφημερίδα καθώς και την εβδομαδιαία αθλητική εφημερίδα Sportday Δευτέρας ενώ ε) η εταιρία Κόντρα ΙΚΕ, εκδίδει την ημερήσιας κυκλοφορίας πολιτική εφημερίδα ΚΟΝΤΡΑ NEWS και την εβδομαδιαίας κυκλοφορίας πολιτική εφημερίδα ΚΟΝΤΡΑ NEWS Κυριακής.
93. Αναφερόμενη στη μετοχική της σύνθεση και στη συμμετοχή των μετόχων της στη λήψη αποφάσεων για τη δραστηριότητα και λειτουργία της, σχετικά με το θέμα της κάθετης κοινής ιδιοκτησίας, η Άργος υποστηρίζει¹¹⁸ ότι: «[...]». Αντίστοιχη άποψη εξέφρασε και [...] μέτοχος του Πρακτορείου, [...], σύμφωνα με τον οποίο «[ά]λλωστε, εμείς ως μέτοχοι της εταιρείας ΑΡΓΟΣ Α.Ε. δεν έχουμε την παραμικρή συμμετοχή στην άσκηση διοίκησης και – πολύ περισσότερο – στη λήψη αποφάσεων επί όλων των εταιρικών ζητημάτων της»¹¹⁹.
94. Επιπροσθέτως, σημειώνεται ότι στο Καταστατικό του Πρακτορείου δεν περιλαμβάνονται διατάξεις που να παρέχουν στους μειοψηφούντες μετόχους δικαιώματα αρνησικυρίας, ώστε να δύνανται να ασκήσουν καθοριστική επίδραση στη δραστηριότητα της Άργος. Επιπλέον, όπως αναφέρεται στο Καταστατικό της εταιρείας, η στρατηγική της Άργος καθώς και η επιχειρηματική και εμπορική πολιτική της καθορίζονται από το Διοικητικό της Συμβούλιο. Διευκρινίζεται ότι στις διατάξεις του άρθρου 14 του Καταστατικού καθορίζονται τα ζητήματα εκείνα για τα οποία απαιτείται αυξημένη

¹¹⁶ Βλ. σχετικά και ιστοσελίδα της Άργος <http://www.argoscom.gr/index.php?page=16> καθώς και τις υπ' αριθ. πρωτ. 1559/18.02.2021, 1027/3.2.2021, 1579/18.2.2021, 1295/10.02.2021 και 1113/5.2.2021 επιστολές των Άλτερ Έγκο ΜΜΕ ΑΕ, SAJP ΙΚΕ, Ελευθερία του Τύπου ΑΕ, Κόντρα ΙΚΕ και Άργος αντίστοιχα. Επισημαίνεται ότι εν προκειμένω παρατίθενται μόνο οι εκδόσεις που εμφανίζουν περιοδικότητα και δεν αφορούν σε έντυπα που εκδόθηκαν μόνο μία φορά από τις εταιρίες.

¹¹⁷ Βλ. και υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 Υπόμνημα της εταιρίας στην Πρώτη Διαβούλευση.

¹¹⁸ Βλ. υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση ΕΑ, εκ. 68.

¹¹⁹ Βλ. υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση ΕΑ, σκ. 68.

απαρτία και πλειοψηφία της Γενικής Συνέλευσης, ήτοι παρουσία ή αντιπροσώπευση των μετόχων που συγκεντρώνουν τα 2/3 του μετοχικού κεφαλαίου της Άργος. Παρά ταύτα, τα ζητήματα αυτά δεν σχετίζονται επί της ουσίας με ζητήματα διαχείρισης, στρατηγικής και επιχειρηματικής πολιτικής της εταιρίας αλλά αφορούν «τη μεταβολή της εθνικότητας της εταιρείας, τη μεταβολή του αντικειμένου της επιχείρησης αυτής, την επαύξηση των υποχρεώσεων των μετόχων, την τακτική αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου, εκτός αν γίνεται σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 21 ή την παράγραφο 6 του άρθρου 49 του ν.4548/2018, τη μεταβολή του τρόπου διάθεσης των κερδών, τη συγχώνευση, διάσπαση, μετατροπή, αναβίωση, παράταση της διάρκειας ή διάλυση της εταιρείας, την παροχή ή ανανέωση εξουσίας προς το διοικητικό συμβούλιο για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 24 του ν.4548/2018».¹²⁰

95. Περαιτέρω, στα υπομνήματά τους στο πλαίσιο τόσο της Πρώτης όσο και της Δεύτερης Διαβούλευσης, οι εκδοτικές εταιρίες – μέτοχοι της Άργος (νυν και πρώην) υπογραμμίζουν τον παθητικό μόνο ρόλο τους στη διοίκηση του Πρακτορείου, η οποία, όπως αναφέρουν, ασκείται εξ ολοκλήρου από τα τεχνοκρατικά μέλη του Διοικητικού του Συμβουλίου. Μάλιστα, κατά την [...] αμφισβητείται η από μέρους της συμμετοχή στην άσκηση διοίκησης λόγω συμμετοχής της στη Γενική Συνέλευση εκλογής των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου. Ειδικότερα, όπως αναφέρει η εταιρία, η αντίθετη περίπτωση θα αντέκειτο στις «σαφείς προβλέψεις του ν.4548/2018 περί των (αποκλειστικών) αρμοδιοτήτων του ΔΣ σε σχέση με τη διοίκηση μίας ΑΕ. Η εκλογή ΔΣ από τη ΓΣ ασφαλώς και δεν συνιστά πράξη διοίκησης ούτε και άσκηση κάποιου δήθεν δικαιώματος διοίκησης του μετόχου»¹²¹.
96. Υπενθυμίζεται εδώ ότι τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου των ΑΕ και άρα και της Άργος ορίζονται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων της¹²². Υπό αυτό το πρίσμα, οι μέτοχοι, έστω και έμμεσα, συμμετέχουν στη διοίκηση της εταιρίας. Σε κάθε όμως περίπτωση, δεν αποτελεί προϋπόθεση της εφαρμογής της θεωρίας της κάθετης κοινής ιδιοκτησίας, ή και της οριζόντιας κοινής ιδιοκτησίας, ότι οι μέτοχοι είναι «ενεργοί» επενδυτές, μιας και η θεωρία λειτουργεί σε περίπτωση που οι μέτοχοι είναι «παθητικοί», αλλά λόγω της σημαντικής τους επένδυσης στην εταιρία επιδρούν στα κίνητρα των managers (Διοικητικό Συμβούλιο ή διευθυντές) και συνεπώς έχουν σημαντική επιρροή στην εμπορική πολιτική της εταιρίας, χωρίς να υπάρχουν άλλες ενδείξεις ενεργούς συμμετοχής τους στη διοίκηση της εταιρίας¹²³.

¹²⁰ Βλ. Καταστατικό της Άργος ως τροποποιήθηκε το Σεπτέμβριο 2020, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.businessregistry.gr/publicity/show/3078301000>.

¹²¹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9292/18.11.2021 υπόμνημα.

¹²² Από τις σχετικές προσκλήσεις, προκύπτει ότι τα θέματα ημερήσιας διάταξης των ΓΣ (9.9.2019 και 7.9.2018) αφορούσαν: την υποβολή των οικονομικών καταστάσεων και των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων σχετικών εταιρικών χρήσεων με τις εκθέσεις του ΔΣ και των ελεγκτών και έγκρισή τους, έγκριση της συνολικής διαχείρισης του ΔΣ και απαλλαγή των μελών του και των ελεγκτών από κάθε ευθύνη για τα πεπραγμένα των διαχειριστικών χρήσεων 2018 και 2017 αντίστοιχα, εκλογή ορκωτού ελεγκτή λογιστή και αναπληρωτή του, και καθορισμός της αμοιβής αυτών, εκλογή νέου ΔΣ και έγκριση μελών ΔΣ που ορίστηκαν σε αντικατάσταση παραιτηθέντων, έγκριση αποδοχών μελών ΔΣ και προέγκριση αποδοχών τους και διάφορες άλλες αποφάσεις (βλ. <https://www.businessregistry.gr/publicity/show/3078301000>).

¹²³ Βλ. Daniel P. O'Brien & Steven C. Salop, Competitive Effects of Partial Oumcrship: Financial Interest and Corporate Control, 67 ANTITRUST LJ. 559 (2000); Gilo D. 2000. The anticompetitive effect of passive

Υ.2.2 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΡΓΟΣ

97. Το ισχύον από τις 27.09.2021 και μέχρι τις 13.05.2024 Διοικητικό Συμβούλιο^{124,125} αποτελείται από τους εξής:

Πίνακας 5. Ισχύον Διοικητικό Συμβούλιο της Άργος

Διοικητικό Συμβούλιο		Συνδεδεμένη Εκδοτική Εταιρία
[...]	Πρόεδρος Δ.Σ.	[...]
[...] ¹²⁶	Αντιπρόεδρος ΔΣ	
[...]	Μέλος	[...]
[...]	Μέλος	[...]
[...] ¹²⁷	Μέλος	

Πηγή: Γ.Ε.ΜΗ.

98. Ως προς τις αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου αναφέρεται ότι κατά τα προβλεπόμενα στο άρ. 18 του Καταστατικού, «[τ]ο Διοικητικό Συμβούλιο έχει τη διοίκηση (διαχείριση και διάθεση) της εταιρικής περιουσίας και την εκπροσώπηση της Εταιρείας. Αποφασίζει για όλα γενικά τα ζητήματα που αφορούν την Εταιρεία που περιλαμβάνουν και την παροχή εγγυήσεων υπέρ τρίτων και την ανάθεση της διαχείρισης της Εταιρείας σε τρίτους μέσα στα πλαίσια του εταιρικού σκοπού, με

investment. Michigan Law Review 99:1–47; Azar, Schmaltz, Tecu, (“(c)ompetitive concerns thus arise when concentrated owners get crowded out by diversified institutions that also hold large stakes in industry rivals – even if the institutions driving the common ownership links are entirely passive in terms of corporate governance (other than voting)”; Schmalz, Martin C. (2018) : Common Ownership, Concentration and Corporate Conduct, CESifo Working Paper, No. 6908, Center for Economic Studies and ifo Institute (CESifo), Munich, σελ. 20 & 22 (“it is important to clarify that passive investment strategies don’t imply a passive approach to ownership” και «passive investors can be “lazy” owners (as The Economist has alleged) and harm competition at the same time»). Η όλη λογική είναι ότι η κοινή ιδιοκτησία περιορίζει τα κίνητρα για ανταγωνισμό.

¹²⁴ Βλ. σχετικά <https://www.businessregistry.gr/publicity/show/3078301000>.

¹²⁵ Σύμφωνα με το από 13.08.2021 Πρακτικό ΔΣ της Άργος, το Διοικητικό Συμβούλιο αποτελούνταν από έξι (6) μέλη και τα καθήκοντα του Διευθύνοντος Συμβούλου ασκούσε [...]. Στις 27.09.2021, κατόπιν [...] ο Πρόεδρος ΔΣ αποφάσισε την ανάθεση των καθηκόντων του Διευθύνοντος Συμβούλου στον Αντιπρόεδρο ΔΣ. Βλ. και file:///server006/DocsGrp/Cases/Autepageltos02/F_MEDIA_PLATFORMS/%CE%9A%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%9D%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97-%CE%94%CE%99%CE%91%CE%9D%CE%9F%CE%9C%CE%97-%CE%A4%CE%A5%CE%A0%CE%9F%CE%A5/%CE%95%CE%99%CE%A3%CE%97%CE%93%CE%97%CE%A3%CE%97/%CE%95%CE%99%CE%A3%CE%97%CE%93%CE%97%CE%A3%CE%97-3/%CE%93%CE%95%CE%9C%CE%97-%CE%99%CF%83%CF%87%CF%8D%CE%BF%CE%BD%CE%94%CE%A3-%CE%91%CF%81%CE%B3%CE%BF%CF%82.pdf.

¹²⁶ Αντικατέστησε τον [...], κατόπιν παραίτησης του τελευταίου στις 9.12.2019. Βλ. ΓΕΜΗ <https://www.businessregistry.gr/publicity/show/3078301000>. Ο [...] είναι μέλος του ΔΣ της Άργος NET ΑΕ (θυγατρικής της Άργος, δραστηριοποιείται στην παροχή υπηρεσιών άυλων συναλλαγών που αφορούν κυρίως υπηρεσίες χρόνου ομιλίας και πρόσβασης στο διαδίκτυο σε καρτοκινητά και δευτερευόντως υπηρεσίες προπληρωμένων καρτών, πληρωμών ΔΕΚΟ) και στην Εκδόσεις Επένδυση ΑΕ (εκδοτική εταιρία που εκδίδει την πολιτική εφημερίδα On Time). Επίσης είναι μέτοχος στην εταιρία ΔΥΟΣΜΟΣ & ΑΡΙΣΜΑΡΙ ΙΚΕ (λιανική πώληση παραδοσιακών προϊόντων). Όσον αφορά στον [...], είναι Διαχειριστής στις εταιρίες: Master Plan Strategy ΙΚΕ (εταιρία συμβούλων) και από 28.09.2021 με προσωρινή διαταγή του Πρωτοδικείου Αθηνών στην ΑΡΓΟΣ ΕΥΡΩΠΗ ΕΠΕ (θυγατρική της Άργος, για διανομή Τύπου στο εξωτερικό). Μέλος ΔΣ σε διάφορες εταιρίες μεταξύ των οποίων η ΑΡΓΟΣ NET ΑΕ και Innovation Metrisis Poll ΑΕ (εταιρία δημοσκοπήσεων).

¹²⁷ Κατά τα αναφερθέντα στην Ενότητα ΙV είναι ένας εκ των μετόχων της εταιρίας διανομής [...].

εξαιρέση εκείνα που σύμφωνα με το νόμο ή αυτό το καταστατικό ανήκουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Γενικής Συνέλευσης»¹²⁸. Μεταξύ δε των αποφάσεων που λαμβάνει το Διοικητικό Συμβούλιο περιλαμβάνεται και η εμπορική πολιτική της εταιρίας¹²⁹.

V.3 ΚΥΚΛΟΙ ΕΡΓΑΣΙΩΝ – ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ

99. Όπως έχει διαπιστωθεί και στο πλαίσιο της προηγούμενης έρευνας της Υπηρεσίας¹³⁰ και έχει διαπιστώσει και η ΕΑ στη Γνωμοδότησή της, η Άργος τα τελευταία έτη είναι ζημιογόνος¹³¹. Στον ακόλουθο πίνακα παρατίθενται οι κύκλοι εργασιών, η ανάλυση των δαπανών, καθώς και τα αποτελέσματα χρήσης της Άργος ως εξελίχτηκαν κατά το διάστημα των ετών 2016-2019.

Πίνακας 7: Εξέλιξη Οικονομικής Θέσης της Άργος

	2016	2017	2018	2019	2020
Κύκλος Εργασιών	27.162.459,93	31.597.328,00	42.531.308,58	39.105.048,14	38.262.649,10
% μεταβολή		16%	35%	-8%	-2%
Κόστος Πωληθέντων	22.797.134,29	27.728.528,80	35.585.171,62	32.584.222,59	30.933.538,16
% μεταβολή		22%	28%	-8%	-5%
Έξοδα Διοίκησης	2.059.850,08	2.181.916,34	2.605.429,72	2.415.744,28	2.408.890,21
Έξοδα Διάθεσης	3.176.873,01	3.556.938,85	4.744.822,23	3.960.038,94	4.195.218,70
Συνολικό Λειτουργικό Κόστος	28.033.857,38	33.467.384,21	42.935.423,85	38.960.005,73	37.537.647,07
% μεταβολή		19%	28%	-9%	-4%
Αποτελέσματα χρήσης (Κέρδος / Ζημιά)	-871.397,45	-1.870.056,21	-404.115,27	145.042,41	725.002,03

¹²⁸ Βλ. σχετικά και <https://www.businessregistry.gr/publicity/show/3078301000/>. Σημειώνεται ότι κατά τα διαθέσιμα στην υπηρεσία Γ.Ε.Μ.Η. στοιχεία, το Καταστατικό της Άργος τροποποιήθηκε το Σεπτέμβριο 2020. Επικουρικά αναφέρεται ότι το Διοικητικό Συμβούλιο βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει έγκυρα, εφόσον συμμετέχουν και παρευρίσκονται το ήμισυ πλέον ενός των μελών του και σε κάθε περίπτωση δεν μπορεί να συμμετέχουν λιγότερα από τρία μέλη, ενώ οι αποφάσεις λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία (άρ. 22 του Καταστατικού).

¹²⁹ Βλ. για παράδειγμα τα πρακτικά της από 9.9.2019 Γενικής Συνέλευσης μετόχων, όπου αναφέρεται ότι «[η] διοίκηση έχει προβεί στην κατάρτιση νέας εμπορικής πολιτικής για τον εξορθολογισμό της τιμολόγησης των υπηρεσιών της στην διακίνηση των εντύπων, η οποία θα της επιτρέψει να εμφανίσει βελτιωμένα περιθώρια κέρδους και να εξασφαλίσει την αποπληρωμή των υποχρεώσεών της. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού ανέστειλε την εφαρμογή της νέας εμπορικής πολιτικής και όρισε πραγματοποιήσιμα τόσο για την πιστοποίηση της ορθότητας της νέας εμπορικής πολιτικής όσο και για την διασφάλιση της βιωσιμότητας της εταιρείας, το πόρισμα του οποίου υπεβλήθη στις αρχές Αυγούστου 2019 και συνεπώς αναμένεται η απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού». Από τα εν λόγω πρακτικά συνάγεται ότι αρμόδιο όργανο της εταιρείας για τη διαμόρφωση της εμπορικής πολιτικής της είναι το ΔΣ. Αντίγραφο των εν λόγω πρακτικών συλλέχθηκε στο πλαίσιο προηγούμενης έρευνας της υπηρεσίας, βλ. σχετικά και υπ' αριθ. 9356/3.11.2020 Έκθεση του Εισηγητή Π. Φώτη.

¹³⁰ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9356/3.11.2020 Έκθεση του Εισηγητή Π. Φώτη.

¹³¹ Βλ. υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση ΕΑ, σκ. 244. Συναφώς, τη δυσμενή οικονομική θέση της Άργος διαπίστωσε η ΕΑ και σε προηγούμενες αποφάσεις της, βλ. υπ' αριθ. 669/2018 Απόφαση ΕΑ, σκ. 26 και εξής.

	2016	2017	2018	2019	2020
Καθαρό αποτέλεσμα χρήσης (προ φόρων και τόκων)	-556.200,43	-2.015.808,27	-764.454,52	-128.107,50	247.347,56
% μεταβολή		262%	-62%	-83%	-293%

Πηγή: Δημοσιευμένες Οικονομικές Καταστάσεις Άργος – Επεξεργασία: ΓΔΑ

100. Όπως προκύπτει από τον ανωτέρω πίνακα, η Άργος παραμένει σταθερά ζημιογόνος καθ' όλο το διάστημα των ετών 2016 – 2020. Η αύξηση του κύκλου εργασιών¹³² τα έτη 2017 και 2018 οφείλεται στο γεγονός ότι από τον Αύγουστο 2017 και εξής, οπότεν έπαψε να δραστηριοποιείται το πρακτορείο Ευρώπη, η διανομή του συνόλου των εντύπων γίνεται αποκλειστικά από την Άργος. Τα αποτελέσματα της μονοπώλησης της αγοράς διανομής Τύπου από την Άργος επί του κύκλου εργασιών της είναι περισσότερο εμφανή κατά το έτος 2018, δεδομένου ότι για το 2017 η Άργος ανέλαβε τη διανομή του συνόλου των εντύπων για λίγους μόλις μήνες. Παρά ταύτα, η μονοπώληση της αγοράς από την Άργος επέφερε ταυτόχρονα και σημαντική αύξηση στο λειτουργικό κόστος της με αποτέλεσμα να περιορίσει μεν τις ζημιές της χωρίς όμως να καταστεί κερδοφόρα¹³³. Κατά το έτος 2020, η Άργος επιτυγχάνει περιορισμό του λειτουργικού κόστους της, γεγονός που συνάδει με την επίτευξη οικονομιών κλίμακας δεδομένου ότι, όπως αναλύεται ακολούθως, το κόστος λειτουργίας του Πρακτορείου, ιδίως όσον αφορά στη διανομή εντύπων αποτελείται κατά βάση από σταθερές δαπάνες και συνεπώς, η διανομή περισσότερων εντύπων συνεπάγεται μείωση του μέσου κόστους για τη διανομή έκαστου εντύπου.

V.4 Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΑΡΓΟΣ

101. Με την παύση λειτουργίας της Ευρώπη ΑΕ, η Άργος ανέλαβε την πανελλαδική διανομή των προϊόντων έντυπου Τύπου του συνόλου των εκδοτικών εταιριών. Ακολούθως παρατίθενται συνοπτικά οι απόψεις των εκδοτικών εταιριών και φορέων της αγοράς Τύπου που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο προηγούμενης έρευνας της Υπηρεσίας. Επιπλέον αναφέρονται τα σχετικά ευρήματα της Baker Tilly όπως τα κατέγραψε στην επικαιροποιημένη έκθεσή της το Νοέμβριο του 2019¹³⁴ καθώς και τα βασικά συμπεράσματα και διαπιστώσεις της ΕΑ ως διατυπώθηκαν στην υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση.

¹³² Διευκρινίζεται ότι ο παρατιθέμενος κύκλος εργασιών του Πρακτορείου περιλαμβάνει το σύνολο των δραστηριοτήτων του και όχι μόνο τα έσοδα από τη διανομή των εντύπων. Παρά ταύτα, όπως έχει διαπιστώσει και η Baker Tilly στην έκθεσή της, οι λοιπές δραστηριότητες της Άργος είναι προς το παρόν περιορισμένες και αφορούν σε περίπου [...] % του συνολικού κύκλου εργασιών της (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 7651/25.11.2019 επικαιροποιημένη έκθεση Baker Tilly).

¹³³ Όπως διαπιστώνει και η Baker Tilly στις εκθέσεις της, αναφερόμενη στη δραστηριοποίηση της Άργος ως πρακτορείο διανομής Τύπου, η πτώχευση της Ευρώπη «είχε σα συνέπεια την αύξηση των εσόδων της Άργος κατά [...] % συγκρίνοντας την περίοδο Ιανουάριος- Ιούλιος των ετών 2017 και 2018. Αύξηση [...] % εμφάνισαν και τα έξοδα της εταιρείας για το ίδιο διάστημα» (βλ. υπ' αριθ. 5225/9.8.2019 και 7651/25.11.2019 αρχική και επικαιροποιημένη έκθεση της Baker Tilly αντίστοιχα).

¹³⁴ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 7651/25.11.2019 επικαιροποιημένη έκθεση Baker Tilly.

Υ.4.1 Η ΑΠΟΨΗ ΤΩΝ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ¹³⁵ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

102. Εν προκειμένω, δεν προκύπτει ενιαία θέση των **εκδοτικών εταιριών** αναφορικά με την αποτελεσματικότητα της Άργος ως πρακτορείου διανομής εντύπων, ενώ μεμονωμένες εκδοτικές εταιρίες υποστηρίζουν ότι η Άργος προβαίνει σε πλημμελή ή και μη διανομή των εντύπων τους¹³⁶.
103. Οι θέσεις των **φορέων** της αγοράς ως προς την αποτελεσματικότητα της Άργος διαφέρουν ανάλογα με το στάδιο που τα μέλη έκαστου φορέα δραστηριοποιούνται¹³⁷.

Υ.4.2 Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ BAKER TILLY

104. Σύμφωνα με τα ευρήματα της Baker Tilly, όπως καταγράφονται στην από 25.11.2019 επικαιροποιημένη έκθεσή της, όσον αφορά στις εκδοτικές εταιρίες που συνεργάζονταν με την Ευρώπη ΑΕ, η Άργος διατήρησε αρχικά την τιμολογιακή πολιτική και τους εμπορικούς όρους που εφάρμοζε η Ευρώπη ΑΕ^{138,139}.
105. Ως προς τις επιπτώσεις της παύσης λειτουργίας της Ευρώπη ΑΕ η Baker Tilly διαπιστώνει τα κάτωθι:

(α) Για τις μεν εκδοτικές εταιρίες φαίνεται ότι η παύση λειτουργίας της Ευρώπη ΑΕ ήταν **επωφελής**. Εν προκειμένω, σημειωτέον είναι ότι σύμφωνα με την έκθεση της Baker Tilly, «η πτώχευση του πρακτορείου [ενν. Ευρώπη] φαίνεται πως κατά μέσο όρο ωφέλησε τις εκδοτικές εταιρείες. Το μέσο έσοδο των εταιριών αυτών την περίοδο 2014-2019 ανήλθε στο [...] % της αξίας των πωληθέντων, ενώ με την πτώχευση του πρακτορείου Ευρώπη έφτασε το [...] % το 2017 και [...] % το 2018»¹⁴⁰, υποδηλώνοντας την αποτελεσματικότερη σε όρους κόστους λειτουργία της Άργος σε σχέση με το μέχρι πρότινος δραστηριοποιούμενο στην υπό κρίση αγορά πρακτορείο Ευρώπη ΑΕ.

(β) Για τη δε Άργος και αναφορικά με τις επιπτώσεις στην οικονομική θέση του Πρακτορείου, η Baker Tilly υποστηρίζει ότι: «Συγκρίνοντας τις περιόδους πριν και μετά την πτώχευση του πρακτορείου Ευρώπη καθώς και την εξέλιξη των εξόδων το 2018 παρατηρούμε

¹³⁵ Βλ. συμπληρωματικά και υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση της ΕΑ.

¹³⁶ Παρά ταύτα, σημειωτέο είναι, ότι από στο πλαίσιο προηγούμενης έρευνα της Υπηρεσίας δεν στοιχειοθετείται πρακτική άρνησης πώλησης από την Άργος, υπό την έννοια της άρνησης διανομής εντύπων εκδοτικών εταιριών. Βλ. σχετικά και <https://www.epant.gr/enimerosi/deltia-tyπου/item/1249-deltio-tyπου-aftεpaggelti-εrevna-stin-αgora-dianomis-entypου-tyπου.html>.

¹³⁷ Βλ. υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση της ΕΑ, παράγραφοι 153-160.

¹³⁸ Στην υπ' αριθ. πρωτ. 7651/25.11.2019 επικαιροποιημένη έκθεσή της, η BakerTilly αναφέρει: «Η πτώχευση του πρακτορείου Ευρώπη κατά το 2^ο εξάμηνο του 2017 οδήγησε την Άργος στην απορρόφηση του πελατολογίου της Ευρώπης με τους όρους τιμολογιακής πολιτικής που είχε η τελευταία».

¹³⁹ Εν προκειμένω, όπως αναφέρει η BakerTilly στις δύο εκθέσεις της: «Το πρακτορείο Ευρώπη Α.Ε. έκανε παύση εργασιών τον Αύγουστο του 2017. Η Άργος που αποτελούσε τον μοναδικό ανταγωνιστή ανέλαβε το έργο της διανομής όλων των εντύπων πανελλαδικά. Αυτό είχε σαν συνέπεια την αύξηση των εσόδων της Άργος κατά [...] % συγκρίνοντας την περίοδο Ιανουάριος – Ιούλιος των ετών 2017 και 2018. Αύξηση [...] % εμφάνισαν και τα έξοδα της εταιρείας για το ίδιο διάστημα. Η μέση προμήθεια σημείωσε πτώση από [...] % το 2016 σε [...] % το 2017 εξαιτίας των χαμηλών τιμών που προσέφερε η Ευρώπη στις εκδοτικές εταιρείες και την πολιτική της Άργος να αναλάβει τις εκδοτικές αυτές με τις ίδιες προμήθειες. Το 2018 παρουσιάζεται μικρή αύξηση της μέσης προμήθειας σε [...] % με βάση μια αξία πωληθέντων [...] εκατ. € ενώ η σημαντική συγκράτηση των εξόδων οδήγησε σε μικρότερες ζημιές σε σχέση με τη χρήση του 2017» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 5225/09.08.2019 και 7651/25.11.2019 εκθέσεις της BakerTilly).

¹⁴⁰ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 5225/09.08.2019 έκθεση.

πως αμέσως μετά την πτώχευση του πρακτορείου, ο μέσος όρος των εξόδων αυτών αυξήθηκε σημαντικά αλλά το χάσμα μεταξύ εξόδων και καθαρών εσόδων της Άργος από πρακτόρευση σχεδόν εκμηδενίστηκε. Από την άλλη μεριά, το έτος 2018 και με τον εξορθολογισμό μέρους των εν λόγω εξόδων τα καθαρά έσοδα της Άργος από πρακτόρευση φαίνεται να καλύπτουν κατά ένα μικρό βαθμό τα έξοδα. Είναι σημαντικό να αναφερθεί βέβαια πως ο σκοπός αυτής της σύγκρισης είναι οι βραχυπρόθεσμες επιπτώσεις της πτώχευσης της Ευρώπης. Μακροπρόθεσμα, η συνεχιζόμενη πτώση της αξίας πωληθέντων και τα όρια που έχει ο εξορθολογισμός των εξόδων δημιουργεί ερωτηματικά για το κατά πόσο είναι δυνατή η συνέχιση αυτής της τάσης κάλυψης των εν λόγω εξόδων και στο άμεσο μέλλον»¹⁴¹.

V.4.3 ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΑ ΣΤΗΝ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 39/2019 ΓΝΩΜΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ

106. Η ΕΑ στη Γνωμοδότησή της, αξιολογώντας τη σύνθεση του λειτουργικού κόστους¹⁴² του Πρακτορείου, διαπίστωσε ότι περισσότερο από 2/3 του συνολικού κόστους της Άργος αφορά σε σταθερές δαπάνες (fixed cost). Ως εκ τούτου, η μονοπώληση της αγοράς από την Άργος είχε ως αποτέλεσμα την επίτευξη από το Πρακτορείο σημαντικών οικονομιών κλίμακας. Περαιτέρω, σε συμφωνία και με τα ευρήματα της Baker Tilly, διαπιστώθηκε ότι τουλάχιστον για τα έτη 2017-2018, ήτοι από το έτος μονοπώλησης της αγοράς διανομής Τύπου από την Άργος, το μέσο κόστος του Πρακτορείου κινείται πτωτικά¹⁴³. Πτωτικά κινήθηκε και η μέση τιμή που κατέβαλαν οι εκδοτικές επιχειρήσεις στην Άργος για την πανελλαδική διανομή των εντύπων τους¹⁴⁴.
107. Συναφώς, η ΕΑ στη Γνωμοδότησή της σημειώνει την αύξηση της παραγωγικότητας της Άργος μετά την παύση λειτουργίας του έτερου πρακτορείου, καταλήγοντας ότι «*με τη λειτουργία ενός μόνο πρακτορείου, οι ελάχιστες απαιτήσεις για την επαρκή διανομή των εντύπων στο σύνολο της ελληνικής επικράτειας είναι μειωμένες, τόσο σε εγκαταστάσεις όσο και σε στόλο οχημάτων και αριθμό εργαζομένων*»¹⁴⁵. Αναγνωρίζει, ουσιαστικά, ότι η λειτουργία ενός μόνο πρακτορείου διανομής φαίνεται αποτελεσματικότερη (υπό την έννοια του κόστους για την παροχή της υπηρεσίας αυτής) λόγω και της πτώσης του αριθμού των διανεμόμενων εντύπων σε σχέση με τη λειτουργία και έτερου πρακτορείου (ή πρακτορείων)¹⁴⁶.

¹⁴¹ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 5225/09.08.2019 έκθεση.

¹⁴² Βλ. σκ. 244 και εξέλιξη της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης.

¹⁴³ Βλ. ιδίως σκ. 246-248 της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης.

¹⁴⁴ Ο. π. βλ. σκ. 246-248 της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης.

¹⁴⁵ Βλ. σκ. 263 της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης.

¹⁴⁶ Βλ. ιδίως σκ. 264 της Γνωμοδότησης.

VI ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΑΡΘΡΟΥ 11 Ν. 3959/2011

VI.1 ΕΛΛΕΙΨΗ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

108. Βασική προϋπόθεση για την εφαρμογή του άρθρου 11 Ν. 3959/2011 είναι η διαπίστωση από την ΕΑ ότι δεν υπάρχουν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού στον υπό εξέταση κλάδο, και ειδικότερα στις εν θέματι επιμέρους εξεταζόμενες αγορές. Η έτερη προϋπόθεση είναι η ανεπάρκεια των παραδοσιακών εργαλείων του δικαίου του ανταγωνισμού (ήτοι άρθρα 1, 2 και 5 μέχρι 10) να αντιμετωπίσουν το εντοπιζόμενο πρόβλημα. Στα πλαίσια της διαδικασίας της κανονιστικής παρέμβασης, η ΕΑ οφείλει να δημοσιοποιήσει πρώτα τις απόψεις της επί της μη ύπαρξης συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, να θέσει αυτές σε δημόσια διαβούλευση και στη συνέχεια, εφόσον και μετά τη διενέργεια της διαβούλευσης, διαπιστώσει ξανά ότι δεν υπάρχουν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού, να ανακοινώσει συγκεκριμένα μέτρα, και, κατόπιν διαβούλευσης επί των μέτρων αυτών, να επιβάλλει, με την τελική της απόφαση, μέτρα τα οποία θεωρεί ότι είναι τα απολύτως αναγκαία, πρόσφορα και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας για τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού.
109. Η παρούσα ενότητα εστιάζει πρώτα στην πρώτη προϋπόθεση εφαρμογής του άρθρου 11 Ν. 3959/2011, δηλαδή την ενδεχόμενη έλλειψη συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην αγορά διανομής Τύπου. Στη συνέχεια εξετάζεται η ανεπάρκεια των παραδοσιακών εργαλείων να αντιμετωπίσουν το εντοπιζόμενο πρόβλημα.

VI.1.1 ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΗ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΤΥΠΟΥ

110. Η ΕΑ στην υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησή της επισημαίνει ότι η πτωτική πορεία της ζήτησης εντύπων λειτουργεί αποτρεπτικά σε τρίτες εταιρίες να προβούν σε επενδύσεις εισόδου στην αγορά διανομής Τύπου, ακόμα και εάν ήθελε θεωρηθεί ότι το ελάχιστο ύψος επενδύσεων για την είσοδο στην αγορά της διανομής Τύπου δεν είναι κατ' ανάγκη απαγορευτικό¹⁴⁷. Με βάση τα παραπάνω και λαμβάνοντας υπόψη τη διαχρονική πτώση των πωλήσεων εντύπων, τη διείσδυση του ψηφιακού Τύπου, καθώς και τη νομική υποχρέωση παροχής «καθολικής υπηρεσίας» από το πρακτορείο διανομής, υπό την έννοια ότι το σύνολο των εντύπων που αποτελούν προϊόντα Τύπου πρέπει να είναι διαθέσιμο σε όλη την ελληνική επικράτεια, η ΕΑ στη Γνωμοδότησή της συνήγαγε το συμπέρασμα ότι η αγορά διανομής Τύπου προσιδιάζει, τουλάχιστον μεσοπρόθεσμα, σε **φυσικό μονοπώλιο**¹⁴⁸ (παρά το ότι συγκεντρώνει μόνο κάποια εκ των χαρακτηριστικών του φυσικού

¹⁴⁷ Βλ. σκ. 252-255 της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης.

¹⁴⁸ Βλ. σκ. 266 της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης. Διευκρινίζεται ότι σύμφωνα με την οικονομική θεωρία για τις αγορές, στις οποίες προκύπτει ότι η μείωση του κόστους παραγωγής του προϊόντος/υπηρεσίας προϋποθέτει τη λειτουργία μίας μόνο επιχείρησης, θεωρούνται ως αγορές φυσικού μονοπωλίου. Αυτό συμβαίνει όταν υπάρχουν αρκετά ισχυρές οικονομίες κλίμακας ή οικονομίες φάσματος, ήτοι το μέσο κόστος φθίνει καθώς αυξάνεται το παραγόμενο προϊόν. Επιπλέον οι οικονομίες κλίμακας είθισται να αφορούν σε αγορές που παρουσιάζουν υψηλό σταθερό κόστος, γεγονός που όπως αναλύθηκε ανωτέρω αφορά και στην υπό κρίση αγορά. Υπογραμμίζεται ότι η ανάγκη λειτουργίας ενός μόνο πρακτορείου οφείλεται αποκλειστικά στη διαμόρφωση των συνθηκών ζήτησης της αγοράς. Αγορές με χαμηλή ζήτηση, η οποία παρουσιάζει πτωτικές τάσεις, αφορούν αγορές φυσικού μονοπωλίου. Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με την ύπαρξη φυσικού μονοπωλίου βλ. *Βιομηχανική Οργάνωση και Πολιτική Ανταγωνισμού*, Π. Φώτης, Εκδόσεις Προπομπός και Πολιτική Ανταγωνισμού & Ρυθμιστική Πολιτική, Ν. Βέττας – Γ. Κατσουλάκος, Εκδόσεις Τυποθήτω-Γεώργιος Δαρδανός.

μονοπωλίου) ή σε βασική διευκόλυνση¹⁴⁹. Σύμφωνα με την οικονομική θεωρία, σε συνθήκες αγοράς με χαρακτηριστικά φυσικού μονοπωλίου, η δραστηριότητα μιας και μόνο επιχείρησης κρίνεται ότι είναι πιο αποτελεσματική σε όρους κόστους παροχής της, σε σχέση με τη λειτουργία περισσότερων επιχειρήσεων. Ως εκ τούτου, η δραστηριοποίηση περισσότερων του ενός πρακτορείων διανομής εκτιμάται ότι δεν θα επιφέρει αποτελεσματικότερη λειτουργία της αγοράς.

111. Επισημαίνεται ότι αν και λόγω άρσης νομικών περιορισμών οι εκδοτικές εταιρίες δύνανται να διανείμουν τα έντυπά τους και με άλλους τρόπους πλην της συνεργασίας τους με την Άργος, (για παράδειγμα με ίδια μέσα, σε συνεργασία με εταιρίες κούριερ, τα ΕΛΤΑ κλπ) στο σύνολό τους οι εκδοτικές εταιρίες υποστήριξαν ότι για την πανελλαδική διανομή των εντύπων τους, η συνεργασία τους με την Άργος καθίσταται αναπόφευκτη πρωτίστως για λόγους εξοικονόμησης κόστους.¹⁵⁰ Επιπλέον, η δραστηριότητα του Πρακτορείου δεν περιορίζεται αποκλειστικά στη «μεταφορά» εντύπων αλλά και σε σειρά πρόσθετων υπηρεσιών, και ως εκ τούτου δεν μπορεί να υποκατασταθεί πλήρως η παρεχόμενη από την ΑΡΓΟΣ υπηρεσία από εταιρίες που δραστηριοποιούνται σε υπηρεσίες μεταφορών/ταχυδρομικών υπηρεσιών (π.χ. εταιρίες κούριερ, τα ΕΛΤΑ κλπ) ή από εταιρίες logistics ή μεταφορών προϊόντων ακόμα και από εταιρίες που εφοδιάζουν τα τελικά σημεία με λοιπά προϊόντα (π.χ. ψιλικά), παρά μόνο, ενδεχομένως, σε σχέση με το σκέλος των δραστηριοτήτων αυτού που αφορούν σε μεταφορικές υπηρεσίες. Επιπλέον, το κόστος «μετακίνησης» (switching cost) των εκδοτικών εταιριών από την ΑΡΓΟΣ είναι υψηλό, καθώς το Πρακτορείο αναλαμβάνει μεταξύ άλλων και την εκκαθάριση των πωλήσεων των εντύπων τους και την απόδοση σε αυτές των σχετικών ποσών δημιουργώντας έτσι μια σχέση δέσμευσης των εκδοτικών εταιριών.¹⁵¹
112. Αναφορικά με τη μονοπωλιακή δομή της αγοράς, η πλειοψηφία των φορέων της ευρύτερης αγοράς έντυπου Τύπου εξέφρασε ανησυχίες αναφορικά με τη μελλοντική συμπεριφορά του Πρακτορείου¹⁵².
113. Η ΕΑ στις Πρώτες και Δεύτερες Απόψεις εξέτασε το χαρακτήρα του μονοπωλίου ως ιδιωτικού και μη ρυθμισμένου¹⁵³. Σύμφωνα με τις Απόψεις, στην περίπτωση ύπαρξης (ιδιωτικού) φυσικού μονοπωλίου όπως εν προκειμένω στην αγορά της διανομής έντυπου Τύπου, κρίνεται αναγκαία η εφαρμογή ρυθμιστικών κανόνων όπως ενδεικτικά η ρύθμιση οροφής τιμής (price cap regulation) και η ρύθμιση ποσοστού απόδοσης κεφαλαίου (rate of return regulation), μέθοδοι που αμφότερες έχουν επιβληθεί σε (ιδιωτικές) επιχειρήσεις με χαρακτηριστικά φυσικού μονοπωλίου (British Telecom, British Gas, AT&T, κ.ο.κ). Τονίζεται ότι εάν δεν εφαρμοσθούν ρυθμιστικοί κανόνες σε επιχειρήσεις με τα ανωτέρω χαρακτηριστικά, θα ανακύψουν σημαντικές στρεβλώσεις, τόσο στην εν λόγω σχετική αγορά όσο και σε συνδεδεμένες με αυτήν αγορές. Ειδικότερα, ένα ιδιωτικό φυσικό μονοπώλιο, δύναται να εκμεταλλευτεί τα μονοπωλιακά οφέλη (προσοδοθηρία) με αρνητικές συνέπειες για ενδιάμεσους ή/και τελικούς καταναλωτές. Ως εκ τούτου και με βάση την οικονομική

¹⁴⁹ Βλ. σκ. 283 της Γνωμοδότησης.

¹⁵⁰ βλ. ιδίως σκ. 145 επ. της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης ΕΑ.

¹⁵¹ Βλ. σκ. 148 της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης.

¹⁵² Γνωμοδότηση, σκ. 271.

¹⁵³ Βλ. ενδεικτικά Πρώτες Απόψεις, σκ. 102 και Δεύτερες Απόψεις ενότητα III.1.1.

θεωρία, η ρύθμιση της εν λόγω σχετικής αγοράς κρίνεται απαραίτητη προκειμένου να αποφευχθούν ή να ελαχιστοποιηθούν οι ανωτέρω στρεβλές καταστάσεις και να μεγιστοποιηθεί το συνολικό (κοινωνικό) πλεόνασμα ή ευημερία. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο Ηνωμένο Βασίλειο, όταν αποφασίστηκε η ιδιωτικοποίηση πρώην κρατικών επιχειρήσεων στις αρχές της δεκαετίας του 1980, η δημιουργία ρυθμιστικών αρχών (OFTEL, OFWAT, OFGEM) με σκοπό την εποπτεία των ιδιωτικών μονοπωλίων σε διάφορους κλάδους της οικονομίας (τηλεπικοινωνίες, ενέργεια, ύδρευση, μεταφορές), προηγήθηκε της ιδιωτικοποίησης.

114. Ως προς τη μονοπωλιακή δομή της αγοράς λεκτέα τα ακόλουθα. Πρώτον, με βάση την ανάλυση της ΕΑ και τον χαρακτηρισμό της αγοράς ως οιονεί φυσικού μονοπωλίου, η δραστηριότητα μιας και μόνο επιχείρησης κρίνεται ως αποτελεσματικότερη σε σχέση με τη λειτουργία περισσότερων επιχειρήσεων.¹⁵⁴ Στην προκειμένη όμως περίπτωση, είναι εφικτή μόνο η ύπαρξη δυναμικού ανταγωνισμού, με αποτέλεσμα μία άλλη επιχείρηση να εισέλθει στην εν λόγω σχετική αγορά και να ανταγωνιστεί την εδραιωμένη επιχείρηση (Άργος) (competition for the market). Απαραίτητη όμως προϋπόθεση για να συμβεί αυτό είναι η απουσία στρατηγικών δομικών ή συμπεριφορικών εμποδίων εισόδου από την Άργος. Δεύτερον, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω είναι απαραίτητη η ρύθμιση του φυσικού μονοπωλίου, η οποία πρέπει να επιδιώκει σωρευτικά τους κάτωθι στόχους:

α) Το φυσικό μονοπώλιο να ανακτά το μέσο κόστος και να μην εισπράττει πέραν του μέσου κόστους, όταν το οριακό κόστος είναι μικρότερο του ελάχιστου μέσου κόστους αλλιώς να τιμολογεί στο ελάχιστο μέσο κόστος

β) Να μεγιστοποιείται το κοινωνικό πλεόνασμα, δηλαδή να εξυπηρετούνται όλοι οι καταναλωτές με θέληση για πληρωμή που είναι μεγαλύτερη ή ίση του οριακού κόστους

γ) Τα έσοδα του φυσικού μονοπωλίου επιπλέον του οριακού κόστους να κατανέμονται στους καταναλωτές κατά το δυνατόν ανάλογα με τη θέλησή τους για πληρωμή

δ) Να μην γίνονται εξατομικευμένες τιμολογιακές διακρίσεις.

Τρίτον, σε μία πρώτη άριστη λύση (first best), η ρυθμιστική αρχή που επιβάλλει την ρύθμιση προτιμά να πιέσει την τιμή της επιχείρησης προς τα κάτω στο ανταγωνιστικό επίπεδο. Σε αυτό το επίπεδο, όμως, η τιμή δεν καλύπτει το μέσο κόστος και η επιχείρηση θα αναγκαστεί να εξέλθει της αγοράς. Η καλύτερη εναλλακτική λύση είναι επομένως να θέσει τιμή όπου το μέσο κόστος και έσοδο τέμνονται. Σε αυτή την περίπτωση, η επιχείρηση δεν εισπράττει τα μονοπωλιακά κέρδη, ενώ η παραγωγή παραμένει όσο υψηλή χρειάζεται έτσι ώστε να μην αναγκαστεί η επιχείρηση να εξέλθει της αγοράς.

¹⁵⁴ Ως φυσικό μονοπώλιο περιγράφεται η κατάσταση της αγοράς στην οποία μια επιχείρηση μπορεί να εξυπηρετεί την αγορά με καλύτερο αποτέλεσμα (κέρδος ή ζημιά) απ' ό,τι περισσότερες επιχειρήσεις. Φυσικό μονοπώλιο εμφανίζεται συνήθως στη μεταφορά και διανομή ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, τις τηλεπικοινωνίες, τις μεταφορές και εν γένει σε αγορές που έχουν επιδράσεις δικτύου (network economies). Απαραίτητη προϋπόθεση της ύπαρξης φυσικού μονοπωλίου είναι η εμφάνιση ισχυρών οικονομιών κλίμακας (economies of scale) ή/και φάσματος (economies of scope). Στην πρώτη περίπτωση επιτυγχάνεται μείωση του μέσου κόστους της επιχείρησης καθώς αυξάνεται η παραγωγή (κλίμακα) του προϊόντος, ενώ στη δεύτερη περίπτωση, παρατηρείται μείωση του μέσου κόστους για κάθε προϊόν όταν η παραγωγική διαδικασία περιλαμβάνει την παραγωγή περισσότερων από ένα προϊόντα

Τέταρτον, στη σχετική αγορά της διανομής έντυπου τύπου, όπου επικρατούν συνθήκες ασύμμετρης πληροφόρησης όπως άλλωστε στις περισσότερες αγορές φυσικού μονοπωλίου, ο ρυθμιστής όπως θα αναλυθεί και κατωτέρω, μπορεί να χρησιμοποιήσει ως ρυθμιστική διαδικασία, τη Ρύθμιση Οροφής Τιμής (Price Cap Regulation). Πρόκειται για μια διαδεδομένη ρυθμιστική μέθοδο, σύμφωνα με την οποία, η υπό ρύθμιση επιχείρηση είναι ελεύθερη να επιλέξει τις τιμές των προϊόντων της, υπό τον περιορισμό ότι ένας δείκτης των τιμών αυτών, δεν θα υπερβαίνει μια συγκεκριμένη οροφή (X) που θα τίθεται από τον ρυθμιστή.

Ωστόσο, η εφαρμογή της συγκεκριμένης ρυθμιστικής πολιτικής, θα πρέπει να διευθετήσει κάποια βασικά ζητήματα όπως: α) πως ορίζεται η οροφή τιμής από τον ρυθμιστή, β) ποιά προϊόντα περιλαμβάνει όταν η επιχείρηση έχει περισσότερα από ένα και γ) πόσο συχνά θα πρέπει να αναθεωρείται. Σημαντικό είναι το ζήτημα της ευρύτητας της κάλυψης της οροφής τιμής και γενικότερα του βαθμού ευελιξίας που πρέπει να δοθεί στην υπό ρύθμιση επιχείρηση, ώστε να ελέγχει τις τιμές των προϊόντων της. Στην πράξη μπορεί να υπάρξει οροφή τιμής για κάθε ένα προϊόν της επιχείρησης ξεχωριστά ή ένα γενικό δίκτυο όλων των προϊόντων της. Σημειώνεται ότι όταν ο δείκτης έχει ευρεία κάλυψη, η επιχείρηση αποκτά μεγάλη ευελιξία στο να προσαρμόσει την τιμολόγησή της στις βασικές συνθήκες της αγοράς. Αυτό μπορεί να είναι ένα σημαντικό πλεονέκτημα που συντελεί στην αποτελεσματικότητα ιδίως όταν υφίσταται ασύμμετρη πληροφόρηση. Ο ρυθμιστής μπορεί να μην έχει την απαραίτητη πληροφόρηση για κάποιο προϊόν της επιχείρησης, ωστόσο η επιχείρηση γνωρίζει με μεγάλη ακρίβεια την ζήτηση ή το κόστος για το προϊόν της, με αποτέλεσμα να μπορεί να εξισορροπήσει την αύξηση μιας τιμής με μείωση κάποιας άλλης, με συνέπεια τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας.

115. Συναφώς, και εν όψει της οικονομικής θεωρίας για την ανάγκη ρύθμισης ιδιωτικών φυσικών μονοπωλίων¹⁵⁵, εύλογα ανακύπτει η ανάγκη ρύθμισης της εν λόγω αγοράς. Εν προκειμένω, η ΕΑ δεν αρκείται στην ύπαρξη μη ρυθμισμένου ιδιωτικού μονοπωλίου, καθώς εξέτασε και τις επιπτώσεις της κάθετης κοινής ιδιοκτησίας στην αγορά των εκδόσεων, είτε από άποψη αύξησης της τιμής των εντύπων είτε από άποψη επιδείνωσης της ποιότητάς τους¹⁵⁶.
116. Όπως αναλύθηκε εκτενώς στη Γνωμοδότηση της ΕΑ, η ρύθμιση της συγκεκριμένης αγοράς έχει επιλεχθεί από ορισμένα κράτη μέλη και σε περιπτώσεις όπου δεν υφίσταται φυσικό μονοπώλιο, αλλά λόγω των ιδιαιτεροτήτων του συγκεκριμένου τομέα¹⁵⁷. Επισημαίνεται ότι στη Γαλλία, η ρύθμιση της συγκεκριμένης αγοράς από το νόμο 47-585 της 2.04.1947 «Loi Bichet»¹⁵⁸, στόχευε να διορθώσει το *de facto* μονοπώλιο που απολάμβανε ο κύριος διανομέας Τύπου Les Messageries Hachette από τη δεκαετία του 1930 και να διασφαλίσει τον πλουραλισμό στον Τύπο. Η εφαρμογή αυτού του νομοθετικού καθεστώτος οδήγησε στην πράξη στη δημιουργία από εκδότες αρκετών

¹⁵⁵ Βλ, μεταξύ άλλων, W. Viscusi, J. Harrington, D. Sappington. (2018). Economics of Regulation and Antitrust, 5th Edition, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts.

¹⁵⁶ Βλ δε ρητή αναφορά σχετικά. Δεύτερες Απόψεις, σκ. 115 («Η φύση του ανταγωνιστικού προβλήματος στο συγκεκριμένο κλάδο ερείδεται στον συνδυασμό της παρουσίας ενός οιονεί φυσικού μονοπωλίου ή βασικής διευκόλυνσης, το οποίο είναι ιδιωτικό και μη ρυθμιζόμενο από το Κράτος, με την κάθετη κοινή ιδιοκτησία από εκδοτικές εταιρίες που δραστηριοποιούνται στην ανάντη αγορά και ανταγωνίζονται τους άλλους πελάτες της Άργος.»).

¹⁵⁷ Βλ. σκ. 227-243 της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης.

¹⁵⁸ «Loi n° 47-585 du 2 avril 1947 relative au statut des entreprises de groupage et de distribution des journaux et publications périodiques».

συνεταιριστικών εταιρειών οι οποίες κατείχαν ή αποτελούσαν συνιδιοκτήτες εταιρειών διανομής (όπως η Presstalis και η MLP) που ήταν επιφορτισμένες με τη διανομή έντυπου υλικού. Προκειμένου να διασφαλίζεται η ελευθερία διανομής, να αποφεύγεται ο έλεγχος της από μονοπωλιακή επιχείρηση και να υπάρχει εγγύηση για την ίση μεταχείριση μεταξύ των εκδοτών, ο νόμος "Bichet" προχώρησε στην αυτορρύθμιση του κλάδου, με τη δημιουργία επαγγελματικού φορέα που αποτελείται από εκδότες, το Ανώτατο Συμβούλιο Μηνυμάτων Τύπου (CSMP). Το CSMP ενισχύθηκε στις αρμοδιότητές του με το νόμο του 2011, που δημιούργησε τη ρυθμιστική αρχή διανομής τύπου (Autorité de régulation de la distribution de la presse- ARDP). Το CSMP οργανώνει το δίκτυο διανομής και εστιάζει σε οικονομικά ζητήματα, και το ARDP, που αποτελείται από ανώτερους δικαστικούς, κατοχυρώνει το νομικό έλεγχο των αποφάσεων του CSMP.

117. Το συγκεκριμένο νομοθετικό καθεστώς λειτούργησε για μεγάλο χρονικό διάστημα, αλλά δημιουργήθηκαν πολλά προβλήματα λόγω του ρυθμιστικού δικεφαλισμού και των οικονομικών δυσκολιών των επιχειρήσεων Τύπου. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν οι προτάσεις του Marc Schwarz, στελέχους του Γαλλικού Ελεγκτικού Συνεδρίου, στον οποίο ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών και ο Υπουργός Πολιτισμού ανέθεσαν να προτείνει επιθυμητές αλλαγές στο νόμο "Bichet" προς την κατεύθυνση του εκσυγχρονισμού και της βελτίωσης της οικονομικής αποτελεσματικότητας της διανομής Τύπου. Σύμφωνα με τη Μελέτη Schwartz, το συνεταιριστικό καθεστώς, θα μπορούσε να αποτελέσει πηγή σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ εκδοτών-μετόχων και εκδοτών-πελατών, μερικοί εκ των οποίων ήταν επίσης και μέλη των δύο ανταγωνιστικών συνεταιρισμών¹⁵⁹. Για την αντιμετώπιση αυτής της σύγκρουσης συμφερόντων (λόγω της κάθετης και οριζόντιας κοινής ιδιοκτησίας), ο Schwartz πρότεινε η διανομή να μην γίνεται πλέον από συνεταιριστικές επιχειρήσεις, αλλά μέσω «εγκεκριμένων εταιρειών». Αυτές οι εταιρείες, των οποίων η νομική μορφή δεν έχει καθοριστεί εκ των προτέρων, θα υπόκεινται σε προδιαγραφές, η συμμόρφωση με τις οποίες θα παρακολουθείται από ανεξάρτητη ρυθμιστική αρχή. Συνεπώς, από καθεστώς αυτορρύθμισης, ο Schwartz πρότεινε τη θεσμοθέτηση καθεστώτος κρατικής ρύθμισης. Υπενθυμίζεται ότι η συγκεκριμένη αγορά, λόγω του μεγέθους της, δεν παρουσίαζε στοιχεία φυσικού μονοπωλίου, έστω και εάν η Prestallis κατείχε δεσπόζουσα θέση μια και παρείχε όλη την ομαδοποιημένη διανομή των ημερήσιων εφημερίδων, και συνεπώς όλων των ημερήσιων εφημερίδων που παρέχουν γενική πολιτική πληροφόρηση και περίπου το 75% των περιοδικών. Η ύπαρξη όμως σύγκρουσης συμφερόντων παρείχε την κύρια δικαιολόγηση της κρατικής ρύθμισης εν προκειμένω.
118. Περαιτέρω, σύμφωνα με τη Μελέτη Schwartz, εάν ο σκοπός της μεταρρύθμισης είναι ο τερματισμός της αυτορρύθμισης της διανομής του Τύπου, κρίνεται απαραίτητο να επιτραπεί σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (φορείς) να εκφραστούν και να συμμετέχουν σε διαβουλεύσεις για αποφάσεις που τους αφορούν. Επιπλέον, όπως αναφέρει η Μελέτη, ορισμένα θέματα πρέπει να αντιμετωπιστούν σε ένα διεπαγγελματικό πλαίσιο, όπως συμβαίνει σε μεγάλο βαθμό στο εξωτερικό. Η Μελέτη Schwartz πρότεινε συνεπώς τη δημιουργία μίας Συμβουλευτικής επιτροπής

¹⁵⁹ Dix propositions pour moderniser la distribution de la presse (Ιούνιος 2018), <https://www.culture.gouv.fr/Espace-documentation/Rapports/Rapport-au-ministre-de-l-Economie-et-des-Finances-et-a-la-ministre-de-la-Culture-Dix-propositions-pour-moderniser-la-distribution-de-la-presse> . σελ. 25-26.

διανομής τύπου, η οποία θα συνδράμει τη ρυθμιστική αρχή, προκειμένου να δομηθούν οι ανταλλαγές με τους φορείς του κλάδου¹⁶⁰. Αυτή η επιτροπή θα έχει ως στόχο να αποτελέσει ένα χώρο διαλόγου, εμπειρογνωμοσύνης και διαπεγγελματικών διαβουλεύσεων, προχωρώντας σε έναν εκδημοκρατισμό των αποφάσεων στον τομέα, λόγω και της ανάγκη προστασίας του πλουραλισμού. Ως προνομιακός συνομιλητής της ρυθμιστικής αρχής, η γνώμη της Επιτροπής μπορεί να ζητείται για κάθε θέμα που σχετίζεται με τη διανομή του Τύπου και τις σχέσεις μεταξύ εκδοτικών επιχειρήσεων, εξουσιοδοτημένων επιχειρήσεων διανομής και σημείων πώλησης. Σύμφωνα με τη Μελέτη Schwartz, ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στη σύνθεσή της Επιτροπής, ώστε να αντανakλά την ποικιλομορφία των εμπλεκόμενων παικτών: εκδότες, εταιρείες διανομής, εφημεριδοπώλες, περιφερειακά αποθετήρια.

119. Το νομοθετικό πλαίσιο μεταρρυθμίστηκε ουσιαστικά τον Οκτώβριο 2019, με το νόμο 2019-1063 της 18.10.2019, ο οποίος προέβλεπε ότι οι λειτουργίες ομαδικής διανομής τίτλων τύπου πραγματοποιούνται από εταιρείες διανομής τύπου (όπως η Presstalis και η Messageries Lyonnaises de Presse (MLP)). Αυτές οι εταιρείες διανομής είναι εγκεκριμένες από τη ρυθμιστική αρχή και υποχρεούνται να συμμορφώνονται με ακριβείς προδιαγραφές, που καθορίζονται με διάταγμα, οι οποίες καθορίζουν τους «τύπους υπηρεσιών και τα επίπεδα υπηρεσιών που αναμένονται από υλικοτεχνική και οικονομική άποψη, λαμβάνοντας υπόψη την ποικιλία των τίτλων του Τύπου» (άρθρα 3 και 12 του τροποποιημένου νόμου Bichet). Αυτό το πλαίσιο για τις εταιρείες διανομής αποτελεί μια σημαντική εξέλιξη σε σύγκριση με την προηγούμενη νομοθεσία που επικεντρωνόταν κυρίως σε συνεταιριστικές εταιρείες που ιδρύθηκαν από εκδότες. Ειδικότερα στο κεφ.4 του άρ.1 (τίτλος 3) του νόμου αναφέρεται στη θεσμοθέτηση αρμόδιας ρυθμιστικής αρχής: «αρ. 16-Η Ρυθμιστική Αρχή Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών, Ταχυδρομείων και Διανομής Τύπου είναι αρμόδια για την τήρηση των αρχών που ορίζονται στον παρόντα νόμο. Μερικά για την εξασφάλιση της εδαφικής και χρονικής συνέχειας, της ουδετερότητας, της οικονομικής αποδοτικότητας της ομαδοποιημένης διανομής του Τύπου, καθώς και για μια ευρεία και ισορροπημένη κάλυψη του δικτύου σημείων πώλησης. Συμβάλλει στον εκσυγχρονισμό της διανομής τύπου και στην τήρηση της πολυφωνίας του τύπου. Αρ.17- Ζητείται η γνώμη της Ρυθμιστικής Αρχής Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών, Ταχυδρομείων και Διανομής Τύπου επί νομοσχεδίων και κανονιστικών πράξεων που αφορούν στη διανομή τύπου. Δύναται να γνωμοδοτεί κατόπιν αιτήματος των αρμοδίων υπουργών για κάθε θέμα που αφορά στη διανομή τύπου. Μπορεί επίσης να ζητείται η γνώμη της από κοινοβουλευτικές επιτροπές επί νομοσχεδίων καθώς και επί κάθε άλλου θέματος σχετικά με τη διανομή τύπου»¹⁶¹. Η ρυθμιστική αρχή προχώρησε σε σημαντικό ρυθμιστικό έργο από το

¹⁶⁰ Βλ. Idem, σελ. 36.

¹⁶¹ Στο νόμο αναφέρεται ως εξής: « Art. 16. – L’Autorité de régulation des communications électroniques, des postes et de la distribution de la presse est chargée de faire respecter les principes énoncés par la présente loi. Elle veille à la continuité territoriale et temporelle, à la neutralité et à l’efficacité économique de la distribution groupée de la presse ainsi qu’à une couverture large et équilibrée du réseau des points de vente. « Elle concourt à la modernisation de la distribution de la presse et au respect du pluralisme de la presse.». «Art. 17 - L’Autorité de régulation des communications électroniques, des postes et de la distribution de la presse est consultée sur les projets de loi et d’actes réglementaires relatifs à la distribution de la presse. « Elle peut être saisie pour avis par les ministres compétents de toute question concernant la distribution de la presse. Elle peut également être consultée par les commissions parlementaires sur les propositions de loi ainsi que sur toute question concernant la distribution de la presse».

2019¹⁶², όπως, μεταξύ άλλων, στον ορισμό της επιτροπής διαβούλευσης διανομής τύπου (Comité de concertation de la distribution de la presse- CoCoDiP), μιας επιτροπής που αποτελείται από επαγγελματίες της διανομής τύπου που συνδράμει την ARCEP¹⁶³, εκφέροντας γνώμη για τους τεχνικούς, τιμολογιακούς και συμβατικούς όρους των υπηρεσιών της εταιρείας Messageries Lyonnaises de Presse, τη δεσπόζουσα επιχείρηση διανομής τύπου¹⁶⁴, τη συνέχιση και μη διακοπή της διανομής του τύπου, λόγω δυσκολιών της επιχείρησης Presstalis για μία περίοδο έξι μηνών, και την παροχή εξηγήσεων στην ρυθμιστική αρχή για τις τροποποιήσεις στην εμπορική πολιτική, και ειδικά σε συγκεκριμένες χρεώσεις¹⁶⁵.

120. Σχετικά με τη ρύθμιση του οιονεί φυσικού μονοπωλίου/βασικής διευκόλυνσης αναφορικά με τις χρεώσεις, όπως επισημαίνεται στις Δεύτερες Απόψεις της ΕΑ, η ρύθμιση οροφής τιμής προτείνεται ως η πλέον κατάλληλη μορφή ρύθμισης κινήτρων (incentive regulation) που μπορεί να εφαρμοστεί στην εν λόγω σχετική αγορά. Για τον σκοπό αυτό, προτείνεται ενδελεχής κοστολόγηση του συνόλου των υπηρεσιών που προσφέρει το πρακτορείο διανομής. Προς τον σκοπό αυτό, θα μπορούσε η Πολιτεία να ορίσει έναν αρμόδιο ρυθμιστικό φορέα, όπως για παράδειγμα την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ), κατά το πρότυπο άλλων κρατών –μελών, όπως η Γαλλία, βάσει της πρόσφατης νομοθετικής τροποποίησης προς αυτή την κατεύθυνση, στις αρμοδιότητες του οποίου να περιλαμβάνεται ο έλεγχος, η εποπτεία και η ρύθμιση της υπό κρίση σχετικής αγοράς και η διασφάλιση της διαφάνειας στη διανομή Έντυπου Τύπου και στον οποίο θα μπορούν να καταφεύγουν οι εκδοτικές επιχειρήσεις στην περίπτωση που θεωρούν ότι η πρακτόρευση έντυπου Τύπου δεν λειτουργεί επαρκώς ή και, ενδεχομένως, θίγει τα συμφέροντά τους. Σε κάθε περίπτωση, όπως έχει ήδη αναφερθεί και στην υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση της ΕΑ, η εφαρμογή του εν λόγω μέτρου, προϋποθέτει τον ορισμό από την Πολιτεία του αρμόδιου ρυθμιστικού φορέα, όπως για παράδειγμα η ΕΕΤΤ στη λειτουργία της οποίας emπίπτουν και ρυθμιστικές αρμοδιότητες. Ένας τέτοιος ρυθμιστικός φορέας, κατόπιν εκτίμησης των συνθηκών

¹⁶² Βλ. <https://www.arcep.fr/la-regulation/grands-dossiers-distribution-de-la-presse/la-distribution-de-la-presse-une-nouvelle-mission-pour-larcep.html>.

¹⁶³ Décision n° 2020-0180 de l'Autorité de régulation des communications électroniques, des postes et de la distribution de la presse en date du 6 février 2020 arrêtant les modalités de fonctionnement et la composition du comité de concertation de la distribution de la presse, https://www.arcep.fr/uploads/tx_gsavis/20-0180.pdf. Τα μέλη της Επιτροπής ορίζονται με την προσωπική τους ιδιότητα (intuitu personae), ενώ αποτελούν πρόσωπα που ασκούν καθήκοντα σε εταιρεία τύπου, συνεταιριστική εταιρεία ομαδοποίησης τύπου, ή εγκεκριμένη εταιρεία διανομής τύπου, μια εταιρεία που διαχειρίζεται μια επωνυμία διανομέα τύπου ή μια οντότητα που ασκεί έλεγχο σε τέτοιες εταιρείες, πρόσωπα που ασκούν καθήκοντα στο πλαίσιο μιας ένωσης που συγκεντρώνει παίχτες στον τομέα της διανομής τύπου, άτομα που έχουν επαγγελματική εμπειρία σε έναν τομέα που σχετίζεται με τη διανομή τύπου. Ο πρόεδρος της Επιτροπής διαβούλευσης διανομής τύπου μπορεί να προσκαλέσει για συμμετοχή στις συνεδριάσεις της οποιοδήποτε άτομο με ειδική τεχνογνωσία σε σχέση με τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, ενώ μέλη της Ρυθμιστικής Αρχής (ARCEP) μπορούν επίσης να συμμετέχουν στις συνεδριάσεις όποτε χρειάζεται.

¹⁶⁴ Avis n° 2020-1258 de l'Autorité de régulation des communications électroniques, des postes et de la distribution de la presse en date du 12 novembre 2020 relatif aux conditions techniques, tarifaires et contractuelles des prestations de la société des Messageries Lyonnaises de Presse, https://www.arcep.fr/uploads/tx_gsavis/20-1258.pdf.

¹⁶⁵ Décision n° 2019-1868-RDPI de l'Autorité de régulation des communications électroniques, des postes et de la distribution de la presse en date du 17 décembre 2019 relative à l'adoption de mesures provisoires en vue d'assurer la continuité de la distribution de la presse d'information politique et générale, https://www.arcep.fr/uploads/tx_gsavis/19-1868-RDPI.pdf

κόστους της μονοπωλιακής εταιρίας και ζήτησης της εξεταζόμενης αγοράς, θα μπορούσε να κρίνει την πλέον κατάλληλη μορφή ρύθμισης, ακολουθώντας το παράδειγμα της ARCEP¹⁶⁶.

VI.1.2 ΔΟΜΗ ΜΟΝΑΔΙΚΟΥ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΥ ΔΙΑΝΟΜΗΣ

121. Επιπλέον, σύμφωνα με τις διαπιστώσεις της ΕΑ στη Γνωμοδότηση¹⁶⁷, η συμμετοχή ορισμένων εκδοτικών επιχειρήσεων στο **μετοχικό κεφάλαιο** του (μοναδικού) πρακτορείου διανομής, αποδυναμώνει δυνητικά την ανταγωνιστική ουδετερότητα μεταξύ των εκδοτικών εταιριών. Ειδικότερα, η άμεση ή έμμεση δραστηριοποίηση εταιριών σε περισσότερα από ένα στάδια της αξιακής αλυσίδας (εν προκειμένω εκδοτικών εταιριών στο στάδιο της έκδοσης προϊόντων Τύπου και πρακτόρευσης της διανομής αυτών) ενέχει τον κίνδυνο υιοθέτησης από μέρους των τελευταίων, πρακτικών αποκλεισμού (vertical foreclosure) **των ανταγωνιστών** τους, σε κάποιο από αυτά, ή γενικότερα στρεβλώσεων του ανταγωνισμού χωρίς αναγκαστικά αυτές να εμπίπτουν στο πεδίο των άρθρων 1 και 2 Ν 3959/2011 ή 101/102 ΣΛΕΕ. Επίσης, ο κίνδυνος αντι-ανταγωνιστικού αποκλεισμού προκύπτει όχι μόνο σε περιπτώσεις στις οποίες μία ή περισσότερες εκδοτικές εταιρίες έχουν τον, αποκλειστικό ή κοινό, de jure ή de facto έλεγχο του πρακτορείου διανομής Τύπου, αλλά και σε περιπτώσεις στρατηγικού αποκλεισμού **εάν ορισμένες εκδοτικές εταιρίες ασκούν ουσιαστική επιρροή ως σημαντικοί μέτοχοι στην εμπορική πολιτική του πρακτορείου διανομής Τύπου**¹⁶⁸.
122. Όπως αναφέρεται και από άλλες Αρχές Ανταγωνισμού¹⁶⁹, οι οποίες ασχολήθηκαν με προβλήματα που δημιουργούνται από την ύπαρξη ισχυρών ψηφιακών πλατφορμών, τυχόν καθετοποίηση της αγοράς μπορεί να φέρει οφέλη όσον αφορά στην οικονομική αποτελεσματικότητα, επιτρέποντας στους ενδιάμεσους να βελτιώσουν τη συναλλακτική **αποτελεσματικότητα (transactional efficiency)**, ενέχει όμως κινδύνους όσον αφορά στην ύπαρξη τυχόν σύγκρουσης συμφερόντων (conflict of interest) μεταξύ των διαφόρων σταδίων μίας καθετοποιημένης επιχείρησης, εάν μονάδες της ίδιας επιχείρησης δρουν σε διαφορετικά στάδια της αλυσίδας αξίας. Οι κίνδυνοι αυτοί ενδέχεται να παρουσιαστούν και σε περίπτωση μερικής καθετοποίησης από εκδοτικές εταιρίες που είτε ελέγχουν είτε έχουν επιρροή (λόγω της μετοχικής σύνθεσης και των δικαιωμάτων ψήφου) **στη διαμόρφωση της πολιτικής του ενδιάμεσου, στη συγκεκριμένη περίπτωση του μοναδικού πρακτορείου διανομής έντυπου Τύπου**.
123. Προκειμένου να αξιολογηθεί ποσοτικά η ανωτέρω θεωρητικά εντοπιζόμενη σύγκρουση συμφερόντων, η ΕΑ ανέθεσε σε ομάδα εμπειρογνομόνων να εξετάσει την ύπαρξη κινήτρων από

¹⁶⁶ Δεύτερες Απόψεις, σκέψεις 217-219.

¹⁶⁷ Βλ. σκ. 284 της υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότησης.

¹⁶⁸ Βλ σχετικά P. Fotis & N. Zevgolios, 2016, *The Competitive Effects of Minority Shareholdings*, Hart Studies in Competition Law, Bloomsbury: 122-124, R. Fiocco, The strategic value of partial vertical integration. (2016) 89 European Economic Review 284 και N. Levy, Y. Spiegel, & D. Gilo. "Partial vertical integration, ownership structure, and foreclosure." *American Economic Journal: Microeconomics* 10, no. 1 (2018): 132.. Βλ. και Fiocco, Raffaele. "The strategic value of partial vertical integration". *European Economic Review* 89 (2016): 284-302.

¹⁶⁹ Βλ. ενδεικτικά UK Competition and Markets Authority, Online platforms and digital advertising, Market study interim report (18 Δεκεμβρίου 2019). Εν προκειμένω αναφέρεται ότι «[...] there are legitimate concerns about perceived conflicts of interests for actors that operate at multiple levels of the intermediation value chain"» (σελ. 19 της μελέτης).

μέρους των εκδοτικών εταιριών – μετόχων της Άργος να προβούν σε αύξηση του κόστους διανομής των εντύπων εις βάρος των ανταγωνιστών τους, εκδοτικών εταιριών μη μετόχων της Άργος με αποτέλεσμα τη ζημία του αναγνωστικού κοινού:

α) υπό την έννοια της μετακύλισης του αυξημένου κόστους στους καταναλωτές και της συνακόλουθης εκτροπής του αναγνωστικού κοινού τους, ή

β) σε ενδεχόμενη απορρόφηση του αυξημένου κόστους και συνακόλουθη επίπτωση στις επενδύσεις τους σε ερευνητική δημοσιογραφία, καθιστώντας τους με αυτόν τον τρόπο λιγότερο ανταγωνιστικούς απέναντι στους μετόχους του Πρακτορείου.

124. Η δομή του Πρακτορείου διανομής (ερείδόμενη στην κοινή ιδιοκτησία εκδοτικών εταιριών) έως την τελευταία αλλαγή στη μετοχική σύνθεση στις 20.5.2021 δημιουργούσε ενδεχόμενα κίνητρα για να προβούν οι μέτοχοι σε αύξηση των τιμών (κόστους διανομής) προς ζημία των ανταγωνιστών τους:

α) υπό την έννοια της μετακύλισης του αυξημένου κόστους στους καταναλωτές και της συνακόλουθης εκτροπής του αναγνωστικού κοινού τους, καθώς όπως διαπιστώθηκε από τους εμπειρογνώμονες μέχρι και την πρόσφατη αλλαγή στη μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου, λαμβάνοντας υπόψη την εναλλαξιμότητα των εντύπων όπως προέκυψε από τη σχετική δημοσκόπηση, η τιμή του δείκτη vGUPPI, αν και χαμηλότερη, υπερέβαινε το ασφαλές όριο του 10% ιδίως για τα έντυπα της «πολιτικής κατεύθυνσης» που εμφανίζουν και την υψηλότερη μεταξύ τους εναλλαξιμότητα, ή

β) σε ενδεχόμενη απορρόφηση του αυξημένου κόστους και συνακόλουθη επίπτωση της επένδυσής τους σε ερευνητική δημοσιογραφία, καθιστώντας τους με αυτόν τον τρόπο λιγότερο ανταγωνιστικούς απέναντι στους μετόχους του Πρακτορείου. Κατά τους υπολογισμούς των εμπειρογνομόνων, η τιμή vGUPPI με βάση τη μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου ως είχε έως τις 20.05.2021 υπεδείκνυε ενδεχόμενες αυξήσεις στο συνολικό κόστος διανομής αναλόγως του μεγέθους του εκάστοτε ανταγωνιστή και του βαθμού εναλλαξιμότητας των εντύπων του με τα έντυπα των εκδοτικών εταιριών - μετόχων της Άργος. Ειδικότερα, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις την έκθεσης των εμπειρογνομόνων, οι αυξήσεις για κάποιες εκδοτικές εταιρίες αφορούσαν σε €10-30 χιλ σε ετήσια βάση ενώ για άλλες σε €300-400 χιλ το έτος, ήτοι αυξήσεις στο κόστος διανομής που κυμαίνονται από 1%-7% μέχρι 14% ή ακόμα και 24%. Σημειωτέον δε ότι μετά τις εκτιμώμενες ως άνω αυξήσεις, για τις εν λόγω εκδοτικές εταιρίες το συνολικό κόστος διανομής ανέρχεται στο 22%-25% της αξίας των πωληθέντων εντύπων τους, ενώ για κάποιες αντιστοιχεί σε περίπου 32% της αξίας πωλήσεων¹⁷⁰.

¹⁷⁰ Επισημαίνεται ότι στην έκθεσή τους οι εμπειρογνώμονες εκτίμησαν την ενδεχόμενη αύξηση στο κόστος διανομής των εκδοτικών εταιριών: Αυγή ΑΕ, Documento Media ΙΚΕ, Ανεξάρτητα ΜΜΕ ΑΕ, Καθημερινές Εκδόσεις ΑΕ, Όμιλο Εστία, SABD ΑΕ, Dimera Εκδοτική ΑΕ, Εκδόσεις Πρώτο Θέμα Εκδοτική ΑΕ, Σύγχρονη Εποχή ΑΕΒΕ και Real Media ΑΕ βάσει των μεγεθών κόστους διανομής των τελευταίων για το 2019. Αντίστοιχα, για τις εκτιμήσεις της αύξησης του κόστους διανομής επί της αξίας των πωληθέντων εντύπων έχουν ληφθεί υπόψη οι πωλήσεις των παραπάνω εκδοτικών εταιριών για το 2019.

125. Η οικονομική ανάλυση των εμπειρογνομόνων¹⁷¹ ενδεικνύει ότι η δραστηριοποίηση εταιρειών στο στάδιο της έκδοσης προϊόντων Τύπου και πρακτόρευσης της διανομής αυτών ενέχει τον κίνδυνο κάθετου αποκλεισμού των ανταγωνιστών τους, ανάλογα με την ισχύ των εκδοτικών αυτών εταιριών στην αγορά των εκδόσεων και το μερίδιό τους στο μετοχικό κεφάλαιο του Πρακτορείου.
126. Για την εκτίμηση του κινήτρου κατά τα ανωτέρω, οι εμπειρογνώμονες προέβησαν σε υπολογισμό του δείκτη vGUPPI λαμβάνοντας υπόψη: α) τη συμμετοχή έκαστης εκδοτικής εταιρίας – μετόχου στο μετοχικό κεφάλαιο της Άργος, β) την ισχύ των ανωτέρω στην αγορά δραστηριοποίησής τους (σε όρους μεριδίων αγοράς όπως προκύπτουν από την κυκλοφορία των εντύπων) και γ) στοιχεία που συνέθεταν το κόστος λειτουργίας τους. Σύμφωνα με το πόρισμα της πρώτης έκθεσης των εμπειρογνομόνων και με βάση την τότε ισχύουσα μετοχική σύνθεση της Άργος, οι εκδοτικές εταιρίες – μέτοχοι του Πρακτορείου είχαν κίνητρο να προβούν σε αυξήσεις στο κόστος διανομής των εντύπων εις βάρος των ανταγωνιστών τους, καθώς η τιμή του δείκτη vGUPPI υπερέβαινε το «ασφαλές» όριο του 10%. Ωστόσο, οι εμπειρογνώμονες επισήμαναν στην έκθεσή τους την αδυναμία και τους περιορισμούς κάποιων υποθέσεών τους. Ειδικότερα, υπέθεσαν ότι η Άργος δραστηριοποιείται σε προηγούμενο στάδιο της κάθετης αλυσίδας σε σχέση με τις εκδοτικές εταιρίες καθώς και ότι το Πρακτορείο διαφοροποιεί την τιμολογιακή πολιτική του έναντι των πελατών του – εκδοτικών εταιριών ή/και των εκδοτικών εταιριών μετόχων του. Περαιτέρω, λόγω έλλειψης σχετικών στοιχείων κατά την αρχική εκτίμηση του δείκτη από μέρους των εμπειρογνομόνων δεν λήφθηκε υπόψη ο ακριβής «συντελεστής εκτροπής» μεταξύ των διαφόρων εντύπων, μέγεθος που σχετίζεται με την εναλλαξιμότητα των εντύπων, ενώ παράλληλα χρησιμοποιήθηκε η υπόθεση ότι δεν υπάρχει καμία «εκτροπή» εκτός αγοράς από μέρους του αναγνωστικού κοινού: ήτοι η υπόθεση ότι οι καταναλωτές θα αγοράσουν άλλη εφημερίδα σε περίπτωση αύξησης της τιμής της εφημερίδας προτίμησής τους και δεν θα σταματήσουν να αγοράζουν εφημερίδες. Επιπλέον, ελλείπει στοιχείων για εκτίμηση της καμπύλης ζήτησης εφημερίδων από το αναγνωστικό κοινό, οι εμπειρογνώμονες υπέθεσαν ότι η ζήτηση είναι ελαστική και συνεπώς μια μικρή αύξηση της τιμής του εντύπου θα οδηγήσει σε μεγαλύτερη αναλογικά μείωση του πλήθους των πωλήσεών του. Οι ανωτέρω αδυναμίες επισημάνθηκαν και από συμμετέχοντα μέρη (ήτοι την Άργος καθώς και εκδοτικές εταιρίες πρώην και νυν μετόχους της) στην Πρώτη Διαβούλευση, τα οποία υπογράμμισαν πρόσθετα ότι το κόστος διανομής των εντύπων από την Άργος συνιστά μικρό ποσοστό επί της τιμής πώλησής τους και του «κύκλου εργασιών» που προκύπτει από την εκμετάλλευσή τους (πχ πέραν της πώλησης στο αναγνωστικό κοινό και τα έσοδα που προκύπτουν από την «πώληση» διαφημιστικού χώρου). Για τον λόγο αυτό, τα ως άνω συμμετέχοντα μέρη σημείωσαν ότι εκλείπει το όποιο κίνητρο αύξησης του κόστους διανομής καθώς ο «εκτοπισμός» των ανταγωνιστών προϋποθέτει υπερβολικά υψηλές αυξήσεις στο κόστος διανομής από μέρους της Άργος, κάτι που δεν μπορεί να γίνει στην πράξη.
127. Στη δεύτερη έκθεσή τους, οι εμπειρογνώμονες προέβησαν σε εκ νέου εκτίμηση του δείκτη vGUPPI λαμβάνοντας υπόψη ασφαλέστερες εκτιμήσεις για την εναλλαξιμότητα των εντύπων, βάσει και των ευρημάτων της σχετικής δημοσκοπήσης που διενήργησε για την ΕΑ η εταιρία δημοσκοπήσεων ([...]). Με βάση τα εν λόγω στοιχεία, οι εμπειρογνώμονες εκτίμησαν τον δείκτη vGUPPI μεταξύ

¹⁷¹ Η πλήρης έκθεση των εμπειρογνομόνων παρατίθεται στο Παράρτημα 3 της παρούσας.

«ομάδων» εφημερίδων οι οποίες είναι μεταξύ τους εναλλάξιμες για το αναγνωστικό κοινό, σύμφωνα με τα ευρήματα της ανωτέρω δημοσκόπησης. Επιπλέον, επισήμαναν δύο ακόμα εκφάνσεις του ανταγωνισμού μεταξύ των εκδοτικών εταιριών: α) ως προς το περιεχόμενο (ήτοι, οι εκδοτικές εταιρίες επιδιώκουν να προσελκύσουν αναγνώστες μέσω καλύτερου περιεχομένου και ενίσχυσης της ερευνητικής δημοσιογραφίας) συνεπώς η προτίμησή τους από το αναγνωστικό κοινό δεν εξαρτάται μόνο από την τιμή πώλησης των εντύπων και β) ως προς την προσέλκυση διαφημίσεων (υπό το σκεπτικό ότι οι εκδοτικές εταιρίες αποσκοπούν στην αύξηση των προβαλλόμενων διαφημίσεων στα έντυπά τους και όχι μόνο στην αύξηση των πωληθέντων εντύπων στα τελικά σημεία) σημειώνοντας ότι εν προκειμένω, η ελαστικότητα ζήτησης των «διαφημιζόμενων» ενδέχεται να είναι υψηλότερη της ελαστικότητας ζήτησης του αναγνωστικού κοινού¹⁷². Περαιτέρω, πέραν της επανεκτίμησης του δείκτη vGUPPI με βάση τα ανωτέρω δεδομένα και σύμφωνα με τη μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου πριν την τελευταία μεταβολή της στις 20.05.2021 (ήτοι ενόσω ο [...] ήταν μέτοχος της Άργος) έλαβαν υπόψη και την εκείνη τη στιγμή ισχύουσα μετοχική σύνθεση της Άργος. Με βάση τα πορίσματα της δεύτερης έκθεσης των εμπειρογνομόνων, η πρόσφατη αλλαγή στη μετοχική σύνθεση στις 20.5.2021 οδήγησε σε μεταβολή του δείκτη εκτροπής, παραμέτρου που συμπεριλήφθηκε στο μοντέλο που ανέπτυξαν οι εμπειρογνώμονες για την εκτίμηση του δείκτη vGUPPI, ο οποίος χρησιμοποιήθηκε για να εκτιμηθεί η ύπαρξη κινήτρου στις νυν εκδοτικές εταιρίες – μετόχους της Άργος για αύξηση του κόστους διανομής εις βάρος των λοιπών εκδοτικών εταιριών. Με βάση τη νέα μετοχική σύνθεση της Άργος και τις απαντήσεις του αναγνωστικού κοινού, δεν υπάρχει συντελεστής εκτροπής από εφημερίδες ανταγωνιστών προς εφημερίδες των μετόχων της Άργος, με την εξαίρεση της εφημερίδας Πρώτο Θέμα (τότε μέτοχος) για την οποία προκύπτει συντελεστής εκτροπής 5% προς την εφημερίδα Στο Καρφί Σαβ/κου. Για τον λόγο αυτό, οι επιμέρους τιμές του δείκτη vGUPPI έκαστου μετόχου προς λοιπές εφημερίδες είναι μηδενικές, πλην της περίπτωσης των εφημερίδων Καθημερινή και Πρώτο Θέμα, που όμως και πάλι η τιμή του δείκτη διαμορφώνεται σε επίπεδα χαμηλότερα του «ασφαλούς» ορίου του 10% (συγκεκριμένα 8% και 3% αντίστοιχα). Επομένως, με την υπάρχουσα μετοχική σύνθεση, ελλείπει το κίνητρο των μετόχων εκδοτών να προβούν σε αύξηση της τιμής διανομής, αλλά δεν μπορούν να αποκλειστούν προβλήματα, λόγω της θέσης του Πρακτορείου ως βασικής διευκόλυνσης, αν μεταβληθεί η μετοχική σύνθεση μελλοντικά, ιδιαίτερα μια και αυτή έχει αλλάξει συχνά και η κάθετη κοινή ιδιοκτησία παραμένει.

128. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι η σημερινή μετοχική σύνθεση του μοναδικού πρακτορείου διανομής προέκυψε ενόσω η παρούσα κανονιστική έρευνα βρισκόταν σε εξέλιξη, και, ειδικότερα, μετά τη δημοσίευση των Πρώτων Απόψεων της ΕΑ, αποτελεί δε, μία ακόμη μεταβολή σε συνέχεια σειράς αλλαγών εντός μικρού χρονικού διαστήματος ως προς τα πρόσωπα που μετέχουν στο μετοχικό κεφάλαιο του Πρακτορείου. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με την διαπίστωση ότι, στο

¹⁷² Ως προς τις λοιπές υποθέσεις του μοντέλου, οι εμπειρογνώμονες δεν σημειώνουν κάποια διαφοροποίηση στην έκθεσή τους, ήτοι οι αναφερόμενοι από την Άργος περιορισμοί στο μοντέλο (πλην του υπολογισμού του συντελεστή εκτροπής με βάση τα αποτελέσματα της δημοσκόπησης), παραμένουν και στην δεύτερη εκδοχή του. Ενδεικτικά, η ελαστικότητα της ζήτησης η οποία, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της δημοσκόπησης πιθανολογείται ανελαστική, λαμβάνεται, όπως συνάγεται από την έκθεση των εμπειρογνομόνων, ως ελαστική για τους σκοπούς του μοντέλου, ενώ παραμένει η παραδοχή της δυνατότητας του οιονεί φυσικού μονοπωλίου για διάκριση ως προς τις τιμές.

πλαίσιο των ως άνω μεταβολών, στο μετοχικό κεφάλαιο του Πρακτορείου εισήλθαν κατά κύριο λόγο εκδοτικές επιχειρήσεις, καταδεικνύει ότι η έλλειψη του ως άνω κινήτρου ενδέχεται να είναι συγκυριακή και ότι ο κίνδυνος υιοθέτησης από μέρους εκδοτών-μετόχων του μοναδικού Πρακτορείου διανομής, πρακτικών αποκλεισμού (vertical foreclosure) των ανταγωνιστών τους στην ανάντη αγορά δεν έχει εξαλειφθεί. Σε κάθε περίπτωση, η συνέχιση συμμετοχής στη μετοχική σύνθεση του πρακτορείου επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στις ανάντη αγορές έκδοσης ημερήσιου τύπου, αθλητικών εφημερίδων και περιοδικών, επιβεβαιώνει τον κίνδυνο σύγκρουσης συμφερόντων, εάν το μοναδικό Πρακτορείο Τύπου βρίσκεται υπό τον έλεγχο ή την επιρροή των συγκεκριμένων εκδοτικών επιχειρήσεων, με την πιθανότητα κάθετου αντι-ανταγωνιστικού αποκλεισμού να αυξάνεται, σε περίπτωση που μία εκδοτική επιχείρηση ή συνδυασμός εκδοτικών επιχειρήσεων ελέγχουν κάποιο μη αμελητέο μερίδιο αγοράς και αποδεχόμενοι την υπόθεση της διαφοροποίησης των εφημερίδων βάσει του περιεχομένου τους και άλλων παραμέτρων της ανταγωνιστικής τους σχέσης, ιδιαίτερα εάν οι τίτλοι εφημερίδων ανήκουν π.χ. στην ίδια πολιτική κατεύθυνση, είναι εναλλάξιμες και κατ' επέκταση η μία αποτελεί ανταγωνιστή της άλλης¹⁷³.

129. Επίσης, οι εκδοτικές εφημερίδες ανταγωνίζονται και σε όρους ποιότητας. Υπό αυτό το πρίσμα, όπως επισημαίνουν οι εμπειρογνώμονες, η πιθανή βλάβη εις βάρος του αναγνωστικού κοινού δεν περιορίζεται κατ' ανάγκη στην τιμή των εντύπων, αλλά πιθανά εκτείνεται και σε όρους ποιότητας περιεχομένου. Σύμφωνα με τους εμπειρογνώμονες, τα τελευταία έτη, η δυσμενής οικονομική θέση των εκδοτικών εταιριών ενδέχεται να είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση περιεχομένου ερευνητικής δημοσιογραφίας στις εφημερίδες. Δεδομένης της δυσμενούς οικονομικής θέσης πολλών εκδοτικών εταιριών, μια αύξηση του κόστους διανομής των εντύπων τους ενδέχεται να αποτελέσει τροχοπέδη στη δυνατότητά τους να αυξήσουν την ποιότητα της ερευνητικής δημοσιογραφίας των εφημερίδων τους και έτσι να είναι λιγότερο ανταγωνιστικοί των εκδοτών μετόχων της Άργος σε όρους ποιότητας περιεχομένου¹⁷⁴.
130. Ειδικότερα, συναφώς υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με τις Δεύτερες Απόψεις της ΕΑ, η δομή και μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου διανομής (ερείδόμενη στην κοινή ιδιοκτησία εκδοτικών εταιριών) τουλάχιστον έως την τελευταία αλλαγή στη μετοχική σύνθεση στις 20.5.2021 δημιουργεί κίνητρα για να προβούν οι μέτοχοι σε αύξηση των τιμών (κόστους διανομής) προς ζημία των ανταγωνιστών τους:

¹⁷³ Σημειώνεται οι υπολογισμοί του εμπειρογνώμονα δείχνουν ότι εντός της ίδιας ομάδας εφημερίδων (από πλευρά εναλλαξιμότητας) το κίνητρο αύξησης της τιμής όπως απεικονίζεται με την τιμή του δείκτη vGUPPI είναι σημαντικά υψηλότερο. Για τις περισσότερες περιπτώσεις η τιμή του εν λόγω δείκτη υπερβαίνει το ασφαλές όριο του 10%, γεγονός που υποδεικνύει ότι η κοινή ιδιοκτησία εκδοτικών εταιριών της Άργος δημιουργεί κίνητρα για αυτές να προβούν σε αύξηση των τιμών (κόστους διανομής) προς ζημία των ανταγωνιστών τους. Δεύτερες Απόψεις, σκ. 92-99.

¹⁷⁴ Η πλήρης θέση των εμπειρογνομόνων όπως καταγράφεται στην υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 έκθεσή τους έχει ως εξής: «[...] in this case the harm is more likely to be driven by a reduction in the quality of journalism that the rival publishers are able to generate. In recent years, there has been a reduction in investigative journalism in Greece, as publishers have struggled financially and investigative journalism requires substantial resources. Given the financial fragility of many publishers in Greece, an increase in a publishers' distribution costs has the potential to significantly handicap its ability to conduct its own investigative journalism, and therefore reduce its quality relative to the publishers that are shareholders of the distributor».

- α) υπό την έννοια της μετακύλισης του αυξημένου κόστους στους καταναλωτές και της συνακόλουθης εκτροπής του αναγνωστικού κοινού τους¹⁷⁵, ή
- β) σε ενδεχόμενη απορρόφηση του αυξημένου κόστους και συνακόλουθη επίπτωση στις επενδύσεις τους σε ερευνητική δημοσιογραφία, καθιστώντας τους με αυτόν τον τρόπο λιγότερο ανταγωνιστικούς απέναντι στους μετόχους του Πρακτορείου¹⁷⁶.

131. Το κίνητρο όμως αυτό δεν μπορεί να αποκλειστεί σε μετέπειτα αλλαγή της μετοχικής σύνθεσης του Πρακτορείου, με τη συμμετοχή στη μετοχική σύνθεση της Άργος εκδοτικών επιχειρήσεων, για τις οποίες ο συντελεστής εκτροπής μπορεί να οδηγήσει σε τιμές vGUPPI υψηλότερες του 10%, έστω και εάν αυτή η συμμετοχή είναι μειοψηφική. Επιπλέον, οι επιπτώσεις στις τιμές λόγω κάθετου αποκλεισμού είναι μία μόνο από τις πιθανές αντι-ανταγωνιστικές εκφάνσεις της κάθετης κοινής ιδιοκτησίας, η οποία ακόμα παρατηρείται στη συγκεκριμένη περίπτωση. Παρά τη μεταβολή στη μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου, εξακολουθεί να υπάρχει κίνητρο για την αύξηση του κόστους της διανομής, μέσω της αύξησης της τιμής διανομής, με σκοπό τον περιορισμό της ποιότητας των προϊόντων ανταγωνιστικών εκδοτικών επιχειρήσεων, και συνεπώς την ανταγωνιστική τους αποδυνάμωση. Επιπλέον, υπάρχει και η πιθανότητα οριζόντιου αποκλεισμού (horizontal foreclosure) σε ορισμένες περιπτώσεις. Όπως αναφέρεται στις Πρώτες Απόψεις, «θα πρέπει να εξεταστεί και η πιθανότητα κινήτρων οριζόντιου αποκλεισμού, λόγω της μέχρι τώρα επιλογής του Πρακτορείου να μην δραστηριοποιηθεί στην ψηφιακή διανομή του Τύπου, όπου δραστηριοποιούνται και κατέχουν ισχυρή θέση εταιρίες μετόχων του, παρά τη σημαντική ανάπτυξη, λόγω της τεχνολογικής αλλαγής, του ψηφιακού Τύπου σε βάρος της ζήτησης στον έντυπο Τύπο, και των δυνατοτήτων αύξησης των εσόδων του Πρακτορείου από τη διαδικτυακή διαφήμιση ή άλλες πηγές στη διανομή του ψηφιακού Τύπου, ειδικά των εντύπων που δεν διαθέτουν πρόσβαση σε ιστοσελίδες ή ψηφιακές πλατφόρμες MME με υψηλή επισκεψιμότητα»¹⁷⁷. Επισημαίνεται η λειτουργία του in.gr (ιδιοκτησία της μέχρι προσφάτως μετόχου Alter Ego) και που διανέμει άρθρα αποκλειστικά από τα έντυπα της (ηλεκτρονικό κιόσκι) και κατατάσσεται ως η τρίτη σε επισκεψιμότητα ιστοσελίδα στην Ελλάδα σύμφωνα με τον ιστότοπο κατάταξης Alexa, με το οποίο θα μπορούσε να ανταγωνιστεί η Άργος, σε περίπτωση που δραστηριοποιούταν και στη ψηφιακή διανομή του περιεχομένου του έντυπου τύπου, ως news aggregator ή ηλεκτρονικό κιόσκ. Περαιτέρω, στη συγκεκριμένη εταιρία έχει παρατηρηθεί μία συχνή εναλλαγή μετόχων, η οποία δύναται να επιφέρει σημαντικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό, μεταξύ άλλων αν ο συντελεστής εκτροπής στη συγκεκριμένη περίπτωση οδηγεί σε τιμές vGUPPI υψηλότερες του 10%.
132. Επίσης, τυχόν εφαρμογή του δικαίου ανταγωνισμού σε πρακτικές αποκλεισμού δεν δύναται να διορθώσει το πρόβλημα, όπως φαίνεται από την ενασχόληση κατ'επανάληψη της ΕΑ για στρεβλώσεις του ανταγωνισμού ή πιθανές παραβατικές συμπεριφορές στον κλάδο της διανομής Τύπου τουλάχιστον τα τελευταία πέντε έτη. Καταρχήν, η ΕΑ έχει προβεί σε μια σειρά

¹⁷⁵ Βλ. παρ. 130 ανωτέρω.

¹⁷⁶ Βλ. παρ. 130 ανωτέρω.

¹⁷⁷ Πρώτες Απόψεις, Απόψεις, παρ. 154 και παρ. 76.

αυτεπάγγελτων ερευνών και αποφάσεων βάσει των κείμενων διατάξεων του Ν. 3959/2011. Με την υπ' αριθ. **669/2018** Απόφασή της, η ΕΑ διαπίστωσε τη συμμετοχή των δύο τότε δραστηριοποιούμενων πρακτορείων διανομής έντυπου Τύπου, ήτοι τις εταιρίες Άργος και Ευρώπη – Πρακτορείο Διανομής Τύπου ΑΕ (εφεξής ως «Ευρώπη»)¹⁷⁸ σε οριζόντια σύμπραξη/εναρμονισμένη πρακτική κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 1 του Ν.3959/2011 και 101 ΣΛΕΕ¹⁷⁹, η οποία αφορούσε στον από κοινού σχεδιασμό της λειτουργίας όλης της αγοράς διανομής Τύπου. Περαιτέρω, με την υπ' αριθ. **659/2018** Απόφασή της επί προηγούμενης γνωστοποίησης αποκλειστικού ελέγχου από την εταιρία Άλτερ Έγκο ΜΜΕ ΑΕ (εφεξής και «Άλτερ Έγκο») επί περιουσιακών στοιχείων της ανώνυμης εταιρίας ΔΟΛ ΑΕ, η ΕΑ:(α) διαπίστωσε κατά πλειοψηφία την ύπαρξη έμμεσου de facto κοινού ελέγχου στην εταιρία Άργος από τις εταιρίες Άλτερ Έγκο, [...] και (β) ομόφωνα διέταξε τη διενέργεια αυτεπάγγελτης έρευνας στην αγορά της διανομής Τύπου στην ελληνική επικράτεια. *«προκειμένου να ελεγχθεί από την Υπηρεσία αν ο έμμεσος de facto κοινός έλεγχος της ΑΡΓΟΣ από 4 εκδότες-μετόχους [...] δύναται να επιφέρει αρνητικές επιπτώσεις στις συνθήκες ανταγωνισμού στις καθέτως συνδεδεμένες αγορές (προηγούμενου και επόμενου σταδίου)»*¹⁸⁰. Επίσης, στο πλαίσιο αυτεπάγγελτης έρευνας και κατόπιν σχετικού αιτήματος¹⁸¹ του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης, στις 04.06.2019 η Επιτροπή Ανταγωνισμού με την υπ' αριθ. **687/2019** Απόφασή της, προέβη στη λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά της Άργος. Ειδικότερα, με την ως άνω Απόφαση, η ΕΑ πιθανολογώντας καταχρηστική εκμετάλλευση, κατά τα άρθρα 2 του Ν. 3959/2011 και 102 ΣΛΕΕ, της δεσπόζουσας θέσης που κατέχει η Άργος στην αγορά διανομής Τύπου από τον Αύγουστο 2017 και εξής, σχετιζόμενη με πρακτικές άρνησης πώλησης εκ μέρους της Άργος, επιβολής μη εύλογων όρων και διακριτικής μεταχείρισης των εκδοτικών εταιριών, προέβη σε λήψη ασφαλιστικών μέτρων *«τα οποία θα ισχύουν μέχρι την έκδοση της οριστικής απόφασης της Επιτροπής επί της κύριας υπόθεσης»*¹⁸². Σημειώνεται εδώ ότι η ΕΑ με δύο Αποφάσεις μη συμμόρφωσης επέβαλε πρόστιμα στην Άργος ύψους 47.182 ευρώ περίπου, ενώ απείλησε την ΑΡΓΟΣ με πρόστιμο και χρηματική ποινή, αν με νέα απόφαση της Επιτροπής βεβαιωθεί η συνέχιση

¹⁷⁸ Σημειώνεται ότι τον Αύγουστο 2017 το πρακτορείο Ευρώπη ανέστειλε τη λειτουργία του και πλέον στην αγορά της διανομής Τύπου δραστηριοποιείται μόνο η Άργος. Βλ. σχετικά και <https://www.epant.gr/enimerosi/nea/item/740-anakoinosi-proedrou.html>.

¹⁷⁹ Βλ. σχετικά <https://www.epant.gr/apofaseis-gnomodotiseis/item/30-apofasi-669-2018.html>.

¹⁸⁰ Βλ. παρ. 232 Απόφασης 659/2018. *«Ο εν λόγω de facto κοινός έλεγχος προκύπτει από τη δυνατότητα συντονισμένης δράσης των ως άνω 4 μετόχων μειοψηφίας με εκδοτική δραστηριότητα, λόγω της ύπαρξης ισχυρών κοινών συμφερόντων μεταξύ αυτών [...]»*

¹⁸¹ Βλ. το υπ' αριθ. πρωτ. 7177/29.11.2018 αίτημα για την εξέταση λήψης ασφαλιστικών μέτρων βάσει της παρ. 5 του άρθρου 25 του ν. 3959/2011 κατά της εταιρίας Άργος. Το σκεπτικό που αναφέρεται στο ανωτέρω Αίτημα για την εξέταση λήψης ασφαλιστικών μέτρων από την Επιτροπή Ανταγωνισμού έγκειται στο ότι *«η συμπεριφορά της καταγγελλόμενης εταιρίας [ενν. η Άργος] απειλεί άμεσα τη βιωσιμότητα των εν λόγω εφημερίδων»* καθώς και ότι *«υπάρχει δημόσιο συμφέρον για την πολυφωνία στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, το οποίο θα πληγεί ανεπανόρθωτα σε περίπτωση παύσης λειτουργίας ενός ικανού αριθμού εφημερίδων»*. Στο πλαίσιο αυτό, ο Υπουργός καταλήγει στο Αίτημά του: *«παρακαλούμε να εξετασθεί το ενδεχόμενο λήψης ασφαλιστικών μέτρων κατ' εφαρμογή της παρ. 5 του άρθρου 25 του ν. 3959/2011 (Α' 93) εφόσον πιθανολογείτε βασιμότητα των καταγγελιών»*. Διευκρινίζεται ότι στις επιστολές και τα σχετικά δημοσιεύματα, που επικαλείται ο Υπουργός στο Αίτημά του, γίνεται αναφορά από εκδοτικές εταιρίες σε καταχρηστική συμπεριφορά της Άργος, κυρίως μέσω της απόφασής της να προβεί σε εφαρμογή νέας εμπορικής πολιτικής, καταγγέλλοντας μονομερώς τις ισχύουσες συμβάσεις με τις εκδοτικές επιχειρήσεις, σε συνδυασμό με τη σημαντική κοστολογική επιβάρυνση συνεπεία αυτής, η οποία απειλεί τη βιωσιμότητά τους.

¹⁸² Για λόγους πληρότητας αναφέρεται ότι η ΕΑ με τις υπ' αριθ. 720/2020 και 746/2021 Αποφάσεις της προέβη σε έλεγχο συμμόρφωσης της Άργος με την υπ' αριθ. 687/2019 Απόφαση.

ή η επανάληψη της διαπιστωθείσας παράβασης μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης επί της «κύριας» Υπόθεσης. Συγκεκριμένα, με την υπ' αριθ. 720/2020 Απόφαση της η ΕΑ διαπίστωσε κατά πλειοψηφία την μη συμμόρφωση της εταιρείας Άργος με τις υποχρεώσεις των όρων Π.1.3, Π.2 και Π.3 της υπ' αριθ. 687/2019 Απόφασης ΕΑ¹⁸³. Σε συνέχεια, με την υπ' αριθ. 746/2021 ομόφωνη Απόφασή της, η ΕΑ διαπίστωσε εκ νέου τη μη συμμόρφωση της ΑΡΓΟΣ και συγκεκριμένα προς τον όρο Π.3 του διατακτικού της υπ' αριθ. 687/2019 Απόφασης της ΕΑ δια της μονομερούς εφαρμογής της Νέας Εμπορικής Πολιτικής κατά τη διανομή του έντυπου Τύπου οκτώ (8) εκδοτικών επιχειρήσεων ή ομίλων επιχειρήσεων χωρίς να έχει προηγηθεί η έκδοση οριστικής απόφασης επί της Κύριας Υπόθεσης ή η επιτυχής έκβαση των, κατά τον όρο Π.2 του διατακτικού της Απόφασης, διαπραγματεύσεων μεταξύ των τελευταίων και της ΑΡΓΟΣ. Ενώ, στο πλαίσιο της δεύτερης Απόφασης μη συμμόρφωσης, η ΕΑ λήφθηκε υπόψη κατά την επιμέτρηση τους προστίμου η συνέχιση της παράβασης και η μη συμμόρφωση της επιχείρησης σε απόφαση της αρχής ανταγωνισμού ως έλλειψη σεβασμού στους θεσμούς και την έννομη τάξη, γεγονότα που επιτείνουν ακόμα περισσότερο την απαξία της συμπεριφοράς της Άργος και τη σοβαρότητα της παράβασης¹⁸⁴. Η επανειλημμένη μη συμμόρφωση της Άργος στις αποφάσεις της ΕΑ και ειδικά στα ασφαλιστικά μέτρα που αυτή διέταξε, και η οριακή βιωσιμότητα των περισσότερων εκδοτικών επιχειρήσεων δημιουργεί βásiμους κινδύνους, σε περίπτωση που δεν υπάρξει παρέμβαση εκ των προτέρων (ex ante) της ΕΑ, μέσω κανονιστικών μέτρων, στην υιοθέτηση, λόγω των στρεβλών κινήτρων που δημιουργεί η σύγκρουση συμφερόντων εκδοτικών επιχειρήσεων μετόχων και πελατών της Άργος, στρατηγικών περιορισμού της βιωσιμότητας των ανταγωνιστών των εκδοτικών επιχειρήσεων μετόχων της Άργος στις ανάντη αγορές, με αποτέλεσμα αυτό να προξενήσει αποτελέσματα ανταγωνιστικού αποκλεισμού στις συγκεκριμένες αγορές, τα οποία θα είναι δύσκολο να αντιστραφούν εφόσον πραγματοποιηθούν.

133. Επισημαίνεται ότι η ως άνω «κύρια υπόθεση» αφορά σε αυτεπάγγελτη έρευνα για τυχόν παράβαση των άρθρο 1 και 2 του Ν. 3959/2011 και 101 και 102 ΣΛΕΕ στην αγορά της διανομής Τύπου. Επί της εν λόγω έρευνας (**πρώτο σκέλος**), καθώς και επί της αυτεπάγγελτης έρευνας που εκκίνησε με το διατακτικό της υπ' αριθ. 659/2018 Απόφασης της ΕΑ (**δεύτερο σκέλος**), υπεβλήθη ενώπιον της ΕΑ η Έκθεση του αρμόδιου Εισηγητή¹⁸⁵. Η συνεχής επένδυση του ανθρώπινου δυναμικού της ΕΑ σε υποθέσεις που αφορούν το μονοπώλιο Διανομής έντυπου Τύπου τα τελευταία έτη υποδεικνύει ότι ο συγκεκριμένος κλάδος διακρίνεται από δομικά προβλήματα ανταγωνισμού και συνεπώς είναι προτιμητέα μία ουσιαστική παρέμβαση της ΕΑ ώστε να διορθωθούν οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού που προκύπτουν από τον συνδυασμό της ακόμα μονοπωλιακής δομής της αγοράς Διανομής Τύπου με την σύγκρουση συμφερόντων λόγω της κοινής κάθετης ιδιοκτησίας του Πρακτορείου από ορισμένες εκδοτικές επιχειρήσεις.
134. **Συμπερασματικά**, η φύση του ανταγωνιστικού προβλήματος στον συγκεκριμένο κλάδο ερείδεται στον συνδυασμό της παρουσίας ενός οιονεί φυσικού μονοπωλίου ή βασικής διευκόλυνσης, το

¹⁸³ Βλ. σχετικά Απόφαση ΕΑ 720/2020, <https://www.epant.gr/apofaseis-gnomodotiseis/item/1285-apofasi-720-2020.html>

¹⁸⁴ Απόφαση ΕΑ 746/2021, https://www.epant.gr/files/2021/apofaseis/746_2021.pdf.

¹⁸⁵ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9356/3.11.2020 Έκθεση. Βλ. σχετικά και <https://www.epant.gr/enimerosi/deltia-typou/item/1249-deltio-typou-aftepaggelti-erevna-stin-agora-dianomis-entypou-typou.html>.

οποίο είναι ιδιωτικό και μη ρυθμιζόμενο από το Κράτος, με την παρουσία κάθετης κοινής ιδιοκτησίας από -κατά καιρούς διαφορετικές- εκδοτικές εταιρίες που δραστηριοποιούνται στην ανάντη αγορά και ανταγωνίζονται τους άλλους πελάτες της Άργος. Το πρόβλημα μεγιστοποιείται στην περίπτωση που τα μερίδια των εκδοτικών επιχειρήσεων-μετόχων του Πρακτορείου, στην αγορά δραστηριοποίησής τους, η ένταση ανταγωνισμού (closeness of competition) μεταξύ των εκδοτών, μετόχων και μη μετόχων, ή το ποσοστό μετοχικού κεφαλαίου του Πρακτορείου Διανομής, ως βασικής διευκόλυνσης, που κατέχει συγκεκριμένη/-ες εκδοτική/-ές επιχείρηση/-εις είναι αυξημένα. Η χρήση του τεστ vGUPPI, μπορεί να προσφέρει ένα φίλτρο για τις περιπτώσεις εκείνες που οι αντι-ανταγωνιστικές συνέπειες (vertical foreclosure) θα είναι περισσότερες από τις πιθανές οικονομικές αποτελεσματικότητες που ενδέχεται να φέρει η καθετοποίηση. Η ανάγνωση της ποσοτικής αυτής ανάλυσης επιβάλλεται να γίνεται συνδυαστικά με την ανάλυση των υπολοίπων παραμέτρων (ποιότητα) που ενδέχεται να επηρεάζονται από την κάθετη κοινή ιδιοκτησία μίας βασικής διευκόλυνσης, όπως, εν προκειμένω, το Πρακτορείο διανομής¹⁸⁶.

135. Η προηγηθείσα οικονομική ανάλυση ενδεικνύει ότι η δραστηριοποίηση εταιριών στο στάδιο της έκδοσης προϊόντων Τύπου και πρακτόρευσης/διανομής αυτών ενέχει τον κίνδυνο τουλάχιστον κάθετου αποκλεισμού των ανταγωνιστών τους, ανάλογα με την ισχύ των εκδοτικών αυτών εταιριών στην αγορά των εκδόσεων και το μερίδιό τους στο μετοχικό κεφάλαιο του Πρακτορείου. **Ενώ με την τελευταία αλλαγή στη μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου έχει περιοριστεί το εν λόγω αρχικώς εντοπισθέν πρόβλημα σχετικό με τις αντι-ανταγωνιστικές συνέπειες αποκλεισμού, ωστόσο παραμένει ο κίνδυνος σύγκρουσης συμφερόντων λόγω της παρουσίας ορισμένων εκδοτικών επιχειρήσεων ως μετόχων και συγχρόνως πελατών του μοναδικού Πρακτορείου Διανομής Τύπου στη χώρα. Εκτιμάται ότι, βάσει των διαθέσιμων στοιχείων, ο περιορισμός αυτός είναι συγκυριακός και ότι ο κίνδυνος υιοθέτησης από μέρους εκδοτών-μετόχων του μοναδικού Πρακτορείου διανομής, στρατηγικών αποκλεισμού (vertical foreclosure) λόγω της ύπαρξης της κάθετης κοινής ιδιοκτησίας στη δομή και μετοχική σύνθεση του πρακτορείου δεν έχει εξαλειφθεί. Συναφώς, επισημαίνεται ότι σκοπός του άρθρου 11 Ν. 3959/2011 είναι, σύμφωνα με το κείμενο της διάταξης, σε αυτές τις περιπτώσεις η «δημιουργία» συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στο συγκεκριμένο κλάδο της οικονομίας, και όχι απλώς η διόρθωση των αντι-ανταγωνιστικών επιπτώσεων συγκεκριμένων πρακτικών, όπως αυτό ισχύει κατά την εφαρμογή εκ των υστέρων των κανόνων ανταγωνισμού. Συνεπώς, το ratio legis της διάταξης απαιτεί από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, όταν ασκεί τη διακριτική της ευχέρεια να παρέμβει σε έναν κλάδο, την διαμόρφωση προφυλακτικών μέτρων με σκοπό τη δημιουργία συνθηκών και αποτελεσμάτων ανταγωνισμού, ιδιαίτερα εφόσον μία από τις επηρεαζόμενες αγορές χαρακτηρίζεται από οιονεί φυσικό μονοπώλιο ή βασική διευκόλυνση, όχι μόνο στη συγκεκριμένη χρονική στιγμή αλλά και σε βάθος χρόνου, έχοντας υπόψη ότι η απουσία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού σε βάθος χρόνου, μπορεί να επιδράσει τόσο στις στρατηγικές όσο και στα κίνητρα των εταιριών στον συγκεκριμένο κλάδο, οι οποίες ασφαλώς λαμβάνουν υπόψη τους το γενικότερο θεσμικό πλαίσιο, το οποίο συνεπώς καθορίζει και τη δομή της αγοράς αλλά και τη μορφή και ένταση της ανταγωνιστικής διαδικασίας¹⁸⁷.**

¹⁸⁶ Δεύτερες Απόψεις, σκ. 115.

¹⁸⁷ Δεύτερες Απόψεις, σκ. 116.

VI.2 ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ

136. Αδιαμφισβήτητα, κατά το μέρος που υφίστανται πρακτικές αποκλεισμού που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 1 και 2 Ν 3959/2011 ή/και των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ, τα ανακλύπτοντα προβλήματα δύναται να αντιμετωπιστούν μέσω της εφαρμογής των άρθρων αυτών. Ωστόσο, τυχόν κατασταλτική αντιμετώπιση ενδεχόμενων πρακτικών αποκλεισμού δεν δύναται να καταλάβει το εν προκειμένω εντοπιζόμενο πρόβλημα, ήτοι τον κίνδυνο να προβούν οι εκδότες-μέτοχοι του Πρακτορείου σε αύξηση του κόστους διανομής και υποβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών διανομής των ανταγωνιστικών εντύπων προς ζημία των ανταγωνιστών τους και επίσης των καταναλωτών και αναγνωστικού κοινού, που ανακλύπτει εκ του συνδυασμού της παρουσίας ενός οιονεί φυσικού μονοπωλίου ή βασικής διευκόλυνσης, το οποίο είναι ιδιωτικό και μη ρυθμιζόμενο από το Κράτος, με τη διαχρονική ύπαρξη κοινής κάθετης ιδιοκτησίας, με διαφορετική, κατά διαστήματα, σύνθεση.
137. Δεδομένου ότι, στις περιπτώσεις, διαπίστωσης ανυπαρξίας συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, το άρθρο 11 ν. 3959/2011 συνιστά τόσο εργαλείο άρσης των διαπιστωθεισών δομικών στρεβλώσεων του εξεταζόμενου κλάδου όσο και ex ante ρυθμιστικό εργαλείο, ήτοι και εργαλείο πρόληψης της εκδήλωσης αντι-ανταγωνιστικών συμπεριφορών, η ΕΑ, ασκώντας τη διακριτική της ευχέρεια βάσει του άρθρου 11, δύναται να παρέμβει και να επιβάλει προφυλακτικά μέτρα (prophylactic remedies), που λειτουργούν προς το σκοπό της δημιουργίας συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στον εξεταζόμενο κλάδο, αλλά και την άρση τυχόν μελλοντικών επιπτώσεων των ήδη διαπιστωθεισών στρεβλώσεων.

VII ΜΕΤΡΑ

VII.1 ΑΡΜΟΛΙΟΤΗΤΑ ΕΑ

138. Η ΕΑ οφείλει να κρίνει κατά τη θεσμοθέτησή τους αν τα μέτρα είναι απολύτως αναγκαία και πρόσφορα σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας. Η αρχή της αναλογικότητας είναι συνταγματικά¹⁸⁸ κατοχυρωμένα (άρθρο 25 § 1 Σ και ΕΣΔΑ) και αποτελεί, ταυτόχρονα, και πρωτογενή κανόνα του ενωσιακού δικαίου (άρθρο 5 ΣΛΕΕ). Η εν λόγω αρχή διέπει τη νομολογία των Δικαστηρίων (εθνικών και ευρωπαϊκών, ακυρωτικών και ουσίας), καθώς και τη διοικητική πρακτική των ανεξάρτητων αρχών, και έχει ιδιαίτερη σημασία στο σύστημα προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Υπό τη δημιουργική της λειτουργία, η αρχή της αναλογικότητας

¹⁸⁸ Βλ. Σπυρόπουλος, Κοντιάδης, Ανθόπουλος, Γεραπετρίτης, (Ανθόπουλος), ΕρμΣυντ (2017) άρθ. 25 παρ. 1, σελ. 684επ. Βλ. επίσης ενδεικτικά Β. Βουτσάκης, Η αρχή της αναλογικότητας: Από την ερμηνεία στη διάπλαση του δικαίου σε Όψεις του Κράτους Δικαίου, Θεσσαλονίκη, 1990, Δ. Κοντόγιωργα-Θεοχαροπούλου, Η αρχή της αναλογικότητας στο δημόσιο δίκαιο, 1989, Ε. Κουτούπα-Ρεγκάκου Ε, Αόριστες και Τεχνικές Έννοιες στο Δημόσιο Δίκαιο, 1997, Σ. Ορφανουδάκης / Β. Κόκοτα, Η εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας στην ελληνική και την κοινοτική έννομη τάξη, ΕΕΕυρΔ 2007, σ. 691, Σ. Ορφανουδάκης, Η αρχή της αναλογικότητας στην ελληνική έννομη τάξη. Από τη νομολογιακή εφαρμογή της στη συνταγματική της καθιέρωση, 2003, Ε. Πρεβεδούρου, Η αρχή της αναλογικότητας στη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ΕΕΕυρΔ 1997, σ. 1 και 247, Κ. Χιώλος, Η Συνταγματική Αρχή της Αναλογικότητας, ΕΔΔΔΔ 2012, 913.

υπαγορεύει στον ερμηνευτή των δικαιωμάτων, τα στάδια και τα βήματα ενός δομημένου τεστ στάθμισης¹⁸⁹, προκειμένου να ενσωματώσει στο ρευστό, ελαστικό περιεχόμενο των δικαιωμάτων τις αναγκαίες σταθμίσεις που άπτονται της κοινωνικής, οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής¹⁹⁰. Σύμφωνα με την ανωτέρω αρχή ο επιβληθείς περιορισμός από τον νομοθέτη - στον οποίο περιλαμβάνεται και ο κανονιστικός νομοθέτης -, θα πρέπει να μην επιφέρει μεγαλύτερη δέσμευση του δικαιώματος, από όση επιβάλλεται για την ικανοποίηση του δημοσίου συμφέροντος. Συγκεκριμένα, το νομοθετικό μέτρο θα πρέπει να είναι **κατάλληλο και αναγκαίο**¹⁹¹. Κατάλληλο σημαίνει πρόσφορο για την επίτευξη ενός σαφώς ορισμένου σκοπού δημοσίου συμφέροντος και αναγκαίο σημαίνει ότι δεν θα πρέπει να υπερβαίνει σε «ένταση, έκταση και διάρκεια» τον απαιτούμενο βαθμό για την επίτευξη του εν λόγω δημοσίου συμφέροντος¹⁹². Μεταξύ των συντελεστών που πρέπει να ληφθούν υπόψη για να εκτιμηθεί αν ένα μέτρο αντίκειται στην αρχή της αναλογικότητας είναι επίσης η αναγκαιότητα αυτού και συγκεκριμένα, εάν υπάρχουν επαρκή εναλλακτικά μέτρα, εάν δηλαδή ο επιδιωκόμενος σκοπός του δημοσίου συμφέροντος μπορεί να επιτευχθεί με λιγότερο επαχθείς ρυθμίσεις. Επιπλέον, θα πρέπει να **υπάρχει συνάφεια και εύλογη σχέση μεταξύ του μέτρου και του επιδιωκόμενου σκοπού** (ήτοι, το μέτρο δεν πρέπει να συνεπάγεται περισσότερα μειονεκτήματα για τα δικαιώματα του πολίτη/επιχείρησης, παρά πλεονεκτήματα για τα συνταγματικά συμφέροντα, στην προστασία των οποίων αποβλέπει)¹⁹³.

139. Επισημαίνεται, όσον αφορά τον έλεγχο της προσφορότητας και αναγκαιότητας των μέτρων που θεσπίζονται για την επίτευξη του εν λόγω σκοπού, ότι ο νομοθέτης - στον οποίο περιλαμβάνεται και ο κανονιστικός νομοθέτης - διαθέτει ευρύ περιθώριο εκτίμησης, για τον καθορισμό των ρυθμίσεων που αυτός κρίνει πρόσφορες και αναγκαίες. Στα πλαίσια του περιθωρίου εκτίμησης που διαθέτει, η ΕΑ θα πρέπει να λάβει υπόψη τον χρονικό ορίζοντα τυχόν υιοθετούμενων μέτρων, ήτοι τα μέτρα που θα υιοθετηθούν θα πρέπει να αναμένεται να παρουσιάσουν αποτελέσματα σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα. Επίσης, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η σχετική ανταγωνιστική δυναμική της αγοράς είναι πιθανό να αλλάξει σημαντικά τα επόμενα χρόνια π.χ. λόγω της ανόδου του ηλεκτρονικού τύπου, οπότε η ΕΑ θα πρέπει να εξετάσει επίσης το ενδεχόμενο να λάβει υπόψη τη συμπερίληψη διατάξεων για τον περιορισμό της διάρκειας των μέτρων. Σε κάθε περίπτωση, η

¹⁸⁹ Για τον όρο «balancing test», ήδη η ελληνική θεωρία χρησιμοποιεί τον όρο τεστ στάθμισης ή συμβατότητας των επιλεγμένων μέτρων ως τον προσφορότερο για να αποδώσει το τυποποιημένο μοντέλο που ακολουθείται για τη στάθμιση συγκρουόμενων συμφερόντων, βλ. ενδεικτικά Ι. Σαρμά, *Η δίκαιη ισορροπία κατά τη νομολογία του ΕΑΔΑ*, <https://www.constitutionalism.gr/2066-i-dikaii-isorropia-kata-ti-nomologia-toy-eyrwpaiko/>

¹⁹⁰ Βλ. *Ξ. Κοντιάδη* (σε συνεργασία με *Α. Φωτιάδου*), *Κοινωνικά δικαιώματα, αναλογικότητα και δημοσιονομική κρίση*, Θεωρητικές επισημάνσεις επ' ευκαιρία της ΣτΕ (Ολ.) 668/2012, ΔτΑτευχ. 53/2012, σελ. 27-51.

¹⁹¹ Βλ. σχετικά ΣτΕ υπ' αριθμ. 1249/2010, η οποία παραπέμποντας σε προγενέστερη νομολογία διαλαμβάνει, ότι «οι νομίμως επιβαλλόμενοι περιορισμοί των ατομικών δικαιωμάτων πρέπει να πληρούν τα ακόλουθα τρία κριτήρια, να είναι: α) κατάλληλοι, ήτοι πρόσφοροι για την πραγμάτωση του επιδιωκόμενου σκοπού, β) αναγκαίοι, ήτοι να συνιστούν μέτρο το οποίο, σε σχέση με άλλα μέτρα που μπορεί να ληφθούν, επάγεται τον ελάχιστο δυνατό περιορισμό για τον ιδιώτη ή το κοινό, και γ) εν στενή έννοια αναλογικοί, να τελούν δηλαδή σε εύλογη σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ώστε η αναμενόμενη ωφέλεια να μην υπολείπεται της βλάβης που προκαλούν». Βλ. συναφώς και προγενέστερη νομολογία ΣτΕ 202/1974, 1700/1995, 1129/2003. Βλ. επίσης ενδεικτικά ΣτΕ 105/2011, 1249/2010, 956/2009, ΣτΕ (Ολ.) 990/2004, 4182/2005, 1129/2003, 1700/1995 καθώς και Ολ ΑΠ 5/2013, Ολ 6/2011, 6/2009, 27/2008, 43/2005.

¹⁹² Π. Δαγτόγλου, *Γενικό Διοικητικό Δίκαιο* 2004, σελ. 91.

¹⁹³ Βλ. σχετική νομολογία ΣτΕ 202/1974, 1700/1995, 1129/2003. Βλ. επίσης ενδεικτικά ΣτΕ 105/2011, 1249/2010, 956/2009, ΣτΕ (Ολ.) 990/2004, 4182/2005, 1129/2003, 1700/1995 καθώς και Ολ ΑΠ 5/2013, Ολ 6/2011, 6/2009, 27/2008, 43/2005 κ.α

ίδια η διάταξη του άρθρου 11(6) ν. 3959/2011 προβλέπει διαδικασία επανεξέτασης με απότατο χρονικό ορίζοντα τα δύο έτη. Επίσης, η ΕΑ θα πρέπει να συναξιολογήσει το κόστος και αντίστοιχο όφελος των προκριθέντων μέτρων καθώς και τη δυνατότητα ουσιαστικής πρακτικής εφαρμογής αυτών.

140. Η ΕΑ κρίνει με βάση την αρχή της αναλογικότητας, διασφαλίζοντας ότι ενεργεί εύλογα κατά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τα προτεινόμενα μέτρα. Ως εκ τούτου, η ΕΑ πρέπει να αξιολογήσει τον βαθμό στον οποίο οι διάφορες επιλογές μέτρων είναι αναγκαίες και αναλογικές, και ειδικότερα κατά πόσον το κάθε προτεινόμενο μέτρο:
- α) είναι πρόσφορο/αποτελεσματικό για την επίτευξη του θεμιτού στόχου (εξυπηρέτηση σκοπού δημοσίου συμφέροντος),
 - β) είναι αναγκαίο, δεν είναι περισσότερο επαχθές από ό,τι απαιτείται για την επίτευξη του στόχου,
 - γ) είναι το λιγότερο επαχθές εάν υπάρχει επιλογή μεταξύ περισσότερων εξίσου αποτελεσματικών μέτρων,
 - δ) δεν δημιουργεί μειονεκτήματα δυσανάλογα προς τον στόχο.
141. Επιπλέον, τυχόν υιοθετηθέντα μέτρα θα πρέπει να ανταποκρίνονται και να δίνουν λύσεις ως προς τις διαπιστωθείσες στρεβλώσεις¹⁹⁴. Η υιοθέτηση μέτρων παρίσταται ως σύννομη μόνο εφόσον το μέτρο απόδειξης του προβλήματος στη λειτουργία του αποτελεσματικού ανταγωνισμού έχει ικανοποιηθεί στον απαιτούμενο βαθμό και τα μέτρα μπορούν να αντιμετωπίσουν το εντοπισθέν πρόβλημα¹⁹⁵.
142. Τυχόν μέτρα στο βαθμό που δυνητικά θα περιορίσουν την επιχειρηματική ελευθερία και το δικαίωμα ιδιοκτησίας θα πρέπει να σέβονται την ουσία αυτών των δικαιωμάτων και να είναι αναλογικά¹⁹⁶.
143. Τα μέτρα πρέπει να ικανοποιούν την ασφάλεια δικαίου και να προκύπτουν οι εξ αυτών υποχρεώσεις και δικαιώματα των επηρεαζόμενων εταιριών. Η ΕΑ οφείλει να παρέχει ένα μηχανισμό αποτελεσματικής εφαρμογής και εποπτείας τους¹⁹⁷.

VII.2 ΤΑ ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝΤΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΤΑ ΤΙΣ ΔΕΥΤΕΡΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΕΑ

144. Όπως αναφέρεται στις Δεύτερες Απόψεις, η ανάλυση της προσφορότητας, αποτελεσματικότητας και αναλογικότητας των προτεινόμενων μέτρων δεν πρέπει να γίνει μόνο για το καθένα ξεχωριστά, αλλά συνολικά για τη δέσμη μέτρων, η οποία θα ανταποκρίνεται στην ανάγκη να δημιουργηθούν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού στον συγκεκριμένο κλάδο¹⁹⁸.

¹⁹⁴ Βλ. για παράδειγμα Motta and Peitz, “Intervention triggers and underlying theories of harm” (Expert advice for the Impact Assessment of a New Competition Tool) (2020) 33.

¹⁹⁵ Βλ. κατ’ αντιστοιχία Schweitzer (υπ42), 35.

¹⁹⁶ Άρθρα 16 και 17 Χάρτη. Βλ. κατ’ αντιστοιχία Schweitzer (υπ42), 35.

¹⁹⁷ Βλ. κατ’ αντιστοιχία Schweitzer (υπ42), 36.

¹⁹⁸ Βλ. σκ. 220-229 Δεύτερων Απόψεων.

145. Για την ρύθμιση του ιδιωτικού φυσικού μονοπωλίου η πιο άμεση μορφή κρατικής παρέμβασης είναι όταν το μονοπώλιο μετατρέπεται σε δημόσια επιχείρηση, αλλά το μέτρο αυτό επηρεάζει υπέρμετρα τα δικαιώματα ιδιοκτησίας των μετόχων της Άργος και δεν μπορεί να κριθεί αναλογικό. Προτείνεται η ρύθμιση του μονοπωλίου, όσον αφορά τις τιμές ή/και την ποιότητα των υπηρεσιών διανομής, από εξειδικευμένη ρυθμιστική Αρχή, τουλάχιστον για την περίοδο που θα χρειαστούν οι εκδοτικές επιχειρήσεις να ολοκληρώσουν την μετάβαση τους σε νέα επιχειρηματικά μοντέλα ψηφιακής οικονομίας. Επίσης, γίνεται αναφορά στην υπ' αριθ. 39/2019 Γνωμοδότηση της ΕΑ, και στην εκεί προταθείσα νομοθετική σύσταση μίας Αρχής Εποπτείας και Ρύθμισης Πρακτόρευσης Έντυπου Τύπου, στις αρμοδιότητες της οποίας να περιλαμβάνεται ο έλεγχος, η εποπτεία και η ρύθμιση της υπό κρίση αγοράς και η διασφάλιση της διαφάνειας στη διανομή έντυπου τύπου, ενδεχομένως παράλληλα/συμπληρωματικά προς τις αρμοδιότητες της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης και Επικοινωνίας που προβλέπονται στην ΥΑ 613/2018, πλην βεβαίως των θεμάτων τα οποία εμπíπτουν στις αρμοδιότητες της ΕΑ προς την κατεύθυνση της άμεσης και αποτελεσματικής παρέμβασης προς επίλυση των ποικίλων προβλημάτων της αγοράς, την αποκατάσταση των συνθηκών για την ορθολογική λειτουργία της και τη διασφάλιση του δημόσιου συμφέροντος με βάση και τη συνταγματική κατοχύρωση της πολυφωνίας στα ΜΜΕ. Εναλλακτικά, οι ανωτέρω αρμοδιότητες θα μπορούσαν κατά τη Γνωμοδότηση να συμπεριληφθούν στις αρμοδιότητες της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ), κατά το πρότυπο άλλων κρατών –μελών, όπως η Γαλλία, βάσει πρόσφατης νομοθετικής τροποποίησης προς αυτή την κατεύθυνση¹⁹⁹.
146. **Σε περίπτωση εφαρμογής αυτής της επιλογής, κατά τις Δεύτερες Απόψεις δεν κρίνονται απαραίτητα άλλα μέτρα**, δεδομένου ότι το συγκεκριμένο ρυθμιστικό πλαίσιο το οποίο θα εφαρμόζεται από Ρυθμιστή θα επιλύσει τόσο τα προβλήματα που προέρχονται από την θέση της Άργος ως ιδιωτικό οιονεί φυσικό μονοπώλιο όσο και από την κάθετη κοινή ιδιοκτησία μετοχών της Άργος από εκδοτικές επιχειρήσεις, τόσο τώρα, όσο και στο μέλλον.
147. **Μέχρι να επιλεγθεί όμως αυτό το μέτρο από το νομοθέτη**, κρίνεται απαραίτητο, προς αποφυγή αντιανταγωνιστικών αποτελεσμάτων, και με σκοπό τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, να εφαρμοστεί μία δέσμη μέτρων.
148. Συγκεκριμένα, η ΕΑ προτείνει στις Δεύτερες Απόψεις το συνδυασμό των εξής μέτρων που αποτελούν την **πρώτη δέσμη** μέτρων κατ' αρχήν²⁰⁰:
- Σινικά τείχη για την αποφυγή ανταλλαγής ευαίσθητων πληροφοριών και γενικότερα για τον περιορισμό των αντι-ανταγωνιστικών αποτελεσμάτων της κάθετης κοινής ιδιοκτησίας σε επίπεδο διοίκησης του Πρακτορείου, εφόσον κάποια μέλη του ΔΣ ορίζονται από τους μετόχους εκδοτικές επιχειρήσεις.
 - Σύσταση μίας Συμβουλευτικής Επιτροπής για θέματα που αφορούν την εμπορική πολιτική του Πρακτορείου σχετικά με τον κλάδο της διανομής τύπου, λαμβανομένων υπόψη των σημαντικών επιπτώσεων που η βιωσιμότητά του μπορεί να έχει σε όλα τα υπόλοιπα στάδια της αλυσίδας αξίας., ακολουθώντας το παράδειγμα της ρύθμισης της διανομής Τύπου στην

¹⁹⁹ Γνωμοδότηση, σκ. 320.

²⁰⁰ Βλ σχετικά Δεύτερες Απόψεις, σκ 220 και εξής.

Γαλλία. Συνεπώς, λόγω της έλλειψης συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, λαμβάνοντας υπόψη τον ρόλο πλωρού του Πρακτορείου στη συγκεκριμένη αλυσίδα αξίας, και των σημαντικών συνεπειών που η εμπορική του πολιτική δύναται να έχει στη βιωσιμότητα μη μετόχων, όχι μόνο των εκδοτικών επιχειρήσεων, αλλά και των υποπρακτόρων/εφημεριδοπωλών και των τελικών σημείων πώλησης, η δυνατότητα εκπροσώπησης των συμφερόντων των διαφόρων σταδίων της αλυσίδας θα δράσει συμπληρωματικά με τα Σινικά τείχη ώστε να διασφαλισθεί ότι τυχόν αποφάσεις του Πρακτορείου σχετικά με την εμπορική του πολιτική θα στοχεύουν μόνο στη βιωσιμότητα του συστήματος διανομής και δεν θα λαμβάνουν υπόψη τα συμφέροντα των κοινών μετόχων εκδοτικών επιχειρήσεων στην ανάντη αγορά. Η Συμβουλευτική Επιτροπή δεν θα έχει αποφασιστικό ρόλο, αλλά καθαρά συμβουλευτικό, ενώ η υποχρέωση λήψης γνώμης από τη Συμβουλευτική Επιτροπή, η οποία θα δημοσιεύεται, πριν από οποιαδήποτε απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου σχετική με την εμπορική πολιτική του Πρακτορείου, θα διασφαλίζει ότι θα τηρούνται διαδικασίες διαβούλευσης πριν οποιαδήποτε απόφαση, η οποία δύναται να έχει επιπτώσεις στη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων σε διάφορα στάδια της αλυσίδας αξίας. Ο συνδυασμός αυτών των δύο μέτρων είναι συνεπώς αναγκαίος και τα μέτρα είναι αναλογικά μια και δεν επηρεάζουν ουσιαστικά την άσκηση του δικαιώματος ιδιοκτησίας, το οποίο σε κάθε περίπτωση χαρακτηρίζεται από την «κοινωνική λειτουργία» των προστατευομένων αγαθών και δραστηριοτήτων και «(γ)ι' αυτό το λόγο, τα δικαιώματα αυτού του είδους δεν προστατεύονται κατά κανόνα παρά με την επιφύλαξη των περιορισμών που προβλέπονται για λόγους δημοσίου συμφέροντος»²⁰¹.

- Ο ορισμός ενός Ombudsman/διαμεσολαβητή/εντολοδόχου είναι απαραίτητος και αναλογικός. Σκοπός του είναι η αποτελεσματική εφαρμογή των μέτρων και η ενίσχυση της εμπιστοσύνης μεταξύ των διαφόρων συμμετεχόντων στην αλυσίδα αξίας για τη διανομή τύπου, η οποία είναι απαραίτητη για την βιώσιμη λειτουργία του κλάδου. Ο εντολοδόχος επίσης θα συνεισφέρει και στο έργο της παρακολούθησης της εφαρμογής των μέτρων, ενώ θα γνωμοδοτεί στην ΕΑ για την συνέχιση τους ανά τακτά χρονικά διαστήματα, λόγω και των σημαντικών αλλαγών στον κλάδο, τόσο τεχνολογικών όσο και σε επίπεδο επιχειρηματικών μοντέλων. Το κόστος του εντολοδόχου θα το επωμίζεται η Επιτροπή Ανταγωνισμού.

149. Ο συνδυασμός των παραπάνω μέτρων με τη διαδικαστική υποχρέωση πρότερης γνωστοποίησης μεταβολών της μετοχικής σύνθεσης, σε ορισμένες περιπτώσεις, ώστε να εκκινήσει η ανάλυση των κινήτρων και των δυνατοτήτων κάθετου αποκλεισμού, αποσκοπεί στον περιορισμό εν τη γενέσει αντιανταγωνιστικών επιπτώσεων από τον συνδυασμό ενός ιδιωτικού και μη ρυθμιζόμενου οιονεί φυσικού μονοπωλίου με την κάθετη κοινή ιδιοκτησία. Η διαδικαστική αυτή υποχρέωση επιβάλλεται μόνο σε ορισμένες περιοριστικά αναφερόμενες περιπτώσεις, βάσει της πιθανότητας άσκησης επιρροής στη διοίκηση της επιχείρησης, και δεν έχει καμία άλλη επίπτωση στα δικαιώματα της συγκεκριμένης επιχείρησης παρά μόνο εάν αποδειχτεί, μέσω ενδελεχούς in concreto ανάλυσης των πραγματικών περιστατικών σχετικά με τη δομή των συγκεκριμένων

²⁰¹ ΔΕΕ, Υπόθ. 4/73, J. Nold, Kohlen- und Baustoffgroßhandlung, ECLI:EU:C:1974:51.

σχετικών αγορών, ότι υπάρχει σημαντικός κίνδυνος ανταναγωνιστικού κάθετου αποκλεισμού μη μετόχων του πρακτορείου που δραστηριοποιούνται στις ανάντη ή κατάντη αγορές. Σε αυτές μόνο τις περιπτώσεις δύνανται να επιβληθούν περιορισμοί στα δικαιώματα των μετόχων σχετικά με ορισμένες κατηγορίες αποφάσεων οι οποίες λαμβάνονται από την Γενική Συνέλευση, δίχως αυτό να επηρεάζει την ουσία των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας τους και την επιχειρηματική τους ελευθερία ως επιχειρήσεις στις ανάντη ή κατάντη αγορές. Από αυτή την σκοπιά συνεπώς τα συμπεριφορικά μέτρα κρίνονται αναλογικά, μιας και θα εφαρμόζονται μόνο στις περιπτώσεις εκείνες όπου η Επιτροπή έχει διαμορφώσει, ύστερα από ανάλυση των στοιχείων, την άποψη ότι η συγκεκριμένη μεταβολή της μετοχικής σύνθεσης επιδρά αρνητικά στις συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού στον συγκεκριμένο κλάδο.

150. Η διάρκεια των μέτρων αυτών προτείνεται να περιοριστεί σε δύο έτη, λόγω της δυναμικής του κλάδου και της μεταμόρφωσής του, συνέπεια τεχνολογικών και άλλων οικονομικών εξελίξεων. Με αποφάσεις της Ολομέλειας της ΕΑ, ύστερα από γνώμη του Ombudsman/εντολοδόχου/διαμεσολαβητή και δημόσια διαβούλευση, τα μέτρα αυτά δύνανται να συνεχίσουν να εφαρμόζονται για περαιτέρω δύο ακόμα έτη (1 έτος συν 1 έτος).
151. Σε περίπτωση που, ύστερα από μία πρώτη περίοδο ενός έτους από την αρχική εφαρμογή τους, η πρώτη δέσμη μέτρων δεν αποφέρει αποτελέσματα σχετικά με τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, η Ολομέλεια της ΕΑ δύναται, ύστερα από γνώμη του Ombudsman/εντολοδόχου/διαμεσολαβητή, να προχωρήσει στην εφαρμογή της **δεύτερης δέσμης** μέτρων, σχετικών με τον Κώδικα Συμπεριφοράς και των συλλογικών διαπραγματεύσεων²⁰².
152. Σχετικά με τον Κώδικα Συμπεριφοράς, αυτός θα δημοσιευθεί με Απόφαση της Ολομέλειας της ΕΑ, εφόσον αυτή αποφανθεί σχετικά με το σχέδιο Κώδικα Συμπεριφοράς που θα κατατεθεί από τον Ombudsman/εντολοδόχου/διαμεσολαβητή στην ΕΑ ύστερα από μία περίοδο τριών (3) μηνών διαπραγμάτευσης και διαβουλεύσεων με την Άργος και τη Συμβουλευτική Επιτροπή.
153. Η ΕΑ δύναται επίσης να λάβει υπόψη, ανάλογα και με τις εξελίξεις σε ενωσιακό επίπεδο²⁰³, αλλά και σε εθνικό²⁰⁴ επίπεδο, την ανάγκη των εκδοτικών επιχειρήσεων και των τελικών σημείων πώλησης να διαπραγματευτούν συλλογικά, υπό ορισμένες προϋποθέσεις με το Πρακτορείο για το ύψος της προμήθειας σε κάθε επίπεδο της αλυσίδας αξίας αποφασίζοντας εν προκειμένω να μην προχωρήσει σε εφαρμογή του άρ. 1 Ν. 3959 ή/και ενδεχομένως του άρ. 101 ΣΛΕΕ σε περίπτωση που αυτή έχει ως αποτέλεσμα να καταστήσει αδύνατη ή εξαιρετικά δύσκολη την διενέργεια συλλογικών διαπραγματεύσεων.

²⁰² Βλ. σκ. 127-128, 277 των Δεύτερων Απόψεων.

²⁰³ Βλ. τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τις συλλογικές διαπραγματεύσεις από αυτοαπασχολούμενος/-ες και το δίκαιο ανταγωνισμού. Βλ την πρόσφατη ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το Σχέδιο Οδηγιών σχετικά με συλλογικές διαπραγματεύσεις των αυτοαπασχολούμενων. Commission (EU), “Antitrust: Commission invites comments on draft Guidelines about collective agreements regarding the working conditions of solo self-employed people” (9 Δεκεμβρίου 2021) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_6620 .
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_21_2944 .

²⁰⁴ Βλ. την πρόταση νέου άρθρου 37ΑΝ 3959/2011 σχετικά με επιστολή μη ανάληψης δράσης.

VII.3 ΑΠΟΨΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

154. Στο πλαίσιο της διαβούλευσης επί των δεύτερων απόψεων της ΕΑ, υπέβαλαν τις θέσεις τους κάποια από τα μέρη που είχαν υποβάλει τις θέσεις τους και στο πλαίσιο της διαβούλευσης των πρώτων απόψεων της ΕΑ καθώς και η εκδοτική εταιρία [...]. Ειδικότερα, υποβλήθηκαν υπομνήματα από την Άργος²⁰⁵, τέσσερις (4) συνολικά εκδοτικές εταιρίες ([...])²⁰⁶, το συνδικαλιστικό φορέα [...]²⁰⁷ καθώς και το φυσικό πρόσωπο που δεν διευκρινίζει την ιδιότητά του²⁰⁸.

VII.3.1 Η ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ

155. Στο υπόμνημά του το φυσικό πρόσωπο εστιάζει στην άποψη που διατυπώνεται στις Δεύτερες Απόψεις σχετικά με τη δομή της αγοράς διανομής τύπου και ιδίως στην εκτίμηση της ΕΑ ότι η αγορά φέρει χαρακτηριστικά οιονεί φυσικού μονοπωλίου. Σύμφωνα με το φυσικό πρόσωπο, οι εκτιμήσεις της ΕΑ όπως καταγράφονται στις Δεύτερες Απόψεις περί αυξημένου κόστους παροχής της υπηρεσίας διανομής τύπου σε περίπτωση δραστηριοποίησης και έτερου πρακτορείου είναι εσφαλμένη και ανεδαφική, αντίκειται στις διατάξεις του Ν. 4487/2017 περί δυνατότητας διανομής των εντύπων «καθ' οιονδήποτε τρόπο» και όχι «μέσω Πρακτορείου» και εν τέλει «*αποκλείει η ίδια η ΕΑ άλλη λύση πέραν της Άργος!!!*»²⁰⁹. Μάλιστα, προς επίρρωση του ισχυρισμού του ότι η υπό κρίση αγορά δεν συνιστά φυσικό μονοπώλιο, υπογραμμίζει ότι επί πολλά έτη δραστηριοποιούνταν δύο πρακτορεία, συνθήκη που ίσχυε «*μέχρι την πτώχευση του Πρακτορείου «Ευρώπη»*»²¹⁰.
156. Περαιτέρω, επισημαίνει ότι η ΕΑ στις Δεύτερες Απόψεις της αναλώνεται στον τρόπο λειτουργίας της Άργος χωρίς να επιλαμβάνεται επί των φραγμών εισόδου (για τους οποίους όμως δεν διευκρινίζει σε τι συνίστανται) στην αγορά άλλων επιχειρήσεων, που θα λειτουργούσαν ανταγωνιστικά στην Άργος. Κατά το φυσικό πρόσωπο, η απουσία τέτοιας ανάλυσης από μέρους της ΕΑ στηρίζεται σε αυθαίρετα συμπεράσματα της Επιτροπής και σε από μέρους της αποδοχή απόψεων εκδοτικών εταιριών ενώ ταυτόχρονα ισοδυναμεί με θετική θέση της «*υπέρ του Μονοπωλίου της Άργος, απορρίπτοντας κάθε πιθανή εμπλοκή άλλων εταιρειών*».
157. Επανερχόμενο στη θέση που είχε εκφράσει και στο προηγούμενο υπόμνημά του περί των προκαταβολών επαρχίας, υπογραμμίζει ότι οι τελευταίες δεν αφορούν σε «μελλοντικές πωλήσεις», όπως λανθασμένα εκτιμά η ΕΑ, αλλά πρόκειται για έσοδα από πωλήσεις εντύπων που έχει ήδη εισπράξει η Άργος από τους υποπράκτορες της. Για το λόγο αυτό, όπως υποστηρίζει, δεν μπορεί να δικαιολογηθεί η από μέρους της Άργος εφαρμογή διαφορετικών ποσοστών προκαταβολών σε διαφορετικές εκδοτικές εταιρίες.

²⁰⁵ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9305/18.11.2021 υπόμνημα της Άργος.

²⁰⁶ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9024/09.11.2021, 9292/18.11.2021, 9335/19.11.2021 και 9317/19.11.2021 Υπομνήματα των [...] αντίστοιχα.

²⁰⁷ Ήτοι [...]. Βλ. σχετικά υπ' αριθ. πρωτ. 9316/19.11.2021 υπόμνημα του φορέα.

²⁰⁸ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9304/18.11.2021 υπόμνημα του [...]. Σημειώνεται ότι αν και ο ίδιος δεν διευκρινίζει την ιδιότητά του, από σημείο του υπομνήματος σύμφωνα με το οποίο «*[η] Άργος απλά παρακρατά τα χρήματά μας*» εκτιμάται ότι πιθανά πρόκειται για εκπρόσωπο εκδοτικής εταιρίας (βλ. η υπογράμμιση του ίδιου).

²⁰⁹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9304/18.11.2021 υπόμνημα.

²¹⁰ Ο. π.

158. Μεταξύ των προτεινόμενων από την ΕΑ, το φυσικό πρόσωπο κάνει αναφορά μόνο στην πρόταση εφαρμογής Σινικών Τειχών, σημειώνοντας ότι *«το μόνο που πρέπει να κάνει η Άργος για να συμμορφωθεί με τις Απόψεις της ΕΑ είναι να αλλάξει τον Πρόεδρο του ΔΣ. Είναι το μοναδικό μέλος του ΔΣ με εμφανή σύνδεση με μετόχους»²¹¹.*
159. Στο πλαίσιο των ανωτέρω, το φυσικό πρόσωπο καλεί την ΕΑ να προβεί στις ενέργειες εκείνες που θα εξασφαλίσουν α) τη διανομή των εντύπων από οποιαδήποτε εταιρία και όχι μόνο από την Άργος, β) την κατάργηση κάθε όρου αποκλειστικότητας που επιβάλλεται από την Άργος τόσο απέναντι στις εκδοτικές εταιρίες όσο και απέναντι στους υποδιανομείς και υποπράκτορες της, γ) την παύση άρνησης των υποπρακτόρων να συνάψουν συμφωνίες διανομής εντύπων με άλλες εταιρίες πέραν της Άργος και δ) την απόδοση από μέρος της Άργος ίδιου ποσοστού προκαταβολής σε όλες ανεξαιρέτως τις εκδοτικές εταιρίες καθώς και την απόδοση των εσόδων τους από τις πωλήσεις εντύπων στην Αθήνα μέσα σε δύο μέρες, ως ίσχυε στο παρελθόν.

VII.3.2Η ΑΠΟΨΗ ΤΩΝ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ

160. Στο υπόμνημά της η [...], παραπέμποντας σε προηγούμενα υπόμνημά της στο πλαίσιο έτερων ερευνών της ΕΑ στην υπό κρίση αγορά και χωρίς να τοποθετείται επί των προτεινόμενων στις Δεύτερες Απόψεις μέτρων, σημειώνει ότι η αυτεπάγγελτη έρευνα της ΕΑ *«πρέπει να συνεχιστεί»* και να οδηγήσει στη *«λήψη συγκεκριμένων και ουσιαστικών μέτρων»* ώστε να περιοριστεί η δυνατότητα εφαρμογής μονομερών ενεργειών από μέρος της Άργος που θα ήταν δυσμενείς για τις εκδοτικές εταιρίες²¹². Επιπλέον, χωρίς να αναφέρει σαφώς τη συμφωνία της ή μη με την εκτίμηση της ΕΑ ότι η αγορά διανομής τύπου φέρει σήμερα χαρακτηριστικά φυσικού μονοπωλίου, υποστηρίζει ότι η ύπαρξη περισσότερων του ενός πρακτορείων διανομής *«θα διασφάλιζε την ύπαρξη συνθηκών υγιούς ανταγωνισμού που θα ήταν προς όφελος των εκδοτικών εταιρειών, αλλά και του αναγνωστικού κοινού που είναι ο τελικός καταναλωτής»²¹³* διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την ύπαρξη πολυφωνίας ιδεών και πληροφοριών.
161. Από την πλευρά της η [...] (εφεξής ως [...]), υιοθετώντας εκ νέου τη θέση που είχε εκφράσει κατά τη δημόσια διαβούλευση επί των πρώτων προτάσεων της ΕΑ, επισημαίνει ότι η όποια πρόταση ρυθμιστικής παρέμβασης στην αγορά της διανομής τύπου είναι *«άκαιρη»* και ενέχει τον κίνδυνο *«παραβίασης της αντικειμενικής αμεροληψίας της Αρχής»²¹⁴*, δεδομένου ότι δεν έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία ενώπιον της ΕΑ επί της αυτεπάγγελτης έρευνας για ενδεχόμενες παραβάσεις των άρ. 1 και 2 του Ν. 3959/2011 (και 101 και 102 ΣΛΕΕ) στην εν λόγω αγορά. Επιπλέον, η εταιρία εκτιμά ότι δεν απαιτούνται παρεμβάσεις ρυθμιστικού χαρακτήρα. Προς επίρρωση του ισχυρισμού της υποστηρίζει ότι:

²¹¹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9304/18.11.2021 υπόμνημα.

²¹² Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9314/19.11.2021 υπόμνημα. Όπως αναφέρει η εταιρία, *«[σ]τόχος [ενν. της κανονιστικής παρέμβασης της ΕΑ] πρέπει να είναι η ύπαρξη ενός πρακτορείου διανομής που εξασφαλίζει την ισονομία όλων των εκδοτικών επιχειρήσεων και φορέων».*

²¹³ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9317/19.11.2021 υπόμνημα.

²¹⁴ Βλ. σχετικά το υπ' αριθ. πρωτ. 9024/09.11.2021 υπόμνημα της εκδοτικής εταιρίας.

(α) η αγορά διανομής δεν είναι φυσικό μονοπώλιο, κάτι που αποδεικνύεται από το ότι κατά το παρελθόν δραστηριοποιούνταν δύο πρακτορεία διανομής. Εν προκειμένω, ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι ήδη από το 2016 η λειτουργία των δύο πρακτορείων κατέστη ζημιογόνα και μάλιστα το έτερο πρακτορείο Ευρώπη ΑΕ έπαυσε τη λειτουργία του από τον Αύγουστο του 2017.

(β) εφόσον καταργηθούν οι όποιες αποκλειστικότητες και γεωγραφικοί περιορισμοί, διασπαστούν οι επιμέρους εργασίες που περιλαμβάνονται στη διανομή τύπου ώστε να προσφέρονται και από άλλες εταιρίες (ήτοι όχι μόνο εσωτερικά από το Πρακτορείο) και ταυτόχρονα διασφαλιστεί ο αποτελεσματικός έλεγχος τυχόν καταχρηστικών πρακτικών, τότε θα εξασφαλιστεί η πανελλαδική και υπό ευέλικτους όρους παροχή της υπηρεσίας διανομής τύπου, χωρίς την ανάγκη λήψης ρυθμιστικών μέτρων.

(γ) συναφώς, όπως σημειώνει η [...] ο χαρακτηρισμός του δικτύου διανομής τύπου ως «ουσιώδους διευκόλυνσης» (essential facility) για τις εκδοτικές εταιρίες, δεν συνεπάγεται και αδυναμία εφαρμογής του δικαίου ανταγωνισμού σε περίπτωση εφαρμογής μη εύλογων, μη δίκαιων ή διακριτικών όρων τιμολόγησης από τους προσφέροντες την υπηρεσία που συνιστά «ουσιώδη διευκόλυνση».

162. Κατά την [...], η λήψη ρυθμιστικών μέτρων στην εν λόγω αγορά δύναται να δικαιολογηθεί στο πλαίσιο της ανάγκης πανελλαδικής παροχής της, χαρακτηριστικό που αιτιολογεί τον υπό προϋποθέσεις χαρακτηρισμό της ως υπηρεσία ΥΓΟΣ (Υπηρεσία Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος). Υπό αυτό το πρίσμα, η εταιρία σημειώνει²¹⁵ ότι *«η πλέον ενδεδειγμένη μέθοδος ρύθμισης»* αφορά στην ανάθεση σε επιχείρηση της παροχής υπηρεσίας διανομής τύπου κατόπιν διαγωνιστικής διαδικασίας και *«αφού προηγουμένως εκπονηθεί ένα κοστολογικό μοντέλο αξιόπιστο, το οποίο θα λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες των τοπικών αγορών των αραιοκατοικημένων γεωγραφικών διαμερισμάτων της χώρας, καθώς και των νησιωτικών περιοχών»*. Επιπλέον, όπως αναφέρει θα μπορούσαν εν προκειμένω να δικαιολογηθούν και περιορισμοί ως προς τη μετοχική σύνθεση της συμμετέχουσας στη διαγωνιστική διαδικασία εταιρίας (πχ αποκλεισμός συμμετοχής εκδοτικών εταιριών στο μετοχικό κεφάλαιο).
163. Παρά ταύτα, η εταιρία τάσσεται υπέρ των προτεινόμενων στις Απόψεις *«μεταβατικών μέτρων»*, όπως η ίδια τα χαρακτηρίζει. Ειδικότερα, εκτιμά ότι η δημιουργία Συμβουλευτικής Επιτροπής με τη συμμετοχή εκπροσώπων από δραστηριοποιούμενα σε όλα τα στάδια της αλυσίδας αξίας μέρη *«κινείται προς την σωστή κατεύθυνση»*²¹⁶. Υπογραμμίζει, όμως, ότι ο ρόλος της δεν πρέπει να είναι μόνο συμβουλευτικός αλλά πρέπει να ενισχυθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να απαιτείται *«η εκφορά σύμφωνης γνώμης [της] επί συγκεκριμένων ζητημάτων που άπτονται στην εφαρμογή της εκάστοτε εμπορικής πολιτικής του Πρακτορείου, όπως π.χ. επί του ζητήματος της τιμολόγησης»*²¹⁷ καθώς σε διαφορετική περίπτωση εξαλείφεται επί της ουσίας η σύστασή της²¹⁸. Μάλιστα, κατά την [...], σε

²¹⁵ Ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9024/09.11.2021 υπόμνημα της εκδοτικής εταιρίας.

²¹⁶ Ο. π.

²¹⁷ Ο. π.

²¹⁸ Σύμφωνα με την εκδοτική εταιρία *«[υ]πό την αντίθετη εκδοχή, ότι η γνώμη δηλαδή που θα διατυπώνεται από την Συμβουλευτική Επιτροπή επί οποιουδήποτε ζητήματος εμπορικής πολιτικής θα φέρει μόνο συμβουλευτικό χαρακτήρα, οδηγεί στο αποτέλεσμα η ύπαρξή της να μην συμβάλλει επί της ουσίας στη βελτίωση δημιουργίας συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, δεδομένου ότι με τον τρόπο αυτό η αποφασιστική αρμοδιότητα επαφίεται και πάλι στο Πρακτορείο»* (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9024/09.11.2021 υπόμνημα).

περίπτωση που το Πρακτορείο αποκλίνει από την όποια απόφαση η εν λόγω Επιτροπή έχει παράσχει τη σύμφωνη γνώμη της, το Πρακτορείο θα πρέπει να αιτιολογεί ειδικώς την ως άνω απόκλιση.

164. Ως σημαντική, τέλος, κρίνει και την προτεινόμενη στις Απόψεις της ΕΑ ύπαρξη ενός Ombudsman/Διαμεσολαβητή, ο οποίος θα λειτουργήσει συνδυαστικά με τη Συμβουλευτική Επιτροπή. Αντίστοιχα δε με την ως άνω Συμβουλευτική Επιτροπή, επισημαίνει ότι ο ρόλος του πρέπει να είναι ενεργός και να μην περιορίζεται «μόνο στον έλεγχο της αποτελεσματικής εφαρμογής των εκάστοτε μέτρων και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης μεταξύ των συμμετεχόντων στην αλυσίδα»²¹⁹. Αναλύοντας δε την έννοια του «ενεργού ρόλου» του Διαμεσολαβητή, αναφέρει ότι θα πρέπει να έχει δικαίωμα παρέμβασης σε περίπτωση που ανακύπτουν διαφωνίες μεταξύ του Πρακτορείου και της Επιτροπής, κατατείνοντας στην άρση και την επίλυσή τους.
165. Σε πλήρη αντίθεση με τις ανωτέρω, οι εκδοτικές εταιρίες [...] (εφεξής ως «[...]») και [...] (εφεξής ως «[...]»), [...], υπογραμμίζουν ότι εν προκειμένω δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις ώστε η ΕΑ να νομιμοποιείται να προβεί σε κανονιστική παρέμβαση στην υπό κρίση αγορά εκφράζοντας την έντονη εναντίωσή τους στις εκτιμήσεις της ΕΑ καθώς και στα προτεινόμενα στις Δεύτερες Απόψεις μέτρα.
166. Ειδικότερα, σύμφωνα με την [...], η Άργος ακολουθεί ενιαία εμπορική πολιτική έναντι σε όλες τις εκδοτικές εταιρίες, γεγονός που κατά την εταιρία έχει διαπιστωθεί τόσο από τον ορισθέντα από την ΕΑ εμπειρογνώμονα Baker Tilly ΑΕ όσο και από την ίδια την ΕΑ. Μάλιστα, όπως υποστηρίζει, «στο μέτρο που γνωρίζουμε δεν υπάρχει κάποια απόφαση που να έχει κρίνει ότι η Άργος είχε ποτέ στο παρελθόν προβεί σε διάκριση εις βάρος πελάτη της»²²⁰ ενώ την ίδια στιγμή πάντοτε στο μετοχικό κεφάλαιο του Πρακτορείου συμμετείχαν εκδοτικές εταιρίες.
167. Αναφερόμενη στις Πρώτες Απόψεις της ΕΑ και τους εκεί διατυπωμένους προβληματισμούς, η εταιρία υποστηρίζει ότι στηρίζονται εξ ολοκλήρου στις εκθέσεις «ζένων εμπειρογνομόνων», οι οποίες εκκινούν από εσφαλμένη βάση καθώς λαμβάνουν ως δεδομένο ότι «οι διάφορες εφημερίδες είναι μεταξύ τους εναλλάξιμες και ότι αν δεν κυκλοφορήσει το έντυπο Α ή αν ακριβύνει το έντυπο Α αρκετοί αναγνώστες θα αγοράσουν το έντυπο Β»²²¹, λάθος που σύμφωνα με την εταιρία γίνεται αντιληπτό από την ΕΑ στις Δεύτερες Απόψεις. Επί των Δεύτερων Απόψεων, η εταιρία εστιάζει στον εκ νέου υπολογισμό του δείκτη vGUPPI που προβαίνουν «άλλοι ξένοι εμπειρογνώμονες» της ΕΑ, προκειμένου να υπολογιστεί το «κίνητρο» των εκδοτικών εταιριών - μετόχων της Άργος για αύξηση της τιμής διανομής εις βάρος των ανταγωνιστών τους, λοιπών εκδοτικών εταιριών. Όπως αναφέρει η [...], όπως προκύπτει από την έκθεση των εμπειρογνομόνων «τέτοιο κίνητρο υφίστατο μέχρι την αποχώρηση από το κεφάλαιο της Άργος [...] της Άλτερ Έγκο [...] και πλέον από το καλοκαίρι του 2021 δεν υφίσταται»²²² κάτι που αναγνωρίζεται και από την ίδια την ΕΑ στις Δεύτερες Απόψεις της. Ως εκ τούτου, κατά την [...] δεν τίθεται ζήτημα έλλειψης συνθηκών

²¹⁹ Ο. π.

²²⁰ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9292/18.11.2021 υπόμνημα.

²²¹ Ο. π. Δεδομένου ότι αυτή η συνθήκη δεν βρίσκει εφαρμογή στην πράξη, η [...] σημειώνει «[α]πορούμε πώς η Επιτροπή δέχτηκε ως βάσιμο αυτό το άτοπο θεώρημα και πώς στήριξε πάνω σε αυτό την Κανονιστική της Παρέμβαση» (η έμφαση της ίδιας).

²²² Ο. π.

αποτελεσματικού ανταγωνισμού ώστε να μπορεί να ενεργοποιηθεί το άρ. 11 του ν. 3959/2011 και κατ' επέκταση η από μέρους της ΕΑ συνέχιση της κανονιστικής παρέμβασης γίνεται κατ' επίκληση μίας «*ανύπαρκτης στο νομικό μας πολιτισμό θεωρίας βάσει της οποίας η Επιτροπή ως κανονιστικώς δρώσα διοίκηση μπορεί να επιβάλει προληπτικά (!) μέτρα τα οποία έχουν δυσμενή χαρακτήρα εις βάρος διοικούμενων (εν προκειμένω της Άργος και [...] των μετόχων της)*»²²³.

168. Αναλύοντας τις απόψεις της επί της διοίκησης της Άργος, η εταιρία σημειώνει²²⁴ ότι οι μέτοχοι κατέχουν «παθητικό» ρόλο, νοουμένου ότι κανένας «*μέτοχος-εκδότης μεμονωμένα ή σε συνεργασία με άλλους μετόχους εκδότες ασκούν διοίκηση επί της Άργος*», την οποία διαχρονικά έχουν αναλάβει στελέχη-τεχνοκράτες «*μη σχετιζόμενα με μετόχους*». Μάλιστα η εταιρία αμφισβητεί ότι οι μέτοχοι ασκούν έστω έμμεσα διοίκηση στην Άργος λόγω της από μέρους τους εκλογής στο πλαίσιο Γενικής Συνέλευσης του Διοικητικού Συμβουλίου της εταιρίας, καθώς κάτι τέτοιο έρχεται σε αντίθεση με τις «*σαφείς προβλέψεις του ν.4548/2018 περί των (αποκλειστικών) αρμοδιοτήτων του ΔΣ σε σχέση με τη διοίκηση μίας ΑΕ. Η εκλογή ΔΣ από τη ΓΣ ασφαλώς και δεν συνιστά πράξη διοίκησης ούτε και άσκηση κάποιου δήθεν δικαιώματος διοίκησης του μετόχου*»²²⁵.
169. Πέραν όμως της μη άσκησης διοίκησης από μέρους των εκδοτικών εταιριών μετόχων της Άργος, η [...] σημειώνει ότι ελλείπει στην πράξη και το όποιο κίνητρο προκειμένου να αυξηθεί το κόστος διανομής εις βάρος των λοιπών εκδοτικών εταιριών που συναλλάσσονται με την Άργος. Αυτό, κατά την [...], τεκμαίρεται από το πολύ χαμηλό ποσοστό επί της τιμής πώλησης των εντύπων που αντιστοιχεί στην αμοιβή της Άργος, συνεπεία του οποίου η όποια αύξηση επί της τιμής παροχής υπηρεσιών διανομής από την Άργος προκειμένου να προκληθεί «ζημία» στους πελάτες της πρέπει να ανέρχεται σε 150-200%²²⁶. Συναφώς, επισημαίνει ότι η παρουσία εκδοτικών εταιριών στο μετοχικό κεφάλαιο της Άργος αποσκοπεί αποκλειστικά και μόνο στη διασφάλιση της βιωσιμότητας του Πρακτορείου και κατ' επέκταση στη συνέχιση της διανομής των εντύπων. Μάλιστα, όπως αναφέρει χαρακτηριστικά²²⁷, η από μέρους της ΕΑ αντιμετώπιση των εκδοτικών εταιριών – μετόχων «*ως θεσμικών επενδυτών*» ή ως επενδυτών που αποσκοπούν στην απόσβεση της σημαντικής τους δαπάνης μέσω κερδοσκοπίας εις βάρος άλλων εκδοτικών εταιριών «*είναι κάτι αβάσιμο και προσβλητικό*», πολλώ δε μάλλον για [...].
170. Όσον αφορά στα προτεινόμενα στις Δεύτερες Απόψεις μέτρα, η εταιρία υποστηρίζει ότι είναι στο σύνολό τους «*μη μόνιμα, δυσανάλογα και σε κάθε περίπτωση εκτός αρμοδιότητας της Επιτροπής να τα επιβάλει με απόφασή της, ήτοι απαιτούν ειδική νομοθετική ρύθμιση από τους αρμόδιους Υπουργούς*»²²⁸. Ειδικότερα, σύμφωνα με την εταιρία, η εφαρμογή Σινικών Τειχών συνιστά μέτρο που «*στερεί χωρίς βάσιμο λόγο τη δυνατότητα σε μετόχους ή στελέχη μας να είναι στη διοίκηση της Άργος*». Υπό το πρίσμα αυτό, κατά την [...], θίγονται τα δικαιώματά της ενώ παράλληλα θα

²²³ Ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9292/18.11.2021 υπόμνημα. Η έμφαση της εταιρίας.

²²⁴ Ο. π.

²²⁵ Ο. π.

²²⁶ Όπως αναφέρει σχετικά η εταιρία «[η] αμοιβή της Άργος (περίπου 6%-6,5 στην τιμή της εφημερίδας) είναι τόσο μικρή που για να είναι ικανή μια αύξηση να προκαλέσει αισθητή ζημία σε κάποιον εκδότη θα πρέπει η αύξηση αυτή να είναι της τάξης του 150-200% (δηλαδή της τάξης των επιπλέον 8-10 λεπτών/ευρώ), κάτι αδιανόητο ως σκέψη και μόνο» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9292/18.11.2021 υπόμνημα).

²²⁷ Ο. π.

²²⁸ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9292/18.11.2021 υπόμνημα.

έχει ως αποτέλεσμα τη σύνθεση ενός Διοικητικού Συμβουλίου της Άργος «με πρόσωπα που δεν θα προέρχονται από τον εκδοτικό κόσμο, κάτι τελείως λάθος ως σκέψη και πρόταση»²²⁹.

171. Σε σχέση με την προτεινόμενη σύσταση Συμβουλευτικής Επιτροπής, η εταιρία υποστηρίζει ότι κατ' αντιστοιχία με τα Σινικά Τείχη συνιστά «επέμβαση στην αυτονομία και αυτοδιοίκηση του νομικού προσώπου κατά παράβαση του Συντάγματος, καθώς η επέμβαση είναι σαφώς μη αναλογική, στο μέτρο μάλιστα που το προτεινόμενο μέτρο έχει στόχευση καθαρά προληπτική εν όψει της ανυπαρξίας οποιουδήποτε περιορισμού του ανταγωνισμού στον κλάδο διανομής τύπου»²³⁰. Συναφώς, όπως ισχυρίζεται η [...], η προτεινόμενη υποχρέωση του Διοικητικού Συμβουλίου της Άργος να γνωστοποιεί στην εν λόγω επιτροπή την επικείμενη τροποποίηση της εμπορικής πολιτικής της «παραβιάζει το άρθρο 97 παρ. 1 ν.4548/2018 και την υποχρέωση πίστης του ΔΣ της εταιρίας»²³¹, καθώς τίθεται ζήτημα παραβίασης της εχεμύθειας των μελών του ΔΣ έναντι της διοικούμενης εταιρίας²³². Ο κίνδυνος αυτός ενισχύεται καθώς, όπως σημειώνει η [...], η ΕΑ στις προτάσεις της δεν παρέχει «εχέγγυα ασφάλειας» ούτε και διευκρινίζει υπό ποιους όρους και προϋποθέσεις δύναται ο διορισμένος Πρόεδρος της Συμβουλευτικής Επιτροπής να διαχέει εκτός αυτής απόρρητα στοιχεία της Άργος. Πέραν των ανωτέρω, κατά την [...] προβληματική είναι και η πρόβλεψη του διαστήματος των 45 ημερών για την προηγούμενη ενημέρωση της Συμβουλευτικής Επιτροπής πριν τη λήψη αποφάσεων σχετικών με την εμπορική πολιτική της Άργος. Εν προκειμένω, όπως σημειώνει η εκδοτική εταιρία στο υπόμνημά της, όχι μόνο με το εν λόγω μέτρο απόρρητα στοιχεία της Άργος διοχετεύονται σε τρίτους, ακόμα και μέρη που δεν σχετίζονται με τη συναλλακτική σχέση μεταξύ Άργος και εκδοτικών εταιριών (όπως για παράδειγμα οι υποδιανομείς και τα σημεία πώλησης), δεδομένου ότι θα συμμετάσχουν ως μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής, αλλά δημιουργούνται γραφειοκρατικά εμπόδια στη λειτουργία της Άργος που οδηγούν σε καθυστερήσεις ακόμα και για περιπτώσεις που η εταιρία πρέπει να προβεί σε άμεσες αποφάσεις.
172. Επιπλέον, η [...] υποστηρίζει ότι τόσο η εφαρμογή Σινικών Τειχών όσο και η σύσταση Συμβουλευτικής Επιτροπής με τους όρους και τις αρμοδιότητες που προτείνονται στις Δεύτερες Απόψεις, «αφήνει να εννοηθεί ότι λόγω ενδεχόμενης σύγκρουσης συμφερόντων των μελών του ΔΣ της εταιρίας κρίνεται απαραίτητη η δημιουργία του νέου οργάνου και η καθιέρωση των ειδικών κωλυμάτων»²³³. Ωστόσο, όπως επισημαίνει η εταιρία, σε τέτοιες περιπτώσεις βρίσκει εφαρμογή το άρ. 69 του Αστικού Κώδικα²³⁴, το οποίο έχει εξαιρετικό χαρακτήρα, βρίσκει συσταλτική εφαρμογή και σε κάθε περίπτωση ο «εξωτερικός διορισμός ΔΣ» από το αρμόδιο δικαστήριο, πράξη που

²²⁹ Ο. π.

²³⁰ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9292/18.11.2021 υπόμνημα.

²³¹ Ο. π.

²³² Αναλύοντας τη θέση της διευκρινίζει ότι «τα μέλη του ΔΣ οφείλουν να τηρούν αυστηρή εχεμύθεια για τις εταιρικές υποθέσεις και τα απόρρητα της εταιρίας, τα οποία κατέστησαν γνωστά σε αυτούς λόγω της ιδιότητάς τους ως συμβούλων. Η υποχρέωση αυτή εχεμύθειας αποτελεί αναγκαστικό δίκαιο. Όρια στην υποχρέωση εχεμύθειας των μελών του ΔΣ θέτουν διατάξεις νόμων, όπως φορολογικές διατάξεις ή διατάξεις του δικαίου κεφαλαιαγοράς, οι οποίες επιβάλλουν στα μέλη του ΔΣ τη δημοσιοποίηση πραγματικών περιστατικών».

²³³ Ο. π.

²³⁴ Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρ. 69 του Αστικού Κώδικα: «Αν λείπουν τα πρόσωπα που απαιτούνται για τη διοίκηση του νομικού προσώπου, ο ειρηνοδίκης διορίζει προσωρινή διοίκηση ύστερα από αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον». Όπως αναφέρει στο υπόμνημά της η [...], «σύγκρουση συμφερόντων υπάρχει, όταν μέλος του ΔΣ έχει σχετικά με υπόθεση της εταιρίας αντίθετο προσωπικό συμφέρον [...] ενώ αντίθετα δεν υπάρχει τέτοια περίπτωση όταν υπάρχει σύγκρουση συμφερόντων με τα συμφέροντα ορισμένων μετόχων».

αποτελεί επέμβαση στην εσωτερική ζωή του προσώπου, διαρκεί για σύντομο χρονικό διάστημα, ήτοι για όσο διαρκεί η σύγκρουση συμφερόντων. Παρά ταύτα, η ΕΑ μέσω των μέτρων που παραθέτει, προτείνει τη με μη νόμιμα μέσα θεσμοθέτηση ειδικών διαδικασιών και ειδικών οργάνων επίλυσης τυχόν συγκρούσεων, εκφεύγοντας της εφαρμογής του άρ. 69 του Αστικού κώδικα, και μάλιστα με διάρκεια ισχύος των ανωτέρω για το μεγάλο διάστημα των 24 μηνών. Εξ άλλου, όπως σημειώνει η [...], «[α]κόμη, όμως, και εάν προέκυπτε μια τέτοιου είδους σύγκρουση υπάρχει διάταξη του εθνικού νομοθέτη που αντιμετωπίζει αυτές τις περιπτώσεις με τα εχέγγυα μάλιστα της δικαστικής εξουσίας. Συνεπώς η πρόταση της Επιτροπής είναι μη νόμιμη άλλως μη αναλογική»²³⁵.

173. Ως προς το διορισμό Ombudsman/ Διαμεσολαβητή, η [...] υποστηρίζει ότι στις Δεύτερες Απόψεις της ΕΑ δεν περιγράφονται σαφώς τα καθήκοντα και οι εξουσίες του. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, πρόκειται για μη αναλογική και κατάλληλη πρόταση καθώς δημιουργεί πρόσθετη γραφειοκρατία στην Άργος.
174. Στο πλαίσιο των ανωτέρω, η [...] καταλήγει ότι «i. Η σειρά των γεγονότων δυστυχώς αποδεικνύει ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού επιδιώκει να φέρει προ τετελεσμένων την Άργος και τους μετόχους της. Ενώ η Επιτροπή αποδέχεται ότι ελλείπει το απαραίτητο νομικό έρεισμα για την εφαρμογή του άρθρου 11 ν.3959/2011 συνεχίζει μη νόμιμα την κανονιστική παρέμβαση. ii. Τα μέτρα που προτείνονται είναι μη αναλογικά και προσβάλλουν δικαιώματα της Άργος και [...] των μετόχων της. iii. [...] iv. Σε κάθε περίπτωση, στο μέτρο που επεμβαίνουν στον τρόπο διοίκησης της εταιρείας τα μέτρα μπορούν να εισαχθούν μόνο με νομοθετική ρύθμιση».
175. Στο υπόμνημά της η [...] υποστηρίζει ότι οι Δεύτερες Απόψεις της ΕΑ αποκλίνουν από τις Πρώτες, στο βαθμό που στις Δεύτερες Απόψεις «(α) δεν διαπιστώνονται συντονισμένα αποτελέσματα εναρμονισμένης συμπεριφοράς μεταξύ των μετόχων της ΑΡΓΟΣ (β) αναγνωρίζεται ότι εσφαλμένα εκτιμήθηκαν οι δείκτες νGUPPI βάσει των μεριδίων αγοράς των εντύπων και το κυριότερο (γ) διαπιστώνεται ότι η μεταβολή της μετοχικής σύνθεσης της ΑΡΓΟΣ, με την πώληση των μετοχών του [...] στην Λυκαβηττός ΙΚΕ τον Μάιο 2021, εξάλειψε τα όποια κίνητρα των μετόχων εκδοτών να επηρεάσουν την ΑΡΓΟΣ ώστε να προβεί σε αύξηση της τιμής διανομής, καθότι δεν διαπιστώνεται πλέον υψηλή πιθανότητα μετακίνησης του αναγνωστικού κοινού από τα έντυπα μη εκδοτών στα έντυπα της Λυκαβηττός ΙΚΕ και λοιπών μετόχων στην περίπτωση αυτή»²³⁶. Ωστόσο, παρά τη συνδρομή των ανωτέρω συνθηκών, η ΕΑ, όπως υπογραμμίζει η εταιρία, «η ΕΑ προτείνει με τις δεύτερες απόψεις την επιβολή μέτρων, «προφυλακτικών» ως επί το πλείστον»²³⁷ λόγω των συμπερασμάτων της ότι (α) η αγορά της διανομής τύπου προσιδιάζει σε φυσικό μονοπώλιο, (β) είναι ενδεχόμενη η εκ νέου αλλαγή της μετοχικής σύνθεσης της Άργος, (γ) οι εκδοτικές εταιρίες - μέτοχοι της Άργος έχουν κίνητρο να αυξήσουν το κόστος διανομής (ήτοι την τιμή που η Άργος «χρεώνει» τις εκδοτικές εταιρίες για την παροχή των υπηρεσιών της) προκειμένου οι ανταγωνίστριες εκδοτικές εταιρίες (μη μέτοχοι) να υποχρεωθούν να μειώσουν την ποιότητα των εντύπων τους και (δ) ενυπάρχει ο κίνδυνος αποτροπής της δραστηριότητας της Άργος στις αγορές που δραστηριοποιούνται οι εκδοτικές εταιρίες μέτοχοί της. Κατά την [...] τα συμπεράσματα της ΕΑ είναι «αβάσιμα» και μη επαρκή ώστε η ΕΑ να νομιμοποιείται να προβεί σε επιβολή

²³⁵ Ο. π.

²³⁶ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9335/19.11.2021.

²³⁷ Ο. π.

κανονιστικών μέτρων. Σε πλήρη δε συμφωνία με την [...], υποστηρίζει ότι «τα προτεινόμενα μέτρα δεν είναι αναγκαία ούτε αναλογικά, αντίκεινται δε στο ενωσιακό δίκαιο και σε συνταγματικές και γενικές αρχές που διέπουν την οικονομική δραστηριότητα»²³⁸.

176. Αναλύοντας περαιτέρω τη θέση της σε σχέση με τα προαναφερθέντα, η [...] αναφέρει ότι η εκ του νόμου δυνατότητα κανονιστικής παρέμβασης της ΕΑ με την επιβολή μέτρων δεν μπορεί να θεμελιώνεται σε «πιθανολόγηση δημιουργίας ή ανάπτυξης συνθηκών μη αποτελεσματικού ανταγωνισμού»²³⁹ ή σε συμπεράσματα περί ενδεχόμενης επέλευσης αρνητικών επιπτώσεων στη λειτουργία του ανταγωνισμού, αλλά προϋποθέτει την απόδειξη από μέρους της τελευταίας ότι: (α) είναι ανεπαρκής η εφαρμογή των άρθρων 1, 2 και 5 του Ν. 3959/2011 για την αποκατάσταση της λειτουργίας του ανταγωνισμού, (β) στον υπό εξέταση κλάδο δεν υφίστανται συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Ως εκ τούτου και δεδομένου ότι κατά τους ισχυρισμούς της εταιρίας στις Δεύτερες Απόψεις της ΕΑ δεν αποδεικνύονται τα ανωτέρω, η εκδοτική εταιρία σημειώνει ότι «δεν επαρκεί κατά νόμο για την άσκηση της εξαιρετικής αυτής αρμοδιότητας της ΕΑ: (α) η διαπίστωση περί ύπαρξης μονοπωλίου στην αγορά διανομής τύπου, στην έκταση που δεν διαπιστώνονται δυσλειτουργίες από την λειτουργία του μονοπωλίου [...] (β) η πιθανολόγηση δυνητικών επιπτώσεων στις συνθήκες ανταγωνισμού και στους καταναλωτές (παρ. 9), καθώς οι δυνητικές πιθανολογούμενες επιπτώσεις δεν συνιστούν υφιστάμενες δυσλειτουργίες, που επιβάλλεται να αρθούν με το εξαιρετικό μέτρο της επιβολής κανονιστικών μέτρων. Τέτοια δυνητικά αποτελέσματα θα αντιμετωπισθούν κατά νόμο, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΑ, αν και όταν επέλθουν. Κατά μείζονα λόγο, δεν επαρκεί κατά νόμο για την άσκηση της εξαιρετικής αυτής αρμοδιότητας της ΕΑ η απλή εκτίμηση περί πιθανής δημιουργίας κινήτρων, στη βάση θεωρητικών μοντέλων και ερευνών».²⁴⁰ Μάλιστα, κατά την εταιρία, η απουσία νόμιμου λόγου κανονιστικής παρέμβασης της ΕΑ τεκμαίρεται και από την αναφορά της ΕΑ για λήψη «προφυλακτικών» μέτρων καθώς η επιβολή μέτρων στο πλαίσιο του άρθρου 11 του Ν. 3959/2011 αφορά σε μέτρα για την άρση υφιστάμενων και διαπιστωμένων δυσχερειών, ήτοι μέτρων που δεν συνάδουν με το χαρακτηρισμό τους ως «προφυλακτικά». Εξάλλου, όπως σημειώνει σε επόμενο σημείο του υπομνήματός της, η πρόβλεψη της επαναξιολόγησης που ορίζεται στο άρ. 11 του Ν. 3959/2011 αφήνει το περιθώριο στην ΕΑ να εκκινήσει τη σχετική διαδικασία όταν μεταβληθούν οι συνθήκες ανταγωνισμού στην υπό κρίση αγορά κατά τα πιθανολογούμενα στις Απόψεις ενδεχόμενα (π.χ. επάνοδο του Ε. Μαρινάκη στο μετοχικό κεφάλαιο της Άργος) ώστε να συντρέχουν και οι λόγοι παρέμβασής της. Στο πλαίσιο αυτό, η εκδοτική εταιρία καταλήγει ότι η επιβολή «προφυλακτικών» μέτρων, όπως προτείνεται από την ΕΑ στις Δεύτερες Απόψεις, «θα διευρύνει υπέρμετρα τις εξουσίες της Αρχής σας, η οποία δύναται να επέμβει άνευ άλλου τινός σε κάθε κλάδο της οικονομίας, που απλώς υποθέτει ότι θα ανακόψει στο μέλλον κάποιο ζήτημα που πιθανώς να επιφέρει αρνητικά δυνητικά αποτελέσματα στον ανταγωνισμό. Τούτο θα οδηγούσε [σε] πλήρη κατάλυση της νομιμότητας και των συνταγματικών και βασικών ελευθεριών των δραστηριοποιούμενων στην οικονομική ζωή της χώρας και θα σηματοδοτούσε το πέρασμα σε μία ελεγχόμενη μορφή οικονομίας. Ελεγχόμενη, ωστόσο, ότι από την εκάστοτε

²³⁸ Ο.π.

²³⁹ Ο.π.

²⁴⁰ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9335/19.11.2021 υπόμνημα. Η έμφαση της εταιρίας.

δημοκρατικά ελεγχόμενη [πιθανά εννοείται εκλεγμένη] κυβέρνηση, αλλά από μία διοικητική αρχή»²⁴¹.

177. Παραθέτοντας τις απόψεις της επί των προτεινόμενων μέτρων, η εταιρία υποστηρίζει ότι εν γένει «αντίκεινται στο άρθρ. 63 ΣΛΕΕ και στο άρθρ. 107 ΣΛΕΕ. Τέλος παραβιάζουν τον πυρήνα της, συνταγματικώς προστατευόμενης αρχής της αυτοδιοίκησης (αυτονομίας) του νομικού προσώπου»²⁴². Ειδικότερα, ως προς την αντίθεση των προτεινόμενων μέτρων με το άρ. 63 ΣΛΕΕ, η εκδοτική εταιρία αναφέρει ότι τόσο η εφαρμογή σινικών τειχών όσο και η σύσταση συμβουλευτικής επιτροπής με φύση, χαρακτήρα και αρμοδιότητες όπως ορίζονται στις Δεύτερες Απόψεις, επιφέρουν ασφυχτικό έλεγχο δράσης της Άργος. Συνεπεία αυτού, κατά την [...], «αποτρέπεται κάθε επένδυση προς αυτήν [ενν. την Άργος]. Αφού ουδείς επενδυτής θα διακινδύνευε τα κεφάλαιά του, εφ' όσον, με τα προτεινόμενα μέτρα, στερείται τη δυνατότητα ελέγχου του επενδυτικού κινδύνου. Περαιτέρω, η «αποστολή» συμβουλευτικής επιτροπής, της οποίας η αρμοδιότητα περιλαμβάνει γνωμοδοτικό ρόλο, αλλά και αρμοδιότητα διάχυσης της πληροφορίας σε τρίτους στοιχειοθετεί, άνευ ετέρου, περιορισμό ελεύθερης κίνησης των κεφαλαίων»²⁴³. Όπως συμπληρώνει²⁴⁴ η εταιρία, τέτοιοι περιορισμοί αιτιολογούνται στο πλαίσιο επιτακτικών λόγω δημοσίου συμφέροντος: εν προκειμένω, καθώς δεν αποδεικνύεται παράβαση των άρ. 1,2 και 5 του Ν. 3959/2011 τέτοιοι περιορισμοί θα δύναντο επιβληθούν εφόσον η Άργος παρείχε Υπηρεσίες Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος «για τον προσδιορισμό των οποίων (επιχειρήσεων ΥΓΟΣ) απαιτείται προσφυγή στο άρθρ. 106 παρ. 2 ΣΛΕΕ» ενώ η «άσκηση ΥΓΟΣ προϋποθέτει ανάθεση της παροχής της από το Κράτος», ήτοι προϋποθέσεις και συνθήκες που δεν συντρέχουν στην υπό κρίση αγορά.
178. Ως προς την αντίθεση των προτεινόμενων μέτρων με τις διατάξεις του άρθρου 107 ΣΛΕΕ, η [...] υποστηρίζει ότι η ΕΑ με την εφαρμογή τους επιδιώκει τη με «πατερναλιστικό» τρόπο «ποδηγέτηση της θεμελιώδους οικονομικής ελευθερίας κάθε επιχείρησης στην αγορά», η οποία συνίσταται στην ελευθερία της να διαμορφώνει η ίδια την εμπορική πολιτική της, ώστε να καταστεί αποδοτικότερη. Περαιτέρω, η σκοπούμενη προστασία των εκδοτικών εταιριών που δεν μετέχουν στο μετοχικό κεφάλαιο της Άργος, μέσω επιβολής προληπτικού ελέγχου της Άργος συνεπάγεται την παροχή «εύνοιας» προς τους τελευταίους και μάλιστα με κρατική παρέμβαση/ενίσχυση η οποία συνίσταται στην «ελάφρυνση του προϋπολογισμού τους, διά του ελέγχου, μέσω νομοθετικής παρέμβασης, της εμπορικής πολιτικής του πρακτορείου»²⁴⁵. Ωστόσο, όπως σημειώνει η εταιρία είναι «γνωστό τοις πάσι ότι ακόμη και επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση δεν είναι δυνατόν να υποχρεωθεί να υποστηρίξει τον ανταγωνιστή της. Στην περίπτωση της ουσιώδους υποδομής, το μόνο ζήτημα είναι η παροχή πρόσβασης με δίκαιους όρους». Στο πλαίσιο αυτό, «τα προτεινόμενα μέτρα συνιστούν περίπτωση απαγορευμένης κρατικής ενίσχυσης, κατά την έννοια του άρθρ. 107 ΣΛΕΕ, με ό,τι αυτό συνεπάγεται»²⁴⁶.

²⁴¹ Ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9335/19.11.2021 υπόμνημα.

²⁴² Ο. π.

²⁴³ Ο. π.

²⁴⁴ Ο. π.

²⁴⁵ Ο. π.

²⁴⁶ Ο. π.

179. Πρόσθετα, όπως υπογραμμίζει η εταιρία, τα μέτρα πλήττουν τη συνταγματικά κατοχυρωμένη²⁴⁷ αρχή της αυτονομίας (αυτοδιοίκησης) του νομικού προσώπου η οποία σε κάθε περίπτωση δύναται να καμφθεί και όχι να καταλυθεί μόνο «στον βαθμό που είναι απολύτως αναγκαίο», υπό δικαστικές εγγυήσεις και με παρεμβάσεις προσωρινού και εξαιρετικού χαρακτήρα²⁴⁸. Σύμφωνα με την εταιρία, η κατάλυση της αρχής της οργανωτικής αυτονομίας της Άργος συνίσταται στην εισαγωγή: α) του δυαδικού (αντί του ισχύοντος μονιστικού) συστήματος δεδομένου του ρόλου της προτεινόμενης συμβουλευτικής επιτροπής²⁴⁹, β) κωλυμάτων εκλογιμότητας μελών του ΔΣ, μη προβλεπόμενων στο καταστατικό της Άργος «υπολαμβάνοντας ως δεδομένη τη σύγκρουση συμφερόντων, κατάσταση, που, ωστόσο, κατά νόμον, επιτρέπεται να κρίνεται μόνο *ad hoc*»²⁵⁰, γ) περιορισμών στην αμφίδρομη ροή πληροφορίας μεταξύ Διοικητικού Συμβουλίου και Γενικής Συνέλευσης μετόχων, με αποτέλεσμα η τελευταία να μην είναι πλέον το ανώτατο όργανο της ανώνυμης εταιρίας, Άργος, αφού ένα τρίτο μέρος θα συντάξει την εφαρμοστέα πολιτική ουδετερότητας²⁵¹ και δ) υποχρέωσης του Διοικητικού Συμβουλίου να γνωστοποιεί τυχόν τροποποίηση της εμπορικής πολιτικής της Άργος στη συμβουλευτική επιτροπή. Πέραν της κατάλυσης της υποχρέωσης πίστης του Διοικητικού Συμβουλίου στην εταιρία παράλληλα το Διοικητικό Συμβούλιο καθίσταται υπό επιτροπεία εξωτερικού οργάνου.
180. Σύμφωνα με την εταιρία, τα προτεινόμενα μέτρα δεν επιδρούν μόνο στην ίδια την Άργος αλλά «θίγουν άμεσα και βάνανσα τα περιουσιακά και λοιπά δικαιώματα»²⁵² των μετόχων της, [...]. Μάλιστα, όπως σημειώνει, [...].
181. Καταλήγοντας, η εταιρία σημειώνει ότι «[ε]ν όψει της ανυπαρξίας οποιουδήποτε περιορισμού του ανταγωνισμού, η κατάλυση της οργανωτικής αυτονομίας του νομικού προσώπου παρίσταται αντισυνταγματική. Ομοίως αντισυνταγματική είναι και η επιχειρούμενη επέμβαση στα μετοχικά [...] δικαιώματα. Πολλώ δε μάλλον, που ούτε προσωρινό, ούτε εξαιρετικό χαρακτήρα έχει, αφού εκτείνεται σε όλη τη δράση της α.ε»²⁵³.

²⁴⁷ Όπως αναφέρει στο υπ' αριθ. πρωτ. 9335/19.11.2021 υπόμνημά της η [...], «[α]πορρέει εκ του άρθρ. 5 παρ. 1 Σ, ενόψει δε του σωματειακού χαρακτήρα της ανώνυμης εταιρίας, θεμελιώνεται και στο άρθρ. 12 Σ».

²⁴⁸ Συναφώς, όπως σημειώνει εν συνεχεία η εταιρία, «[π]εραιτέρω, κατ' άρθρ. 116 ν. 4548/2018, η Γ.Σ. είναι το ανώτατο όργανο της εταιρίας και δικαιούται να αποφασίζει για κάθε εταιρική υπόθεση. Εξ άλλου, το δικαίό μας ακολουθεί το λεγόμενο μονιστικό σύστημα. Τούτο, σε αντίθεση με το δυαδικό, στο οποίο υφίσταται εποπτικό συμβούλιο, δεν υπάρχει ειδικό όργανο που να εποπτεύει το Δ.Σ. Βεβαίως, δεν αποκλείεται η εισαγωγή του δυαδικού συστήματος, ήτοι εσωτερικός έλεγχος της α.ε. Όμως, τούτη χωρεί κατ' εφαρμογή, ακριβώς, της αρχής της οργανωτικής αυτονομίας. Επιτρέπεται με διάταξη στο καταστατικό, ή με απόφαση του Δ.Σ (άρθρ. 87 παρ. 2&4 ν. 4548/2018)» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9335/19.11.2021 υπόμνημα).

²⁴⁹ Όπως αναφέρεται στο υπ' αριθ. πρωτ. 9335/19.11.2021 υπόμνημα: «Η εισαγωγή [του δυαδικού συστήματος] χωρεί με κανονιστική (οιονεί κρατική) παρέμβαση. Η οργανωτική αυτονομία καταλύεται, διότι η συμβουλευτική επιτροπή δεν εκλέγεται από τη Γ.Σ., ούτε διορίζεται από το Δ.Σ. Δημιουργείται, έτσι, ένα όργανο, εποπτικό του Δ.Σ., εξωτερικό της εταιρικής οργάνωσης (εξωεταιρικό) και μη έλκον την νομιμοποίησή του εξ αυτής».

²⁵⁰ Ο. π.

²⁵¹ Όπως συμπληρώνει η εταιρία «[ε]ξωεταιρική, έτσι, οντότητα περιορίζει το δικαίωμα πληροφόρησης του μετόχου, υπό το πρόσχημα της αποφυγής μίας αντιανταγωνιστικής συμπεριφοράς, που, ωστόσο, δεν συντρέχει αλλά ενδεχομένως και όλως υποθετικώς δύναται να ανακόψει στο μέλλον» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9335/19.11.2021 υπόμνημα).

²⁵² Ο. π.

²⁵³ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9335/19.11.2021 υπόμνημα.

VII.3.3 Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΑΡΓΟΣ ΑΕ

182. Η Άργος εμμένει στην εκπεφρασμένη κατά την πρώτη δημόσια διαβούλευση άποψή της ότι «η ΕΑ δεν έχει νομικό ή ουσιαστικό έρεισμα να προχωρήσει σε Κανονιστική Παρέμβαση ούτε και να προβεί στη λήψη μέτρων» καθώς «α) δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 11 ν. 3959/2011, β) η θεωρία περί μερικής κάθεται ιδιοκτησίας δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής, γ) οι Απόψεις και η έκθεση των εμπειρογνομόνων βρίθουν από αστοχίες και μεθοδολογικά σφάλματα»²⁵⁴. Μάλιστα, επισημαίνει ότι η ΕΑ μολονότι:

- με τις Δεύτερες Απόψεις της ουσιαστικά αποδέχεται τα σφάλματα και τις αστοχίες των Πρώτων Απόψεων,
- μετά τη μετοχική αλλαγή στην Άργος (αποεπένδυση [...]) αναγνωρίζεται στις Δεύτερες Απόψεις ότι «ελλείπει το κίνητρο των μετοχών εκδοτών να προβούν σε αύξηση της τιμής διανομής»²⁵⁵, εκτίμηση που επιρρωνύεται άλλωστε και από τα αποτελέσματα της δημοσκοπήσης που διενήργησε η ΕΑ και
- έξι εκ των επτά εκδοτικών επιχειρήσεων, των οποίων στην πρώτη φάση της διαβούλευση μετείχαν αντιτάσσονται στις προτάσεις της ΕΑ και επισημαίνουν ότι η Κανονιστική Παρέμβαση δημιουργεί κινδύνους για την αγορά,

αντί να διακόψει κάθε περαιτέρω σχετική ενέργεια, επικαλούμενη ενδεχόμενες μελλοντικές αγοραπωλησίες μετοχών, «εκτιμά ότι δύναται όχι απλώς να συνεχίσει την Κανονιστική Παρέμβαση, παρόλο που δέχεται ότι στην παρούσα φάση δεν τίθεται ζήτημα για τις συνθήκες ανταγωνισμού στην αγορά, αλλά και να επιβάλει (προληπτικά) μέτρα εις βάρος της εταιρείας ΑΡΓΟΣ ΑΕ και των μετόχων της, στη βάση μιας θεώρησης περί δυνατότητάς της να προβαίνει στην ανάπτυξη προφυλακτικών μέτρων», τα οποία δεν θεσμοθετούνται με «το ούτως ή άλλως εξαιρετικό στην εφαρμογή του άρθρο 11 ν. 3959/2011»²⁵⁶. Σύμφωνα με την Άργος, οι εν λόγω θέσεις της ΕΑ είναι «αδιανόητες» για το δικαίωμά μας σύστημα και «επιβεβαιώνουν ότι η ΕΑ έχει στοχοποιήσει την ΑΡΓΟΣ ΑΕ και τους μετόχους της και επιδιώκει να επιβάλει συγκεκριμένα μέτρα»²⁵⁷, τα οποία γνωρίζει ότι αφενός δεν νομιμοποιείται και δεν έχει την εξουσία να επιβάλει και αφετέρου ότι θα προκαλέσουν μεγάλη βλάβη στην εταιρεία μας και τους μετόχους. Αναλυτικότερα:

VII.3.3.1 Απόψεις επί της διαδικασίας

183. Η Άργος αναπτύσσει μία σειρά διαδικαστικών παραβάσεων στις οποίες υποστηρίζει ότι υπέπεσε η ΕΑ. **Πρώτον**, κατά την Άργος παραβιάζεται η αρχή της διαφάνειας και καθίσταται ακυρωτέα η διαδικασία της Κανονιστικής Παρέμβασης, καθώς η ΕΑ επέλεξε να παραθέσει αποσπασματικά τις απόψεις των συμμετεχόντων στη δημόσια διαβούλευση και να διατηρήσει κρυφή την ταυτότητά τους. **Δεύτερον**, η Άργος ισχυρίζεται ότι η ΕΑ παρέθεσε στις Απόψεις που δημοσίευσε αποσπασματικά τις εκθέσεις των εμπειρογνομόνων στις οποίες στηρίχθηκε, απορρίπτοντας το αίτημα της Άργος για πρόσβαση σε αυτές, παραβιάζοντας τους κανόνες πρόσβασης στον φάκελο, την αρχή της διαφάνειας και το δικαίωμα άμυνας. **Τρίτον**, κατά την Άργος τίθεται ζήτημα

²⁵⁴ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9305/18.11.2021 υπόμνημα σελ 1.

²⁵⁵ Βλ. παρ. 115 Δεύτερων Απόψεων.

²⁵⁶ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9305/18.11.2021 υπόμνημα, σελ. 3

²⁵⁷ Ο. π. σελ. 3-4.

παράνομης συμμετοχής τρίτων στη διαδικασία σύνταξης των Απόψεων καθώς ενώ βάσει νόμου συντάσσονται αποκλειστικά από την ΕΑ «φαίνεται ότι αποτέλεσαν -παράνομως- αντικείμενο επεξεργασίας ή/ και διαβούλευσης με τρίτους-εμπειρογνώμονες»²⁵⁸. Τέταρτον, η Άργος θέτει ζήτημα ως προς τη συμμετοχή του Προέδρου της ΕΑ στην Κανονιστική Παρέμβαση καθώς, όπως υποστηρίζει, η δήλωση αποχής του Προέδρου από την εκδίκαση της κύριας υπόθεσης διανομής τύπου για λόγους ευπρέπειας θα πρέπει να αφορά κάθε «υπόθεση» στην οποία εμπλέκεται η Άργος, συμπεριλαμβανομένης και της Κανονιστικής Παρέμβασης.

VII.3.3.2 Μη πλήρωση των προϋποθέσεων του άρθρου 11 ν. 3959/2011

184. Η Άργος, ισχυρίζεται ότι εν προκειμένω δεν ικανοποιούνται οι δύο (σωρευτικές) προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 11 ν. 3959/2011, ήτοι η α) διαπίστωση ότι δεν υφίστανται συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού και β) η διακρίβωση ότι η εφαρμογή των άρθρων 1, 2 και 5 μέχρι 10 δεν επαρκεί για τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Αναλυτικότερα, η Άργος ισχυρίζεται ότι:
185. **Πρώτον**, σε σχέση με τις **συνθήκες ανταγωνισμού**, η Άργος αναφέρει ότι «κατ' αποδοχή και της Επιτροπής» οι υπηρεσίες διανομής που προσφέρει είναι «αποτελεσματικές, κοστοστρεφείς και ισότιμες έναντι όλων των εκδοτικών επιχειρήσεων», γεγονός που αποδεικνύεται τόσο από τις εκθέσεις της Baker Tilly στο πλαίσιο της απόφασης ασφαλιστικών μέτρων αρ. 687/2019 όσο και από τα συμπεράσματα της πρόσφατης (03.11.2020) Εισήγησης στο πλαίσιο της αυτεπάγγελτης έρευνας στη διανομή τύπου. Εξάλλου, κατά την πρώτη δημόσια διαβούλευση, έξι στις επτά εκδοτικές επιχειρήσεις δεν εντοπίζουν σημαντικές αδυναμίες στη λειτουργία του ανταγωνισμού στην αγορά διανομής Τύπου και δεν αναγνωρίζουν περιορισμούς του ανταγωνισμού τέτοιους που να αιτιολογούν την Κανονιστική Παρέμβαση της ΕΑ. Κατά συνέπεια, η Άργος υποστηρίζει ότι «δεν είχε έρεισμα στον νόμο η εκκίνηση της Κανονιστικής Παρέμβασης, καθώς στην αγορά υφίστανται συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού, δοθέντος ότι ο πάροχος της ελεγχόμενης υπηρεσίας την προσφέρει αποτελεσματικά, δίκαια και ισότιμα». Ωστόσο, υπογραμμίζει η Άργος, ακόμα και εάν άλλαζε η συμπεριφορά της έναντι ορισμένων εκδοτών, η **ΕΑ θα ήταν δυνατόν να ενεργοποιήσει τα άρθρα 1 και 2 ν. 3959/2011** και επομένως «ελλείπει και η δεύτερη προϋπόθεση του άρθρου 11 ν. 3959/2011»²⁵⁹.
186. **Δεύτερον**, η Άργος ισχυρίζεται ότι η ΕΑ προβαίνει σε «[μ]η νόμιμη διασταλτική ερμηνεία της έννοιας “συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού”» και αρκείται σε απλές ενδείξεις. Σύμφωνα με την ίδια, η ΕΑ, «στη βάση μίας θεωρίας περί μερικής κοινής ιδιοκτησίας, η οποία ποτέ δεν έχει εφαρμοστεί σε κάθετες σχέσεις, όπως και η ΕΑ αναγνωρίζει», θεμελιώνει ένα θεωρητικό κίνητρο και κατ' επέκταση ένα θεωρητικό κίνδυνο υιοθέτησης βλαπτικών συμπεριφορών στο μέλλον, αρκούμενη σε ενδείξεις²⁶⁰ προκειμένου να λάβει κανονιστικά μέτρα. Δεδομένου ότι δυνάμει της

²⁵⁸ Ο. π. σελ. 5.

²⁵⁹ Ο. π. σελ. 6-7.

²⁶⁰ Η Άργος παραπέμπει στην παρ. 47 των Δεύτερων Απόψεων, στην οποία αναφέρεται ότι «τα συμπεράσματα της μελέτης των εμπειρογνώμωνων, όπως και οι Απόψεις της ΕΑ αναφέρουν ρητά, ότι δεν συνιστούν απόδειξη για την ανάπτυξη συγκεκριμένων αντιανταγωνιστικών συμπεριφορών των μετόχων της Άργος αλλά αξιολογούνται μόνο ως ένδειξη ανάπτυξης κινήτρων για τέτοιου είδους συμπεριφορές, κάτι το οποίο αποτελεί και το ζητούμενο στη συγκεκριμένη περίπτωση».

ερμηνείας της έννοιας μπορεί να επιβληθούν βαρύτατα μέτρα εις βάρος μιας επιχείρησης χωρίς αυτή καν να έχει παραβιάσει τη νομοθεσία, αυτή επιβάλλεται να είναι συσταλτική κι ως εκ τούτου «η θέση της ΕΑ ότι μπορεί να αρκестεί ουσιαστικά σε πιθανολόγηση και να εφαρμόσει το άρθρο 11 επιβάλλοντας βαρύτατα μέτρα απλώς εάν υφίσταται «ένδειξη ανάπτυξης κινήτρων» για υιοθέτηση αντιανταγωνιστικής συμπεριφοράς δεν έχει έρεισμα στον νόμο»²⁶¹.

187. **Τρίτον**, σε σχέση με τη **μεταβολή των συνθηκών λόγω της νέας μετοχικής δομής της**, και τη **νομιμότητα των προφυλακτικών μέτρων**, η Άργος αναφέρει ότι η θεωρία βλάβης στην οποία βάσισε η ΕΑ την Κανονιστική της Παρέμβαση καταρρίπτεται διότι, όπως αποδέχεται και η ΕΑ, μετά την πώληση των μετοχών του [...], δεν υπάρχει κίνητρο των μετόχων εκδοτών να αυξήσουν την τιμή διανομής, βάσει της μεθοδολογίας vGUPPI. Ωστόσο, όπως αναφέρει η Άργος, η ΕΑ συνεχίζει τη διαδικασία της Κανονιστικής Παρέμβασης θεωρώντας ότι «*νομιμοποιείται να επιβάλει προληπτικά μέτρα*» στη βάση μελλοντικών δυνητικών αλλαγών στη μετοχική σύνθεση της Άργος που, βάσει της μεθοδολογίας vGUPPI, θα είναι προβληματικές. Επί αυτού η Άργος επισημαίνει ότι τα όποια προφυλακτικά μέτρα δεν τυγχάνουν εφαρμογής στο πλαίσιο του άρθρου 11 ν. 3959/2011 και υπογραμμίζει ότι «*[τ]ο εν λόγω άρθρο αφενός δεν επιτρέπει διασταλτική ερμηνεία, αφετέρου απαιτεί και προϋποθέτει τη θεμελίωση ότι δεν υφίστανται κατά το χρόνο που διεξάγεται η Κανονιστική Παρέμβαση συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Κάθε άλλη διαφορετική ερμηνεία και εφαρμογή του άρθρου 11 ν. 3959/2011, όπως αυτή που επιχειρεί η ΕΑ εις βάρος της ΑΡΓΟΣ ΑΕ και των μετόχων της, δεν έχει βάση στον νόμο, συνιστά υπέρβαση αρμοδιότητας και κατάχρηση εξουσίας*»²⁶².
188. **Τέταρτον**, σχετικά με τα **αποτελέσματα της δημοσκόπησης της ΕΑ** και την **πρώτη εφαρμογή της μεθοδολογίας vGUPPI** (όπως παρουσιάζεται στις Πρώτες Απόψεις), η Άργος επισημαίνει στο υπόμνημά της ότι η ΕΑ και οι εμπειρογνώμονές της έκαναν μεθοδολογικά και δομικά σφάλματα κατά τη σύνταξη των Πρώτων Απόψεων και της πρώτης έκθεσης των εμπειρογνομόνων εξαιτίας των παραδοχών που έκαναν και συγκεκριμένα, θεωρώντας ως δεδομένο ότι οι εφημερίδες είναι εναλλάξιμες μεταξύ τους, υπάρχει υψηλή ελαστικότητα ζήτησης και ότι η Άργος θα προβεί σε αυξήσεις των τιμών εις βάρος εκδοτών μη μετόχων. Οι εμπειρογνώμονες, όπως αναφέρει, παρά τις επιφυλάξεις τους ως τις προϋποθέσεις εφαρμογής της ανάλυσης vGUPPI, προέβησαν «*στην εφαρμογή της μεθοδολογίας vGUPPI βάσει μόνο των μεριδίων αγοράς κάθε εντύπου, προσφέροντας έτσι στην ΕΑ ένα ανύπαρκτο στην ουσία έρεισμα για να προχωρήσει την Κανονιστική Παρέμβαση*». Κατά την Άργος, η μετέπειτα δημοσκόπηση που διενήργησε η ΕΑ επιβεβαιώνει τα όσα εξαρχής είχε επισημάνει η εταιρία και η προσκομισθείσα μελέτη του καθηγητή [...]. Ειδικότερα, μεταξύ άλλων, η Άργος αναφέρει ότι επιβεβαιώνεται η «*πολύ μικρή ελαστικότητα της ζήτησης, άρα και την εσφαλμένη βάση της πρώτης έκθεσης εμπειρογνομόνων και των Πρώτων Απόψεων της ΕΑ*» καθώς και ότι «*η ακόμα μεγαλύτερη πλειοψηφία (ενν. των αναγνωστών) θα δεχόταν να καταβάλει αύξηση 10% (και παραπάνω) στην τιμή ενός εντύπου στο ΣΠ χωρίς αυτό να οδηγήσει σε απώλεια μεριδίου (ή να οδηγήσει σε αμελητέα απώλεια) και εκτροπή πωλήσεων σε άλλα έντυπα*»²⁶³.

²⁶¹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9305/18.11.2021 υπόμνημα, σελ. 8-9.

²⁶² Ο. π. σελ. 10-11.

²⁶³ Ο. π. σελ. 11-13.

189. **Πέμπτον**, αναφορικά με τη **δεύτερη εφαρμογή της μεθοδολογίας vGUPPI** (όπως παρουσιάζεται στις Δεύτερες Απόψεις), η Άργος ισχυρίζεται ότι αφενός είναι ανεπίκαιρη, καθώς έκτοτε άλλαξε η μετοχική σύνθεση της Άργος, και αφετέρου περιλαμβάνει και πάλι μία σειρά από αστοχίες και παραλείψεις οδηγώντας σε εσφαλμένα συμπεράσματα. Η Άργος προσκομίζει δεύτερη μελέτη του καθηγητή [...] στην οποία, κατά την ίδια, αναπτύσσονται τα προβλήματα της δεύτερης εφαρμογής της μεθοδολογίας vGUPPI και αποδομείται πλήρως η κριτική που ασκήθηκε από την ΕΑ στην πρώτη του μελέτη. Συνοπτικά, σύμφωνα με τη νέα μελέτη του καθηγητή [...] «α) η ΕΑ και οι εμπειρογνώμονές της συνεχίζουν και μετρώνε **μόνο τον vGUPPI_{IT}** [...], ο οποίος μετράει μόνο το **κίνητρο για αύξηση του κόστους διανομής σε εκδότες μη-μέτοχους από την ΑΡΓΟΣ**, ενώ θα έπρεπε να μετρήσουν και τους (πολύ πιο σημαντικούς) δείκτες **vGUPPI_R** και **vGUPPI_D** (οι οποίοι μετρώνε το **κίνητρο για την αύξηση των τιμών των εκδοτών, που πληρώνουν οι τελικοί καταναλωτές**)²⁶⁴ β) η επανεκτίμηση των δεικτών vGUPPI [...] δείχνει ότι γενικά **όλοι οι δείκτες vGUPPI είναι σημαντικά κάτω από 10% και, συγκεκριμένα, ο πιο σημαντικός δείκτης vGUPPI_R είναι μηδέν [...]** γ) **[ό]λα τα άλλα «αποτελέσματα» της ανάλυσης της ΕΑ στις Δεύτερες Απόψεις βασίζονται σε μη-ποσοτικές «ενδείξεις» και σε γενικόλογα ή αόριστα επιχειρήματα που πηγάζουν σε θεωρητική βιβλιογραφία και είναι αδύνατον να γίνουν αποδεκτά»²⁶⁴.**
190. **Έκτον**, η Άργος ομαδοποιεί τα κατά την ίδια **«[λ]οιπά σφάλματα των Δεύτερων Απόψεων»** ως εξής:
- α)** Η ΕΑ θεωρεί ότι η Άργος είναι αφενός πυλωρός (**gatekeeper**) της αγοράς και αφετέρου οιονεί φυσικό μονοπώλιο χωρίς να έχει διεξάγει τις απαραίτητες αναλύσεις και χωρίς να στοιχειοθετεί επαρκώς τον ισχυρισμό της.
- β)** Η ΕΑ **παραγνωρίζει το πραγματικό ποσοστό προμήθειας** της Άργος υποστηρίζοντας ότι το κόστος διανομής που αφορά την Άργος ανέρχεται σε ποσοστό 28% της τιμής του εντύπου ενώ, όπως αναφέρει, η πραγματική προμήθειά της αντιστοιχεί σε ποσοστό 6-7% με το υπόλοιπο περίπου 17-20% του κόστους να αφορά σε προμήθειες των υποπρακτόρων/διανομέων και των σημείων πώλησης. Κατά συνέπεια, εάν η Άργος ήθελε να αυξήσει το κόστος διανομής ενός συγκεκριμένου εκδότη με στόχο να αυξηθεί η τιμή του εντύπου, τότε, δεδομένου του μικρού ποσοστού της, θα έπρεπε να προβεί σε μία πολύ μεγάλη αύξηση της προμήθειάς της για να το επιτύχει. Η Άργος και οι μέτοχοί της δεν έχουν ούτε τη δυνατότητα αλλά ούτε και το κίνητρο, όπως υποστηρίζει, να πράξουν κάτι τέτοιο διότι ακόμη και εάν το έπρατταν δεν θα σημειώνονταν απώλειες πωλήσεων για τον συγκεκριμένο εκδότη καθώς οι αναγνώστες του θα εξακολουθούσαν να επιλέγουν την εφημερίδα του.
- γ)** Η Άργος θεωρεί ότι δεν έχει βάση η θέση της ΕΑ ότι μια αύξηση της τιμής προμήθειας από την ίδια θα οδηγήσει σε **μείωση της ποιότητας** των ανταγωνιστών των μετόχων της, λόγω μειωμένων επενδύσεων, η οποία με τη σειρά της θα οδηγήσει σε μείωση του μεριδίου τους και σε **αύξηση των διαφημιστικών εσόδων** των εκδοτών-μετόχων της Άργος, άποψη η οποία υποστηρίζεται από τον εμπειρογνώμονα Filistrucchi²⁶⁵, δεδομένου ότι:

²⁶⁴ Ο. π. σελ. 14.

²⁶⁵ Βλ. παρ. 102 Δεύτερων Απόψεων.

- το κόστος διανομής ποσοστιαία είναι πολύ μικρό στο σύνολο των δαπανών των εκδοτών κι ως εκ τούτου δεν αναμένεται μια μικρή αύξησή του να επηρεάσει ουσιωδώς τις επιχειρηματικές επιλογές των τελευταίων
- ο εν λόγω ισχυρισμός προϋποθέτει υψηλή ελαστικότητα ζήτησης, κάτι που, όπως παραδέχεται πλέον η ΕΑ, δεν ισχύει
- στην πλειοψηφία των εταιριών στις οποίες από 01.01.2020 αυξήθηκε το κόστος διανομής, εξαιτίας της εφαρμογής της ΝΕΠ, δεν επηρεάστηκε η ποιότητα ή η διαφημιστική δαπάνη στον έντυπο τύπο και, σε κάθε περίπτωση,
- δεν τεκμηριώνεται η θέση της ΕΑ και του εμπειρογνώμονά της Filistrucchi ότι η μείωση αναγνωστών του ενός εντύπου συνεπάγεται αύξηση των διαφημιστικών εσόδων κάποιου άλλου εντύπου.

δ) Η Άργος εγείρει ζητήματα ως προς τις εκπεφρασμένες απόψεις της ΕΑ για την **οργάνωση και διοίκηση** της εταιρίας. Ειδικότερα, η Άργος θεωρεί αβάσιμο τον ισχυρισμό της ΕΑ ότι οι μέτοχοι της Άργος συμμετέχουν στη διοίκηση της εταιρίας, εξαιτίας του γεγονότος ότι η Γενική Συνέλευση των μετόχων ορίζει το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρίας, και, επίσης, απορρίπτει τη διάκριση της ΕΑ περί παθητικής και ενεργητικής συμμετοχής. Σύμφωνα με την Άργος, παραδοσιακά και διαχρονικά μέτοχοι των πρακτορείων διανομής τύπου ήταν κατά βάση εκδοτικές επιχειρήσεις, ώστε να διασφαλίζεται η παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας, ενώ τη διοίκηση επί αυτών δεν ασκούσαν οι μέτοχοι-εκδότες αλλά τεχνοκράτες. Επιπλέον, η Άργος επισημαίνει ότι ο ισχυρισμός της ΕΑ δεν λαμβάνει υπόψη τις βασικές αρχές του εταιρικού δικαίου. Η δε διάκριση της ΕΑ σε ενεργητική και παθητική συμμετοχή των μετόχων αφενός «δεν συναντάται στο δίκαιο ανταγωνισμού» και αφετέρου «δεν έχει έρεισμα σε κάποιο ενωσιακό ή εθνικό νομοθέτημα. Αντίθετα, η διάκριση έχει αξία στο αμερικανικό δίκαιο»²⁶⁶.

ε) Η Άργος απορρίπτει και τον ισχυρισμό της ΕΑ περί ύπαρξης μετόχου που σχετίζεται με τρία μέλη του ΔΣ παραθέτοντας τη σύνθεση του σημερινού ΔΣ της εταιρίας και την όποια σύνδεση των μελών του ΔΣ με μετόχους της εταιρίας.

VII.3.3.3 *Επί των προτεινόμενων στις Δεύτερες απόψεις μέτρων*

191. Η Άργος ισχυρίζεται ότι «δεν υφίσταται νομιμοποιητικό έρεισμα για την επιβολή των όποιων μέτρων. Τα προτεινόμενα μέτρα είναι σε κάθε περίπτωση μη κατάλληλα, μη πρακτικά εφαρμόσιμα και προκαλούν δυσανάλογες δυσλειτουργίες και επιβάρυνση στην ΑΡΓΟΣ ΑΕ, τους μετόχους της και την αγορά. Τέλος, ορισμένα από τα προτεινόμενα μέτρα απαιτούν τροποποίηση της υφιστάμενης νομοθεσίας, συνεπώς, δεν μπορούν να επιβληθούν με απόφαση της ΕΑ»²⁶⁷. Αναλυτικότερα:
192. Ως προς το **πρώτο προτεινόμενο μέτρο** της υιοθέτησης **σινικών τειχών**, η Άργος θεωρεί ότι η πρόταση της ΕΑ «είναι, ως έχει, μη νόμιμη καθώς: α) προσβάλλει έστω έμμεσα περιουσιακά δικαιώματα των μετόχων της ΑΡΓΟΣ ΑΕ και β) στερεί ουσιαστικά από τους μετόχους της ΑΡΓΟΣ ΑΕ το δικαίωμά τους να μετέχουν στις ΓΣ της εταιρείας προτείνοντας πρόσωπα της εμπιστοσύνης τους», δυνατότητα που προβλέπεται στο άρ. 78 του ν. 4548/2018. Σε κάθε περίπτωση, η Άργος

²⁶⁶ Ο. π. σελ. 18-19.

²⁶⁷ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9305/18.11.2021 υπόμνημα, σελ. 21.

επισημαίνει ότι τα κωλύματα και ασυμβίβαστα δεν δύναται να επιβάλει η ΕΑ με απόφασή της, καθώς απαιτείται ειδική νομοθετική ρύθμιση και υπογραμμίζει ότι στις όποιες περιπτώσεις υιοθετήθηκαν διαδικασίες σινικών τειχών (ιδίως σε υποθέσεις συγκεντρώσεων), αυτές προτάθηκαν από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις αμφισβητώντας την αρμοδιότητα της ΕΑ «να επιβάλει μονομερώς τέτοιες διαδικασίες». Επιπλέον, η Άργος θεωρεί το συγκεκριμένο μέτρο δυσανάλογο «διότι επιβάλει και μάλιστα σε απαράδεκτα ευρύ και αόριστα προσδιοριζόμενο κύκλο προσώπων [...] απόλυτα κωλύματα συμμετοχής, όταν η υφιστάμενη νομοθεσία (άρθρο 97 ν. 4548/2018) ρυθμίζουν με επάρκεια το ζήτημα»²⁶⁸.

193. Ως προς το **δεύτερο προτεινόμενο μέτρο**, το οποίο αφορά στη σύσταση **Συμβουλευτικής Επιτροπής**, με θητεία 24 μηνών και αποτελούμενη από εκπροσώπους εκδοτών, διανομέων και σημείων πώλησης, η οποία θα εκφέρει γνώμη επί της εκάστοτε εμπορικής πολιτικής του Πρακτορείου αφότου έχει ενημερωθεί 45 μέρες πριν την οποιαδήποτε σκοπούμενη τροποποίησή της, η Άργος θεωρεί ότι η υιοθέτησή της «είναι ως έχει μη νόμιμη καθώς δημιουργεί ένα επιπλέον στάδιο στη διαδικασία λήψης αποφάσεων του ΔΣ της ΑΡΓΟΣ ΑΕ, σε αντίθεση με τις προβλέψεις του ν. 4548/2018» και υποστηρίζει ότι «[α]υτή η παρέμβαση της ΕΑ καταλήγει σε περιορισμό των εξουσιών του ΔΣ, αντίθετο με τις ρητές προβλέψεις του ν. 4548/2018, συνεπώς απαιτείται ειδική νομοθετική ρύθμιση». Επίσης, σύμφωνα με την Άργος, η πρόταση της ΕΑ είναι δυσανάλογη διότι:
- πρώτον, επιβάλλει έναν πρόσθετο μηχανισμό στη λήψη αποφάσεων χωρίς να συντρέχει ζήτημα εφόσον η εμπορική πολιτική της εταιρίας έχει κριθεί από την ΕΑ και την Baker Tilly ως απόλυτη δίκαιη και εύλογη
 - δεύτερον, δημιουργεί σοβαρό εμπόδιο και γραφειοκρατία στη λειτουργία της Άργος
 - τρίτον, δεν έχει προσωρινό χαρακτήρα όπως άλλες αντίστοιχες επιλογές του εθνικού νομοθέτη
 - τέταρτον, η προτεινόμενη από την ΕΑ σύνθεση της επιτροπής «σε συνδυασμό με τη ρήτρα περί σινικών τειχών καταλήγει στο να έχουν μεγαλύτερο λόγο στη διοίκηση της εταιρείας τρίτοι εκδότες σε σχέση με τους μετόχους της ΑΡΓΟΣ ΑΕ»²⁶⁹.
194. Αναφορικά με το **τρίτο προτεινόμενο μέτρο**, το οποίο αφορά στον ορισμό **Ombudsman/διαμεσολαβητή/εντολοδόχου**, η Άργος ισχυρίζεται ότι δεν είναι σαφής ο ρόλος και οι αρμοδιότητές του, εγείροντας θέμα συμβατότητας του εν λόγω προτεινόμενου μέτρου με την αρχή της αναλογικότητας. Επισημαίνει δε ότι σε περίπτωση που θα μπορεί να επιδρά στη διοίκηση της εταιρίας, περιορίζοντας τις εκ του νόμου αρμοδιότητες του ΔΣ, θα πρέπει να θεσμοθετηθεί βάσει ειδικής διάταξης νόμου. Τέλος, η Άργος υπογραμμίζει ότι στην περίπτωση που υιοθετηθεί ένα τέτοιο μέτρο τότε την εν λόγω θέση θα πρέπει να λάβει μία «καθιερωμένη ελεγκτική εταιρεία και όχι, ασφαλώς, ένα φυσικό πρόσωπο, όπως παραδόξως προτείνει η ΕΑ»²⁷⁰.
195. Όσον αφορά στο **τέταρτο προτεινόμενο μέτρο**, ήτοι την **υποχρέωση πρότερης γνωστοποίησης μεταβολής της μετοχικής σύνθεσης της εταιρίας** και η αντίστοιχη αρμοδιότητα της ΕΑ να την επιτρέψει υπό όρους απαιτεί «τροποποίηση του νόμου και δεν δύναται να λάβει χώρα με απόφαση της ΕΑ». Επιπρόσθετα, η Άργος υποστηρίζει ότι οι θέσεις της ΕΑ είναι αντιφατικές διότι αφενός

²⁶⁸ Ο. π. σελ. 22.

²⁶⁹ Ο. π. σελ. 23-25. Η έμφαση της εταιρίας.

²⁷⁰ Ο. π. σελ. 25.

προτείνει την επιβολή οριζόντια σινικών τειχών για τα πρόσωπα που συνδέονται με τους μετόχους της Άργος, ανεξαρτήτως δηλαδή των κινήτρων τους, αφετέρου για τους μελλοντικούς μετόχους η ΕΑ θα θέτει όρους και περιορισμούς εξετάζοντας τυχόν «κίνητρο και ικανότητα να επηρεάσουν τον ανταγωνισμό στις σχετικές αγορές ανάντη και κατόντη της διανομής έντυπου τύπου»²⁷¹.

VII.3.3.4 Σύνοψη

196. Συνοψίζοντας, η Άργος αναφέρει ότι η Κανονιστική Παρέμβαση της ΕΑ δεν έχει έρεισμα στο νόμο και τα μέτρα που προτείνει είναι «μη νόμιμα», «μη αναλογικά» και αναμένεται να προκαλέσουν «δυσμενέστερες οικονομικές συνέπειες» στην εταιρία αλλά και στην αλυσίδα διανομής τύπου εν γένει. Κλείνοντας η Άργος καλεί την ΕΑ «να αναλογιστεί τις ευθύνες της και να λειτουργήσει σύμφωνα με όσα ο νόμος προβλέπει, μην προβαίνοντας σε λήψη αποφάσεων εκτός του πλαισίου του νόμου και καθ' υπέρβαση των αρμοδιοτήτων και των εξουσιών της»²⁷².

VII.3.4 Η ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΦΟΡΕΑ

197. Από την πλευρά της η [...], τάσσεται θετικά στην παρέμβαση της ΕΑ στην υπό κρίση αγορά καθώς και η ίδια εκτιμά ότι είναι αναγκαία η λήψη μέτρων για τη δημιουργία συνθηκών ανταγωνισμού σε αυτή. Συναφώς, απορρίπτει ως αβάσιμες τις θέσεις άλλων μερών που «κινδυνολογώντας» υποστηρίζουν ότι η ΕΑ δεν πρέπει να προβεί σε κανονιστικές παρεμβάσεις καθώς αποσκοπούν στη «διαιώνιση των προβλημάτων του ανταγωνισμού στη διανομή τύπου»²⁷³, τα οποία έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στη λειτουργία των τελικών σημείων και δη των περιπτέρων.
198. Πέραν της εν γένει θετικής αντιμετώπισης της παρέμβασης της ΕΑ, αξιολογώντας τα προτεινόμενα στις Δεύτερες Προτάσεις μέτρα, υποστηρίζει ότι η σύσταση Συμβουλευτικής Επιτροπής στην οποία θα συμμετάσχουν εκπρόσωποι εταιριών από όλα τα στάδια της αλυσίδας αξίας διανομής συνιστά «καταρχάς σωστό»²⁷⁴ μέτρο. Ιδίως δε για τα περίπτερα, [...], υποστηρίζει ότι η εμπορική πολιτική της Άργος έχει επιπτώσεις και στη λειτουργία των τελευταίων. Συνεπώς, η ενημέρωση των περιπτέρων και η από μέρους τους διατύπωση γνώμης πριν τη λήψη αποφάσεων από μέρους του Πρακτορείου αποτελεί «ένα πρώτο βήμα προς το σκοπό ανάπτυξης μιας σχέσης διαφάνειας»²⁷⁵. Εν προκειμένω υποστηρίζει ότι θα πρέπει πρόσθετα να επιβληθεί α) υποχρέωση της Άργος γνωστοποίησης στοιχείων (πχ οικονομικών) στα μέλη της εν λόγω Επιτροπής, ειδάλλως δεν θα είναι δυνατή η από μέρους των τελευταίων άσκηση των αρμοδιοτήτων τους καθώς και β) υποχρέωση ειδικής αιτιολόγησης όχι μόνο των αποφάσεών της αλλά και της από μέρους της άρνησης αποδοχής της αιτιολογημένης γνώμης των μελών της Συμβουλευτικής Επιτροπής σε περίπτωση μη ομόφωνης γνώμης.
199. Αναφερόμενος στο προτεινόμενο μέτρο ανάπτυξης κώδικα συμπεριφοράς, ο φορέας αναφέρει ότι θα πρέπει να διέπει όχι μόνο τις σχέσεις της Άργος με εκδοτικές εταιρίες αλλά και «τις σχέσεις των

²⁷¹ Ο. π. σελ. 25-27.

²⁷² Ο. π. σελ. 27.

²⁷³ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 9316/19.11.2021 υπόμνημα.

²⁷⁴ Ο. π.

²⁷⁵ Ο. π. Η έμφαση του φορέα.

υποπρακτόρων με τα τελικά σημεία πώλησης, καθώς η αλυσίδα διανομής είναι ενιαία και τα προβλήματα διαχέονται καθέτως μέχρι ΤΣΠ [Τελικού Σημείου Πώλησης]»²⁷⁶.

200. Υπό το πρίσμα της ενίσχυσης της διαπραγματευτικής δύναμης των τελικών σημείων και συγκεκριμένα των περιπτέρων, ο φορέας υπογραμμίζει την αξία του συστήματος συλλογικών διαπραγματεύσεων, ως το βασικό μέτρο «για την ανάπτυξη αντισταθμιστικής ισχύος των περιπτέρων, η έλλειψη της οποίας μέχρι σήμερα έχει οδηγήσει στο πρωτοφανές εμπορικό και οικονομικό αποτέλεσμα, ο λιανέμπορος να διαθέτει πολύ μικρότερο ποσοστό προμήθειας (υποπολλαπλάσιο) από τον χονδρέμπορο»²⁷⁷. Κατά το φορέα, για την ενίσχυση της διαπραγματευτικής ισχύος των περιπτέρων στο πλαίσιο των συλλογικών διαπραγματεύσεων, δεν πρέπει να θεθούν «a priori» γεωγραφικοί περιορισμοί (πχ σε επίπεδο νομού) όπως αναφέρεται από την ΕΑ στις Δεύτερες Απόψεις, καθώς ένας υποπράκτορας / υποδιανομέας μπορεί να έχει σημαντική διαπραγματευτική ισχύ ακόμα και εάν δραστηριοποιείται σε μικρότερες γεωγραφικές περιοχές²⁷⁸. Μάλιστα, κατά το φορέα, δεδομένου ότι οι συλλογικές διαπραγματεύσεις θα έχουν ως αντικείμενο τον Τύπο και τη διανομή του, τυχόν επιφύλαξη για κίνδυνο συντονισμού για άλλες αγορές «κρίνεται υπερβολική»²⁷⁹. Υποστηρίζει δε ότι μέσα από τις συλλογικές διαπραγματεύσεις θα μπορούσαν να επιλυθούν προβλήματα όπως η «αποδοχή από τους εκδότες της απόδοσης επιπλέον ποσοστού προμήθειας στα περίπτερα για τις πωλήσεις των εντύπων τους (επιπλέον του ποσοστού μου συμφωνούν με την ΑΡΓΟΣ), χωρίς να διαταράσσεται η λειτουργία της αλυσίδας διανομής»²⁸⁰.
201. Κλείνοντας το υπόμνημά του, ο φορέας υποστηρίζει ότι θα πρέπει πρόσθετα να προβλεφθεί η δυνατότητα πρόσβασης των περιπτέρων στα στοιχεία διακίνησης των εντύπων που τηρεί η Άργος ενώ επιπλέον προτείνει ότι τόσο οι αρμοδιότητες της συμβουλευτικής επιτροπής όσο και το πλαίσιο του κώδικα συμπεριφοράς θα πρέπει να περιλαμβάνουν και την εξέταση πρακτικών από μέρη δραστηριοποιούμενα σε κάθε στάδιο της αλυσίδας που διαταράσσουν τη λειτουργία του ανταγωνισμού.

VII.4 ΤΑ ΕΠΙΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ

202. Σε ό,τι αφορά τα πιθανά μέτρα λεκτέα τα ακόλουθα. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, τα προκρινόμενα μέτρα θα πρέπει να ανταποκρίνονται στο εντοπιζόμενο πρόβλημα στον ανταγωνισμό και στην αρχή της αναλογικότητας. Το αποδεικτικό μέτρο για την Επιτροπή αναφορικά με το εντοπιζόμενο πρόβλημα στον ανταγωνισμό και την εκτίμηση της αναλογικότητας συνδέεται με τη βαρύτητα του υιοθετούμενου μέτρου.

²⁷⁶ Ο. π.

²⁷⁷ Ο. π.

²⁷⁸ Όπως αναφέρει ο φορέας στο υπ' αριθ. πρωτ. 9316/19.11.2021 υπόμνημά του, «αναφορικά με την ύπαρξη ανάγκης διαπραγματευτικής εξισορρόπησης των περιπτέρων έναντι των υποπρακτόρων «μόνο σε επίπεδο νομού», θα ήταν συνεπές προς τα πράγματα να μην τεθεί a priori ένας τέτοιος γεωγραφικός ορισμός (περιορισμός), δεδομένου ότι η διαπραγματευτική ισχύς του υποπράκτορα έγκειται κυρίως στην αποκλειστικότητα που απολαμβάνει, με αποτέλεσμα ακόμη κι ένας φαινομενικά «μικρός» υποπράκτορας που δραστηριοποιείται σε μια μικρή γεωγραφικά περιοχή (που δεν ταυτίζεται με τα όρια ενός Νομού), να αποτελεί τον Βεληγκέκα έναντι των περιπτέρων, επιβάλλοντας κυριαρχικά πάνω τους την αυθαίρετη βούλησή του».

²⁷⁹ Ο. π.

²⁸⁰ Ο. π.

203. Η ΕΑ αξιολογώντας την αναγκαιότητα, προσφορότητα και αναλογικότητα των μέτρων προέκρινε, σύμφωνα με τα κατωτέρω ειδικότερα αναφερόμενα, την επιβολή συγκεκριμένων μέτρων, καθόσον η αγορά διανομής Τύπου σε επίπεδο Πρακτορείου παραμένει μονοπωλιακή και δεδομένου ότι η κάθετη κοινή ιδιοκτησία στον συγκεκριμένο κλάδο από εκδοτικές επιχειρήσεις με τα χαρακτηριστικά που προπαρατέθηκαν, λαμβανομένης δε, υπόψη και της συχνότητας μεταβολών στη μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου, ενδέχεται να οδηγήσει σε επιπτώσεις, όσον αφορά την ποιότητα των υπηρεσιών διανομής και στην καινοτομία, αλλά και σε επιπτώσεις στις τιμές.
204. Συνεπώς, αν και δεν είναι αναγκαίο να εξεταστούν μέτρα διαρθρωτικού χαρακτήρα, όπως η εκποίηση μετοχών, είναι, ωστόσο, κατά την κρίση της πλειοψηφίας των μελών της Επιτροπής, αναγκαίο και πρόσφορο για τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, να θεσμοθετηθεί **σύστημα προηγούμενης γνωστοποίησης μετοχικών μεταβολών στην ΕΑ.**
205. Κάθε μεταβολή στη σύνθεση του μετοχικού κεφαλαίου του Πρακτορείου θα γνωστοποιείται στην ΕΑ εντός τριάντα ημερών από τη σύναψη της συμφωνίας ή τη δημοσίευση της προσφοράς ή ανταλλαγής ή την ανάληψη υποχρέωσης για την απόκτηση συμμετοχής όταν συντρέχει μία από τις ακόλουθες προϋποθέσεις, με την επιφύλαξη των διατάξεων περί γνωστοποίησης συγκεντρώσεων (άρθρα 5-10 ν. 3959/2011):
206. Ειδικότερα, υποχρέωση προηγούμενης γνωστοποίησης υφίσταται όταν οι μεταβολές στη μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου:
- (α) αφορούν απόκτηση μετοχών από εκδοτικές επιχειρήσεις με μερίδιο συνολικής αξίας πωλήσεων μεγαλύτερο του 10% στην αγορά των πολιτικών ή των αθλητικών εφημερίδων ή περιοδικών²⁸¹ ή από πρόσωπα μέλη οργάνου διοίκησης ή εποπτείας των συγκεκριμένων επιχειρήσεων, ή που να συνδέονται με σχέση εργασίας ή άλλως με αυτές, συμπεριλαμβανομένων και κάθε προσώπου που:
- Διατελεί ή έχει διατελέσει υπάλληλος, ανώτατο στέλεχος ή μέλος διοικητικού συμβουλίου των συγκεκριμένων επιχειρήσεων (ή/και θυγατρικών αυτών) εντός των προηγούμενων τριών ετών.
- Έχει συγγένεια μέχρι και δεύτερου βαθμού ή συζυγική σχέση με μέλος διοικητικού συμβουλίου, ανώτατο στέλεχος ή σημαντικό μέτοχο των συγκεκριμένων επιχειρήσεων.
- Ελέγχει, άμεσα ή έμμεσα μέσω συνδεδεμένων μερών, πάνω από 10% των δικαιωμάτων ψήφου, του εκδοθέντος μετοχικού κεφαλαίου ή άλλων τίτλων των συγκεκριμένων επιχειρήσεων.
- Έχει ή είχε εντός του προηγούμενου έτους ουσιώδη επιχειρηματική σχέση με τις συγκεκριμένες επιχειρήσεις (ιδιαίτερα δε ως σημαντικός πελάτης, προμηθευτής ή σύμβουλος αυτών, ή ως εταίρος, μέτοχος ή μέλος του διοικητικού συμβουλίου, ή ως ανώτατο στέλεχος νομικού προσώπου, το οποίο έχει τέτοιου είδους σχέση με τις συγκεκριμένες επιχειρήσεις.
- και
- (β) οδηγούν (i) στη δυνατότητα ορισμού μέλους διοικητικού συμβουλίου, ή/και (ii) σε απόκτηση ποσοστού υψηλότερου του 5% του μετοχικού κεφαλαίου του Πρακτορείου.

²⁸¹ Οι αγορές των εφημερίδων (πολιτικών ή αθλητικών) διαφέρουν από αυτήν των περιοδικών, που η διάρκειά τους είναι εβδομαδιαία ή μηνιαία.

207. Σε περίπτωση που ισχύουν οι παραπάνω προϋποθέσεις και ύστερα από εκτίμηση από τον Ombudman/Διαμεσολαβητή με βάση τα στοιχεία που θα προσκομίζονται από τις επιχειρήσεις ότι οι δείκτες vGUPPI είναι πάνω του ασφαλές ορίου του 10%, η ΕΑ θα επιτρέπει την εν λόγω μεταβολή υπό τους εξής όρους και προϋποθέσεις:
208. Από την ημερομηνία της γνωστοποίησης και για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο θα εξακολουθεί να υφίσταται το εν λόγω πρόβλημα:
- το Πρακτορείο και το γνωστοποιούν μέρος θα λαμβάνει μέτρα για τη δημιουργία «σινικών τειχών» (Chinese walls) που θα αποτρέπουν τη διαρροή εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών προς το γνωστοποιούν μέρος ως προς την εμπορική πολιτική της Άργος αναφορικά με τη διανομή τύπου, σχετικών με τους ανταγωνιστές του στις σχετικές αγορές ανάντη και κατάντη της διανομής έντυπου τύπου ως προς την εμπορική πολιτική του Πρακτορείου αναφορικά με τη διανομή τύπου. Ειδικότερα,
 - το γνωστοποιούν μέρος (ή εκπρόσωπός του) θα εξαιρείται από αποφάσεις (ΔΣ ή ΓΣ) που αφορούν την άσκηση των δικαιωμάτων διοίκησης / αρνησικυρίας επί ζητημάτων Εμπορικής Πολιτικής αναφορικά με τη διανομή τύπου του Πρακτορείου,
 - το γνωστοποιούν μέρος θα δεσμευτεί να υπογράψει Σύμφωνο Μετόχων, σύμφωνα με συγκεκριμένο πρότυπο που θα προτείνει το μέρος και θα τελεί υπό την έγκριση της ΕΑ, αναφορικά με τη διαχείριση εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών σχετικών με τους ανταγωνιστές του στις σχετικές αγορές ανάντη και κατάντη της διανομής έντυπου τύπου ως προς την εμπορική πολιτική του Πρακτορείου αναφορικά με τη διανομή τύπου,
 - το γνωστοποιούν μέρος θα αναλάβει τη δέσμευση ότι εκπρόσωποί του δεν θα συμμετάσχουν ως μέλη των οργάνων διοίκησης του Πρακτορείου, σε οποιαδήποτε συνεδρίαση, συζήτηση ή διαδικασία των οργάνων αυτών ή άλλων οργάνων στις οποίες θα συζητούνται ή θα επικοινωνούνται πληροφορίες / στοιχεία σχετικά με την εμπορική πολιτική αναφορικά με τη διανομή τύπου, άμεσα ή έμμεσα (λχ με τη μορφή εκθέσεων, εταιρικών παρουσιάσεων, εισηγήσεων, κ.λπ.), που εμπεριέχουν μη δημόσιες πληροφορίες σχετικές με τους ανταγωνιστές του στην ανάντη ή/και κατάντη αγορά, και δεν θα λάβουν γνώση, με οποιονδήποτε τρόπο, των σχετικών πληροφοριών. Ειδικότερα, καμία Εμπιστευτική Πληροφορία για την εμπορική πολιτική αναφορικά με τη διανομή τύπου δεν θα κοινοποιείται στο γνωστοποιούν μέρος εάν εμπεριέχει μη δημόσιες πληροφορίες σχετικές με τους ανταγωνιστές του (ιδίως πωλήσεις, κόστοι κλπ.). Δύναται όμως το γνωστοποιούν μέρος να λαμβάνει γνώση κατόπιν αιτήματος συγκεντρωτικών στοιχείων.
209. ο Ombudman/Διαμεσολαβητής, ο οποίος θα διοριστεί κατά τα κατωτέρω αναφερόμενα, θα ελέγχει την τήρηση των ανωτέρω και δύναται να συμμετέχει στα όργανα διοίκησης του Πρακτορείου (ΔΣ/ΓΣ) όπου θα συζητούνται θέματα της εμπορικής πολιτικής του Πρακτορείου που αφορά τη διανομή τύπου, χωρίς δικαίωματος ψήφου.

210. Μία τέτοια παρέμβαση θα μπορούσε να συμβάλλει στην ανταγωνιστική ουδετερότητα και στη διασφάλιση ότι το Πρακτορείο διαθέτει ανεξάρτητη διοίκηση.
211. Το πλαίσιο της ως άνω ρύθμισης θα έχει ως ακολούθως:

Διοίκηση

Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, καθώς και τα λοιπά ανώτατα διευθυντικά στελέχη, δεν μπορούν να είναι ταυτόχρονα και μέλη οργάνου διοίκησης ή εποπτείας των Μετόχων (ή/και θυγατρικών αυτών) εκδοτικών επιχειρήσεων (Μέτοχοι), ούτε και να συνδέονται με σχέση εργασίας ή άλλως με αυτές. Περαιτέρω, δεν μπορεί να εκλεγεί ως μέλος διοικητικού συμβουλίου της Εταιρίας πρόσωπο που:

- Διατελεί ή έχει διατελέσει υπάλληλος, ανώτατο στέλεχος ή μέλος διοικητικού συμβουλίου των Μετόχων εντός των προηγούμενων τριών ετών.
- Έχει συγγένεια μέχρι και δεύτερου βαθμού ή συζυγική σχέση με μέλος διοικητικού συμβουλίου, ανώτατο στέλεχος ή σημαντικό μέτοχο των Μετόχων (ή/και θυγατρικών αυτών).
- Ελέγχει, άμεσα ή έμμεσα μέσω συνδεδεμένων μερών, πάνω από 10% των δικαιωμάτων ψήφου, του εκδοθέντος μετοχικού κεφαλαίου ή άλλων τίτλων των Μετόχων (ή/και θυγατρικών αυτών).
- Έχει ή είχε εντός του προηγούμενου έτους ουσιώδη επιχειρηματική σχέση με τους Μετόχους (ή/και θυγατρικές αυτών), ιδιαίτερα δε ως σημαντικός πελάτης, προμηθευτής ή σύμβουλος αυτών, ή ως εταίρος, μέτοχος ή μέλος του διοικητικού συμβουλίου, ή ως ανώτατο στέλεχος νομικού προσώπου, το οποίο έχει τέτοιου είδους σχέση με τους Μετόχους (ή/και θυγατρικές αυτών).

212. **Πολιτική Ουδετερότητας:** Σχετικά με την ρύθμιση των κινήτρων ανταγωνιστικής συμπεριφοράς, λόγω της δομής και οργάνωσης του Πρακτορείου θα ανατεθούν με την παρούσα από την ΕΑ σε εντολοδόχο η εκπόνηση Πολιτικής Ουδετερότητας. Στην Πολιτική Ουδετερότητας θα περιγράφονται, κατ' ελάχιστον:

- Ο τρόπος και το είδος των πληροφοριών (εμπορικά ευαίσθητων και μη) που θα διαβιβάζονται από τους Μετόχους προς την Εταιρία και αντιστρόφως, ειδικά στις Γενικές Συνελεύσεις.
- Τα πρόσωπα, που από καιρού εις καιρόν θα έχουν αποκλειστική πρόσβαση στις εν λόγω πληροφορίες.

Λοιπές ασφαλιστικές δικλίδες προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι εμπορικά ευαίσθητες πληροφορίες του ενός Μετόχου δεν θα διαχέονται προς τον άλλο Μέτοχο μέσω της Εταιρίας.

213. Σύμφωνα με το μέλος της ΕΑ, Ιωάννη Στεφάτο, η υιοθέτηση Σινικών Τειχών έστω και υπό τις ως άνω προγραφείσες σωρευτικές προϋποθέσεις και ιδίως σε ότι αφορά την Διοίκηση εν είδη ασυμβίβαστου με την ιδιότητα εκδοτικής επιχείρησης ενδέχεται να μην είναι ενδεδειγμένη επιλογή

στην παρούσα περίπτωση ανεξάρτητα από την αναλογικότητα του ως μέτρου για την αποκατάσταση των συνθηκών ανταγωνισμού στο κλάδο.

214. Υπενθυμίζεται ότι η κανονιστική παρέμβαση της ΕΑ στην αγορά της διανομής Τύπου έχει ως σκοπό να διασφαλίσει τον ελεύθερο ανταγωνισμό, υπό το πρίσμα της προστασίας ενός ελάχιστου επιπέδου πλουραλισμού και πολυφωνίας, μέσω της ελευθερίας κυκλοφορίας, διανομής και πώλησης εντύπων. Η αγορά διανομής Τύπου σε επίπεδο πρακτορείου διανομής φέρει χαρακτηριστικά φυσικού μονοπωλίου και εκ των πραγμάτων το εν λόγω Πρακτορείο διανέμει τον έντυπο τύπο όλων των σχετικών επιχειρήσεων της χώρας. Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με την οικονομική θεωρία²⁸², σε συνθήκες αγοράς με χαρακτηριστικά φυσικού μονοπωλίου, η δραστηριότητα μιας και μόνο επιχείρησης κρίνεται ότι είναι πιο αποτελεσματική σε όρους κόστους παροχής της, σε σχέση με τη λειτουργία περισσότερων επιχειρήσεων. Ως εκ τούτου, η δραστηριοποίηση περισσότερων του ενός πρακτορείων διανομής εκτιμάται ότι δεν θα επιφέρει αποτελεσματικότερη λειτουργία της αγοράς. Από την δομή της παρούσης αγοράς φαίνεται επίσης ότι η υιοθέτηση ίδιων λύσεων από τις εκδοτικές επιχειρήσεις για την διανομή και μεταφορά των εντύπων τους μεμονωμένα και άνευ της μεσολάβησης του Πρακτορείου να μην είναι επιχειρηματικά συμφέρουσα λόγω της μικρής κυκλοφορίας ανά έντυπο, των σημαντικών επιστροφών και του σημαντικού βάρους μεταφοράς σε πανελλήνια κλίμακα.
215. Έχει αποδειχθεί επίσης από την κοινή πείρα όσο και από το πλήθος παρεμβάσεων της ΕΑ ότι η παρούσα αγορά της διανομής έντυπου τύπου, σε όρους κυκλοφορίας εντύπων και αποκόμισης εσόδων συρρικνώνεται διαρκώς ενώ η βιωσιμότητα του Πρακτορείου όσο και των εκδοτικών επιχειρήσεων απειλείται. Οι επί του παρόντος μη αναστρεφόμενες τάσεις των καταναλωτών άλλωστε υποδεικνύουν συνεχή μεταστροφή στα ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης έναντι του παραδοσιακού έγχαρτου ενημερωτικού τύπου τουλάχιστον από το 2014²⁸³. Ως φυσικό επακόλουθο φυσικά πρόσωπα ή νομικά πρόσωπα που δεν σχετίζονται με την αγορά των μέσων μαζικής ενημέρωσης και του έντυπου τύπου ενδέχεται να μην παρουσιάζουν οικονομικό και επενδυτικό ενδιαφέρον να εισέλθουν στον κλάδο της κυκλοφορίας έγχαρτου τύπου, εφόσον δεν θα αναμένουν ότι θα αποκομίσουν κέρδος από την δραστηριότητα τους στην εν λόγω αγορά. Δεν θα πρέπει να λησμονείται σχετικά η έξοδος από την αγορά του άλλοτε μεγαλύτερου και κύριου πρακτορείου Ευρώπη λόγω της συρρίκνωσης του κλάδου.
216. Από την άλλη πλευρά όμως, ευλόγως αναμένεται από τους φορείς της αγοράς όσο και τους καταναλωτές να διατηρηθούν όλα τα έντυπα σε κυκλοφορία, «στα περίπτερα» ως καίρια αγαθά που υπηρετούν την πολυφωνία στην ενημέρωση και άρα θα πρέπει να διασφαλίζεται και η λειτουργία του Πρακτορείου ως βασικού κρίκου στην αλυσίδα και εν απουσία πραγματικής εναλλακτικής λύσεως διανομής έντυπου τύπου. Σύμφωνα και με τις διαπιστώσεις της ΕΑ η ελεύθερη κυκλοφορία των εντύπων συνδέεται με την ύπαρξη του Πρακτορείου. Μοιραία λοιπόν, φαίνεται να παρατηρείται το φαινόμενο, διαχρονικά, επιχειρήσεις, που ασχολούνται ήδη με τον κλάδο ως εκδοτικές ή εκτυπωτικές να εισέρχονται στο μετοχικό κεφάλαιο του η την διοίκηση του εν λόγω Πρακτορείου προκειμένου ενδεχομένως ενεργώς είτε διότι είναι γνώστες του αντικειμένου

²⁸² Βλ παρ 110.

²⁸³ Σε όρους διαφημιστικής δαπάνης, βλ ανωτέρω σχετικό διάγραμμα 1 από το οποίο προκύπτει ότι η διαφημιστική δαπάνη σε προϊόντα Τύπου μειώθηκε κατά 56,49% στην εν λόγω περίοδο έως το 2020.

είτε επιθυμούν να συμβάλλουν και να το διατηρήσουν στην ζωή ώστε να διασφαλίσουν οικονομικά (το Πρακτορείο) και αν μη τι άλλο την κυκλοφορία όλων των εντύπων ελλείψει άλλης εναλλακτικής λύσεως και ενώ ήδη έχει επισυμβεί μια πτώχευση Πρακτορείου στην αγορά το 2017.

217. Αρά η ως άνω τάση δεν είναι μπορεί να συνδεθεί αιτιωδώς ή έστω μόνο με την ύπαρξη του φαινομένου της κοινής ιδιοκτησίας και της επίπτωσης του στον ανταγωνισμό διότι ενδέχεται να προϋφίσταται αυτής ως δομικό χαρακτηριστικό της ίδιας της αγοράς. Το Ποσοστό μετοχικού κεφαλαίου της Άργος άλλωστε που κατέχουν εκδοτικές εταιρίες που ήδη ασχολούνται με τον κλάδο είναι σχετικώς σταθερό κυμαινόμενο στο 80% τουλάχιστον από το 2017²⁸⁴ ενώ ιστορικά παρατηρείται το φαινόμενο συσχέτισης εκδοτικών επιχειρήσεων με πρακτορείο διανομής εγχάρτου τύπου. Άρα στις περιπτώσεις που υφίσταται, φαίνεται να είναι εύλογη επιχειρηματική επιλογή, κατά την άποψη του Ιωάννη Στεφάτου ήτοι το ενεργό ενδιαφέρον των εκδοτικών επιχειρήσεων της παραμονής του Πρακτορείου σε κατάσταση βιωσιμότητας του οποίου το μέλλον είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τις ίδιες τι εκδοτικές επιχειρήσεις να μεταφράζεται σε μετοχική στήριξη, ενεργό συμμετοχή στην Διοίκηση του κλπ και άρα δεν θα πρέπει μια Απόφαση της ΕΑ υπό τις όποιες προϋποθέσεις να αποστερεί την δυνατότητα αυτή τις παρούσες η και από άλλες εκδοτικές επιχειρήσεις που στο μέλλον δυνητικά θα επιθυμούσαν να εισέλθουν στο μετοχικό κεφάλαιο η την Διοίκηση του Πρακτορείου.
218. Υπενθυμίζεται σχετικώς ότι σύμφωνα με τις αποφάσεις της ΕΑ, υπ' αριθ. 687/2019, 720/2020 και 764/2021 το δημόσιο συμφέρον στο εν λόγω κλάδο επιτάσσει την συνέχεια λειτουργίας του Πρακτορείου όσο βεβαίως και την παραμονή στο χώρο όλων των εκδοτικών επιχειρήσεων δια της εφαρμογής μιας δίκαιης εμπορικής πολιτικής που θα κατανέμει ισοβαρώς την απώλεια εσόδων από εν τον λόγω διαρκώς συρρικνωμένο κλάδο. Άρα ενδέχεται η παραμονή του Πρακτορείου σε λειτουργία να υλοποιείται δια της κατοχής μετοχικού κεφαλαίου η και ασκήσεως διοίκησης στο Πρακτορείο από μέρος των μετόχων η στελεχών που δραστηριοποιούνται εν τέλει ενεργά στα μέσα μαζικής ενημέρωσης η σε υφιστάμενες εκδοτικές επιχειρήσεις εν απουσία άλλης πραγματικής λύσεως ή ελλείψει άλλων επενδυτών που θα επιθυμούσαν να εισέλθουν στον χώρο. Επιπροσθέτως δε ούτως η άλλως για την εν λόγω Εταιρία και κατ' επέκταση για τα μέλη του ΔΣ και κάθε τρίτο πρόσωπο στο οποίο έχουν ανατεθεί αρμοδιότητες δεσμεύονται αυστηρά από την υποχρέωση εχεμύθειας – μη διάχυσης πληροφοριών σε τρίτους – μη σύγκρουσης συμφερόντων, τις οποία υπέχουν με βάσει το δίκαιο Α.Ε. για τις εταιρικές υποθέσεις και τα επιχειρηματικά απόρρητα που κατέστησαν σε αυτά γνωστά λόγω της ιδιότητας τους²⁸⁵ ενώ η εν λόγω υποχρέωση πίστεως ισχύει και για τις συνδεδεμένες επιχειρήσεις.
219. Σε ότι αφορά δε τους ουσιώδεις κινδύνους αποκλεισμού ανταγωνιστών στην σχετική αγορά ελέω της μονοπωλιακής του θέσης του Πρακτορείου και σε ανυπαρξία εναλλακτικών λύσεων (λόγω της δομής της αγοράς) το εν λόγω Πρακτορείο ούτως η άλλως τυγχάνει να ελέγχεται για τις διατάξεις περί ανταγωνισμού και δη για την παραβίαση των άρθρων 1 και 2 του Ν. 3959/2011 από την ΕΑ και δη για τα ουσιαστικά και κύρια μέσα υλοποίησης μιας αντί-ανταγωνιστικής πολιτικής που είναι προφανώς και πρωτίστως η εμπορική του πολιτική έναντι όλων των εκδοτικών επιχειρήσεων, οι

²⁸⁴ Βλ Διάγραμμα 2, σελ 34.

²⁸⁵ Βλ. άρθρο 97 παρ. 1 (γ) του Ν. 4548/2018.

τιμολογιακές χρεώσεις των υπηρεσιών διανομής, οι επικουρικές υπηρεσίες, το ίδιο το σύστημα διανομής του πρακτορείου, η πολιτική των επιστροφών των μη πωληθέντων εντύπων, πιθανολογούμενες περιπτώσεις άρνησης παροχής υπηρεσίας, τα ζητήματα των εκκαθαρίσεων των εσόδων, των ασφαλιστικών εισφορών κ.α.. Αποτέλεσμα είναι η έστω δυνητική ύπαρξη υλοποίησης κάποιας στρατηγικής κάθετου αποκλεισμού έναντι άλλων εκδοτικών επιχειρήσεων διά της επιδράσεως της κοινής ιδιοκτησίας εν είδη ύπαρξης κινήτρων για μεταφορά η συμψηφισμού κερδών για όσους εκδότες είναι και παράλληλα μέτοχοι του Πρακτορείου να καθίσταται στην πράξη άνευ περιεχομένου η και μηδενικού αποτελέσματος παρουσία των ως άνω ουσιαστικότερων ζητημάτων που ήδη εκ των πραγμάτων ελέγχονται από την ΕΑ με την Κύρια Υπόθεση, τα Ασφαλιστικά Μέτρα, τον έλεγχο Συμμόρφωσης κα. Η αποτρεπτική και προληπτική ισχύς ωστόσο του εργαλείου της υποχρέωσης προηγούμενης γνωστοποίησης μεταβολών ελέγχου στην ΕΑ που περιγράφεται ανωτέρω για την εν λόγω αγορά διασφαλίζει την διάγνωση των συνθηκών ανταγωνισμού για το ζήτημα της κοινής-κάθετης ιδιοκτησίας στον εν λόγω κλάδο παρουσιάζει την απαραίτητη ουδετερότητα στα πλαίσια μιας κανονιστικής παρέμβασης και δεν συγκρούεται ως μέτρο με την εφαρμογή των άρθρων 1 έως 10 του Ν.3959/2011.

220. Εφόσον όμως τα κύρια και βασικά ζητήματα ανταγωνισμού διασφαλίζονται από την δράση της ΕΑ σε εν εξελίξει υπόθεση για την παραβίαση των άρθρων 1 και 2 του Ν. 3959/2011 η περαιτέρω επίπτωση του φαινομένου της κοινής ιδιοκτησίας η άλλως η δυνητική ύπαρξη κινδύνου κάθετου αποκλεισμού των ανταγωνιστών των μετόχων εκδοτών έναντι άλλων εκδοτικών επιχειρήσεων (ενόψει και των συχνών μεταβολών της μετοχικής σύνθεσης) αμβλύνεται και από τον πραγματικό και υφιστάμενο κίνδυνο βιωσιμότητας που διατρέχει το εν λόγω πρακτορείο, εφόσον τα ζητήματα σκληρού πυρήνα αρμοδιοτήτων μιας Ανώνυμης Εταιρείας ήτοι το ζήτημα των προσώπων που ασκούν Διοίκηση, των Μετόχων, της μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου, του μετοχικού κεφαλαίου συνδέονται με την αποφυγή του εν λόγω υπαρκτού κινδύνου βιωσιμότητας με αποτέλεσμα η οιαδήποτε περαιτέρω παρέμβαση της ΕΑ για τα ζητήματα αυτά να καθίσταται επισφαλής.
221. Διότι σύμφωνα με τις Οικονομικές Καταστάσεις της Άργος για το 2020²⁸⁶, το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της εταιρείας έχει καταστεί αρνητικό και συνεπώς συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 119 του Ν. 4548/2018, ενδεικτικώς η καθαρή θέση της εταιρείας είναι -6,3 εκατομμύρια ευρώ ενώ οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της υπερβαίνουν τα 40 εκατομμύρια ευρώ έναντι κύκλου εργασιών μόλις 38,2 εκατομμυρίων ευρώ. Σύμφωνα με τους κανόνες του εταιρικού δικαίου εναπόκειται πρωτίστως στην ίδια την Διοίκηση και τους Μετόχους της Άργος (υφιστάμενους η και δυνητικούς) να διασφαλίσουν την οικονομική βιωσιμότητα του Πρακτορείου δια της υλοποίησης της εταιρικής διακυβέρνησης και πολιτικής εκείνης που θα εξασφαλίσουν την παραμονή του στην αγορά και την οικονομική του ευρωστία και εν τέλει την κυκλοφορία όλων των εντύπων στην χώρα.
222. Η ΕΑ προέκρινε επίσης κατά πλειοψηφία των Μελών της, τη σύσταση **μίας Συμβουλευτικής Επιτροπής με τη συμμετοχή εκπροσώπων των ενδιαφερομένων μερών που**

²⁸⁶ Βλ την σχετική δημοσίευση στο ΓΕΜΗ των εν λόγω οικονομικών καταστάσεων στις 23/06/2022 στον ιστότοπο <https://www.businessregistry.gr/publicity/show/3078301000>

δραστηριοποιούνται σε ολόκληρη την αλυσίδα αξίας διανομής τύπου. Όπως προαναφέρθηκε, τα κριτήρια από τα οποία θα κριθεί η αποτελεσματικότητα της ανταγωνιστικής διαδικασίας στον συγκεκριμένο τομέα θα πρέπει να λάβουν υπόψη τους τις συνταγματικές επιταγές της προστασίας της πολυφωνίας και του δημοσίου συμφέροντος της διασφάλισης μια πλουραλιστικής ενημέρωσης, οι οποίες και προσδίδουν μία συγκεκριμένη χροιά στην ερμηνεία της έννοιας του αποτελεσματικού ανταγωνισμού όταν αυτή εφαρμόζεται στον συγκεκριμένο τομέα. Συνεπώς, το μέτρο αυτό αποτελεί συστατικό στοιχείο της δημιουργίας συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, ενώ όπως αναφέραμε προηγουμένως, αντίστοιχα μέτρα έχουν ληφθεί σε άλλες χώρες της ΕΑ, για παράδειγμα την Γαλλία, με θετικά αποτελέσματα έως τώρα. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η συμμετοχή μη μετόχων εκδοτικών επιχειρήσεων, ή και άλλων συμμετεχόντων στην αλυσίδα αξίας διανομής έντυπου τύπου, ειδικά υποπρακτόρων/εφημεριδοπωλών και τελικών σημείων πώλησης στη μετοχική σύνθεση της Άργος ή στο διοικητικό συμβούλιο του Πρακτορείου, κρίνονται πρόσφορα ως μέτρα, όμως δεν είναι αναλογικά, λόγω των επιπτώσεων που αυτά δύνανται να έχουν στο δικαίωμα ιδιοκτησίας των μετόχων και της ύπαρξης εξίσου πρόσφορων και αποτελεσματικών μέτρων τα οποία να περιορίζουν λιγότερο το δικαίωμα ιδιοκτησίας.

223. Συγκεκριμένα, λαμβάνοντας υπόψη τον κομβικό χαρακτήρα για την ανταγωνιστική διαδικασία του Πρακτορείου, λόγω του ελέγχου που ασκεί σε μία βασική υποδομή για τις εκδοτικές επιχειρήσεις (το σύστημα διανομής), η πρόσβαση στο οποίο, τόσο όσον αφορά τη τιμολόγηση, όσο και την ποιότητα των υπηρεσιών διανομής, δεν είναι ρυθμισμένη²⁸⁷, και των σημαντικών επιπτώσεων που οι αποφάσεις του Πρακτορείου σχετικά με την τιμολόγηση και την ποιότητα των υπηρεσιών διανομής έχουν στην επιχειρηματική δραστηριότητα των εκδοτικών επιχειρήσεων, και εν τέλει στη βιωσιμότητά τους, συγχρόνως και το δημόσιο συμφέρον στην προστασία του πλουραλισμού και της πολυφωνίας μέσω της ύπαρξης ανταγωνιστικών συνθηκών στις αγορές στις οποίες δραστηριοποιούνται εκδοτικές επιχειρήσεις, αλλά και γενικότερα μέσα μαζικής ενημέρωσης²⁸⁸, κρίνεται απαραίτητο να ενημερωθούν και να εκφέρουν γνώμη, πριν ληφθούν αποφάσεις για διάφορες πτυχές της εμπορικής πολιτικής του Πρακτορείου, εκπρόσωποι όλων των συμμετεχόντων στην αλυσίδα αξίας διανομής έντυπου τύπου. Για αυτόν τον σκοπό προτείνεται η σύσταση Συμβουλευτικής Επιτροπής, η οποία θα έχει την εξής σύνθεση και συστήνεται με θητεία διάρκειας 24 μηνών:

- Δύο εκπρόσωποι που θα ορίζονται από την Ένωση Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών και οι οποίοι δεν πρέπει να έχουν καμία σχέση με εκδοτικές επιχειρήσεις μετόχους της Άργος, σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στην παράγραφο 172 των Αποψευων,
- Πέντε εκπρόσωποι εκδοτικών επιχειρήσεων οι οποίοι ορίζονται από τον Διαμεσολαβητή/Ombudsman (βλ. παρακάτω) ως εξής: δύο εκπρόσωποι των εκδοτικών επιχειρήσεων πολιτικών εφημερίδων ή/και περιοδικών με τη μεγαλύτερη κυκλοφορία το

²⁸⁷ Με εξαίρεση τις διατάξεις για απαγόρευση παρακώλυσης κυκλοφορίας Τύπου. Βλ. Απόψεις, II.2.3., σελ. 18-19.

²⁸⁸ Πρβλ. συγκεκριμένα τις διατάξεις για τον περιορισμό της οικονομικής συγκεντρωσης των ΜΜΕ ν 3592/2007, Συγκέντρωση και αδειοδότηση Επιχειρήσεων Μέσων Ενημέρωσης και άλλες διατάξεις, ΦΕΚ Α' 161/19.7.2007 (όπως τροποποιήθηκε από ν 4512/2018).

προηγούμενο έτος²⁸⁹, και τρεις εκδοτικές επιχειρήσεις από τις εκδοτικές επιχειρήσεις πελάτες της Άργος, οι οποίοι ορίζονται κατόπιν κλήρωσης ενώπιον του Διαμεσολαβητή στα γραφεία του Πρακτορείου Διανομής Τύπου Άργος. Οι παραπάνω δεν πρέπει να έχουν καμία σχέση με εκδοτικές επιχειρήσεις μετόχους της Άργος, σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στην παράγραφο 172 των Απόψεων,

- Δύο εκπρόσωποι υποπρακτόρων/εφημεριδοπωλών μέλη του δικτύου διανομής της Άργος, οι οποίοι ορίζονται από τον Διαμεσολαβητή/Ombudsman κατόπιν δημόσιας κλήρωσης. Οι παραπάνω δεν πρέπει να έχουν καμία σχέση με εκδοτικές επιχειρήσεις μετόχους της Άργος, σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στην παράγραφο 172 των Απόψεων,
- Δύο εκπρόσωποι τελικών σημείων πώλησης, οι οποίοι ορίζονται από την Πανελλήνια Ομοσπονδία Μισθωτών Περιπτέρων.

224. Η Συμβουλευτική Επιτροπή θα συγκροτηθεί εντός τριάντα ημερών από την έναρξη ισχύος της παρούσας. Όταν ένα μέλος δεν έχει παραστεί σε τρεις συνεχόμενες συνεδριάσεις, η ΕΑ μπορεί να προχωρήσει, με απόφαση, στον αποκλεισμό ή την αντικατάσταση του εν λόγω μέλους. Καθήκοντα προέδρου της Συμβουλευτικής Επιτροπής, χωρίς δικαίωμα ψήφου, ασκεί ο Ombudsman/Διαμεσολαβητής, ο οποίος ορίζεται από την ΕΑ και ο οποίος συντονίζει τις εργασίες της Συμβουλευτικής Επιτροπής. Η Συμβουλευτική Επιτροπή θα συνεδριάζει αμισθί, ύστερα από πρόσκληση του προέδρου της, σε τακτική συνεδρίαση υποχρεωτικά, τουλάχιστον μία φορά το εξάμηνο. Ο πρόεδρος της Συμβουλευτικής Επιτροπής δύναται να προσκαλεί στις συνεδριάσεις οποιαδήποτε άτομο με ειδική τεχνογνωσία σε σχέση με τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Το Διοικητικό Συμβούλιο της Άργος θα ενημερώνει με κάθε πρόσφορο μέσο τουλάχιστον 45 ημέρες πριν από τη λήψη οποιασδήποτε απόφαση τροποποίησης της εμπορικής πολιτικής, τον πρόεδρο και τα μέλη Συμβουλευτικής Επιτροπής για το περιεχόμενο της απόφασης αυτής. Η Συμβουλευτική Επιτροπή έχει συμβουλευτικό και γνωμοδοτικό ρόλο επί της εκάστοτε προτεινόμενης εμπορικής τιμολογιακής πολιτικής του Πρακτορείου και εκφέρει κατόπιν συνεννόησης με τον πρόεδρο της μη δεσμευτική αιτιολογημένη γνώμη στο Διοικητικό Συμβούλιο της Άργος επ' αυτής, καθώς και για τροποποιήσεις της προτεινόμενης Εμπορικής Πολιτικής της Άργος. Η πληροφόρηση που ανταλλάσσεται σε αυτές τις συνεδριάσεις είναι αυστηρά εμπιστευτική έναντι τρίτων²⁹⁰ και δεν δύναται να διαχυθεί εκτός της Συμβουλευτικής Επιτροπής, χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του προέδρου της. Παραβίαση της εμπιστευτικότητας επισύρει διαγραφή του μέλους από τη Συμβουλευτική Επιτροπή και πρόστιμο τουλάχιστον δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ, σε εφαρμογή του άρθρου 11 του Ν 3959/2011, παράγραφος 9, ενώ τυγχάνουν εφαρμογής και οι διατάξεις του άρθρου 44, παράγραφος 1 του Ν 3959/2011, οι οποίες προβλέπουν ποινικές κυρώσεις σε περίπτωση μη εφαρμογής των αποφάσεων που εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφοι 5 και 6 Ν 3959/2011.

²⁸⁹ Η συμμετοχή εκπροσώπων εκδοτικών επιχειρήσεων με πολιτικές εφημερίδες ή/και περιοδικά αιτιολογείται από την ανάγκη να προστατευθεί η πολυφωνία και ο πλουραλισμός. Ο Διαμεσολαβητή/Ombudsman δύναται να λαμβάνει πληροφορίες από το Πρακτορείο για να διευκρινίζει ποιες από τις εκδοτικές επιχειρήσεις πολιτικών εφημερίδων ή/και περιοδικών είχαν τη μεγαλύτερη κυκλοφορία το προηγούμενο έτος.

²⁹⁰ Αλλά όχι έναντι της ΕΑ.

225. Η σύσταση μίας Συμβουλευτικής Επιτροπής για θέματα που αφορούν την εμπορική πολιτική του Πρακτορείου σχετικά με τον κλάδο της διανομής τύπου, κρίνεται απαραίτητη λαμβανομένων υπόψη των σημαντικών επιπτώσεων που η βιωσιμότητά του μπορεί να έχει σε όλα τα υπόλοιπα στάδια της αλυσίδας αξίας. Συνεπώς, κρίνεται ότι λόγω της έλλειψης συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, λαμβάνοντας υπόψη τον ρόλο πυλωρού του Πρακτορείου στη συγκεκριμένη αλυσίδα αξίας, και των σημαντικών συνεπειών που η εμπορική του πολιτική δύναται να έχει στη βιωσιμότητα μη μετόχων, όχι μόνο των εκδοτικών επιχειρήσεων, αλλά και των υποπρακτόρων/εφημεριδοπωλών και των τελικών σημείων πώλησης, η δυνατότητα εκπροσώπησης των συμφερόντων των διαφόρων σταδίων της αλυσίδας θα δράσει συμπληρωματικά με την προηγούμενη γνωστοποίηση ώστε να διασφαλίσει ότι τυχόν αποφάσεις του Πρακτορείου σχετικά με την εμπορική του πολιτική θα στοχεύουν μόνο στη βιωσιμότητα του συστήματος διανομής, και δεν θα επηρεάζουν τους όρους λειτουργίας του ανταγωνισμού στις ανάντη αγορές. Η Συμβουλευτική Επιτροπή δεν θα έχει αποφασιστικό ρόλο, αλλά καθαρά συμβουλευτικό, ενώ η υποχρέωση λήψης μη δεσμευτικής γνώμης από τη Συμβουλευτική Επιτροπή, πριν από οποιαδήποτε απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Άργος σχετική με την εμπορική πολιτική του Πρακτορείου, θα διασφαλίζει ότι θα τηρούνται διαδικασίες διαβούλευσης πριν από οποιαδήποτε απόφαση για τη δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού .
226. Ο συνδυασμός των δύο μέτρων της προηγούμενης γνωστοποίησης και ανάλυσης μετοχικών μεταβολών και της σύστασης Συμβουλευτικής Επιτροπής είναι συνεπώς αναγκαίος και τα μέτρα είναι αναλογικά, δεδομένου ότι δεν επηρεάζουν ουσιαστικά την άσκηση του δικαιώματος ιδιοκτησίας, το οποίο, σε κάθε περίπτωση, χαρακτηρίζεται από την «κοινωνική λειτουργία» των προστατευομένων αγαθών και δραστηριοτήτων και «(γ)ι' αυτό το λόγο, τα δικαιώματα αυτού του είδους δεν προστατεύονται κατά κανόνα παρά με την επιφύλαξη των περιορισμών που προβλέπονται για λόγους δημοσίου συμφέροντος»²⁹¹.
227. Η Αντιπρόεδρος της ΕΑ διατύπωσε την άποψη ότι η υιοθέτηση του μέτρου της Συμβουλευτικής Επιτροπής ενδέχεται να έχει επιπτώσεις στην εταιρική διακυβέρνηση του Πρακτορείου Διανομής Τύπου.
228. Σε ότι αφορά την Συμβουλευτική Επιτροπή σύμφωνα με το μέλος της ΕΑ Ιωάννη Στεφάτο, ανεξάρτητα από την αναλογικότητα ως μέτρου για την εν λόγω κανονιστική παρέμβαση της ΕΑ που σκοπεί στην αποκατάσταση των συνθηκών ανταγωνισμού στον κλάδο και του σκοπού που επιτελείται η πρακτική υλοποίηση και λειτουργία (της Συμβουλευτικής Επιτροπής) ενδέχεται να έχει σημαντική επίπτωση στην εταιρική διακυβέρνηση του Πρακτορείου Διανομής Τύπου υπό τις τρέχουσες ασφυκτικές οικονομικές συνθήκες. Υπό την παρούσα του εταιρική μορφή και εφόσον κατά κανόνα η εμπορική πολιτική μιας Ανώνυμης Εταιρείας, όπως είναι εν προκειμένω, η τιμολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών ή το εφαρμοζόμενο σύστημα διανομής, εμπίπτει στον σκληρό πυρήνα των αρμοδιοτήτων της Διοίκησης και όχι σε τρίτα μη σχετιζόμενα μέρη. Ούτως ή άλλως τα ζητήματα αυτά που φέρεται ότι θα ελέγχει η Συμβουλευτική Επιτροπή αποτελούν αντικείμενο της προϋφιστάμενης έρευνας στην Κύρια Υπόθεση της ΕΑ για παράβαση των άρθρων 1 και 2 του Ν. 3959/2011.

²⁹¹ ΔΕΕ, Υπόθ. 4/73, J. Nold, Kohlen- und Baustoffgroßhandlung, ECLI:EU:C:1974:51.

229. Ως εκ τούτου μείζον ερώτημα ανακύπτει εάν μπορεί η Διοίκηση να λαμβάνει οδηγίες η κατευθύνσεις η έστω γνώμες από τρίτα μέρη που δεν μετέχουν στην εν λόγω Ανώνυμη Εταιρεία η δεν είναι προσωπικό της ή δεν έχουν τα εν λόγω τρίτα μέρη ρητώς εξουσιοδοτηθεί προς τούτο από τα ίδια τα όργανα διοίκησης της Ανώνυμης Εταιρείας, εν προκειμένω από την Γενική Συνέλευση των Μετόχων η το Διοικητικό Συμβούλιο ιδίως υπό τις παρούσες ασφυκτικές συνθήκες βιωσιμότητας της εν λόγω εταιρείας που εξηγήθηκαν ανωτέρω. Πολλώ δε μάλλον ενδέχεται να προκύπτουν ζητήματα εταιρικής απιστίας ή σύγκρουσης συμφερόντων της διοίκησης έναντι των μετόχων της που θα μπορούσαν να διακινδυνεύσουν περαιτέρω την βιωσιμότητα του Πρακτορείου εάν θα λαμβάνει χώρα μια γνωστοποίηση εμπορικής φύσεως ζητημάτων σε μια Συμβουλευτική Επιτροπή η οποία θα έχει γνωμοδοτικό μεν ρόλο η οποία όμως ενδέχεται να προτείνει μέτρα που δεν επιτελούν εν τέλει τον καταστατικό της σκοπό και το εύλογο οικονομικό συμφέρον της εν λόγω Ανώνυμης Εταιρείας.
230. Διότι εκ των πραγμάτων η επικοινωνία αυτή θα εμπεριέχει κρίσιμες εμπορικές πληροφορίες ευαίσθητου χαρακτήρα προς τα μέλη της εν λόγω Επιτροπής τα οποία ενδέχεται όχι μόνο να αφορούν τα ίδια τα μέλη της Επιτροπής αλλά ενδέχεται να έχουν μάλιστα ευλόγως αντίθετα οικονομικά συμφέροντα από την εν λόγω Ανώνυμη Εταιρεία στον τομέα της τιμολόγησης και της διανομής του εντύπου τύπου εφόσον θα πρόκειται για μέρη που δραστηριοποιούνται τα ίδια (σε ολόκληρη η σε μέρος αυτής), στην αλυσίδα αξίας διανομής τύπου υπό το κράτος της συρρίκνωσης εσόδων του κλάδου. Δεν θα πρέπει να λησμονείται μάλιστα ότι η δομή της εν λόγω αγοράς όσο και η φύση του προϊόντος υποδεικνύει τον τρόπο τιμολόγησης τόσο των εντύπων όσο και των παρεχόμενων υπηρεσιών σύμφωνα με τον οποίο τα έσοδα εκκαθαρίζονται από το Πρακτορείο και αποδίδονται προς την αλυσίδα διανομής, εκδοτικές επιχειρήσεις, πράκτορες κλπ αντίστροφα κατόπιν της εκκαθάρισης των κυκλοφοριών των εντύπων με αποτέλεσμα να υφίστανται ήδη εμπορικές συναλλαγές και οικονομικές σχέσεις μεταξύ των βαθμίδων της αλυσίδας διανομής και μάλιστα ετεροχρονισμένης φύσεως.
231. Κατά την άποψη του μέλους της ΕΑ, Ιωάννη Στεφάτου μια ανάλογης φύσεως Συμβουλευτική Επιτροπή που προτείνει η πλειοψηφία των μελών της ΕΑ εφόσον θα έπρεπε να της γνωστοποιούνται κρίσιμες πληροφορίες που αφορούν το Πρακτορείο θα έβρισκε ουσιαστική εφαρμογή και έρεισμα μόνο εάν ήταν η ίδια η βούληση των ίδιων των μετόχων και της ίδιας της Διοίκησης του Πρακτορείου να την υλοποιήσουν εν είδη Εκτελεστικής Επιτροπής με ανάθεση ρητών αρμοδιοτήτων και κατ'εξουσιοδότηση από την Διοίκηση του Πρακτορείου ενώ θα έπρεπε να αποτελείτο βεβαίως από πρόσωπα επιλογής της Διοίκησης της ΑΡΓΟΣ αναγνωρισμένου κύρους, που δεν θα έχουν όμως οιαδήποτε εύλογα επιχειρηματικά συμφέροντα στον υπό εξέταση κλάδο.
232. Η Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, προέκρινε το διορισμό Ombudsman/Διαμεσολαβητή. Η θέση αυτή πληρούται από πρόσωπο που διακρίνεται για την επαγγελματική ή επιστημονική του κατάρτιση και ικανότητα και διαθέτει εξειδικευμένη εμπειρία τουλάχιστον δέκα (10) ετών στην έρευνα ή/και εφαρμογή των οικονομικών του ανταγωνισμού και γνώσεις οικονομετρίας, ενώ είναι επιθυμητή η γνώση ή και εμπειρία στον κλάδο της Διανομής Τύπου ή του Τύπου γενικότερα. Ο Ombudsman/Διαμεσολαβητής δύναται να είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο. Ο Διαμεσολαβητής θα προσληφθεί με απόφαση της ΕΑ, κατόπιν πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος που δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα της, χωρίς την τήρηση άλλης διαδικασίας και η σύμβαση του λήγει

με τη λήξη του ανατεθέντος έργου. Με απόφαση του Προέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού καθορίζονται οι όροι της προκήρυξης. Η προκήρυξη δημοσιεύεται κατά τα προβλεπόμενα στις διατάξεις του ν. 4412/2016 περί δημοσίων συμβάσεων. Η επιλογή των παρόχων υπηρεσιών γίνεται με απόφαση της Ολομέλειας της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Οι υποψήφιοι, με την υποβολή των προσφορών τους, μπορούν να επικαλούνται την εμπειρία και τρίτων προσώπων, ως συνεργατών τους και οι προσφορές τους αξιολογούνται και ως προς αυτήν. Ο Διαμεσολαβητής υπάγεται απευθείας στην Ολομέλεια της ΕΑ και δεν επιτρέπεται, για όσο χρόνο παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες σε αυτήν, να παρέχει αντίστοιχες υπηρεσίες με οποιαδήποτε έννομη σχέση σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα που εποπτεύονται από την ΕΑ και δραστηριοποιούνται στην υπό έλεγχο αγορά διανομής Τύπου ή Τύπου εν γένει. Παράβαση της υποχρέωσης αυτής συνιστά λόγο καταγγελίας της σύμβασης του εκ μέρους της ΕΑ και γεννά υποχρέωση επιστροφής του συνόλου των αποδοχών που έλαβε από αυτήν. Η ΕΑ μπορεί οποτεδήποτε και για οποιονδήποτε λόγο να καταγγείλει τη σύμβαση και να επαναπροκηρύξει τη θέση.

233. Ο **ορισμός ενός Ombudsman/Διαμεσολαβητή** είναι απαραίτητος και αναλογικός. Σκοπός του είναι η ενίσχυση της εμπιστοσύνης μεταξύ των διαφόρων συμμετεχόντων στην αλυσίδα αξίας για τη διανομή τύπου, η οποία είναι απαραίτητη για τη βιώσιμη λειτουργία του κλάδου. Ο Διαμεσολαβητής θα συνεισφέρει στην εφαρμογή των μέτρων, θα εκτελεί καθήκοντα προέδρου της Συμβουλευτικής Επιτροπής, θα επιβλέπει την τήρηση των υποχρεώσεων που υπέχουν το Πρακτορείο ή/και το γνωστοποιούν μέρος στο πλαίσιο της προηγούμενης γνωστοποίησης μεταβολής στη μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου και θα ενημερώνει την ΕΑ για τις συνθήκες ανταγωνισμού στον κλάδο και την πολιτική ουδετερότητας του Πρακτορείου ανά τακτά χρονικά διαστήματα, λόγω και των σημαντικών αλλαγών στον κλάδο, τόσο τεχνολογικών όσο και σε επιχειρηματικά μοντέλα. Μεταξύ του Διαμεσολαβητή και της Επιτροπής Ανταγωνισμού θα υπογραφεί σύμβαση, στην οποία θα περιέχονται, μεταξύ άλλων, αυστηρές υποχρεώσεις εχεμύθειας σε σχέση με τις εμπιστευτικές πληροφορίες που περιέχονται σε γνώση του κατά την άσκηση ή επ'αφορμή της άσκησης των καθηκόντων του. Το κόστος του εντολοδόχου θα το επωμίζεται η Επιτροπή Ανταγωνισμού.

Ωστόσο σύμφωνα με το μέλος Ιωάννη Στεφάτο κατά αναλογία τα ίδια πρακτικά και ουσιαστικά ζητήματα που αφορούν την λειτουργία της Συμβουλευτικής Επιτροπής υπό τις τρέχουσες συνθήκες και αφορούν την εταιρική διακυβέρνηση και λειτουργία του Πρακτορείου τίθεται ουσιαστικά και για τον υποχρεωτικό μονομερή ορισμό του Ombudsman/Διαμεσολαβητή από την ΕΑ ως Προέδρου της ως άνω Συμβουλευτικής Επιτροπής για το εν λόγω Πρακτορείο που λειτουργεί ως προ ειπώθηκε από την μορφή Ανώνυμης Εταιρείας και την ευθύνη των πεπραγμένων της φέρουν η Διοίκηση και οι Μέτοχοι της.

234. Η **διάρκεια των μέτρων αυτών** ορίζεται σε δύο έτη, λόγω της δυναμικής του κλάδου και της μεταμόρφωσής του, συνέπεια τεχνολογικών και άλλων οικονομικών εξελίξεων.
235. Σε περίπτωση που, **ύστερα από μία πρώτη περίοδο ενός έτους** από την αρχική εφαρμογή τους, η πρώτη δέσμη μέτρων δεν αποφέρει αποτελέσματα σχετικά με τη δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού, η Ολομέλεια της ΕΑ δύναται, να προχωρήσει κατ' εφαρμογή του άρθρου 11, παράγραφος 6, σε πιθανή εφαρμογή **δεύτερης δέσμης μέτρων**, σχετικών με τον Κώδικα Συμπεριφοράς, σχέδιο του οποίου θα προετοιμαστεί από τον Ombudsman/Διαμεσολαβητή

μέχρι το τέλος του πρώτου έτους εφαρμογής των μέτρων ύστερα από διαβούλευση με τα υπόλοιπα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής, ενώ εφόσον κριθεί απαραίτητο θα υπάρξει πρόνοια για τη θεσμοθέτηση και προστασία, από την σκοπιά εφαρμογής του δικαίου ανταγωνισμού και των συλλογικών διαπραγματεύσεων τόσο μεταξύ των εκδοτικών επιχειρήσεων με το Πρακτορείο Διανομής Τύπου, όσο και των σημείων πώλησης με το Πρακτορείο και το υπόλοιπο δίκτυο διανομής υπό ορισμένες προϋποθέσεις (όπως αυτές αναλύονται ανωτέρω).

236. Η ΕΑ δύναται επίσης να λάβει υπόψη, ανάλογα και με τις εξελίξεις σε ενωσιακό επίπεδο²⁹², αλλά και σε εθνικό²⁹³ επίπεδο, την ανάγκη των εκδοτικών επιχειρήσεων και των τελικών σημείων πώλησης να **διαπραγματευτούν συλλογικά**, υπό ορισμένες προϋποθέσεις (όπως αυτές αναλύονται ανωτέρω, παρ. 151 επ.) με το Πρακτορείο για το ύψος της προμήθειας σε κάθε επίπεδο της αλυσίδας αξίας αποφασίζοντας εν προκειμένω να μην προχωρήσει σε εφαρμογή του άρθρου 1 Ν. 3959/2011 ή/και ενδεχομένως του άρθρου 101 ΣΛΕΕ σε περίπτωση που αυτή έχει ως αποτέλεσμα να καταστήσει αδύνατη ή εξαιρετικά δύσκολη την διενέργεια συλλογικών διαπραγματεύσεων και θα προχωρήσει στη δημοσίευση κατευθυντηρίων γραμμών εντός έξι μηνών από τη δημοσίευση της παρούσας Απόφασης.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της που απορρέουν από τις διατάξεις του άρθρου 11 του ν. 3959/2011, όπως ισχύει, ανακοινώνει τα παρακάτω μέτρα, όπως αναλύθηκαν και εξειδικεύθηκαν στην Ενότητα VII.4 ΤΑ ΕΠΙΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ, ανωτέρω:

Ομόφωνα:

α) Θεσμοθετηθεί σύστημα προηγούμενης γνωστοποίησης μετοχικών μεταβολών στη σύνθεση του μετοχικού κεφαλαίου του Πρακτορείου Διανομής Τύπου στην Επιτροπή Ανταγωνισμού.

Κατά πλειοψηφία:

β) Υποχρεώνει το Πρακτορείο Διανομής Τύπου να λαμβάνει μέτρα για τη δημιουργία «σινικών τειχών» (Chinese walls) που θα αποτρέπουν τη διαρροή εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών προς το γνωστοποιούν μέρος του υπό α) μέτρου ως προς την εμπορική πολιτική του Πρακτορείου Διανομής Τύπου αναφορικά με τη διανομή τύπου.

γ) Επιβάλλει τη σύσταση μίας Συμβουλευτικής Επιτροπής με τη συμμετοχή εκπροσώπων των ενδιαφερομένων μερών που δραστηριοποιούνται σε ολόκληρη την αλυσίδα αξίας διανομής τύπου

²⁹² Βλ. τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τις συλλογικές διαπραγματεύσεις από αυτοαπασχολούμενους/-ες. και το δίκαιο ανταγωνισμού https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_21_2944 .

²⁹³ Βλ. άρθρο 37ΑΝ 3959/2011 σχετικά με επιστολή μη ανάληψης δράσης και Απόφαση 6789/2022, Κριτήρια και προϋποθέσεις υπό τις οποίες εκδίδεται η επιστολή της παρ. 1 του άρθρου 37Α του ν. 3959/2011 και καθορισμός λοιπών σχετικών θεμάτων εφαρμογής της εν λόγω διάταξης <https://www.epant.gr/nomothesia/nomothesia-antagonismou/epistoli-mi-analipsis-drasis.html> .

με συμβουλευτικό και γνωμοδοτικό ρόλο επί της εκάστοτε προτεινόμενης Εμπορικής Πολιτικής του Πρακτορείου Διανομής Τύπου.

δ) Ορίζει Ombudsman/Διαμεσολαβητή για την εποπτεία των επιβαλλόμενων μέτρων της παρούσας, με τα εξής καθήκοντα και υποχρεώσεις:

- τον έλεγχο εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις προηγούμενης γνωστοποίησης μετοχικών μεταβολών στη σύνθεση του μετοχικού κεφαλαίου του Πρακτορείου Διανομής Τύπου και την εκτίμηση των δεικτών vGUPPI.
- τον έλεγχο της τήρησης των «σινικών τειχών» (Chinese walls) και τη συμμετοχή στα όργανα διοίκησης του Πρακτορείου Διανομής Τύπου (ΔΣ/ΓΣ) όταν συζητούνται θέματα της εμπορικής πολιτικής του Πρακτορείου που αφορά τη διανομή τύπου, χωρίς δικαίωμα ψήφου.
- την εκπόνηση της Πολιτικής Ουδετερότητας του Πρακτορείου Διανομής Τύπου.
- τον συντονισμό, συμμετοχή και άσκηση καθηκόντων Προέδρου στη Συμβουλευτική Επιτροπή.
- τη σύνταξη σχεδίου Κώδικα Συμπεριφοράς προς την Επιτροπή Ανταγωνισμού, εφόσον κριθεί απαραίτητο μετά την αρχική αξιολόγηση των ανωτέρω.

και όπως περαιτέρω εξειδικεύονται στην Ενότητα VII.4 ΤΑ ΕΠΙΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ ανωτέρω.

Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς οποιαδήποτε από τις προαναφερόμενες υποχρεώσεις (α-δ), η Επιτροπή Ανταγωνισμού απειλεί επιβολή χρηματικής ποινής δέκα χιλιάδων ευρώ (10.000 €) σε κάθε μία από τις επιχειρήσεις και για κάθε ημέρα μη συμμόρφωσης από την παρέλευση του ανωτέρω προβλεπομένου χρόνου συμμόρφωσης.

Η απόφαση εκδόθηκε την **4^η Φεβρουαρίου 2022**.

Η απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, σύμφωνα με το άρθρο 27 παρ. 1 του ν. 3959/2011.

Ο Πρόεδρος

Ιωάννης Λιανός

Οι Συντάκτες της Απόφασης

Ιωάννης Λιανός

Καλλιόπη Μπενετάτου

Η Γραμματέας

Ηλιάνα Κούτρα

VIII ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 - ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΘΕΣΕΩΝ ΠΡΩΤΗΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

Ακολούθως παρατίθενται οι απόψεις των εκδοτικών εταιριών, του Πρακτορείου, του συνδικαλιστικού φορέα και του φυσικού προσώπου και παρέχονται σχετικές απαντήσεις στα επιμέρους σχόλια, όπου κρίνεται σκόπιμο.

Η άποψη εκδοτικών εταιριών

Σύμφωνα με την πλειονότητα των εκδοτικών εταιριών που συμμετείχαν στη δημόσια διαβούλευση, **δεν επιβεβαιώνονται αδυναμίες στη λειτουργία του ανταγωνισμού στην αγορά της διανομής Τύπου συνεπεία του ιδιοκτησιακού καθεστώτος της Άργος και την ίδια στιγμή δεν υφίστανται περιορισμοί του ανταγωνισμού τέτοιοι που να αιτιολογούν την κανονιστική παρέμβαση της ΕΑ λόγω αδυναμίας αντιμετώπισής τους με την εφαρμογή των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού**²⁹⁴.

Ειδικότερα, στην επιστολή της η [...] αναφέρεται στην ανάλυση και τις θέσεις της ΕΑ όπως διατυπώνονται στις Απόψεις²⁹⁵ σημειώνοντας ότι κατά τα συμπεράσματα της ΕΑ στην αγορά διανομής Τύπου δεν υφίστανται συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού, γεγονός που οφείλεται στο ιδιοκτησιακό καθεστώς του πρακτορείου²⁹⁶. Κατά την εταιρία, «[τ]ο συμπέρασμα αυτό, [...] είναι ατεκμηρίωτο, διότι λαμβάνεται υπόψη το ήσσονος σημασίας ζήτημα του ιδιοκτησιακού καθεστώτος (μέτοχοι εκδότες), ενώ δεν λαμβάνονται υπόψη τα μείζονος σημασίας ζητήματα, αφενός της λειτουργίας, αφετέρου του τρόπου διοίκησης, της επιχείρησης διανομής Τύπου»²⁹⁷. Σημειώνεται ότι [...] ²⁹⁸. Όπως διευκρινίζει η εταιρία στη συνέχεια της επιστολής της, η έρευνα για τη λειτουργία του ανταγωνισμού στην αγορά διανομής Τύπου δεν πρέπει να επικεντρωθεί στο ιδιοκτησιακό καθεστώς του πρακτορείου αλλά σε ζητήματα που άπτονται αμιγώς της εφαρμογής των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού²⁹⁹. Αξιολογώντας δε τις εναλλακτικές λύσεις που παρατίθενται από την

²⁹⁴ Εξαιρέση σε αυτό αποτελεί η [...], η θέση της οποίας παρατίθεται σε επόμενο σημείο της παρούσας ενότητας.

²⁹⁵ Βλ τις από 23.03.2021 Απόψεις της ΕΑ επί της Κανονιστικής Παρέμβασης στον κλάδο της διανομής Τύπου που τέθηκαν σε δημόσια διαβούλευση. Το περιεχόμενο των Απόψεων είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

https://www.epant.gr/files/2021/kanonistikiki/apopseis_ea_kanonistikiki_typos.pdf.

²⁹⁶ Όπως αναφέρει η εταιρία «στις απόψεις της ΕΑ παρατίθεται ανάλυση κατά κύριο λόγο του ιδιοκτησιακού καθεστώτος της επιχείρησης διανομής Τύπου Άργος, που έχει στην εν λόγω αγορά μονοπωλιακή θέση εκ των πραγμάτων μετά την παύση λειτουργίας της έτερης επιχείρησης διανομής Τύπου «Ευρώπη» (και σε συνδυασμό με τα πραγματικά εμπόδια εισόδου νέας επιχείρησης στην εν λόγω αγορά). Η ανάλυση αυτή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι στην αγορά διανομής έντυπου Τύπου δεν επικρατούν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού, διότι η συμμετοχή μετόχων εκδοτών στο μετοχικό κεφάλαιο της επιχείρησης δημιουργεί δυναμικά κίνητρα για την πρόκληση συντονισμένων αποτελεσμάτων εναρμονισμένης συμπεριφοράς και μη συντονισμένων αποτελεσμάτων συνιστάμενων σε μονομερείς επιχειρηματικές αποφάσεις, οι οποίες μπορεί να ευνοήσουν τους μετόχους – εκδότες» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3634/22.04.2021 επιστολή).

²⁹⁷ Ο.π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3634/22.04.2021 επιστολή.

²⁹⁸ [...].

²⁹⁹ Ειδικότερα, σύμφωνα με την εταιρία: «Σημαντικό, δηλαδή, για την έρευνα των συνθηκών ανταγωνισμού στην εν λόγω αγορά δεν είναι το ιδιοκτησιακό καθεστώς, αλλά το μοντέλο και ο τρόπος λειτουργίας και διοίκησης της επιχείρησης διανομής Τύπου, η ύπαρξη ή μη εναρμονισμένων πρακτικών κατά τον διανυθέντα χρόνο του εκ των

ΕΑ στις Απόψεις της, και ιδίως τις προτεινόμενες λύσεις ως προς τη νομική μορφή του πρακτορείου, την παροχή κινήτρων για εισοδο και άλλων εταιριών στη διανομή εντύπων, στην ανάπτυξη της δυνατότητας συλλογικών διαπραγματεύσεων, στην παροχή υπηρεσίας διανομής Τύπου μέσω διαδικασίας δημοπράτησης και στη σύσταση Ρυθμιστικής Αρχής με εποπτικό ρόλο στη διανομή του Τύπου, η εταιρία επισημαίνει ότι οι εν λόγω λύσεις όχι μόνο ενέχουν αδυναμίες αλλά «φρονούμε (με εξαίρεση τη λύση της συνεταιριστικής μορφής επιχείρησης διανομής Τύπου, που παραγνωρίζει τα οικονομικά – επιχειρηματικά δεδομένα της αγοράς, όπως αυτά διαπιστώνονται στις απόψεις της ΕΑ) κοινό χαρακτηριστικό στοιχείο τους είναι η έντονη κρατική παρέμβαση. Τέτοιου είδους, όμως, πολιτικές, που περιέχουν κρατική παρέμβαση, είναι αναχρονιστικές, αποδεδειγμένα στην πράξη αποτυχημένες και ευθέως αντιτιθέμενες στην ισχύουσα ως βέλτιστη πολιτική και πρακτική κοινοτική και εθνική πολιτική απελευθέρωσης διά της συμμετοχής ιδιωτών αγορών για βασικά βιοτικά κοινωνικά αγαθά, όπως οι τηλεπικοινωνίες, οι μεταφορές, η ενέργεια, κ.α., και επιπλέον ενδέχεται σοβαρά να θίξουν τον ίδιο τον σκοπό της πολυφωνίας και του πλουραλισμού του έντυπου Τύπου κατά παράβαση της συνταγματικής διάταξης του άρθρου 14, καθόσον δημιουργούνται σχέσεις εξάρτησης και, συνεπώς, ελέγχου μεταξύ των εκδοτών και του Κράτους ή των επιχορηγούμενων από το Κράτος επιχειρήσεων διανομής έντυπου Τύπου» [η επισήμανση της εκδοτικής]³⁰⁰. Αντιθέτως, θεωρεί ότι θα λειτουργήσει ενισχυτικά στην ανταγωνιστική ουδετερότητα η αυτορρύθμιση της αγοράς, η θεσμοθέτηση Κώδικα Συμπεριφοράς και η ενίσχυση των εκδοτικών επιχειρήσεων με φορολογικά και επενδυτικά κίνητρα³⁰¹. Σε κάθε περίπτωση η εταιρία επισημαίνει ότι «[ω]ς φορέας της αγοράς εκφράζουμε τους φόβους μας ότι οποιαδήποτε μη τεκμηριωμένη παρέμβαση με αναχρονιστικές ή ανεδαφικές παραδοχές, μπορεί να προκαλέσει «ταφόπλακα» στον ήδη δοκιμαζόμενο και από την πανδημία έντυπο Τύπο»³⁰².

Από την πλευρά της η [...], εκδοτική εταιρία που παρουσιάζει υψηλές πωλήσεις εντύπων και κατέχει το [...] υψηλότερο μερίδιο αγοράς στις πωλήσεις πολιτικών/οικονομικών εφημερίδων (τόσο σε όρους αξίας όσο και σε όρους πωληθέντων εντύπων) για τα έτη 2019 και 2020³⁰³, επισημαίνοντας την ιδιαιτερότητα του Τύπου ως «προϊόν»³⁰⁴ υποστηρίζει ότι ο κλάδος των εντύπων αντιμετωπίζει προβλήματα οφειλόμενα στην πτώση των πωλήσεων και κατ' επέκταση των

πραγμάτων μονοπωλίου της συγκεκριμένης επιχείρησης, η τήρηση ή μη των αρχών της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης, η στελέχωση της διοίκησης και ο βαθμός ανεξαρτησίας της, καθώς και η διαδικασία λήψης διεθντικών – επιχειρηματικών αποφάσεων» (ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3634/22.04.2021 επιστολή).

³⁰⁰ Ο. π.. Η έμφαση εταιρίας.

³⁰¹ Σύμφωνα με την εταιρία, «[α]ντιθέτως, σε θετική κατεύθυνση για τη διασφάλιση ανταγωνιστικής ουδετερότητας, αλλά και για την ενίσχυση της αγοράς, θεωρούμε τις προτεινόμενες στις απόψεις της ΕΑ εναλλακτικές λύσεις της αυτορρύθμισης της αγοράς, της θεσμοθέτησης Κώδικα Συμπεριφοράς, της ενίσχυσης των εκδοτικών επιχειρήσεων (και όχι των επιχειρήσεων διανομής Τύπου) με φορολογικά/επενδυτικά κίνητρα» (ο.π. Η έμφαση της εταιρίας).

³⁰² Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3634/22.04.2021 επιστολή.

³⁰³ Οι υπολογισμοί των μεριδίων αγοράς βασίστηκε στα ποσοτικά στοιχεία για τις πωλήσεις εντύπων ανά εκδοτική εταιρία δραστηριοποιούμενη στην έκδοση εφημερίδων για τα έτη 2019 και 2020 που προσκόμισε η Άργος στο πλαίσιο της παρούσας (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1430/15.02.2021 επιστολή της Άργος).

³⁰⁴ Σύμφωνα με την εταιρία, «[ο] τύπος και ειδικότερα οι πολιτικές εφημερίδες δεν αποτελούν ένα σύνθετο προϊόν, αλλά ένα ιδιαίτερο προϊόν διανοητικής φύσης με περιορισμένη διάρκεια, η οποία εξαντλείται την ίδια ημέρα που προσφέρονται στο κοινό για την αγορά τους. Η αγορά των εφημερίδων (πολιτικών και αθλητικών) διαφέρει από αυτήν των περιοδικών, που η διάρκειά τους είναι εβδομαδιαία ή μηνιαία» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3614/22.04.2021 επιστολή).

διαφημιστικών εσόδων τα οποία ωστόσο «έχουμε την εκτίμηση ότι μπορούν και πρέπει να αντιμετωπιστούν με κατάλληλες παρεμβάσεις και παροχή κινήτρων από την πλευρά του κράτους»³⁰⁵. Ειδικότερα, η εταιρία προτείνει την εφαρμογή νέων τεχνολογιών και του γραμμωτού κώδικα, καθώς έτσι θα αποτυπώνονται οι πραγματικές πωλήσεις των εφημερίδων, μέγεθος που επηρεάζει και τα εισπραχθέντα από προβαλλόμενες διαφημίσεις έσοδα των εκδοτικών εταιριών, ενώ η χρήση του θα συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη διαχείριση των επιστροφών μη πωληθέντων εντύπων, συμβάλλοντας στη μείωση του συνολικού κόστους διανομής τους³⁰⁶. Επιπλέον, όπως και η [...], η εταιρία υποστηρίζει ότι η ανάπτυξη φιλικού μηχανισμού μεσολάβησης ή από κοινού (πιθανά μεταξύ Άργος και εκδοτικών εταιριών) σχεδίαση κωδίκων συμπεριφοράς θα μπορούσαν να συμβάλουν στη βελτίωση των συναλλακτικών σχέσεων του πρακτορείου με τις εκδοτικές εταιρίες στο πλαίσιο εκσυγχρονισμού του πρακτορείου με γνώμονα τη μείωση του κόστους του και την ενίσχυση της οικονομικής του θέσης και την αποφυγή μελλοντικών αυξήσεων στο κόστος διανομής³⁰⁷. Αναφερόμενη δε στο υψηλό κόστος για τη μεταφορά των εντύπων με εναέρια και θαλάσσια μέσα, προτείνει τη «διεξαγωγή διαγωνισμών ενδεχομένως και διεθνών για μεγάλες αναθέσεις»³⁰⁸ ως μέτρο «για τη μείωση του αντίστοιχου κόστους των εκδοτικών επιχειρήσεων»³⁰⁹. Το εν λόγω μέτρο, κατά την εταιρία, «μπορεί να τύχει εξ ολοκλήρου της κρατικής επιχορήγησης, ώστε το αγαθό του τύπου να παρέχεται σε όλους τους πολίτες με ίσους όρους»³¹⁰. Πάντως, αναφερόμενη στην λειτουργία του ανταγωνισμού στην αγορά διανομής Τύπου, η εταιρία σημειώνει ότι μετά την εφαρμογή της νέας εμπορικής πολιτικής της Άργος, με την οποία διασφαλίζεται η διαφάνεια στις επιμέρους χρεώσεις του πρακτορείου, δεν έχουν ανακύψει φαινόμενα

³⁰⁵ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3614/22.04.2021 επιστολή της εταιρίας.

³⁰⁶ Σύμφωνα με την εταιρία, «[η] διανομή, πώληση, περισυλλογή και εκκαθάριση θα πρέπει να γίνεται με καθορισμένους κανόνες και την αναγκαία τήρηση εμπιστευτικότητας ως προς τα ευαίσθητα εμπορικά δεδομένα των επιχειρήσεων, με απώτερο σκοπό να διασφαλίζονται και να πιστοποιούνται αδιάβλητα οι πραγματικές πωλήσεις κάθε εντύπου και εν προκειμένω των εφημερίδων. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί με την έκδοση φορολογικών στοιχείων διακίνησης των εντύπων κατά την παράδοση και παραλαβή τους, τόσο για τα πωληθέντα όσο και τα φύλλα συνδρομών. Γι' αυτό θεωρούμε ότι η εφαρμογή νέων τεχνολογιών συμπεριλαμβανομένου του γραμμωτού κώδικα σε όλη την έκτασή του θα συμβάλει στην πιστοποίηση των πωλήσεων των εντύπων. Η αποτύπωση των πραγματικών πωλήσεων των εφημερίδων επηρεάζει την διαφημιστική τους κατάταξη στην αγορά και διαμορφώνει αναλόγως το έσοδό τους από τη διαφήμιση. [...] Κατά καιρούς έχουμε θέσει θεσμικά ζητήματα που αφορούν στον εξορθολογισμό του δικτύου, τη ρύθμιση των επιστροφών, τη διασφάλιση της καταβολής του προϊόντος των πωλήσεων από το δίκτυο, αναδεικνύοντας παράλληλα την αναγκαιότητα προώθησης των πωλήσεων του τύπου. Ο περιορισμός του δικτύου και η αλλαγή του τρόπου με τον οποίο γίνονται οι επιστροφές σαφώς και θα επηρεάσουν ευνοϊκά το κόστος της διανομής και θα συμβάλλουν στην αφαίρεση πρόσθετων δαπανών τόσο από το πρακτορείο όσο και τις εκδοτικές επιχειρήσεις. Ιδίως στο ζήτημα των επιστροφών καθοριστικό ρόλο μπορεί να παίζει η εφαρμογή νέων τεχνολογιών, όπως και ο γραμμωτός κώδικας για την πιστοποίηση των αδιάθετων φύλλων» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3614/22.04.2021 επιστολή).

³⁰⁷ Ειδικότερα, η θέση της εταιρίας έχει ως εξής: «Ο εκσυγχρονισμός του πρακτορείου με την εφαρμογή των Logistics σε συνδυασμό με την αφαίρεση κόστους (εξορθολογισμός δικτύου, επιστροφές) ενδεχομένως να βελτιώσει την οικονομική του κατάσταση, ώστε να αποτρέψει τη συζήτηση περί μελλοντικών αυξήσεων. Σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο μια πρόταση για τη δημιουργία ενός φιλικού μηχανισμού μεσολάβησης, ή η από κοινού σχεδίαση κωδίκων συμπεριφοράς θα μπορούσαν να προσφέρουν μια βάση συζήτησης» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3614/22.04.2021 επιστολή).

³⁰⁸ Ο. π.

³⁰⁹ Ο. π.

³¹⁰ Ο. π. Όπως αναφέρει στη συνέχεια «[η] επιδότηση αυτή θα μπορούσε να αποτελέσει και κίνητρο προς τις εκδοτικές επιχειρήσεις για την τόνωση της αγοράς των εφημερίδων και την αύξηση των πωλήσεών τους, με αντίστοιχο όφελος και του πρακτορείου. Μέχρι σήμερα είναι ασθενική η παρουσία του κράτους στον τομέα αυτό (πχ βλ. ανάκληση της ΚΥΑ 338/12.12.2019) και επιχειρείται η περιστασιακή αντιμετώπιση με πρόσκαιρες επιδοτήσεις που συνδέονται με τον covid 19 και όχι μόνιμου χαρακτήρα».

εναρμονισμένης συμπεριφοράς ή μονομερών αποφάσεων υπέρ των μετόχων του πρακτορείου³¹¹, αναγνωρίζει την ομαλή διανομή των εντύπων και υπογραμμίζει ότι με γνώμονα την πολυφωνία δεν έχει διαπιστώσει προβλήματα ή περιορισμούς³¹². Περαιτέρω, επιβεβαιώνει την ανάγκη δραστηριοποίησης ενός μόνο πρακτορείου καθώς «[μ]ε τα σημερινά δεδομένα είναι αμφίβολο, ότι η αγορά μπορεί να αντέξει ένα δεύτερο πρακτορείο διανομής», επικαλούμενη σχετικά την πτώχευση της Ευρώπη ΑΕ και πρακτορείων ξένου Τύπου. Τέλος, αναφορικά με το ιδιοκτησιακό καθεστώς της Άργος, η εταιρία υποστηρίζει ότι ναι μεν δεν είναι αναγκαία η συμμετοχή εκδοτικών επιχειρήσεων στη μετοχική σύνθεση ή τη διοίκηση του πρακτορείου αλλά «δεν μπορεί να γίνει αποτίμηση της υφιστάμενης κατάστασης με βάση οικονομικές θεωρίες ή μοντέλα λόγω της παραδεκτής ιδιαιτερότητας της αγοράς των εφημερίδων»³¹³. Σε κάθε περίπτωση υπογραμμίζει ότι «[η] βούληση των εκδοτικών επιχειρήσεων θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, πριν τη θεσμοθέτηση αλλαγών στη διανομή, καθώς αυτό που έχει σημασία είναι η ομαλή διανομή των εφημερίδων και του τύπου εν γένει»³¹⁴.

Όπως και η [...], η [...], **εταιρία** [...] ³¹⁵, υποστηρίζει ότι το σημαντικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο ευρύτερος κλάδος του Τύπου είναι «η τεράστια πτώση των κυκλοφοριών και- συνακόλουθα- της διαφημιστικής δαπάνης»³¹⁶. Ως αίτια του εν λόγω προβλήματος, η εταιρία εντοπίζει τους εξής παράγοντες: «η πτώση του διαθέσιμου εισοδήματος, η άνοδος ψηφιακών μέσων ενημέρωσης, η μείωση του ενδιαφέροντος του αναγνωστικού κοινού και η ανεπαρκής – αν όχι ασήμαντη – συνδρομή της Πολιτείας»³¹⁷. Περαιτέρω, υπογραμμίζει ότι η Άργος παρέχει αποτελεσματικές και ικανοποιητικές υπηρεσίες παρά τις δυσχέρειες που αντιμετωπίζει ενώ δεν έχει διαπιστώσει ζητήματα διακριτικής μεταχείρισης από μέρους του πρακτορείου εις βάρος εκδοτικών εταιριών ή/και υπέρ των μετόχων της. Μάλιστα, αναφερόμενη ιδίως στο βαθμό επιρροής των μετόχων στη διοίκηση της Άργος, αναφέρει ότι [...] ουδέποτε κάποιος ή κάποιοι μέτοχοι είδαν την παρουσία τους στην εταιρεία ως ευκαιρία να βλάψουν τους ανταγωνιστές – μη μετόχους, ούτε και έλαβαν ποτέ την όποια σχετική πρωτοβουλία (αυτό άλλωστε, όπως προαναφέραμε, δεν θα είχε καν

³¹¹ Σύμφωνα με την εταιρία, «[η] εφαρμογή μιας ενιαίας και διαφανούς τιμολογιακής πολιτικής για όλες τις υπηρεσίες του πρακτορείου είναι σε θέση να εξασφαλίσει την ομοιόμορφη λειτουργία της αγοράς και να αποτρέψει εναρμονισμένες συμπεριφορές. Η αποδοχή από πλευράς μας της νέας εμπορικής πολιτικής δεν έχει, μέχρι σήμερα, αναδείξει την ύπαρξη φαινομένων εναρμονισμένης συμπεριφοράς ή μονομερών αποφάσεων υπέρ μετόχων του πρακτορείου, ενώ περαιτέρω η διανομή διεξάγεται ομαλά» (ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3614/22.04.2021 επιστολή).

³¹² Κατά την εταιρία, «[ό]σον αφορά την πολυφωνία δεν έχουμε διαπιστώσει περιορισμούς στη διακίνηση των εντύπων μας και κατά το μέτρο που έχουμε εκτίμηση της αγοράς ως προς τη διακίνηση άλλων εφημερίδων. Εάν μια εφημερίδα θέλει να διανέμει τόσο φύλλα όσο και τα σημεία πώλησης (5.600) θα πρέπει να διαθέτει στο πρακτορείο το αντίστοιχο τιράζ και να επωμιστεί αναλογικά το κόστος των μεταφορικών τους, εφόσον αυτό δεν επιδοτείται από το κράτος. Σήμερα αρκετά έντυπα εκδίδονται και διανέμονται στην αγορά χωρίς οικονομική βάση, προβαίνοντας συχνά σε αθέμιτο ανταγωνισμό σε βάρος επιχειρήσεων που είναι συνεπείς με τις υποχρεώσεις τους έναντι του κράτους, των εργαζομένων και των προμηθευτών τους. Οι επιλογές αυτές, υπό τις σημερινές συνθήκες γενικής πτώσης του τζίρου των εφημερίδων, δεν μπορούν να παραβλέπουν ένα ελάχιστο κόστος μεταφορών, το οποίο δεν θα επιβαρύνει (όγκο, δρομολόγια) τα υπόλοιπα έντυπα» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3614/22.04.2021 επιστολή).

³¹³ Ο. π. Η πλήρης θέση της [...] έχει ως εξής: «Δεν αποτελεί αναγκαίο όρο η συμμετοχή εκδοτικών επιχειρήσεων στη σύνθεση ή διοίκηση ενός πρακτορείου και δεν μπορεί να γίνει αποτίμηση της υφιστάμενης κατάστασης με βάση οικονομικές θεωρίες ή μοντέλα λόγω της παραδεκτής ιδιαιτερότητας της αγοράς των εφημερίδων».

³¹⁴ Ο. π.

³¹⁵ [...].

³¹⁶ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3597/22.04.2021 επιστολή.

³¹⁷ Ο. π.

αποτέλεσμα [ΣτΣ: σύμφωνα με την εταιρία, κάθε εφημερίδα έχει το δικό της αναγνωστικό κοινό, το οποίο εν γένει είναι πιστό και συνεπώς η παύση έκδοσης μιας εφημερίδας δεν θα αυξήσει τις πωλήσεις μιας άλλης, καθώς δεν πρόκειται να απορροφήσει το αναγνωστικό κοινό της πρώτης. Ως εκ τούτου απουσιάζει το κίνητρο ανταγωνισμού των εκδοτών μετόχων έναντι των λοιπών εκδοτών στο επίπεδο της διανομής³¹⁸]). Στην πραγματικότητα η μετοχική συμμετοχή εκδοτών στο πρακτορείο έχει την έννοια μιας «οιονεί εξασφαλιστικής ρήτηρας», ότι δηλ. οι εφημερίδες όλων των εκδοτικών επιχειρήσεων θα συνεχίσουν να διανέμονται απρόσκοπτα, παρά τα όποια οικονομικά προβλήματα, που αντιμετωπίζει το πρακτορείο διανομής τύπου. Πέραν όλων των παραπάνω, η ΑΡΓΟΣ διοικείται και λειτουργεί από τα έμπειρα διοικητικά στελέχη της/τεχνοκράτες, που βεβαίως, επιλέγονται και παραμένουν τα ίδια, χωρίς να επηρεάζονται από τις, κατά καιρούς, όποιες αλλαγές στη μετοχική σύνθεση της εταιρίας. Με άλλα λόγια, ο μοναδικός εν τοις πράγμασι ρόλος των εκδοτών/μετόχων είναι αυτός του παθητικού μετόχου, που δεν συμμετέχει ούτε στη διοίκηση ούτε στη λήψη αποφάσεων»³¹⁹. Σε έτερο σημείο της επιστολής της, η εταιρία αναφέρει ότι το κόστος διανομής των εντύπων αποτελεί ένα μικρό μέρος του συνολικά εισπραχθέντος εσόδου του, το οποίο δεν ξεπερνά το 4%. Κατά συνέπεια, ακόμα και υπό το ενδεχόμενο επιλεκτικής αύξησης στο κόστος διανομής εις βάρος εκδοτικών εταιριών – μη μετόχων δεν αναμένεται να επηρεάσει ουσιωδώς την τιμή πώλησης του εντύπου και κατ' επέκταση τις πωλήσεις του³²⁰. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά η εταιρία, «[α]διάψευστος μάρτυρας η ίδια η πραγματικότητα διαχρονικά: όποτε οι επιχειρήσεις του τύπου αναγκάζονται κατά καιρούς να αυξήσουν την τιμή του εντύπου (π.χ. λόγω πληθωρισμού, λόγω αύξησης κόστους εκτύπωσης ή χαρτιού, λόγω αύξησης μισθολογικού κόστους κ.λ.π.) αυτό δεν οδηγεί σε απώλεια πωλήσεων»³²¹.

Ως προς το ενδεχόμενο εισόδου άλλης εταιρίας μεταφορών (πχ εταιρίας κούριερ) στην αγορά διανομής Τύπου, η εταιρία υποστηρίζει ότι δεν θα ήταν επωφελές για τις εκδοτικές εταιρίες καθώς «σε κάθε περίπτωση θα χρέωνε πολλαπλάσια τιμή, καθιστώντας μία τέτοια συνεργασία για τις εκδοτικές επιχειρήσεις, θνησιγενή»³²². Στο πλαίσιο των ανωτέρω, η εταιρία δεν προτείνει μέτρα παρέμβασης κανονιστικού χαρακτήρα από μέρους της ΕΑ και όπως σημειώνει «[δ]εν υφίσταται ο κίνδυνος διαφοροποιημένων χρεώσεων, καθώς η ΑΡΓΟΣ εφαρμόζει ενιαία εμπορική πολιτική. Εάν

³¹⁸ Ειδικότερα, σύμφωνα με την εταιρία, «[ο]ι εκδότες – μέτοχοι της ΑΡΓΟΣ δεν έχουν το παραμικρό κίνητρο να ανταγωνιστούν αθέμιτα άλλους εκδότες στο πεδίο της διανομής, αφού τα έντυπα δεν αποτελούν ομοειδή προϊόντα. Π.χ. αύξηση στο κόστος διανομής των πολιτικών εφημερίδων δεν θα αυξήσει τις πωλήσεις του εκδότη – μετόχου της ΑΡΓΟΣ που εκδίδει πολιτική εφημερίδα που απευθύνεται σε αναγνώστες ορισμένων πολιτικών προτιμήσεων, αφού υπάρχουν δομικές διαφορές στο περιεχόμενο, την πολιτική κατεύθυνση κλπ στην κάθε εφημερίδα. Αυτό εύκολα αποδεικνύεται από το γεγονός ότι όταν κλείνει ένα έντυπο, οι πωλήσεις του δεν μεταφέρονται σε άλλα έντυπα» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3597/22.04.2021 επιστολή).

³¹⁹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3597/22.04.2021 επιστολή.

³²⁰ Σύμφωνα με την [...], «[τ]ο κόστος διανομής αποτελεί μικρό ποσοστό των εξόδων ενός εντύπου. Η προμήθεια/αμοιβή του πρακτορείου ανέρχεται στα 0,05 – 0,06 λεπτά/ευρώ επί της αξίας των πωληθέντων. Αν συνυπολογιστούν τα έσοδα από πωλήσεις και από διαφημίσεις ενός μέσου εντύπου, προκύπτει ότι εν τέλει η αμοιβή του πρακτορείου αποτελεί ποσοστό κάτω του 3-4% του κύκλου εργασιών ενός εντύπου. Δηλαδή, ακόμα και αν, κατ' υπόθεση, λάβουν χώρα επιλεκτικά αυξήσεις σε βάρος εκδοτών (μη μετόχων του πρακτορείου), αυτές δεν θα είναι ικανές να τους εκτοπίσουν από την αγορά: στην πράξη ακόμα και αν υποστούν αυξήσεις, οι εκδότες – μη μέτοχοι δεν θα αναγκαστούν να αυξήσουν την τιμή πώλησης, αλλά ακόμη και αν κάνουν αύξηση στην τιμή αυτή θα είναι ελάχιστη και πάντως όχι ικανή να προκαλέσει μείωση πωλήσεων» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3597/22.04.2021 επιστολή).

³²¹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3597/22.04.2021 επιστολή.

³²² Ο. π.

δε η Επιτροπή Ανταγωνισμού διαπιστώσει τέτοιου είδους καταχρηστική διακριτική μεταχείριση, είναι κατά νόμον αρμόδια να παρέμβει, χωρίς να χρειάζεται να καταφύγει σε οποιοδήποτε είδους κανονιστική παρέμβαση»³²³.

Σύμφωνα δε με την [...], εκδοτική εταιρία [...] που παρουσιάζει υψηλές πωλήσεις εντύπων κατέχοντας [...] θέση στις πωλήσεις πολιτικών/οικονομικών εφημερίδων (τόσο σε όρους αξίας όσο και σε όρους πωληθέντων εντύπων) για τα έτη 2019 και 2020, «[η] πρόταση ρυθμιστικής παρέμβασης σε χρόνο που είναι εκκρεμής η κύρια διαδικασία για τη διανομή έντυπου τύπου [...] ενέχει τον κίνδυνο της παραβίασης της αντικειμενικής αμεροληψίας της Αρχής και σε κάθε περίπτωση είναι άκαιρη»³²⁴. Κατά την εκδοτική εταιρία, η στα πλαίσια του παρόντος ακολουθούμενη διαδικασία για τη διαπίστωση τυχόν αντι-ανταγωνιστικών πρακτικών προκληθέντων «από το φαινόμενο της κοινής ιδιοκτησίας, όπως αυτό αποτυπώνεται στη μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου» είναι πιθανό να προκαταβάλει την κρίση της ΕΑ επί «της εκκρεμούς υπόθεσης, όπου ελέγχονται οι ίδιες παραβατικές συμπεριφορές συμπαιγνίας ή/και αποκλεισμού που δύνανται να συνδέονται αιτιωδώς με την απόκτηση και διατήρηση κοινού ελέγχου από ορισμένες εκδοτικές επιχειρήσεις επί της ΑΡΙΓΟΣ». Επιπλέον, η εταιρία επισημαίνει ότι η ΕΑ δεν έχει κρίνει κατά πόσο η εφαρμογή των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού επαρκεί για την αντιμετώπιση των όποιων αντι-ανταγωνιστικών ζητημάτων εκτιμά η ΕΑ ότι υφίστανται, καθώς δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί η εξέταση της ανωτέρω υπόθεσης³²⁵, καταλήγοντας ότι «[δ]εν πρόκειται για θεωρητική – δογματική τοποθέτηση γενικής ισχύος (η οποία ως επιστημονική θέση θα μπορούσε να διατυπωθεί), αλλά ουσιαστικά περί κρίσης της συγκεκριμένης περίπτωσης η οποία τυγχάνει να είναι εκκρεμής προς κρίση. Συνεπώς είναι βέβαιο πως είναι τουλάχιστον άκαιρη η σχετική πρωτοβουλία»³²⁶.

Σε σχέση με τις Απόψεις της ΕΑ, η [...], εκδοτική εταιρία [...] και κατέχουσα [...] μερίδιο αγοράς στις πωλήσεις πολιτικών/οικονομικών εφημερίδων (σε όρους αξίας πωλήσεων και πλήθους πωληθέντων φύλλων) κατά τα έτη 2019 και 2020, υποστηρίζει ότι δεν λαμβάνουν υπόψη τις πραγματικές συνθήκες της αγοράς, στηρίζονται σε αβάσιμες παραδοχές και κατ' επέκταση καταλήγουν σε εσφαλμένα συμπεράσματα. Ως εκ τούτου, η υιοθέτησή τους από την ΕΑ ενέχει τον κίνδυνο πραγματοποίησης από μέρους της άστοχων παρεμβάσεων που θα λειτουργήσουν επιβαρυντικά στη λειτουργία της εξεταζόμενης αγοράς³²⁷. Περαιτέρω επισημαίνει

³²³ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3597/22.04.2021 επιστολή της εταιρίας.

³²⁴ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3574/21.04.2021 επιστολή. Η έμφαση της εταιρίας.

³²⁵ Ειδικότερα, η [...] αναφέρει ότι «πριν ακόμα κριθεί η δυνατότητα ελέγχου αυτών των πρακτικών από τους υφιστάμενους κανόνες του ανταγωνισμού διατυπώνεται μέσω της πρότασης προς διαβούλευση η θέση από την ίδια Αρχή ότι είναι αναγκαία η ρυθμιστική παρέμβαση, καθώς οι κανόνες του ανταγωνισμού δεν επαρκούν στη συγκεκριμένη περίπτωση για την αντιμετώπιση των κινδύνων που επισημαίνει [ενν. η ΕΑ στις Απόψεις της]» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3574/21.04.2021 επιστολή).

³²⁶ Ο. π.

³²⁷ Ειδικότερα, σύμφωνα με την εταιρία, «[ο]ι Απόψεις της ΕΑ, όπως αποτυπώνονται στην από 23.03.2021 Έκθεσή της, δεν λαμβάνουν υπόψη τους και ενίοτε συνειδητά παραβλέπουν τις πραγματικές συνθήκες λειτουργίας της αγοράς έντυπου τύπου και της αγοράς διανομής τύπου, με συνέπεια να ερείδονται σε σειρά από μη βάσιμες παραδοχές και να καταλήγουν σε εσφαλμένα συμπεράσματα. Ελλοχεύει, συνεπώς, καταρχήν ο κίνδυνος μιας άστοχης και εσφαλμένης παρέμβασης, που πιθανώς να επιβαρύνει τις συνθήκες λειτουργίας του κλάδου και να οδηγήσει σε ανεπιθύμητα αποτελέσματα. Περαιτέρω, μία αποσπασματική και μονομερής επέμβαση της ΕΑ, όπως διαφαίνεται από τις Απόψεις της, ουδόλως θα συμβάλει στη σφαιρική και ουσιαστική αντιμετώπιση των προβλημάτων του κλάδου» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3669/23.04.2021 επιστολή).

ότι στην αγορά έντυπου Τύπου δραστηριοποιείται μεγάλο πλήθος εκδοτικών εταιριών και συνεπώς δεν υφίσταται ζήτημα περιορισμού της πολυφωνίας³²⁸ καθώς και ότι «το υφιστάμενο σύστημα διανομής τύπου λειτουργεί αποτελεσματικά. Δεν συνιστά, συνεπώς, αυτό την αιτία τυχόν επικράτησης συνθηκών μη αποτελεσματικού ανταγωνισμού, ούτε, εν τέλει, τα πολλά και σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κλάδος έντυπου τύπου σχετίζονται με τις παρεχόμενες υπηρεσίες διανομής ή με το κόστος αυτών»³²⁹. Στο πλαίσιο των ανωτέρω, η εταιρία υποστηρίζει ότι η ΕΑ παρόλα αυτά εκκίνησε τη διαδικασία της κανονιστικής παρέμβασης ενώ κατά την άποψή της, δεν προκύπτουν από τις Απόψεις τα προβλήματα εκείνα στη λειτουργία του ανταγωνισμού που «το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο δεν μπορεί να επιλύσει»³³⁰. Σε επόμενο σημείο της επιστολής της, η εκδοτική εταιρία εστιάζει στο ιδιοκτησιακό καθεστώς της Άργος και στις σχετικές θέσεις της ΕΑ όπως διατυπώνονται στις Απόψεις, σημειώνοντας ότι: α) το ιδιοκτησιακό καθεστώς της ΑΡΓΟΣ δεν συνιστά περίπτωση οριζόντιας ιδιοκτησίας, ούτε και συντρέχουν οι περιστάσεις εκείνες που θα προκαλούσαν τις αρνητικές συνέπειες που αναλύει η ΕΑ σε θεωρητικό επίπεδο³³¹, β) δεν

³²⁸ Σύμφωνα με την εταιρία, «[η] ΕΑ, σε πλείστα σημεία των Απόψεων (βλ. μεταξύ άλλων παρ. 21 και 23), επικαλείται την πολυφωνία, για να αιτιολογήσει την εκκίνηση της εν λόγω κανονιστικής παρέμβασης. [...] Διαχρονικά, στην αγορά έντυπου τύπου στην Ελλάδα, δραστηριοποιείται πολύ μεγάλος αριθμός ανεξάρτητων εκδοτών και παρατηρείται μεγάλη ποικιλία διαθέσιμων περιεχομένου, συστατικά στοιχεία της έννοιας της πολυφωνίας. Στις Απόψεις (παρ. 79) αναφέρεται, μάλιστα, ότι η ΑΡΓΟΣ διανέμει έντυπα 183 εκδοτικών επιχειρήσεων (!), εκ των οποίων 73 εκδίδουν εφημερίδες και περιοδικά ή αποκλειστικά εφημερίδες. [...] Η εικόνα αυτή δεν συναντάται ακόμα και σε χώρες, με πολύ μεγαλύτερες αριθμητικά δεξαμένες αναγνωστικού κοινού, που επιτρέπουν την βιώσιμη υπό οικονομικούς όρους κυκλοφορία των εφημερίδων. Είναι απόρροια δε, εν πολλοίς, των προσπαθειών και θυσιών των εκδοτικών εκείνων επιχειρήσεων που τηρούν απαρέγκλιτα το σύνολο των υποχρεώσεών τους έναντι της Πολιτείας και στηρίζουν με κάθε δυνατό τρόπο την έντυπη δημοσιογραφία. Λόγω της κυκλοφορίας και αναγνωσιμότητας των εντύπων τους συντηρείται, εξάλλου, σε λειτουργία και το υφιστάμενο δίκτυο διανομής τύπου, το οποίο κατά τις Απόψεις (βλ. παρ. 75, 92, 97-99 και 103), δεν μπορεί υπό οικονομικά βιώσιμους όρους να υποκατασταθεί από οποιοδήποτε άλλο μοντέλο διανομής» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3669/23.04.2021 επιστολή). Εν συνεχεία η [...] επικαλείται τη Γνωμοδότηση όπου και καταγράφεται η σημαντική πτώση των πωλήσεων εντύπων η οποία έχει επιδράσει στη διαμόρφωση της αγοράς διανομής Τύπου σε επίπεδο πρακτορείου ως οιονεί φυσικό μονοπώλιο, επισημαίνει τη δυσμενή οικονομική θέση της Άργος, η βιωσιμότητα της οποίας τίθεται εν αμφιβόλω και υπογραμμίζει ότι «ενόψει αυτού του κινδύνου κατάρρευσης, όχι απλώς ενός πρακτορείου, αλλά του έντυπου τύπου στη χώρα, καθώς και της ανυπαρξίας τουλάχιστον επί του παρόντος οποιασδήποτε βιώσιμης εναλλακτικής λύσης, κατά τις αποφάνσεις και της ίδιας της ΕΑ, η Εταιρία, παρά την οικονομική επιβάρυνση που έχει υποστεί λόγω της εφαρμογής από το έτος 2020 της νέας εμπορικής πολιτικής του πρακτορείου ΑΡΓΟΣ, συμφώνησε σε αυτή. Και τούτο διότι έκρινε ότι και οι εκδοτικές εταιρίες πρέπει να αναλάβουν μέρος του αυξημένου κόστους διανομής, προκειμένου ακριβώς να διατηρηθεί η βιωσιμότητα όλου του δικτύου (πρακτορείο – υποπράκτορες – σημεία πώλησης), αλλά και του έντυπου τύπου».

³²⁹ Ο. π.

³³⁰ Ο. π.

³³¹ Σύμφωνα με την εταιρία, «το ιδιοκτησιακό καθεστώς της ΑΡΓΟΣ δεν συνιστά περίπτωση οριζόντιας ιδιοκτησίας, όπως την ορίζει η ΕΑ στις Απόψεις (βλ. παρ. 109), ούτε συντρέχουν εν προκειμένω οι περιστάσεις στις οποίες θεμελιώνονται τα αρνητικά αποτελέσματα που αναλύει σε θεωρητικό επίπεδο η ΕΑ. Συγκεκριμένα: (α) Γίνεται διαρκώς αναφορά στις Απόψεις σε θεσμικούς επενδυτές (βλ. παρ. 109, 110, 112, 113, 114, 117, 118, 119, 120), ενώ τέτοια περίπτωση δεν συντρέχει εν προκειμένω ούτε διαπιστώνεται από την ΕΑ. (β) Κατά τις Απόψεις, επιρροή επί των πολιτικών της εταιρίας δύναται να ασκηθεί από τους μετόχους θεσμικούς επενδυτές, σε περίπτωση που το μετοχικό κεφάλαιο είναι κατακερματισμένο (βλ. παρ. 110). Ούτε αυτή η περίπτωση συντρέχει εν προκειμένω, τουλάχιστον εξ' όσων μπορούμε να κρίνουμε από τα στοιχεία που παραθέτει η ΕΑ (βλ. παρ. 81 επ.). Δυσκολευόμαστε δε να κατανοήσουμε πως, αν η ανωτέρω θέση ισχύει, ο περαιτέρω κατακερματισμός του μετοχικού κεφαλαίου της ΑΡΓΟΣ, με τη συμμετοχή σε αυτό μεγαλύτερου αριθμού εκδοτών, όπως φαίνεται να υponοεί σε ορισμένα σημεία των Απόψεων της η ΕΑ (βλ. ενδεικτικά παρ. 104 και 149), θα επιλύσει τα όποια προβλήματα. (γ) Ζήτημα αύξησης του συνόλου των κερδών των θεσμικών επενδυτών μετόχων από τη συμμετοχή τους σε εταιρίες του κλάδου, συνθήκη στην οποία αποδίδεται ιδιαίτερη έμφαση στις Απόψεις (βλ. παρ. 112), ομοίως δεν συντρέχει εν προκειμένω. Και

συντρέχουν οι συνθήκες εκείνες που θα μπορούσαν να επιφέρουν αντι-ανταγωνιστικά αποτελέσματα σε περιπτώσεις κάθετης ιδιοκτησίας³³² και γ) υφίστανται ζητήματα και ανακολουθίες ως προς την εφαρμογή του μοντέλου των εμπειρογνομόνων και των συμπερασμάτων του, οι οποίες σχετίζονται με τα δεδομένα και τις υποθέσεις που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ανάπτυξη του μοντέλου καθώς και κατά την ερμηνεία των αποτελεσμάτων του³³³. Στο πλαίσιο των

τούτο διότι μόνο η ΑΡΓΟΣ δραστηριοποιείται στη διανομή τύπου. Ενόψει αυτού, δεν δύναται να στοιχειοθετηθεί ούτε κίνδυνος υιοθέτησης εναρμονισμένης πρακτικής (δεν υφίστανται ανταγωνιστές της ΑΡΓΟΣ για να υφίσταται οποιαδήποτε εναρμόνιση μεταξύ τους και της ΑΡΓΟΣ) ούτε κίνδυνος υιοθέτησης από την ΑΡΓΟΣ πολιτικών που ευνοούν τα συμφέροντα των μετόχων συνολικά από τον κλάδο. (δ) Η σχετική ανάλυση αναφέρεται σε ολιγοπωλιακές αγορές (βλ. παρ. 114), ενώ εν προκειμένω πρόκειται για αγορά μονοπωλίου, η οποία, όπως προαναφέρθηκε, λειτουργεί αποτελεσματικά κατά τις Απόψεις (βλ. παρ. 97-99), ζητήματα δε εναρμόνισης ή διαφάνειας δεν τίθενται (βλ. παρ. 115)» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3669/23.04.2021 επιστολή).

³³² Όπως αναφέρει η εταιρία, «ούτε οι συνθήκες που επικαλείται η ΕΑ στις Απόψεις και επιτρέπουν την επέλευση αντι-ανταγωνιστικών αποτελεσμάτων σε περιπτώσεις κάθετης ιδιοκτησίας φαίνεται να συντρέχουν εν προκειμένω. Συγκεκριμένα: (α) Η ίδια η ΕΑ αναφέρει ότι δεν συντρέχει εν προκειμένω περίπτωση κάθετης συμμετοχής που έχει τύχει ανάλυσης από το θεωρητικό πλαίσιο που παραθέτει. Έτσι, στην παρ. 121 αναφέρεται ότι «Η κάθετη συμμετοχή πραγματοποιείται όταν ένα κοινό σύνολο επενδυτών κατέχει σημαντικές μετοχές σε κάθετα συνδεδεμένες εταιρίες», ενώ στην παρ. 142 διαπιστώνεται ότι «η υπό κρίση περίπτωση διαφοροποιείται από άλλες περιπτώσεις κάθετης κοινής ιδιοκτησίας στον βαθμό που η κοινή συμμετοχή δεν αφορά ένα κοινό σύνολο θεσμικών επενδυτών, το οποίο κατέχει σημαντικές μετοχές σε κάθετα συνδεδεμένες εταιρίες». (β) Το κίνητρο αποκλεισμού είναι εξαιρετικά ισχνό, καθώς κατά τις Απόψεις «το κίνητρο του αποκλεισμού θα εξαρτηθεί από την έκταση των κοινών συμμετοχών σε κάθετα συνδεδεμένες εταιρίες και τους ανταγωνιστές τους» (βλ. παρ. 127). Κοινές συμμετοχές σε πλείστες εταιρίες δεν υφίστανται ούτε διαπιστώθηκαν εν προκειμένω. (γ) Δεν συντρέχουν εν προκειμένω ούτε διαπιστώθηκε ότι συντρέχουν οριζόντιος αποκλεισμός (βλ. παρ. 130) και «μόχλευση» (βλ. παρ. 131). (δ) Δεν συντρέχει ούτε διαπιστώνεται ότι συντρέχει περίπτωση «πρόσβαση(ς) σε ευαίσθητα δεδομένα ανταγωνιστών {των μετόχων της ΑΡΓΟΣ} στην κατάκτηση αγορά» (βλ. παρ. 137). Εξάλλου, οι Απόψεις δεν προσδιορίζουν ποια είναι αυτά τα ευαίσθητα δεδομένα, όταν μάλιστα τα στοιχεία κυκλοφορίας των εντύπων δημοσιοποιούνται, ακόμα και στην ιστοσελίδα της ΑΡΓΟΣ. (ε) Ιδιαίτερη εντύπωση, μάλιστα, προκαλεί η διαπίστωση στις Απόψεις ότι «ο αποκλεισμός είναι πιο πιθανόν να συμβεί υπό συνθήκες μερικής ιδιοκτησίας» (βλ. παρ. 138). Υπονοεί η θέση αυτή της ΕΑ ότι τα όποια αντι-ανταγωνιστικά αποτελέσματα περιγράφονται στις Απόψεις θα επιλύονταν ή θα ήταν λιγότερο έντονα, αν μία μόνο εταιρία αποκτούσε το 100% του μετοχικού κεφαλαίου της ΑΡΓΟΣ;!! Και πως, περαιτέρω, η θέση αυτή συμβαδίζει με την έτερη λύση που φαίνεται να υπονοεί η ΕΑ στις Απόψεις περί συμμετοχής και άλλων εκδοτών στο μετοχικό κεφάλαιο της ΑΡΓΟΣ; (στ) Ουδεμία αναφορά και ανάλυση γίνεται της νομικής υποχρέωσης καθολικής διανομής των εντύπων, που βαρύνει το εκάστοτε πρακτορείο τύπου, αν και κατά πόσο η υποχρέωση αυτή επιτρέπει τη λήψη νόμιμων επιχειρηματικών αποφάσεων από το Πρακτορείο περί μη διανομής εντύπων ανταγωνιστών των μετόχων ή περί διακριτικής μεταχείρισης αυτών και πως ο έλεγχος της τήρησης της υποχρέωσης αυτής από τα όργανα της Πολιτείας θα γίνει πλέον αποτελεσματικός, τόσο από ρυθμιστική άποψη όσο και υπό το πρίσμα του άρθρου 2 Ν. 3959/2011 περί κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης» (ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3669/23.04.2021 επιστολή).

³³³ Ειδικότερα, κατά την [...], «ζητήματα και ανακολουθίες, «προβλήματα» όπως τα αναφέρει η ίδια η ΕΑ, εντοπίζονται από τις ίδιες τις Απόψεις και με την εφαρμογή της μεθοδολογίας vGUPPI. Έτσι: (α) Στις Απόψεις γίνεται λόγος για κίνδυνο αύξησης των χρεώσεων από το πρακτορείο σε βάρος μη μετόχων (βλ. παρ. 150). Πρόκειται για καθαρά θεωρητικό κίνδυνο, καθώς η ΑΡΓΟΣ εφαρμόζει κοινή εμπορική πολιτική έναντι μετόχων και μη, ακόμα και μετά τις όποιες αλλαγές έλαβαν χώρα για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του πρακτορείου. Σε κάθε περίπτωση, δεν γίνεται αντιληπτό πως, μια τέτοια πρακτική, αν υλοποιούνταν στη βάση αυθαίρετων μη αντικειμενικών κριτηρίων, δεν θα ενέπιπτε στην εμπέδεια του άρθρου 2 Ν. 3959/2011 ως καταχρηστική διακριτική τιμολόγηση και δεν θα επαρκούσε η επέμβαση της ΕΑ για να παύσει. Γιατί για την αντιμετώπιση μιας τέτοιας πρακτικής απαιτείται κανονιστική παρέμβαση; (β) Μάλιστα δε, στις Απόψεις διαπιστώνεται ότι η ΑΡΓΟΣ «χρεώνει μια ομοιόμορφη τιμή τόσο στους μετόχους εκδότες όσο και στους ανταγωνιστές» (!). Ωστόσο, η μεθοδολογία vGUPPI στηρίζεται στην παραδοχή ότι «οι τιμές των ανάντη εταιριών είναι διαφορετικές για τους ανταγωνιστές» (!) (βλ. παρ. 167-168) Είναι, συνεπώς, προφανώς ακατάλληλη για την άντληση οποιονδήποτε βάσιμων συμπερασμάτων εν προκειμένω. (γ) Περαιτέρω δε και για την κάλυψη αυτού του «προβλήματος», οι Απόψεις καταλογίζουν στην ΑΡΓΟΣ το γεγονός ότι δεν τροποποιεί τη δομή της τιμολογιακής πολιτικής της έναντι των πελατών της «π.χ. μεταξύ περιοδικών και εφημερίδων ή ενημερωτικών»! Αντιλαμβάνεστε ότι μια τέτοια πρόταση, όπως έχουμε αναφέρει και στο παρελθόν, ιδίως αν μόνο κριτήριο για την τιμολόγηση είναι ο όγκος των διακινούμενων εγγράφων, ενδέχεται να οδηγήσει σε

ανωτέρω, η εταιρία καταλήγει³³⁴ ότι οι λύσεις που καταγράφονται στις Απόψεις της ΕΑ «είναι εσφαλμένες και δυνητικά επικίνδυνες» και εκφράζει την αντίθεσή της τόσο με τη συμμετοχή του συνόλου ή μεγάλου αριθμού εκδοτικών εταιριών στο μετοχικό κεφάλαιο της Άργος όσο και με τη μη συμμετοχή εκδοτικών εταιριών στο μετοχικό κεφάλαιο της Άργος, διότι στην πρώτη περίπτωση «ένας τέτοιος κατακερματισμός ενέχει πλείστους κινδύνους για την αποτελεσματική διοίκηση του πρακτορείου» ενώ σε περίπτωση απουσίας εκδοτικών εταιριών καθίσταται επισφαλής η διανομή των εντύπων καθώς «οι εκδότες διαχρονικά μετείχαν στο μ.κ. των πρακτορείων για να διασφαλίσουν τη συνέχεια της αποτελεσματικής διακίνησης των εντύπων, δεδομένου ότι η πρακτορεία διανομής [...] είναι μια εγγενώς μη οικονομικά αποδοτική δραστηριότητα». Καλεί, δε, την ΕΑ «με σοβαρότητα, σφαιρικά και αντικειμενικά να αξιολογήσει τα όποια προβλήματα της αγοράς διανομής τύπου και του κλάδου του έντυπου τύπου. Επεμβάσεις που ερείδονται σε λανθασμένες και μη κατάλληλες υποθέσεις ή σε ελλιπή στοιχεία δεν χρειάζονται. Και τούτο διότι ελλοχεύει ο κίνδυνος, αν αποδειχθούν άστοχες και εσφαλμένες, να υποστεί τεράστια, ακόμα και ανεπανόρθωτη, ζημιά ο κλάδος του έντυπου τύπου, σε μία περίοδο που δοκιμάζεται έντονα»³³⁵.

Υπό παρεμφερές σκεπτικό, η [...] υποστηρίζει ότι «οι λόγοι και η όποια αναγκαιότητα που οδήγησαν την Επιτροπή Ανταγωνισμού να εκκινήσει την Κανονιστική Παρέμβαση στον κλάδο διανομής τύπου

αύξηση του βάρους που ήδη αναλαμβάνουν οι εκδότες ιδίως ημερήσιων εφημερίδων. (δ) Από την άλλη, ουδόλως αξιολογείται ποια θα ήταν η επίπτωση αν η ΑΡΓΟΣ όντως διαφοροποιούσε την τρέχουσα τιμολογιακή της πολιτική, υπό τη δομή που έχει, έναντι συγκεκριμένων πελατών της, π.χ. των μη μετόχων της. Ούτε καν αξιολογείται το γεγονός ότι η μεταβολή της τιμολογιακής πολιτικής της ΑΡΓΟΣ το 2020 δεν οδήγησε, εξ όσων μπορούμε να γνωρίζουμε και τουλάχιστον ως προς την Εταιρία, σε απώλεια πωλήσεων. (ε) Κατά την ανάλυση της σχέσης τιμής με ζήτηση (βλ. παρ. 163-164), ουδόλως λαμβάνονται υπόψη παράγοντες που επηρεάζουν, περισσότερο από την τιμή, την επιλογή της εφημερίδας από τους αναγνώστες, ακόμα και την επιλογή της ιστοσελίδας που θα επισκεφτούν για να ενημερωθούν, όπως η πολιτική και κομματική ιδεολογία και τοποθέτηση, η οπαδική σχέση με συγκεκριμένη ομάδα κ.ο.κ. Απεναντίας, φαίνεται να γίνεται δεκτή, χωρίς ουδεμία μάλιστα έρευνα και ανάλυση, η απλοϊκή για τον κλάδο του έντυπου τύπου θέση ότι η αύξηση της τιμής μιας εφημερίδας θα οδηγήσει σε αύξηση της ζήτησης των φύλλων μίας άλλης. Μάλιστα, πράγμα μη σύνηθες για κλαδική έρευνα, δεν αξιολογούνται ιστορικά στοιχεία, αναφορικά με την επίπτωση της αύξησης της τιμής στη ζήτηση ή τις αιτίες της αύξησης αυτής. Στο πλαίσιο αυτό, εξ όσων μπορούμε να γνωρίζουμε από την εμπειρία μας στον κλάδο, αυξήσεις των τιμών από εκδοτικές επιχειρήσεις, οι οποίες έχουν κατά καιρούς παρατηρηθεί, αφενός δεν συσχετιζόνταν με το κόστος διανομής (αλλά με αιτίες όπως ο πληθωρισμός, η αύξηση του κόστους εκτύπωσης κ.α.), αφετέρου δεν οδήγησαν σε απώλεια πωλήσεων και μετατόπιση των αναγνωστών σε έντυπα εκδοτικών επιχειρήσεων που την αντίστοιχη περίοδο δεν προέβησαν σε αύξηση τιμής. Ως εκ τούτου, ακόμα και αν συνέτρεχε κίνητρο των μετόχων της ΑΡΓΟΣ να επιβάλουν στο πρακτορείο διανομής την εφαρμογή βλαπτικής για τρίτες εκδοτικές επιχειρήσεις εμπορικής πολιτικής, μια τέτοια πολιτική θα αποδεικνυόταν στην πραγματικότητα σε κάθε περίπτωση ατελέσφορη. (στ) Περαιτέρω, η θέση στις Απόψεις ότι η ζήτηση είναι ελαστική ως προς την τιμή («counterfactual of the downward-sloping price-elastic consumer demand») και ότι τυχόν μείωση της τιμής από την ΑΡΓΟΣ θα οδηγούσε σε αύξηση πωλήσεων τύπου είναι μη ορθή. Δεν είναι άλλωστε το κόστος διανομής που αποτρέπει τις εφημερίδες από το να παράγουν/ τυπώνουν περισσότερα φύλλα. Μάλιστα δε, στην πραγματικότητα μεγάλο ποσοστό των εντύπων παραμένει αδιάθετο και επιστρέφει, συνεπώς, δεν είναι η έλλειψη επαρκούς αριθμού φύλλων στα σημεία πώλησης που κρατάει τις πωλήσεις χαμηλά. (ζ) Καταγράφεται στις Απόψεις, μάλιστα, ότι είναι αβέβαιο αν «τυχόν μείωση του κόστους διανομής μέσω της μείωσης των κινήτρων τιμολόγησης θα είχε ως αποτέλεσμα μεγαλύτερο όγκο πωλήσεων για τους ανταγωνιστές», διότι είναι αβέβαιο αν «το ελληνικό κοινό είναι πράγματι πρόθυμο να αγοράσει πολύ περισσότερες εφημερίδες σε περίπτωση που μειωθεί η τιμή τους», καθώς δεν έχει πραγματοποιηθεί «εκτίμηση της καμπύλης ζήτησης για αυτήν την αγορά» (βλ. παρ. 171). Η Εταιρία απορεί, γιατί δεν προέβη η ίδια η ΕΑ με τους πόρους που διαθέτει και τους εμπειρογνώμονες που επέλεξε σε εκτίμηση της καμπύλης ζήτησης στην αγορά έντυπου τύπου, ώστε να υφίστανται σαφή και συγκεκριμένα στοιχεία και δεδομένα, επί των οποίων θα ληφθεί μια εμπεριστατωμένη απόφαση» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3669/23.04.2021 επιστολή).

³³⁴ Ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3669/23.04.2021 επιστολή.

³³⁵ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3669/23.04.2021 επιστολή.

ούτε σαφείς είναι ούτε και προκύπτει από το περιεχόμενο των Απόψεων»³³⁶ καθώς κατά την εταιρία, η ΕΑ δεν αναφέρει ποιες είναι οι στρεβλώσεις στην αγορά διανομής Τύπου που επιβάλουν την κανονιστική παρέμβαση ούτε και πώς οι εν λόγω στρεβλώσεις δεν δύναται θεραπευθούν με τις διατάξεις του δικαίου ανταγωνισμού³³⁷. Στη συνέχεια της επιστολής της η εταιρία επισημαίνει ότι η αγορά διανομής Τύπου λειτουργεί αποτελεσματικά και ότι η διανομή των εντύπων γίνεται «χωρίς πρόβλημα και σε χαμηλές τιμές, ακόμα και με συνθήκες covid» και υπογραμμίζει ότι «όπως και από τις Αόψεις προκύπτει, από κανένα σημείο των επί έτη ερευνών της Επιτροπής στον κλάδο, δεν έχει ανακύψει το όποιο ζήτημα και μάλιστα τέτοιας εντάσεως που να χρήζει ενεργοποίηση του άρθρου 11 ν. 3959/2011 για δεύτερη φορά μετά το έτος 2007 και την τότε παρέμβαση της Επιτροπής στον κλάδο πετρελαιοειδών»³³⁸. Ως προς τα συμπεράσματα της ΕΑ που διατυπώνονται στις Αόψεις σχετικά με την ανάπτυξη κινήτρων στους μετόχους της Άργος για πρόκληση συντονισμένων αποτελεσμάτων εναρμονισμένης συμπεριφοράς και μη συντονισμένων αποτελεσμάτων συνιστάμενων σε μονομερείς επιχειρηματικές αποφάσεις προς εύνοια των εκδοτών – μετόχων, η εταιρία εκφράζει την κατηγορηματική αντίθεσή της και κρίνει τις αιτιάσεις της ΕΑ για ύπαρξη κινήτρων στην Άργος και στους μετόχους της να προβούν σε βλαπτικές εμπορικές πολιτικές εις

³³⁶ Βλ. σχετικά υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή.

³³⁷ Σύμφωνα με την εταιρία: «Ενώ ορθά η Επιτροπή θέτει στη σελ.4 το πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 11 ν. 3959/2011 («Σκοπός της ρύθμισης του άρθρου 11 του Ν. 3959/2011 είναι να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα της παρέμβασης της ΕΑ σε περιπτώσεις που οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην αγορά δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν μέσω των διατάξεων περί συμπράξεων, κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης ή συγκεντρώσεων»), στη συνέχεια ουδόλως αναφέρονται ποιες είναι οι στρεβλώσεις στην αγορά διανομής τύπου, πώς το δίκαιο ανταγωνισμού αδυνατεί να τις θεραπεύσει και πώς αυτές θα αντιμετωπιστούν με μέτρα του άρθρου 11» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή).

³³⁸ Ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή. Η πλήρης θέση της εταιρίας έχει ως εξής: «Στην πραγματικότητα από τις έως τώρα αποφάσεις και διαρκείς παρεμβάσεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού στην εταιρεία ΑΡΓΟΣ αλλά και από την όλη δραστηριοποίηση της ΑΡΓΟΣ στην πράξη δεν προκύπτει ζήτημα στρέβλωσης του ανταγωνισμού στην αγορά. Η αγορά λειτουργεί αποτελεσματικά, η διανομή των εντύπων γίνεται χωρίς πρόβλημα και σε χαμηλές τιμές, ακόμα και με συνθήκες covid. Ακόμα και οι μεμονωμένες εκδοτικές επιχειρήσεις που για τους δικούς τους λόγους σταθερά επιτίθενται στην ΑΡΓΟΣ, τους μετόχους της αλλά και στην Επιτροπή Σας, επικαλούμενες αβάσιμες αιτιάσεις και κινδυνολογίες (περί δήθεν υπερβολικών χρεώσεων της ΑΡΓΟΣ κ.α.), παραμένουν στην αγορά και μάλιστα κάποιες από αυτές εκδίδουν νέα, πολυτελή έντυπα. Σε κάθε περίπτωση, όπως και από τις Αόψεις προκύπτει, από κανένα σημείο των επί έτη ερευνών της Επιτροπής στον κλάδο, δεν έχει ανακύψει το όποιο ζήτημα και μάλιστα τέτοιας εντάσεως που να χρήζει ενεργοποίηση του άρθρου 11 ν. 3959/2011 για δεύτερη φορά μετά το έτος 2007 και την τότε παρέμβαση της Επιτροπής στον κλάδο πετρελαιοειδών. Αυτό επιβεβαιώνεται και στις Αόψεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού, όπου ενδεικτικά αναφέρεται στη σελ.10 ότι «...Επισημαίνεται πάντως ότι στην Έκθεση διερευνήθηκε επίσης το ενδεχόμενο διάπραξης παραβάσεων σχετιζόμενων με: α) επιβολή υπερβολικής τιμολόγησης β) καθυστερήσεις στην πληρωμή εκδοτικών επιχειρήσεων γ) παρακράτηση ασφαλιστικών εισφορών δ) διακριτική μεταχείριση των εκδοτικών επιχειρήσεων καθώς και ε) ενδεχόμενης αδικαιολόγητης άρνησης πώλησης, κυρίως ως εκφάνσεις καταχρηστικής εκμετάλλευσης της δεσπόζουσας θέσης της Άργος, χωρίς, ωστόσο, να προκύψει από την έρευνα της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού (εφεξής «ΓΔΑ»), παράβαση των άρθρων 1 και 2 του Ν. 3959/2011, εκ μέρους της Άργος ή/και των εκδοτικών εταιριών (πρώην και νυν) μετόχων της»». Επιπλέον, κάνει αναφορά και στην υπ' αριθ. πρωτ. 9356/3.11.2020 εισήγηση σύμφωνα με την οποία «...δεν προκύπτει η υιοθέτηση συμπεριφορών αποκλεισμού υπό την έννοια του άρθρου 2 Ν. 3959/2011 (vertical foreclosure) που να συνδέονται αιτιωδώς με την κατοχή έμμεσου de facto κοινού ελέγχου από τους τέσσερις μετόχους, στους οποίους αφορά η υπ' αριθ. 659/2018 Απόφαση της ΕΑ, επί παραδείγματι, δια της εκδήλωσης συμπεριφοράς/-ών των μετόχων που να συνίστα(ν)ται στην εκμετάλλευση της (ελέγχουσας) συμμετοχής τους στο μετοχικό κεφάλαιο της, δραστηριοποιούμενης σε αγορά επόμενου οικονομικού σταδίου, Άργος, προκειμένου να εξασθενήσουν τη θέση ανταγωνιστών τους στην αγορά έκδοσης έντυπου τύπου».

βάρος άλλων εκδοτικών εταιριών - μη μετόχων ως «ατεκμηρίωτες και αβάσιμες»³³⁹. Εστιάζοντας ειδικότερα στο μοντέλο των εμπειρογνομόνων όπως παρατέθηκε στις Απόψεις, η εταιρία σημειώνει επτά (7) βασικές «αστοχίες» του: α) σύμφωνα με την εταιρία, οι μέτοχοι της Άργος δεν είναι θεσμικοί επενδυτές ή τραπεζικά ιδρύματα με παράλληλη συμμετοχή σε ανταγωνιστές ή κοινούς πελάτες³⁴⁰, β) δεν λαμβάνεται υπόψη η ανυπαρξία εναλλαξιμότητας (ή έστω η ύπαρξη ελάχιστης μόνο εναλλαξιμότητας) μεταξύ των εντύπων³⁴¹, γ) δεν λήφθηκαν υπόψη δεδομένα που υποδεικνύουν ανύπαρκτη εκτροπή πωλήσεων από μία εκδοτική εταιρία σε μία άλλη³⁴², δ) έχει ληφθεί η εσφαλμένη παραδοχή ότι οι μέτοχοι της Άργος μετέχουν ενεργά στη διοίκηση της εταιρίας, γεγονός που δεν ισχύει στην πράξη³⁴³, ε) δεν υφίσταται κανένα κίνητρο για βλάβη εκδοτικών εταιριών μη μετόχων αφενός γιατί η Άργος λόγω του υψηλού σταθερού κόστους της έχει κίνητρο να αυξάνει τα διανεμόμενα έντυπα και αφετέρου γιατί το χαμηλό ποσοστό που αφορά

³³⁹ Ειδικότερα, σύμφωνα με την εταιρία, « [...] Αυτές οι θέσεις είναι ατεκμηρίωτες αλλά και προσβλητικές, υιοθετούν δε επιχειρηματολογία που πολλάκις έχει υποστηριχθεί από συγκεκριμένα εκδοτικά συμφέροντα ενώπιον της Επιτροπής» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή). Σε προηγούμενο σημείο της επιστολής της, αναφέρει ότι «[η] [...] δεν είναι αρμόδια να κρίνει αν η Επιτροπή Ανταγωνισμού κατανέμει ορθά τους ανθρώπινους και οικονομικούς της πόρους, απασχολούμενη για πολλοστή φορά (και ασκόπως) με την εταιρεία ΑΡΓΟΣ και τους μετόχους της. Το μόνο βέβαιο είναι ότι ο τύπος αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα και προκλήσεις, που χρήζουν θεσμικών παρεμβάσεων και οικονομικών μέτρων στήριξης από τα αρμόδια όργανα της Πολιτείας. Σε αυτά τα μέτρα ασφαλώς δεν περιλαμβάνεται η όποια παρέμβαση στη δομή και λειτουργία της ΑΡΓΟΣ. Πράγματι, το πρόβλημα του τύπου στην χώρα δεν είναι η ΑΡΓΟΣ και το ποιοι αποτελούν τους μετόχους της».

³⁴⁰ Σύμφωνα με την εταιρία, «οι μέτοχοι της ΑΡΓΟΣ (κυρίως μικρές και μεγάλες εκδοτικές επιχειρήσεις) δεν είναι θεσμικοί επενδυτές ή τραπεζικά ιδρύματα με τυχόν παράλληλη συμμετοχή σε περισσότερους ανταγωνιστές ή/ και κοινούς πελάτες. Κάθε παραλληλισμός επιχειρήσεων όπως [...] η ΚΟΝΤΡΑ, η ΣΑJP με θεσμικούς επενδυτές είναι επιεικώς άστοχος» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή).

³⁴¹ Κατά τη θέση της εταιρίας όπως αναφέρεται στην υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή της, «η μελέτη και κατ' επέκταση οι Απόψεις αποτυγχάνουν να λάβουν υπόψη την πραγματικότητα της ανυπαρξίας εναλλαξιμότητας (ή έστω την ελάχιστη εναλλαξιμότητα) στη σχετική αγορά εντύπου τύπου. Το να γίνεται θεωρητική ανάλυση αν η τυχόν αύξηση στο κόστος διανομής της εφημερίδας X (μη μετόχου) θα οδηγήσει σε μείωση πωλήσεων αυτής και αύξηση πωλήσεων μετόχου εκδότη της εφημερίδας A [...] είναι πρακτικά και επιστημονικά ανυποστήρικτο. Τούτο, διότι οι αναγνώστες τη εφημερίδας X την επιλέγουν λόγω της αρθρογραφίας, της πολιτικής της γραμμής κλπ. Το παράδειγμα είναι πιο εμφαντικό στην περίπτωση των αθλητικών εφημερίδων, όπου η σκέψη και μόνο στις Απόψεις και τη μελέτη ότι τυχόν αύξηση στο κόστος διανομής πχ της αθλητικής εφημερίδας ΩΡΑ ΓΙΑ ΣΠΟΡ (ΑΕΚ) ή ΜΕΤΡΟΣΠΟΡ (ΠΑΟΚ) θα οδηγήσει σε αύξηση των πωλήσεων του μετόχου που εκδίδει τον ΚΟΚΚΙΝΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗ είναι ανεδαφική. Ωστόσο, η μελέτη εμμένει σε τέτοια θεωρητικά σενάρια κάνοντας λόγο για ποσοστά εκτροπής πωλήσεων από τη μία εκδοτική στην άλλη! Οι εφημερίδες όμως δεν είναι είδος διατροφής ή υγρό καύσιμο για να υπάρχει εναλλαξιμότητα (price elasticity) ή και το ενδεχόμενο εκτροπής που φαντάζονται οι αλλοδαποί οικονομολόγοι που διόρισε η Επιτροπή».

³⁴² Όπως αναφέρει σχετικά η εταιρία «παραδόξως η μελέτη και η Επιτροπή δεν αξιολόγησαν διαθέσιμα στοιχεία και πασιδήλα δεδομένα που αποδεικνύουν την ανύπαρκτη εκτροπή πωλήσεων σε περιπτώσεις, τις οποίες όλες οι εκδοτικές επιχειρήσεις γνωρίζουμε: α) εξόδου νέων εντύπων από την αγορά (πχ η αποχώρηση του ΕΘΝΟΥΣ δεν οδήγησε σε αύξηση πωλήσεων), β) εισόδου νέων εντύπων στην αγορά (μη πτώση πωλήσεων υφιστάμενων εντύπων) και γ) αυξήσεων στην τιμή κάποιων εντύπων (μη απώλεια πωλήσεων για αυτόν που κάνει την αύξηση, μη αύξηση πωλήσεων για άλλα έντυπα που διατηρούν ίδια τιμή). Απορία και μόνο προκαλεί το γιατί αυτά τα δεδομένα δεν ελήφθησαν υπόψη» (ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή).

³⁴³ Εν προκειμένω η [...] υποστηρίζει ότι «οι Απόψεις και η μελέτη των αλλοδαπών οικονομολόγων στηρίζονται στην εσφαλμένη παραδοχή ότι οι μέτοχοι της ΑΡΓΟΣ/ εκδότες μετέχουν ενεργά στη διοίκηση και μπορούν να επιβάλουν αποφάσεις. Όπως όμως προαναφέραμε, τέτοια ενεργός συμμετοχή δεν υπάρχει, ούτε αντίστοιχα και δυνατότητα επιρροής από μέτοχο ή/ και από πρόσωπο που μέτοχος έχει ορίσει στο ΔΣ της ΑΡΓΟΣ. Η δε διοίκηση της ΑΡΓΟΣ ασκείται από τα τεχνοκρατικά της στελέχη, που είναι τα ίδια επί έτη. Ούτε [...] μέτοχος μπορεί να επιβάλει ή και να υποδείξει εμπορικές πολιτικές στην ΑΡΓΟΣ, πωλώ μάλλον πρακτικές εις βάρος συγκεκριμένων εκδοτικών επιχειρήσεων. Η ίδια άλλωστε η έρευνα της Επιτροπής ανέδειξε πρόσφατα ότι τέτοιες πρακτικές δεν έχουν λάβει χώρα» (ο.π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή).

η διανομή του εκάστοτε εντύπου σε σχέση με την αξία πώλησής του δεν ευνοεί την ανάπτυξη τέτοιου είδους πρακτικών³⁴⁴.

237. Εν προκειμένω ωστόσο, η εταιρία υποτιμά τις δαπάνες για τη διανομή των εντύπων, αναφέροντας ότι «είναι ελάχιστο ποσοστό της αξίας πώλησης (6-7 λεπτά στο 1 ευρώ αξία εντύπου)». Στην πραγματικότητα, το συνολικό ποσοστό προμήθειας πρακτόρευσης που παρακρατά η Άργος στο πλαίσιο της νέας εμπορικής της πολιτικής (το οποίο συμπεριλαμβάνει την προμήθεια της ίδιας, των υποπρακτόρων και των τελικών σημείων) υπερβαίνει σε κάθε περίπτωση το 15% της αξίας των πωληθέντων εντύπων. Μάλιστα, όπως κατέδειξαν τα στοιχεία που προσκόμισε η Άργος στο πλαίσιο της παρούσας³⁴⁵ αναφορικά με τα εισπραχθέντα έσοδά της (που αντιπροσωπεύουν και το κόστος διανομής των εντύπων) ανά εφημερίδα, το πλήθος των διανεμόμενων φύλλων έκαστης εφημερίδας, την τιμή πώλησης κάθε εφημερίδας και την αξία των συνολικών πωλήσεων της για το έτος 2020, οπότεν και βρίσκεται εφαρμογή η νέα εμπορική πολιτική, το κόστος διανομής αντιστοιχεί στο 28%³⁴⁶ της αξίας πωληθέντων εφημερίδων. Όσον αφορά στο έτος 2019, που βάσει συμφωνηθέντων όρων η αμοιβή της Άργος προκύπτει ως ποσοστό (προμήθεια) επί της αξίας πωληθέντων εντύπων, το εν λόγω μέγεθος δεν υπολείπεται του 20-25% για την πλειονότητα των εκδοτικών εταιριών. Μάλιστα, για μεμονωμένες εκδοτικές εταιρίες με μεγάλο τιράζ αναλογικά των πωληθέντων φύλλων ή/και χαμηλή τιμή φύλλου, το εν λόγω ποσοστό είναι ακόμα μεγαλύτερο και φτάνει στο 47% (πχ για την εφημερίδα [...]) ή μπορεί και να ξεπερνά την αξία πωλήσεων (πχ για την εφημερίδα [...] της εκδοτικής [...] ή για την εφημερίδα [...] της εταιρίας [...]). Εκτιμάται πάντως ότι τα ανωτέρω οφείλονται εν πολλοίς και στη σημαντική μείωση των πωληθέντων πωλήσεων, δεδομένου ότι για τις παραπάνω περιπτώσεις εφημερίδων το κόστος διανομής εκάστου φύλλου σε σχέση με την τιμή πώλησής του δεν αφορά σε ποσοστό μεγαλύτερο του 5% της τιμής. Συνεπώς, το σημαντικό τμήμα που καταλαμβάνει το κόστος διανομής σε σχέση με την αξία πωλήσεων των εφημερίδων πιθανά οφείλεται και στη μείωση των πωληθέντων εντύπων.

Συνεχίζοντας την κριτική της και την παράθεση των «αστοχιών», (στ) δεν δύναται να αυξηθεί το κόστος διανομής μονομερώς σε εκδότες μη μετόχους λόγω του καθημερινού ελέγχου που υπόκειται

³⁴⁴ Σύμφωνα με τη σχετική θέση της εταιρίας, «αβάσιμα (και προσβλητικά) γίνεται λόγος στις Απόψεις και τη μελέτη για κίνητρο πρόκλησης βλάβης στους ανταγωνιστές μη μετόχους της ΑΡΓΟΣ. Πέραν της κατά τα ανωτέρω μηδενικής εκτροπής πωλήσεων εντύπων σε περίπτωση αύξησης του κόστους διανομής, δεν αξιολογείται η θέση που οι ίδιες οι Απόψεις υιοθετούν (βάσει και της μελέτης της BakerTilly) ότι η ΑΡΓΟΣ έχει μεγάλα σταθερά κόστη. Αυτό σημαίνει ότι η εταιρεία έχει κάθε κίνητρο να αυξάνει τα έντυπα που διανέμει και όχι να βλάπτει ή εκτοπίζει πελάτες της για χάρη 1-2 μετόχων της! Πρόκειται για στοιχειώδη αντίφαση στις Απόψεις. Το κίνητρο βλάβης απουσιάζει και για το επιπλέον γεγονός ότι το κόστος διανομής είναι ελάχιστο ποσοστό της αξίας πώλησης (6-7 λεπτά στο 1 ευρώ αξία εντύπου). Τούτο σημαίνει ότι, ακόμα και αν η ΑΡΓΟΣ διά της δήθεν βούλησης των μετόχων της αυξήσει ακόμα και 30% το κόστος διανομής συγκεκριμένων εκδοτών, αυτό θα οδηγήσει σε αύξηση πχ κατά 2 λεπτά/ ευρώ. Αυτή η θεωρητική αύξηση ασφαλώς θα απορροφηθεί από τον εκδότη-στόχο. Αλλά ακόμα και αν δεν γίνει αυτό (και αναγκαστεί ο εκδότης να αυξήσει την τιμή πώλησης της εφημερίδας του από τα 2 ευρώ στα 2,05) αυτή η αμελητέα αύξηση καμία ζημία δεν θα επιφέρει στον εκδότη και κανένα όφελος δεν θα επιφέρει σε εκδότη-μέτοχο (δεν θα αγοράσει ο όποιος αναγνώστης του εντύπου που αυξήθηκε η τιμή κατά 5 λεπτά το έντυπο του εκδότη μετόχου, το οποίο κατά κανόνα έχει και διαφορετικό κοινό)» (ο.π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή).

³⁴⁵ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 1430/15.02.2021 επιστολή της Άργος.

³⁴⁶ Το μέγεθος αφορά στη διάμεσο τιμή, βάσει των στοιχείων που προσκόμισε η Άργος με την υπ' αριθ. πρωτ. 1430/15.02.2021 επιστολή της.

η Άργος βάσει των διατάξεων περί δεσπόζουσας θέσης και των ποινικών διατάξεων παρακώλυσης διανομής τύπου³⁴⁷ και ζ) η από μέρους των εκδοτικών εταιριών συμμετοχή τους στο μετοχικό κεφάλαιο της Άργος δεν έγινε με σκοπό την από μέρους τους άντληση οφελών αλλά με γνώμονα τη στήριξη της Άργος και τη διασφάλιση της συνέχισης της διανομής των εντύπων στα τελικά σημεία του συνόλου των εκδοτικών εταιριών³⁴⁸. Στο πλαίσιο των ανωτέρων θέσεών της, καλεί³⁴⁹ την ΕΑ όπως «*αναλογιστεί ότι η χωρίς έρεισμα και νομική βάση διατύπωση θεωρητικών και μη υποστηριζόμενων κινδύνων βλάβης (όταν στην πράξη καμία βλάβη και καμία διακριτική μεταχείριση εκδότη έχει λάβει χώρα), υπό την προαναγγελία μάλιστα λήψης κανονιστικών μέτρων (!) το μόνο που επιτυγχάνει είναι η πρόκληση αναστάτωσης στον κλάδο και την ΑΡΓΟΣ [έμφαση της εταιρίας], υποστηρίζοντας πρόσθετα ότι «[η] ανασφάλεια αυτή προκαλεί τεράστια ζημία στην εταιρεία, καθώς δημιουργείται, χωρίς βάσιμη αιτία, ανησυχία και αβεβαιότητα για το μέλλον της εταιρείας (ιδίως όταν στη Γνωμοδότηση της Επιτροπής αναφέρονται μέτρα-προτάσεις καταστροφικά για την εταιρεία) στους δανειστές της (τράπεζες), τους πελάτες της (εκδότες) και τους εργαζομένους της».*

Σε πλήρη αντίθεση με τους ανωτέρω, η [...] κάνει αναφορά στο σύνολο των αποφάσεων που η ΕΑ έχει εκδώσει κατ' εφαρμογή των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού στην αγορά της διανομής Τύπου από το 2012 και εξής, προκειμένου «να αναδειχθεί η διαρκής και αδιάλειπτη επί σχεδόν μία δεκαετία (2012 – έτος στο οποίο αναφέρονται οι πρώτες καταγγελίες – έως σήμερα) παραβατική συμπεριφορά της εταιρείας «ΑΡΓΟΣ», η οποία επιλέγει να εκμεταλλεύεται μέχρι και σήμερα καταχρηστικά την μονοπωλιακή της θέση στην αγορά, σε βάρος των πιο αδύναμων παραγόντων της αγοράς, δηλαδή συγκεκριμένων εκδοτικών εταιρειών, μεταξύ των οποίων βρισκόμαστε και εμείς»³⁵⁰. Κατά την εταιρία η συνεχιζόμενη παραβατική, όπως ισχυρίζεται, συμπεριφορά της Άργος, υποδεικνύει αφενός ότι τα πρόστιμα που μέχρι σήμερα έχουν επιβληθεί στην Άργος κατ' εφαρμογή των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού «είναι ιδιαιτέρως χαμηλά για επιχειρήσεις του βεληνεκούς της συγκεκριμένης εταιρείας, ώστε να λειτουργήσουν αποτρεπτικά για την τέλεση νέων παραβάσεων» και αφετέρου ότι «η επιβολή προστίμων στην συγκεκριμένη περίπτωση δεν είναι αρκετή»³⁵¹. Αναφερόμενη στο μοντέλο των εμπειρογνομόνων και των σχετικών συμπερασμάτων που διατυπώνονται στις Απόψεις της ΕΑ, η εταιρία υποστηρίζει ότι βρίσκονται σε «απόλυτη αρμονία

³⁴⁷ Ειδικότερα, η εταιρία υποστηρίζει «δεν μας είναι αντιληπτό πώς η ΑΡΓΟΣ διά των μετόχων της μπορεί να βλάψει μονομερώς άλλους εκδότες αυξάνοντας το κόστος διανομής μόνο σε αυτούς. Σε περιβάλλον καθημερινού ελέγχου της ΑΡΓΟΣ βάσει των διατάξεων περί δεσπόζουσας θέσης (απαγορευμένη διακριτική μεταχείριση) και βάσει των ποινικών διατάξεων περί παρακώλυσης διανομής τύπου, πώς μπορεί σοβαρά να υποστηρίζεται ότι η ΑΡΓΟΣ θα προβεί σε αυξήσεις τιμών διανομής επιλεκτικά εις βάρος εκδοτών; Στην πραγματικότητα, αν έλαβε χώρα διακριτική μεταχείριση υπέρ εκδοτών είναι υπέρ όσων, με την κάλυψη της αβάσιμης απόφασης ασφαλιστικών μέτρων της Επιτροπής, η ΑΡΓΟΣ δεν εφάρμοσε τη νέα εμπορική της πολιτική. Αυτό το γνωρίζει καλά η Επιτροπή Σας» (ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή).

³⁴⁸ Όπως υπογραμμίζει η εταιρία, «τονίζουμε ότι [...] μέτοχοι-εκδότες που κατά καιρούς έχουν στηρίξει την ΑΡΓΟΣ, δεν εισήλθαν στο κεφάλαιο αυτής για να αντλήσουν οφέλη και δη εις βάρος άλλων εκδοτών. Αντίθετα, διαχρονικά η συμμετοχή εκδοτών στο ΜΚ των πρακτορείων διανομής (δραστηριότητα ζημιόγωνα) είχε σκοπό να διασφαλίσει ότι τα έντυπά τους θα «πηγαίνουν» στα σημεία πώλησης άμεσα και αποτελεσματικά, μαζί με αυτά των ανταγωνιστών μετόχων (διότι ο αυξημένος αριθμός διανεμόμενων εντύπων μειώνει υπέρ όλων το κόστος διανομής)» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή, η έμφαση της εταιρίας).

³⁴⁹ Ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3635/22.04.2021 επιστολή της εταιρίας. Η έμφαση της ίδιας.

³⁵⁰ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3603/22.04.2021 επιστολή.

³⁵¹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3603/22.04.2021.

με τα όσα έχουμε ήδη καταγγείλει ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού, περί υψηλών χρεώσεων και δυσανάλογης – συγκριτικά με το ύψος χρεώσεων – ποιότητας της υπηρεσίας διανομής και πρακτόρευσης από την εταιρεία «ΑΡΓΟΣ». Στο ίδιο πλαίσιο, υποστηρίζει ότι και η υιοθέτηση της νέας εμπορικής πολιτικής της Άργος ««καθοδηγείται» και εξυπηρετεί τις συμμετέχουσες στο μετοχικό κεφάλαιο της «ΑΡΓΟΣ» εκδοτικές επιχειρήσεις, προς εξυπηρέτηση των δικών τους συμφερόντων» ενώ κατά την ίδια είναι με «μαθηματική ακρίβεια» βέβαιο ότι θα επιφέρει την οικονομική εξόντωση πολλών εκδοτικών εταιριών³⁵².

Εν προκειμένω πρέπει να σημειωθεί ότι λόγω διαφορετικής κατηγορίας εντύπων που εκδίδουν οι εταιρίες μέτοχοι της Άργος σε σχέση με την [...] (πολιτικές και αθλητικές εφημερίδες οι μεν – [...] η δε) δεν μπορεί εύλογα να πιθανολογηθεί ότι από μέρους των μετόχων της Άργος επιδιώκεται ο εκτοπισμός της εν λόγω εκδοτικής εταιρίας από την αγορά του Τύπου ή/και της διανομής Τύπου.

Στη συνέχεια η εταιρία κάνει μνεία στο σύστημα των προκαταβολών έναντι μελλοντικών πωλήσεων εντύπων στην επαρχία που εφαρμόζει η Άργος σημειώνοντας ότι αφού πρόκειται για ήδη εισπραχθέν από την Άργος ποσό, η έννοια της «προκαταβολής» αποσκοπεί αποκλειστικά στη δημιουργία «δύο ταχυτήτων» εκδοτικών εταιριών: οι εύρωστες «που στην πράξη είναι 4-5 στον αριθμό και τυγχάνουν μέτοχοι της «ΑΡΓΟΣ»» οι οποίες και λαμβάνουν υψηλά ποσοστά ως «προκαταβολή» και οι μικρές «(περίπου 190 εκδοτικές εταιρίες) που εισπράττουν προκαταβολές της τάξεως του 55% - 62,50%»³⁵³. Κατά συνέπεια, «[α]ποδεικνύεται, δηλαδή, ότι, ενδεχομένως, πίσω από τους «εύλογους» -βάσει οικονομικών κριτηρίων και βάσει της εκτίμησης της BakerTilly-

³⁵² Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3603/22.04.2021 επιστολή. Η πλήρης θέση της εταιρίας έχει ως εξής: «Το εν λόγω συμπέρασμα της επιτροπής των εμπειρογνομόνων βρίσκεται σε απόλυτη αρμονία με τα όσα έχουμε ήδη καταγγείλει ενώπιον της Επιτροπής Ανταγωνισμού, περί υψηλών χρεώσεων και δυσανάλογης – συγκριτικά με το ύψος των χρεώσεων – ποιότητας της υπηρεσίας διανομής και πρακτόρευσης από την εταιρεία «ΑΡΓΟΣ», ενώ έχουμε ήδη επισημάνει ότι η συγκεκριμένη τιμολογιακή πολιτική, που έχει υιοθετήσει η ως άνω εταιρεία, θα οδηγήσει με μαθηματική ακρίβεια στην οικονομική εξόντωση πολλών εκδοτικών εταιριών, μεταξύ των οποίων – φοβούμαστε – και στη δική μας. Είναι προφανές, ότι η υιοθέτηση της εμπορικής πολιτικής και της πολιτικής χρεώσεων της εταιρίας «ΑΡΓΟΣ» δεν υποδεικνύεται από τα οικονομικά δεδομένα της εταιρίας «ΑΡΓΟΣ», αλλά τελικώς «καθοδηγείται» και εξυπηρετεί τις συμμετέχουσες στο μετοχικό κεφάλαιο της «ΑΡΓΟΣ» εκδοτικές επιχειρήσεις, προς εξυπηρέτηση των δικών τους συμφερόντων».

³⁵³ Ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3603/22.04.2021 επιστολή. Σύμφωνα με την εταιρία: «Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σταθούμε ιδιαίτερα στο σύστημα προκαταβολών που προωθείται (ορθότερα επιβάλλεται) με την Νέα Εμπορική Πολιτική της «ΑΡΓΟΣ», καθώς από αυτό -πέραν των άλλων- αναδεικνύεται η προσπάθεια της «ΑΡΓΟΣ» να ευνοήσει τις εκδοτικές επιχειρήσεις που έχουν μεγάλους τζίρους, και -όπως τυχαίως- τυγχάνουν και μέτοχοί της. Πιο συγκεκριμένα, θα πρέπει να αποσαφηνίσουμε τον όρο «προκαταβολή», καθώς χρησιμοποιείται με διαφορετική έννοια της συνηθισμένης στο πλαίσιο της συγκεκριμένης Νέας Εμπορικής Πολιτικής. Ως προκαταβολή η εταιρία «ΑΡΓΟΣ» εννοεί το ποσό που καταβάλλει αρχικά στις εκδοτικές επιχειρήσεις έναντι του ήδη εισπραχθέντος ποσού των πωλήσεων των εντύπων της, αφού έχει αφαιρέσει το ποσό των προμηθειών της και των προμηθειών των υποπρακτόρων και των μεταφορικών εξόδων. Φυσικά, το εύλογο ερώτημα που προκύπτει είναι: Αφού η «ΑΡΓΟΣ» έχει εισπράξει το σύνολο του ποσού που αντιστοιχεί στις πωλήσεις των εντύπων της εκάστοτε εκδοτικής επιχείρησης, και αφού ήδη έχει προβεί στην αφαίρεση άλλως «παρακράτηση» των ποσών που «δικαιούται» για τις υπηρεσίες της, για ποιον λόγο δεν αποδίδει το πλήρες υπόλοιπο αλλά μόνο μέρος αυτού, το οποίο βαφτίζει ως «προκαταβολή». Η απάντηση στο ανωτέρω ερώτημα εντοπίζεται στο γεγονός ότι, το ύψος της επονομαζόμενης «προκαταβολής» δεν υπολογίζεται επί συγκεκριμένου σταθερού συντελεστή για όλες τις εκδοτικές επιχειρήσεις, αλλά συναρτάται με μεταβλητά μεγέθη, ευνοώντας τις εκδοτικές εταιρίες με μεγάλους τζίρους, που τυχαίνει να είναι και μέτοχοι αυτής. Έτσι δημιουργούνται εκδοτικές επιχειρήσεις δύο ταχυτήτων, οι «εύρωστες» (που στην πράξη είναι 4-5 στον αριθμό και τυγχάνουν μέτοχοι της «ΑΡΓΟΣ») που εισπράττουν προκαταβολές της τάξεως του 77,50% – 82,50% και οι «μικρές» (περίπου 190 εκδοτικές εταιρίες) που εισπράττουν προκαταβολές της τάξεως του 55% - 62,50%».

νέους όρους εμπορικής πολιτικής και αυξημένων χρεώσεων να υποκρύπτεται προσπάθεια των μετόχων της «ΑΡΓΟΣ» να επιτύχουν ίδιον όφελος, χωρίς να έχει σημασία αν τούτο οδηγεί και σε όφελος της «ΑΡΓΟΣ», και ταυτόχρονα να οδηγήσουν σε οικονομική αφάνεια και τελικά πάυση λειτουργίας εκδοτικές επιχειρήσεις, επιτυγχάνοντας με τον τρόπο αυτό αύξηση του δικού τους μεριδίου»³⁵⁴.

[...], η εφαρμογή διαφορετικών ποσοστών μεταξύ περιοδικών και εφημερίδων στο πλαίσιο της νέας εμπορικής πολιτικής της Άργος έχει εξεταστεί κατά την προηγούμενη έρευνα της Υπηρεσίας³⁵⁵ και σε κάθε περίπτωση εκφεύγει του αντικειμένου της υπό κρίση έρευνας για κανονιστική παρέμβαση.

Ενόψει των ανωτέρω ισχυρισμών της, η [...] υποστηρίζει ότι «η αποκατάσταση των συνθηκών υγιούς ανταγωνισμού στην αγορά διανομής τύπου είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την λήψη γενναίων και ισχυρά παρεμβατικών μέτρων που θα αφορούν την ίδια την δομή της εταιρείας «ΑΡΓΟΣ» καθώς και την δυνατότητα συμμετοχής ή μη σε αυτήν εκδοτικών επιχειρήσεων»³⁵⁶ και συνεπώς η εταιρία θεωρεί την παρέμβαση της ΕΑ «ζωτικής σημασίας αντικείμενο για την οικονομική επιβίωση ημών και της συντριπτικής πλειοψηφίας των εκδοτικών επιχειρήσεων»³⁵⁷.

Η άποψη της Άργος

Η Άργος στην επιστολή της υποστηρίζει ότι ο τρόπος λειτουργίας της και η εμπορική πολιτική της «τα τελευταία έτη έχουν αποτελέσει αντικείμενο εξαντλητικού και διαρκούς ελέγχου από την Επιτροπή Ανταγωνισμού (ΕΑ), ούσα πιθανότατα η επιχείρηση στην οποία η ΕΑ έχει αφιερώσει, χωρίς ευθύνη της ΑΡΓΟΣ ΑΕ ασφαλώς, τους περισσότερους ανθρώπινους πόρους της»³⁵⁸. Στηριζόμενη στον ως άνω έλεγχο της από την ΕΑ και τα μέχρι σήμερα αποτελέσματά του³⁵⁹, η εταιρία ισχυρίζεται ότι η

³⁵⁴ Ο. π.

³⁵⁵ [...]. Βλ. σχετικά και το από 21.12.2020 Δελτίο Τύπου της ΕΑ, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της ΕΑ, <https://www.epant.gr/enimerosi/deltia-tyπου/item/1249-deltio-tyπου-aftepaggelti-erevna-stin-agera-dianomis-entypou-tyπου.html>. και το από 13.11.2020 ΔΤ της ΕΑ, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της ΕΑ: <https://www.epant.gr/enimerosi/deltia-tyπου/item/1156-deltio-tyπου-eisigisi-epi-tis-aftepaggeltis-erevna-stin-agera-dianomis-entypou-tyπου.html>

³⁵⁶ Ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ.3603/22.04.2021 επιστολή.

³⁵⁷ Ο. π. Μάλιστα, όπως αναφέρει η εταιρία «[γ]ια περισσότερο από πέντε χρόνια υπήρξαμε έρμαιο των μονομερών αποφάσεων της «ΑΡΓΟΣ» και ευελπιστούμε με την εν λόγω διαδικασία και την ισχυρή παρέμβαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού να τεθεί ένα τέλος σε όλη αυτή την ζοφερή κατάσταση».

³⁵⁸ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ.3662/23.04.2021 επιστολή.

³⁵⁹ Εν προκειμένω η Άργος αναφέρεται στη λήψη ασφαλιστικών μέτρων με την οποία ανακλήθηκε η εφαρμογή της αρχικά σχεδιασθείσας νέας εμπορικής πολιτικής της παρά τη δυσμενή οικονομική της θέση, τις εκθέσεις της εταιρίας Baker Tilly οι οποίες επιβεβαιώνουν τη δυσμενή της θέση και το εύλογο της νέας εμπορικής πολιτικής της καθώς και την υπ' αριθ. πρωτ. 9356/3.11.2020 Έκθεση του Εισηγητή Π. Φώτη σύμφωνα με την οποία δεν προκύπτει η από μέρους της εφαρμογή πρακτικών διακριτικής μεταχείρισης των εκδοτικών εταιριών ή εφαρμογής υπερβολικής τιμολόγησης. Βλ. σχετικά και το από 21.12.2020 Δελτίο Τύπου της ΕΑ, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της ΕΑ, <https://www.epant.gr/enimerosi/deltia-tyπου/item/1249-deltio-tyπου-aftepaggelti-erevna-stin-agera-dianomis-entypou-tyπου.html>. και το από 13.11.2020 ΔΤ της ΕΑ, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της ΕΑ: <https://www.epant.gr/enimerosi/deltia-tyπου/item/1156-deltio-tyπου-eisigisi-epi-tis-aftepaggeltis-erevna-stin-agera-dianomis-entypou-tyπου.html> Σύμφωνα με την εταιρία: «Ο έλεγχος της ΕΑ κινητοποιήθηκε τόσο αυτεπαγγέλτως όσο και στο πλαίσιο αιτημάτων των τότε αρμοδίων Υπουργών αφενός «για την εξέταση λήψης ασφαλιστικών μέτρων βάσει της παρ. 5 του άρθρου 25 του ν. 3959/2011 κατά της εταιρίας Άργος» [...], αφετέρου για την έκδοση Γνωμοδότησης της ΕΑ «αναφορικά με τη λειτουργία του ανταγωνισμού στην εθνική αγορά διανομής προϊόντων αθηναϊκού και πανελλήνιου Τύπου» [...]Επισημαίνεται ότι σε συνέχεια του ως άνω αιτήματος του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης, η ΕΑ έλαβε απόφαση προσωρινής διαταγής (31.1.2019) και ασφαλιστικών

εκκίνηση από μέρους της ΕΑ κανονιστικής παρέμβασης στον κλάδο της διανομής Τύπου από την ΕΑ είναι «ακατανόητη» επισημαίνοντας ότι πρόκειται για παρέμβαση «που ασκείται για μόλις δεύτερη φορά στην ιστορία του θεσμού»³⁶⁰ υπογραμμίζοντας πρόσθετα ότι «[η] ΕΑ παρόλο που στο έγγραφο Απόψεών της αναγνωρίζει τα ανωτέρω και επιβεβαιώνει ότι η ΑΡΓΟΣ παρέχει αποτελεσματικά, χωρίς διακρίσεις και με χαμηλές χρεώσεις τις υπηρεσίες της, παρά ταύτα κρίνει σκόπιμο να εκκινήσει Κανονιστική Παρέμβαση»³⁶¹ [η έμφαση της Άργος].

Αναφερόμενη στις θέσεις της ΕΑ όπως διατυπώνονται στις Απόψεις, η Άργος υποστηρίζει ότι οι σχετικά αναφερόμενοι προβληματισμοί της ΕΑ είναι αβάσιμοι. Θέτει μάλιστα και ζήτημα νομιμότητας ως προς την από μέρους της ΕΑ εκκίνηση κανονιστικής παρέμβασης σημειώνοντας ότι οι ως άνω προβληματισμοί «δεν παρέχουν νόμιμο έρεισμα στην ΕΑ να ασκήσει την αρμοδιότητα του άρθρου 11 ν.3959/2011»³⁶². Για το λόγο αυτό, σύμφωνα με την Άργος, η ΕΑ «επιδιώκει να προσδώσει συνταγματική υφή στην όλη της παρέμβαση, επισημαίνοντας την ανάγκη διατήρησης της πολυφωνίας και του πλουραλισμού, που υπονοείται στις Απόψεις ότι δυνητικά κινδυνεύουν (!) από την υπάρχουσα δομή της ΑΡΓΟΣ ΑΕ (παρ. 21 επ. Απόψεων). Η μνεία και μόνο ότι η ΑΡΓΟΣ ΑΕ αποτελεί κίνδυνο για την πολυφωνία αποτελεί προσβολή για την εταιρεία μας, η οποία με κόστος δικό της ουσιαστικά επιδοτεί τη διακίνηση στο σύνολο της χώρας ακόμα και εντύπων με μηδενικές σχεδόν

μέτρων (4.6.2019 με την απόφαση ΕΑ 687/2019) κατά της εταιρείας μας, με την οποία της απαγόρευσε, μεταξύ άλλων, την εφαρμογή της Νέας Εμπορικής της Πολιτικής (ΝΕΠ), πιθανολογώντας ότι αυτή συνιστά καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης. Τούτο, έκρινε η ΕΑ, παρότι η ΑΡΓΟΣ ΑΕ αποδείκνυε ότι βρισκόταν σε εξαιρετικά δυσχερή οικονομική θέση, διότι το τότε ισχύον σύστημα τιμολόγησης, σε συνδυασμό με τη ραγδαία πτώση της αξίας πωληθέντων εντύπων [...], ήταν μη βιώσιμο και οδηγούσε σε πωλήσεις των υπηρεσιών στις εκδοτικές επιχειρήσεις σε τιμές κάτω του κόστους. Με την ίδια απόφαση ασφαλιστικών μέτρων η ΕΑ διόρισε πραγματοποιώσιμα, την εταιρεία ορκωτών BakerTilly, η οποία πανηγυρικά επιβεβαίωσε σε δύο διαδοχικές της εκθέσεις: α) **ότι το τότε ισχύον μοντέλο εμπορικής πολιτικής (που η ΕΑ διέταξε με ασφαλιστικά μέτρα να διατηρηθεί) ήταν μη ορθολογικό, αναποτελεσματικό και απόλυτα ζημιογόνο για την εταιρεία μας και το δίκτυο διανομέων/υποπρασκτόρων [...]** και ότι τυχόν συνέχισή του θα οδηγούσε σε κατάρρευση του συστήματος διανομής τύπου και β) **ότι η ΝΕΠ είναι εύλογη και δίκαιη**, καθώς οδηγεί σε κοστοστρεφείς χρεώσεις δίνοντας τη δυνατότητα στην ΑΡΓΟΣ ΑΕ και στο δίκτυο να καταστούν οριακά βιώσιμοι. Περαιτέρω και η πρόσφατη (3.11.2020) Εισήγηση της ΕΑ κατόπιν πολυετούς ελέγχου στην εταιρεία μας, **συμπεραίνει, παρά τα όσα (εσφαλμένα) είχε κρίνει η ΕΑ στην ανωτέρω απόφαση ασφαλιστικών μέτρων αρ. 687/2019 και παρά τα αντίθετα καταγγελλόμενα από μεμονωμένους εκδοτικούς ομίλους και εταιρείες: α) ότι η ΝΕΠ οδηγεί σε εύλογες και δίκαιες χρεώσεις, β) ότι δεν υπάρχουν καθυστερήσεις στην πληρωμή εκδοτικών επιχειρήσεων, γ) ότι δεν υπάρχει διακριτική μεταχείριση από την ΑΡΓΟΣ ΑΕ υπέρ μετόχων-εκδοτών ή τρίτων εκδοτικών επιχειρήσεων και εις βάρος άλλων εκδοτικών επιχειρήσεων και δ) ότι δεν υφίσταται ζήτημα αδικαιολόγητης άρνησης πώλησης από την ΑΡΓΟΣ ΑΕ εις βάρος εκδοτικών επιχειρήσεων»** (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή, η έμφαση της εταιρίας.

³⁶⁰ Ο. π. Όπως σημειώνει στη συνέχεια, «[ε]νόψει αυτών, τουλάχιστον προβληματική (υπό το πρίσμα και της αρχής της χρηστής διοίκησης) είναι η πρωτοβουλία της ΕΑ, ιδίως μετά τη διαπίστωση α) ότι εν πολλοίς χωρίς βάση και έρεισμα η ΕΑ εμπόδιζε την εταιρεία μας για παραπάνω από ένα έτος να εφαρμόσει τη ΝΕΠ, θέτοντας έτσι σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα του συνολικού δικτύου διανομής τύπου στην Ελλάδα, με προφανείς συνέπειες για την ελευθεροτυπία, και μετά τη διαπίστωση β) ότι δεν υπάρχει η όποια διακριτική μεταχείριση υπέρ ή εις βάρος οποιασδήποτε εκδοτικής επιχείρησης από την ΑΡΓΟΣ ΑΕ».

³⁶¹ Ο. π. Η έμφαση της Άργος.

³⁶² Ο. π. η υπογράμμιση της Άργος. Όπως αναφέρει επιπλέον η εταιρεία, «[π]ράγματι, όπως και η ΕΑ αναφέρει στις Απόψεις της (παρ.16) ως προς το άρθρο 11: «με το άρθρο αυτό παρασχέθηκε η δυνατότητα κανονιστικής παρέμβασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, ώστε να αντιμετωπίζονται περιπτώσεις όπου σε συγκεκριμένο κλάδο της οικονομίας δεν υπάρχουν συνθήκες αποτελεσματικού ανταγωνισμού, με αποτέλεσμα να εμφανίζονται δυσλειτουργίες, όπως για παράδειγμα η αδικαιολόγητη διατήρηση υψηλών τιμών, οι οποίες παρουσία αποτελεσματικού ανταγωνισμού δεν θα διαμορφώνονταν». **Εν προκειμένω όμως τέτοιες δυσλειτουργίες αποδεδειγμένα -και από τη συνεχιζόμενη έρευνα της ΕΑ- δεν υπάρχουν, υπό καμία μορφή γενικά ούτε και υπό τη μορφή της υπερτιμολόγησης ειδικότερα»** (η έμφαση της Άργος).

πωλήσεις» καταλήγοντας ότι: «**Η Κανονιστική Παρέμβαση εκκίνησε χωρίς νόμιμο ή πραγματικό έρεισμα. Στόχος της δεν είναι η θεσμική και απρόσωπη επίλυση των όποιων (ποιων άραγε;) προβλημάτων στην αγορά διανομής τύπου. Αντίθετα, η υπόψη Κανονιστική Παρέμβαση απαραδέκτως στρέφεται κατά, στοχοθετεί και αφορά αποκλειστικά την εταιρεία ΑΡΓΟΣ ΑΕ και τους μετόχους της, παρά το ότι δεν υπάρχει κανένα από παράδειγμα ή έστω και ένδειξη πρακτικών έναντι των εκδοτικών επιχειρήσεων που θα μπορούσαν έστω και θεωρητικά να περιορίσουν τον ανταγωνισμό**»³⁶³ [η έμφαση της Άργος]. Επισημαίνεται ότι κατά την Άργος η ενδεχόμενη κανονιστική παρέμβαση της ΕΑ η οποία, όπως η ίδια ισχυρίζεται, στοχεύει στη νομική μορφή του πρακτορείου ή/και τη μετοχική του σύνθεση και διοικητική οργάνωση «προκαλεί *δυσανάλογη αναστάτωση στην ΑΡΓΟΣ ΑΕ, στους εργαζομένους της, στους δανειστές της και στην εκδοτική αγορά συνολικά, με αρνητικό αντίκτυπο σε πολλά επίπεδα*»³⁶⁴.

Αναφορικά με τη συγκεκριμένη θέση της εταιρίας Άργος θα πρέπει να υπογραμμιστούν τα εξής: το δημόσιο συμφέρον συνιστά έναν από τους πέντε άξονες, στους οποίους βασίζεται η όλη δομή του Ν.3959/2011 «Προστασία του Ανταγωνισμού»³⁶⁵. Συγκεκριμένα, επισημαίνονται τα εξής: Στην πρώτη σελίδα της αιτιολογικής έκθεσης του Ν.3959/2011, στο πρώτο κεφάλαιο που φέρει τον τίτλο «Επί της Αρχής», ορίζεται ότι ο δεύτερος μόλις άξονας από τους πέντε στο οποίους βασίζεται το σχέδιο νόμου για τον Ανταγωνισμό, δηλ. ο μετέπειτα νόμος 3959/2011 είναι η «ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της δράσης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, με τον καθορισμό στρατηγικών στόχων και την παροχή της δυνατότητας κατά προτεραιότητα εξέτασης συγκεκριμένων υποθέσεων, λαμβάνοντας υπόψη το δημόσιο συμφέρον, τις εκτιμώμενες επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και την προστασία του καταναλωτή». Στην προκειμένη περίπτωση, η κανονιστική παρέμβαση αφορά τον κλάδο διανομής Τύπου και τα εντοπιζόμενα δομικά προβλήματα, τα οποία αφορούν αφενός τη μονοπωλιακή δομή της αγοράς και αφετέρου τη δομή του πρακτορείου διανομής Άργος. Υπό αυτό το πρίσμα, απώτερο στόχο της κανονιστικής παρέμβασης συνιστά και η διαφύλαξη με κάθε τρόπο του δημοσίου συμφέροντος, όπως αυτό συγκεκριμενοποιείται ως προστασία της πολυφωνίας και του δικαιώματος ενημέρωσης των πολιτών, η οποία προστατεύεται συνταγματικά (άρθρο 14 Σ). Ως εκ τούτου, **η ΕΑ στο πλαίσιο της κανονιστικής παρέμβασης εξετάζει τη μονοπωλιακή δομή της αγοράς στην οποία δραστηριοποιείται το πρακτορείο Άργος, ως μοναδικό πλέον σήμερα πρακτορείο διανομής τύπου στην Ελλάδα, και τη μετοχική δομή/σύνθεση του ίδιου του πρακτορείου, στοιχείων δηλαδή τα οποία θα πρέπει υποχρεωτικώς να συν-αξιολογηθούν και συν-εκτιμηθούν στην εξεταζόμενη περίπτωση.**

Στη συνέχεια της επιστολής της παραθέτει τις κατά την εκτίμησή της αστοχίες των Απόψεων της ΕΑ επισημαίνοντας την κατά την άποψή της «*ατεκμηρίωτη μελέτη των εμπειρογνομώνων*». Εν προκειμένω μάλιστα θέτει πρόσθετα προβληματισμό ως προς τη συμμετοχή τους στη σύνταξη των Απόψεων της ΕΑ, νοουμένου ότι οι Απόψεις της ΕΑ εκ του νόμου συντάσσονται αποκλειστικά από την ίδια³⁶⁶. Ειδικότερα, οι «αστοχίες» που εντοπίζει η Άργος αφορούν: α) στο γεγονός ότι βάση

³⁶³ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή, η έμφαση της Άργος.

³⁶⁴ Ο. π.

³⁶⁵ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση του Ν.3959/2011.

³⁶⁶ Ειδικότερα, σύμφωνα με την Άργος, «[η] ΕΑ προκειμένου να ενισχύσει τα συμπεράσματα της Γνωμοδότησης περί δήθεν ανεπαρκών συνθηκών ανταγωνισμού στον κλάδο διανομής τύπου, λόγω της μετοχικής παρουσίας

των προβληματισμών της ΕΑ αποτελούν «διάφορες - όχι απόλυτα κρατούσες - θεωρίες» ως προς τα αποτελέσματα στον ανταγωνισμό σε περιπτώσεις κοινής κάθετης ιδιοκτησίας σε εταιρία που παρέχει υπηρεσίες τόσο στους μετόχους όσο και σε μη μετόχους ανταγωνιστές τους και τα ενδεχόμενα μη συντονισμένα αποτελέσματα προς όφελος των μετόχων³⁶⁷ και β) στην απουσία συνυπολογισμού από μέρους της ΕΑ της πραγματικότητας της αγοράς διανομής Τύπου κατά τις «θεωρητικές ασκήσεις και αναζητήσεις της»³⁶⁸. Ως προς το σημείο αυτό, η Άργος προσκόμισε

εκδοτικών επιχειρήσεων στο μετοχικό κεφάλαιο της ΑΡΓΟΣ ΑΕ, ανέθεσε σε ομάδα εμπειρογνομόνων την εκπόνηση έκθεσης (η Έκθεση). Προκαταρκτικά επισημαίνουμε ότι στις Απόψεις φαίνεται να έχει περιληφθεί απόσπασμα μόνο της Έκθεσης με πολλά σημεία να είναι διαγεγραμμένα ως εμπιστευτικά. Είναι απαραίτητο να δημοσιευτεί το πλήρες κείμενο της Έκθεσης. Επιπλέον, δεν μπορούμε παρά να τονίσουμε και την απορία μας ως προς την αναφορά της υποσ. 51 των Απόψεων ότι οι εν λόγω εμπειρογνώμονες, πέραν της υποβολής δύο εκθέσεων «...συνέδραμαν την Επιτροπή Ανταγωνισμού στην προετοιμασία των απόψεων». **Οι Απόψεις που εκ του νόμου συντάσσονται από την ΕΑ και μόνο από αυτή αποτέλεσαν άραγε αντικείμενο επεξεργασίας ή/ και διαβούλευσης με τρίτους-εμπειρογνώμονες;** Θα σας παρακαλούσαμε συνεπώς να μας διευκρινίσετε αν προβλέπεται σε κάποια συγκεκριμένη νομική ρύθμιση η συγκεκριμένη συνδρομή στην οποία ρητά αναφέρεστε (και τα χαρακτηριστικά της οποίας θα σας παρακαλούσαμε να μας εξηγήσετε), η οποία αν δεν προβλέπεται νομικά, θέτει σοβαρά ζητήματα νομιμότητας συνολικά για τις Απόψεις της ΕΑ» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή, η έμφαση της εταιρίας).

³⁶⁷ Σύμφωνα με την Άργος: «Τόσο η Έκθεση όσο και τα σχετικά χωρία των Απόψεων (παρ.37 επ) βασίζονται σε διάφορες -όχι απόλυτα κρατούσες- θεωρίες σχετικά με τα αποτελέσματα στον ανταγωνισμό που μπορεί να προκληθούν από κοινή κάθετη ιδιοκτησία σε εταιρεία που παρέχει υπηρεσίες και σε ανταγωνιστές των μετόχων. Βάσει των πορισμάτων της Έκθεσης, η ΕΑ καταλήγει στο συμπέρασμα, (παρ.145), ότι «...η κοινή κάθετη ιδιοκτησία εκδοτικών επιχειρήσεων στην ΑΡΓΟΣ ΑΕ «δυναμικά μπορεί να οδηγήσει στις ακόλουθες θεωρίες βλάβης: · Συντονισμένα αποτελέσματα εναρμονισμένης συμπεριφοράς, και ·Μη συντονισμένα αποτελέσματα συνιστάμενα σε μονομερείς επιχειρηματικές αποφάσεις, οι οποίες μπορεί να ευνοήσουν τους μετόχους εκδότες. Η ΕΑ εστιάζει ουσιαστικά στα μη συντονισμένα αποτελέσματα, δοθέντος ότι λόγος για συντονισμένα αποτελέσματα σε αγορά όπου δραστηριοποιούνται δεκάδες επιχειρήσεις με διαφορετικό μάλιστα προφίλ κόστους ασφαλώς δεν μπορεί να γίνει. Αυτά τα μη συντονισμένα αποτελέσματα η ΕΑ τα συνοψίζει στην παρ. 104 των Απόψεων αναφέροντας ότι: ...η άμεση ή έμμεση δραστηριοποίηση εταιριών σε περισσότερα από ένα στάδια της αξιακής αλυσίδας (εν προκειμένω εκδοτικών εταιριών στο στάδιο της έκδοσης προϊόντων Τύπου και πρακτόρευσης της διανομής αυτών) ενέχει τον κίνδυνο κάθετου αποκλεισμού (vertical foreclosure) των ανταγωνιστών τους, σε κάποιο από αυτά, ή γενικότερα στρεβλώσεων του ανταγωνισμού χωρίς αναγκαστικά αυτές να επιπίπτουν στο πεδίο των άρ. 1 και 2 Ν 3959/2011 ή 101/102 ΣΛΕΕ. Επίσης, ενδέχεται ο αντί-ανταγωνιστικός αποκλεισμός να προκύπτει όχι μόνο σε περιπτώσεις στις οποίες μία ή περισσότερες εκδοτικές εταιρίες έχουν τον έλεγχο ή τον κοινό de facto έλεγχο του πρακτορείου διανομής Τύπου, αλλά και σε περιπτώσεις στρατηγικού αποκλεισμού εάν ορισμένες εκδοτικές εταιρίες ασκούν ουσιαστική επιρροή ως σημαντικοί μέτοχοι στην εμπορική πολιτική του πρακτορείου διανομής Τύπου»(βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή, η έμφαση της Άργος).

³⁶⁸ Η πλήρης θέση της Άργος όπως διατυπώνεται στην υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή της έχει ως εξής: «Η ΕΑ στη συνέχεια (παρ.147) αναφέρει ότι η πιθανότητα αντι-ανταγωνιστικής βλάβης της κοινής ιδιοκτησίας εν προκειμένω ερείδεται: (1) στο κατά πόσον οι μέτοχοι-εκδότες έχουν **κίνητρο** για να περιορίσουν τον ανταγωνισμό και (2) στην ικανότητα των μετόχων να επηρεάσουν την **διοίκηση** της εταιρίας, είτε άμεσα είτε μέσω υποκείμενων κινήτρων. Κατά την ΕΑ, παραδόξως, διαπιστώνεται, ότι οι μέτοχοι της ΑΡΓΟΣ ΑΕ μπορούν να επηρεάσουν τη διοίκηση. Επιπλέον, δυνάμει των πορισμάτων της Έκθεσης, η ΕΑ καταλήγει ότι ...«λόγω της δομής της μετοχικής σύνθεσης της Άργος, υφίστανται κίνητρα η τιμή διανομής να είναι υψηλότερη αυτής που θα ίσχυε σε περίπτωση μη συμμετοχής εκδοτικών εταιριών στο μετοχικό της κεφάλαιο» (παρ.176). Με απλά λόγια, έχει λάβει χώρα η εξής αλληλουχία: η Γνωμοδότηση της ΕΑ του 2019 θέτει το θεωρητικό πλαίσιο, ήτοι ότι η υπάρχουσα μετοχική δομή της ΑΡΓΟΣ ΑΕ δεν είναι της αρεσκείας της ΕΑ. Στη συνέχεια βάσει του πλαισίου αυτού και παρά το ότι ο ex post έλεγχος δείχνει ότι η αγορά σε επίπεδο διανομής τύπου λειτουργεί απροβλημάτιστα και με ίσους όρους, η ΕΑ αναθέτει σε ομάδα οικονομολόγων [που λόγω και έλλειψης γνώσης της ελληνικής πραγματικότητας καμία επαφή δεν μπορεί να έχει με την ιδιαιτερότητα της εγχώριας αγοράς τύπου] την θεωρητική ενίσχυση της θέσης-αξίωμα της ΕΑ ότι η παρουσία μετόχων- εκδοτών στην ΑΡΓΟΣ ΑΕ βλάπτει δυναμικά τον ανταγωνισμό. Η μελέτη των οικονομολόγων, υπό σειρά από περιορισμούς και επιφυλάξεις (conditions-disclaimers) που από μόνα τους αρκούν για να καταστήσουν την Έκθεση μη αξιόπιστη, καταλήγει στο γενικό συμπέρασμα ότι η ΑΡΓΟΣ ΑΕ διά των μετόχων της θα έχει υπό συγκεκριμένες περιστάσεις το κίνητρο και τη δυνατότητα να αυξήσει το κόστος ανταγωνιστών εκδοτικών επιχειρήσεων (μη μετόχων), διά της εφαρμογής επιβαρυντικών εμπορικών όρων. Και εν τέλει η ΕΑ στις Απόψεις της

σχετική μελέτη του καθηγητή [...] ³⁶⁹, σύμφωνα με την οποία αποδεικνύεται ότι «η Έκθεση των εμπειρογνομόνων της ΕΑ [άρα και τα αντίστοιχα προκαταρκτικά συμπεράσματα στις Απόψεις]: α) έχει κενά και αντιφάσεις, β) στηρίζεται σε ανύπαρκτες παραδοχές και εσφαλμένους υπολογισμούς, γ) παραγνωρίζει θεμελιώδη και στοιχειώδη δεδομένα και ιδιαιτερότητες της αγοράς τύπου» ³⁷⁰.

Στο πλαίσιο των ανωτέρω, η Άργος εστιάζει σε τρία σημεία και αδυναμίες της μελέτης των εμπειρογνομόνων και κατ' επέκταση των εξαγόμενων συμπερασμάτων: α) στην απουσία άσκησης επιρροής των μετόχων στη διοίκηση της Άργος, β) στην απουσία κινήτρου αύξησης του κόστους διανομής των εντύπων εις βάρος τρίτων (μη μετόχων) εκδοτικών εταιριών και γ) στην απουσία ανάλυσης της μελέτης επί των επιπτώσεων των πρακτικών της Άργος στην ευημερία των καταναλωτών. Ειδικότερα, οι θέσεις της Άργος έχουν ως εξής:

Επί της μη άσκησης επιρροής των μετόχων στη διοίκηση της Άργος

Σύμφωνα με την εταιρία, στην πράξη η διοίκηση της Άργος ασκείται από τα τεχνοκρατικά στελέχη του Διοικητικού Συμβουλίου της που δεν έχουν σχέση με τους μετόχους και τις εταιρίες τους καθώς και τα διευθυντικά στελέχη της, ενώ οι μέτοχοι έχουν μόνο «παθητική συμμετοχή» ³⁷¹.

Πάντως ακόμα και εάν ήθελε θεωρηθεί ότι οι μέτοχοι έχουν πράγματι παθητική συμμετοχή, όπως υποστηρίζει η Άργος, δεν μπορεί να παραβλεφθεί ότι η Γενική Συνέλευση των μετόχων ορίζει το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρίας, και ως εκ τούτου, έστω έμμεσα, ασκούν διοίκηση στο πρακτορείο ³⁷².

και άνευ της όποιας υπαγωγής καταλήγει ότι ο θεωρητικός κίνδυνος για μη συντονισμένα αποτελέσματα συνιστάμενα σε μονομερείς επιχειρηματικές αποφάσεις, οι οποίες μπορεί να ευνοήσουν τους μετόχους εκδότες αρκεί για να συνεχιστεί η Κανονιστική Παρέμβαση στο 2^ο στάδιο, όπου και είναι πιθανή η πρόταση κανονιστικών μέτρων της ΕΑ. Αυτές όμως οι θεωρητικές ασκήσεις και αναζητήσεις της ΕΑ ουδεμία βάση έχουν στην πραγματικότητα της υπόψη αγοράς. Σε κάθε περίπτωση, δεν είναι κατανοητό πώς η ΕΑ δύναται να βασίζει την Κανονιστική της Παρέμβαση σε θεωρίες για θέματα κάθετης μερικής συμμετοχής, οι οποίες ουδέποτε και από καμία αρχή ανταγωνισμού έχουν οδηγήσει σε λήψη κανονιστικών μέτρων και δη εις βάρος επιχείρησης που λειτουργεί αποτελεσματικά, όπως εν προκειμένω η ΑΡΓΟΣ ΑΕ. Επιπλέον δε, απορία προκαλεί πώς η ΕΑ στηρίζεται στις εν λόγω θεωρίες που αφορούν κοινές συμμετοχές από θεσμικούς επενδυτές (τραπεζικά ιδρύματα, επενδυτικά funds) προσπαθώντας να την εφαρμόσει στην περίπτωση της ΑΡΓΟΣ ΑΕ, όπου μέτοχοί της είναι οι εκδότες εντύπων» (η έμφαση της εταιρίας).

³⁶⁹ Βλ. τη συνταχθείσα τον Απρίλιο 2021 μελέτη του καθηγητή [...]

³⁷⁰ Ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή.

³⁷¹ Σύμφωνα με την εταιρία: «δεν μας είναι κατανοητή η αξιωματική θέση ότι όντας εκδότες οι μέτοχοι της ΑΡΓΟΣ έχουν ενεργή συμμετοχή στη διοίκηση της εταιρείας. Στην πραγματικότητα, η διοίκηση της εταιρείας ασκείται από τα τεχνοκρατικά στελέχη της (κκ [...]), όπως και από τα διευθυντικά στελέχη της (κκ [...]), οι δε εκάστοτε μέτοχοι-εκδότες έχουν παθητική συμμετοχή» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή).

³⁷² Βλ. παρ. 2 του άρ. 9 του ισχύοντος Καταστατικού της Άργος, σύμφωνα με την οποία: «Η Γενική Συνέλευση είναι η μόνη αρμόδια να αποφασίζει για: - Τροποποιήσεις του καταστατικού. Ως τροποποιήσεις θεωρούνται και οι αυξήσεις, τακτικές ή έκτακτες, πλην της περιπτώσεως που προβλέπει το άρθρο 5 παράγραφος 2 του παρόντος, καθώς και της επιβαλλομένης από τις διατάξεις άλλων νόμων. και οι μειώσεις του κεφαλαίου. - Εκλογή μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και Ελεγκτών. - Την έγκριση της συνολικής διαχείρισης κατά το άρθρο 108 του ν. 4548/2018 και την απαλλαγή των Ελεγκτών. - Έγκριση των ετήσιων και των τυχόν ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων. - Διάθεση των ετήσιων κερδών. - Την έγκριση παροχής αμοιβών ή προκαταβολής αμοιβών κατά το άρθρο 109 του ν. 4548/2018. - Συγχώνευση, διάσπαση, μετατροπή, αναβίωση, παράταση της διάρκειας ή λύση της εταιρείας. - έκδοση δανείου με ομολογίες και ομολογίες - Διορισμό εκκαθαριστών. - Παροχή ή ανανέωση εξουσίας προς το Διοικητικό Συμβούλιο για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου». Το καταστατικό της Άργος είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

<https://www.businessregistry.gr/publicity/show/3078301000>.

Περαιτέρω, η εταιρία θεωρεί ως αβάσιμη τη θέση της ΕΑ όπως διατυπώνεται στις Απόψεις, ήτοι ότι τρία μέλη του ΔΣ της Άργος προέρχονται είτε από εταιρία μέτοχο είτε από εταιρία ίδιου ομίλου με εταιρία μέτοχο. Ωστόσο, καθώς αναγνωρίζει ότι «[ο] κ. [...] είναι μη εκτελεστικός Πρόεδρος στο ΔΣ της ΑΡΓΟΣ και συνδέεται με τον μέτοχο Ελευθερία του Τύπου, όπως και ο κ. [...]. Τέλος, [...] (5^ο μέλος ΔΣ της ΑΡΓΟΣ ΑΕ) είναι εκδότης της αθλητικής εφημερίδας ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ (εταιρεία SAJP)»³⁷³, δεν μπορεί να αιτιολογηθεί ο ισχυρισμός της εταιρίας περί αβάσιμης διαπίστωσης της ΕΑ κατά τα ανωτέρω.

Επί της έλλειψης κινήτρου αύξησης κόστους διανομής εις βάρος των μη μετόχων εκδοτικών εταιριών

Σύμφωνα με την Άργος, η θέση της ΕΑ περί ύπαρξης κινήτρων από μέρους των εκδοτών μετόχων να αυξήσουν το κόστος διανομής για τους μη μετόχους είναι εσφαλμένη. Προς επίρρωση του ισχυρισμού της, η εταιρία υποστηρίζει ότι το μοντέλο των εμπειρογνομόνων, στηριζόμενο στη μεθοδολογία vGUPPI που χρησιμοποιήθηκε για την εκτίμηση των κινήτρων των μετόχων της Άργος για αύξηση του κόστους διανομής των λοιπών, μη μετόχων, εκδοτικών εταιριών, στηρίζεται σε λανθασμένες υποθέσεις και παραδοχές. Ειδικότερα, σύμφωνα με την Άργος, το μοντέλο υποθέτει την ύπαρξη υψηλής ελαστικότητας ζήτησης για έντυπα, τη δυνατότητα της Άργος να διαφοροποιήσει την τιμή για την παρεχόμενη υπηρεσία διανομής εντύπων σε κάθε εκδοτική εταιρία, την ύπαρξη ευθείας σχέσης μεταξύ κόστους διανομής και τιμής πώλησης του εκάστοτε εντύπου, υπό την έννοια ότι η αύξηση του κόστους διανομής θα οδηγήσει και σε αύξηση της τιμής πώλησής του καθώς και ότι οι συντελεστές εκτροπής είναι ανάλογοι των μεριδίων αγοράς έκαστης εκδοτικής εταιρίας.

Παρά ταύτα, όπως επισημαίνει η Άργος και αναφέρει ότι προκύπτει από την προσκομισθείσα μελέτη του [...], καμία από τις ανωτέρω υποθέσεις δεν ευσταθεί νοουμένου ότι: **α) «εκλείπει ο βασικός πυλώνας για την εφαρμογή της μεθοδολογίας vGUPPI, που προϋποθέτει η ανάντη επιχείρηση να προβαίνει σε διάκριση εις βάρος των ανταγωνιστών των μετόχων της στην κατάντη αγορά»** [έμφαση της Άργος], παραθέτοντας πρόσθετα παραδείγματα εκδοτικών εταιριών για τις οποίες ισχύουν χαμηλότερες χρεώσεις διανομής των εντύπων τους σε σχέση με τους

³⁷³ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή. Η πλήρης θέση της Άργος έχει ως εξής: «Σύμφωνα με τις Απόψεις της ΕΑ (παρ.148) «εν προκειμένω, και με βάση την υπάρχουσα δομή του ΔΣ είναι δυνατόν να πιθανολογηθεί ότι υπάρχει ικανότητα επηρεασμού στον βαθμό που τρία μέλη του ΔΣ προέρχονται είτε από εταιρία μέτοχο είτε από εταιρία του ίδιου ομίλου με εταιρία μέτοχο. Επίσης, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, πρώτον η παρουσία στο μετοχικό κεφάλαιο του Άργος μετόχων με συναφή οικονομική δραστηριότητα επιρρωνύει την ενεργό συμμετοχή των μετόχων εκδοτικών επιχειρήσεων στην εταιρική διακυβέρνηση του πρακτορείου και στην εμπορική του πολιτική». **Πρόκειται για έναν ακόμα προφανώς αβάσιμο ισχυρισμό της ΕΑ: δεν υπάρχει μέτοχος της ΑΡΓΟΣ που να σχετίζεται με τρία μέλη του ΔΣ.** Στο 5μελές ΔΣ της εταιρείας μετέχει ως Διευθύνων Σύμβουλος ο [...], τεχνοκράτης και στέλεχος της εταιρείας εδώ και πολλά έτη, υπό όλες τις μετοχικές δομές της. Ο κ. [...] (αντιπρόεδρος/τεχνοκρατικό στέλεχος) δεν σχετίζεται με κάποια εκδοτική επιχείρηση. Ο [...] είναι μη εκτελεστικός Πρόεδρος στο ΔΣ της ΑΡΓΟΣ και συνδέεται με τον μέτοχο Ελευθερία του Τύπου, όπως και ο [...]. Τέλος, ο [...] (5^ο μέλος ΔΣ της ΑΡΓΟΣ ΑΕ) είναι εκδότης της αθλητικής εφημερίδας ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗΣ (εταιρεία SAJP). Αναρωτιόμαστε ποιος μέτοχος σχετίζεται με τρία μέλη του ΔΣ της ΑΡΓΟΣ ΑΕ και πώς η ΕΑ κατέληξε σε αυτή τη θέση, η οποία επηρεάζει το σύνολο της ανάληψης, διότι επί αυτής της εσφαλμένης προϋπόθεσης εικάζει η ΕΑ ότι υφίσταται μέτοχος-εκδότης που ελέγχει 3 στα 5 μέλη του ΔΣ» (η έμφαση της ίδιας).

μετόχους της λόγω εκπτώσεων βάσει όγκου πωλήσεων³⁷⁴, β) κατά τους υπολογισμούς που παρατίθενται στην ανωτέρω μελέτη, η ελαστικότητα ζήτησης των εντύπων είναι χαμηλή και εκτιμάται σε επίπεδα της τάξης του 0,27 (ήτοι, πρόκειται για ανελαστική ζήτηση)³⁷⁵.

³⁷⁴ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή, η έμφαση της Άργος. Σύμφωνα με την εταιρία: «**Πρώτον, η Έκθεση υποθέτει ότι η ΑΡΓΟΣ ΑΕ μπορεί και δύναται να επιβάλει διαφορετικές χρεώσεις σε μετόχους και μη μετόχους. Ωστόσο, στην πραγματικότητα η ΑΡΓΟΣ με τη ΝΕΠ επιβάλει ενιαίες χρεώσεις (με αναλογικές εκπαιδευτικές κλίμακες), τυχόν δε καταχρηστική διακριτική τιμολόγηση θα ελεγχόταν υπό το πρίσμα του άρθρου 102 ΣΛΑΕΕ. Επιπλέον, υπό προϋποθέσεις, η άσκηση παρεμποδιστικής πολιτικής εις βάρος συγκεκριμένων εκδοτών θα μπορούσε να ελεγχθεί ακόμα και υπό το πρίσμα της νομοθεσίας περί απαγόρευσης παρακάλυψης της κυκλοφορίας τύπου (αρ. 18 ν. 4487/2017), την οποία η ΑΡΓΟΣ ΑΕ οφείλει να τηρεί. Συνεπώς, εκλείπει ο βασικός πυλώνας για την εφαρμογή της μεθοδολογίας vGUPPI, που προϋποθέτει η ανάντη επιχείρηση να προβαίνει σε διάκριση εις βάρος των ανταγωνιστών των μετόχων της στην κατάντη αγορά. Είναι δε χαρακτηριστικό ότι λόγω ακριβώς της εφαρμογής εκπαιδευτικών κλιμάκων βάσει πωλήσεων, όμοιοι όπως ο [...] απολαμβάνουν καλύτερες τιμές από εκδότες-μετόχους της ΑΡΓΟΣ, όπως η [...]. Μάλιστα και η ίδια η Έκθεση σημειώνει ότι η εταιρεία μας προβαίνει σε ομοιόμορφες χρεώσεις σε μετόχους και ανταγωνιστές, ήτοι η πραγματικότητα διαψεύδει αλλά και καθιστά περιττές τις θεωρητικές ασκήσεις της ΕΑ και της Έκθεσης!» (η έμφαση της Άργος).**

³⁷⁵ Σύμφωνα με την Άργος, «**Δεύτερον, η Έκθεση υποθέτει ότι υπάρχει υψηλή ελαστικότητα της ζήτησης εντύπων στην Ελλάδα (παρ.163-164), κάτι το οποίο επίσης συνιστά εν πολλοίς μία αναγκαία προϋπόθεση για την εφαρμογή της μεθοδολογίας vGUPPI. Η υπόθεση περί υψηλής ελαστικότητας βασίζεται σε παραπομπή σε αρθρογραφία του 2012 που αφορά ξένη χώρα (υποσημ. 198 Απόψεων)! Σε άλλο βέβαια σημείο των Απόψεων (παρ.171) επισημαίνεται ότι «...εν τη απουσία συγκεκριμένων πληροφοριών αναφορικά με την ελαστικότητα ζήτησης των καταναλωτών ως προς την τιμή των εντύπων, ιδιαίτερα μιας και οι τελευταίες πιο γνωστές εμπειρικές μελέτες δημοσιεύτηκαν πριν μερικά χρόνια και δεν συμπεριλαμβάνουν την μεγάλη επέκταση των ψηφιακών μέσων, δεν είναι δυνατόν να υποστηριχθεί με ασφάλεια ότι, στην αγορά εφημερίδων, σε σύγκριση με άλλες αγορές καταναλωτικών αγαθών, τυχόν μείωση του κόστους διανομής μέσω της μείωσης των κινήτρων τιμολόγησης θα είχε ως αποτέλεσμα μεγαλύτερο όγκο πωλήσεων για τους ανταγωνιστές». Σε κάθε περίπτωση προς προστασία της αξιοπιστίας της Έκθεσης, η ΕΑ όφειλε να αναζητήσει και να ενημερώσει για τα στοιχεία που αναδεικνύουν την χαμηλή ελαστικότητα της ζήτησης: η πράξη δείχνει ότι στον κλάδο του εντύπου τύπου τα χαρακτηριστικά του αναγνωστικού κοινού και του εκάστοτε εντύπου είναι τέτοια που δύσκολα υπάρχει αισθητή μετατόπιση από έντυπο σε έντυπο, ακόμα και αν λάβει χώρα αύξηση στην τιμή ή/ και πλήρης διακοπή κυκλοφορίας ενός εντύπου. Η ΕΑ, γνωρίζοντας την αύξηση που επέφερε η εφαρμογή της ΝΕΠ σταδιακά από 1.1.2020, θα μπορούσε να αξιολογήσει τα διαθέσιμα σε αυτή στοιχεία κυκλοφοριών εφημερίδων. Αν το έπραττε θα διαπίστωνε η ίδια και οι συντάκτες της Έκθεσης ότι η εφαρμογή της ΝΕΠ δεν οδήγησε σε απώλεια πωλήσεων (στην πράξη, σε γενικές γραμμές, δεν οδήγησε καν σε αύξηση της τιμής των εντύπων). Αντίστοιχα μετατοπίσεις σε πωλήσεις δεν διαπιστώθηκαν ούτε όταν έγιναν αισθητές αυξήσεις στην τιμή από κάποια έντυπα, ούτε και όταν διακόπηκε η κυκλοφορία σημαντικών εντύπων. Όπως αναφέρει και η μελέτη του [...], στην πραγματικότητα υπάρχει πολύ μικρή ελαστικότητα ζήτησης, κάτι που περιορίζει περαιτέρω το θεωρητικό κίνητρο της ΑΡΓΟΣ ΑΕ να αυξήσει τιμές εις βάρος ανταγωνιστών των μετόχων της: «Σχετικά με τα στοιχεία για πωλήσεις συγκεκριμένων εφημερίδων πριν και μετά από αυξήσεις τιμών, τα στοιχεία αυτά για 5 εφημερίδες (μία ημερήσια – [...]) δείχνουν ότι για αυξήσεις τιμών από 8.5% έως και 33%, οι πωλήσεις αυξάνονται(!) για 3 περιπτώσεις, παραμένουν περίπου σταθερές για μία [...] και μειώνονται λίγο μόνο για την [...] – συγκεκριμένα ένα εξάμηνο μετά από την ημερομηνία αύξησης της τιμής (33%) η ζήτηση πέφτει 8,9%, δηλαδή η ελαστικότητα ζήτησης είναι μόλις 0,27 (ενώ είναι 0 ή αρνητική για τις άλλες εφημερίδες). Επίσης, από τα στοιχεία φαίνεται ότι σε βάθος 5 μηνών μετά την έξοδο της εφημερίδας ΕΘΝΟΣ οι μέσες μηνιαίες πωλήσεις του συνόλου των άλλων απογευματινών εφημερίδων αυξήθηκαν μόλις 3%. Τον Ιούλιο 2019, ημερομηνία εξόδου, οι μέσες μηνιαίες πωλήσεις ανά έκδοση για 10 εφημερίδες ήταν 57.047 φύλλα. Αν όπως υποθέτει η ΕΑ στο βασικό της σενάριο όλες οι πωλήσεις της ΕΘΝΟΣ μεταφέρονταν στις άλλες εφημερίδες, οι μέσες μηνιαίες πωλήσεις του συνόλου των άλλων απογευματινών εφημερίδων θα έπρεπε να είναι 63.385 φύλλα (= 570.470/9). Όμως στην πράξη όχι μόνο δεν αυξήθηκαν οι μέσες μηνιαίες πωλήσεις των άλλων εφημερίδων αλλά αντίθετα μειώθηκαν σημαντικά με τον αριθμό φύλλων ανά έκδοση για 9 εφημερίδες τον Δεκέμβριο του 2019 να είναι μόλις 52.888 φύλλα. Σχετικά με την [...], με 11 εφημερίδες τον Δεκέμβριο 2011, ημερομηνία εξόδου, οι μέσες μηνιαίες πωλήσεις ήταν 138.450 φύλλα και αυτές, και πάλι, πέφτουν και είναι μόλις 129.695 τον Μάρτιο του 2012. Και οι δύο περιπτώσεις δεν μπορούν να εξηγηθούν από την γενικότερη πτώση πωλήσεων τα τελευταία χρόνια. Αντίθετα αυτές οι περιπτώσεις δείχνουν ένα πολύ υψηλό βαθμό προσκόλλησης ομάδων καταναλωτών σε συγκεκριμένες εφημερίδες που κάνει ιδιαίτερα δύσκολη την μετακίνησή τους σε άλλες εφημερίδες» (ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή, η έμφαση της Άργος).**

Πρέπει εν προκειμένω να σημειωθεί ότι οι υπολογισμοί της ελαστικότητας ζήτησης στην οποία προβαίνει η προσκομισθείσα από την Άργος μελέτη, στηρίζονται σε μηνιαίες πωλήσεις για το έτος 2019 μόλις πέντε (5) εκδοτικών εταιριών, εκ των οποίων μάλιστα μόνο οι δύο (2) εκδίδουν οικονομικές/πολιτικές εφημερίδες και οι λοιπές τρεις (3) εκδίδουν αθλητικές εφημερίδες. Περαιτέρω, στο πλαίσιο των εν λόγω μηνιαίων πωλήσεων, για κάθε μία από τις πέντε (5) εκδοτικές εφημερίδες παρατηρείται μόνο μία αλλαγή στην τιμή, ήτοι δεν έχουν σημειωθεί αλλαγές στις τιμές των εντύπων τέτοιες ώστε να εκτιμηθεί επαρκώς η καμπύλη ζήτησης και κατ'έκταση η ελαστικότητά της. Με άλλα λόγια, τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση της ελαστικότητας ζήτησης εκτιμώνται ως ανεπαρκή και μη ικανά να απομονώσουν λοιπούς παράγοντες που επηρεάζουν τη συνολική καμπύλη ζήτησης (και όχι την ελαστικότητά της), γεγονός που ενισχύεται και από τη μεγάλη διαφοροποίηση των πωληθέντων ποσοτήτων έκαστου εντύπου ακόμα και με την ίδια τιμή πώλησης³⁷⁶. Εξ άλλου, δεν μπορεί να παρεβλεφθεί ότι στην έκδοση εφημερίδων δραστηριοποιούνται τουλάχιστον εβδομήντα τρεις (73) εκδοτικές εταιρίες για τις οποίες εν γένει η τιμή πώλησης των εντύπων τους κατά τα έτη 2019 και 2020 είναι σταθερή και προφανώς για τις εν λόγω εταιρίες δεν είναι δυνατό να εκτιμηθεί η ελαστικότητα ζήτησης των εντύπων τους. Μάλιστα, ακόμα και στην προσκομισθείσα μελέτη, όπου ο [...] στηριζόμενος σε μία μόνο παρατήρηση μίας μόνο πολιτικής εφημερίδας (της [...]) υπολογίζει ότι «η ελαστικότητα ζήτησης είναι μόλις 0,27 (ενώ είναι 0 ή αρνητική για τις άλλες εφημερίδες)^[377]»³⁷⁸, σε αμέσως επόμενο σημείο της μελέτης του³⁷⁹ αναγνωρίζει ότι τα στοιχεία που έχει στηρίξει τις εκτιμήσεις και τους υπολογισμούς του «δεν συνιστούν τυπικά εκτίμηση της ελαστικότητας ζήτησης» καθώς και ότι «η ελαστικότητα ζήτησης θα διαφέρει από εκδότη σε εκδότη». Υπό αυτό τον περιορισμό, για τους περαιτέρω υπολογισμούς του λαμβάνει ως «ελαστικότητα ζήτησης» το σχετικό μέγεθος (0,7) που υπολογίστηκε στο πλαίσιο μελέτης για την αγορά των εφημερίδων στις ΗΠΑ το 2012, την οποία και θεωρεί «εύλογη (πιθανώς υπερβολικά υψηλή) μέση τιμή της ελαστικότητας για τους σκοπούς της ανάλυσης μας»³⁸⁰ [η έμφαση της μελέτης που προσκόμισε η Άργος]. Παρά ταύτα δεν αιτιολογείται στην προσκομισθείσα μελέτη πώς το ως άνω, υπολογισθέν με προ δεκαετίας σχεδόν στοιχεία και με τα δεδομένα χώρας εξωτερικού δύναται να θεωρηθεί αντιπροσωπευτικό της εγχώριας αγοράς Τύπου όπως έχει σήμερα διαμορφωθεί.

Επισημαίνει δε περαιτέρω στην προσκομισθείσα μελέτη ότι «[η] ορθή αξιολόγηση της χαμηλής ελαστικότητας στη ζήτηση ανατρέπει τα ευρήματα της Έκθεσης ως προς τους δήθεν υψηλούς (άνω των ανεκτών ορίων) δείκτες νGUPPI. Στην πραγματικότητα οι δείκτες αυτοί είναι πολύ χαμηλοί,

³⁷⁶ Σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισε η Άργος ως Παράρτημα 4 της επιστολής της, προκύπτει ότι για παράδειγμα για το έντυπο [...] παρατηρείται ότι υπό την ίδια τιμή πώλησής του τα πωληθέντα φύλλα αυξομειώνονται μέσα στο έτος 2019.

³⁷⁷ Σημειώνεται ότι δεν είναι σαφές τι νοείται με την έννοια «αρνητική», νοουμένου ότι εφόσον η αύξηση της τιμής (ήτοι μεταβολή με θετικό πρόσημο) οδηγεί σε μείωση της «ζητούμενη ποσότητας» (ήτοι μεταβολή με αρνητικό πρόσημο), εξ ορισμού η ελαστικότητα ζήτησης λαμβάνει αρνητικές τιμές. Ωστόσο, είθισται να παρατίθεται το μέγεθος της ελαστικότητας ζήτησης σε απόλυτες τιμές και κατά συνέπεια να μην καταγράφεται το αρνητικό πρόσημο.

³⁷⁸ Βλ. προσκομισθείσα από την Άργος μελέτη του κ[...]. Η έμφαση της μελέτης.

³⁷⁹ Ο. π.

³⁸⁰ Ο. π., η έμφαση της μελέτης.

ώστε να παύει κάθε συζήτηση περί κινήτρου των μετόχων-εκδοτών της ΑΡΓΟΣ ΑΕ να προβούν σε αυξήσεις στο κόστος διανομής των ανταγωνιστών τους». Όπως συμπεραίνεται στη μελέτη [...]: «λόγω της ισχυρής διαφοροποίησης των εντύπων και την ασυμμετρία στην «γειννίαση» (βαθμό υποκατάστασης) μεταξύ των εντύπων είναι απαραίτητο για την εφαρμογή της μεθοδολογίας vGUPPI (όπως της GUPPI γενικότερα) να μην εκτιμήσουμε ποσοστά εκτροπής μεταξύ εντύπων μόνο από τα σχετικά τους μερίδια. Όλες οι μελέτες και τα στοιχεία της ΑΡΓΟΣ για την επίδραση που είχαν αυξήσεις σε τιμές ή/και έξοδος εντύπων από την αγορά επιβεβαιώνουν ότι **η ισχυρή διαφοροποίηση των εντύπων και η προσκόλληση συγκεκριμένων ομάδων καταναλωτών σε συγκεκριμένα έντυπα οδηγούν σε πολύ χαμηλή ελαστικότητα ζήτησης για κάθε έντυπο. Αυτό με την σειρά του οδηγεί..., σε χαμηλές σταυροειδείς ελαστικότητες και χαμηλά ποσοστά εκτροπής που τείνουν να μειώσουν σημαντικά τους δείκτες vGUPPI. Η επανεκτίμηση των δεικτών vGUPPI δείχνει ότι όλοι οι δείκτες για τους τρεις κύριους εκδότες μέτοχους της ΑΡΓΟΣ και για τις τρεις κατηγορίες³⁸¹ εντύπων είναι μικρότεροι από 10%.**»³⁸² [η έμφαση της Άργος].

Η κριτική στην προσκομισθείσα μελέτη συνεχίζει επισημαίνοντας ότι γ) η αύξηση στο κόστος διανομής των εντύπων δεν οδηγεί και σε αύξηση της τιμής πώλησής τους, καθώς η διανομή του εντύπου αφορά σε πολύ μικρό τμήμα, που δεν ξεπερνά το 3-4%, του συνολικά εισπραχθέντος εσόδου. Συνεπώς, ακόμα και μεγάλη αύξηση στο κόστος διανομής, της τάξης του 20%, επιβαρύνει το συνολικό κόστος του εντύπου σε σχέση με τα αναμενόμενα έσοδά του κατά μικρό ποσοστό, το οποίο δύναται να απορροφηθεί πλήρως από την εκδοτική εταιρία και έτσι εκλείπει το κίνητρο αύξησης του κόστους διανομής των εντύπων με γνώμονα τον εκτοπισμό των (μη μετόχων) εκδοτικών εταιριών από την αγορά δραστηριοποίησής τους. Ενισχυτικά στη θέση της Άργος, λειτουργεί κατά την ίδια, το γεγονός ότι παρά την εφαρμογή της νέας εμπορικής πολιτικής της, οι εκδοτικές εταιρίες δεν προέβησαν σε αύξηση των τιμών πώλησης των εντύπων τους³⁸³.

³⁸¹ Η προσκομισθείσα μελέτη του κ. [...] διακρίνει τις κατηγορίες των εντύπων των εκδοτικών εταιριών μετόχων της Άργος σε: α) ημερήσιες πολιτικές εφημερίδες, β) εβδομαδιαίες πολιτικές εφημερίδες και γ) αθλητικές εφημερίδες. Ωστόσο, στο μοντέλο των εμπειρογνομόνων έχουν ληφθεί υπόψη δύο κατηγορίες εφημερίδων: α) πολιτικές/οικονομικές εφημερίδες και β) αθλητικές εφημερίδες, χωρίς περαιτέρω διάκριση ανά συχνότητα κυκλοφορίας.

³⁸² Ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή, η έμφαση της Άργος.

³⁸³ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή της Άργος, σύμφωνα με την οποία: «**Τρίτον, η Έκθεση στηρίζεται στην αβάσιμη παραδοχή ότι η αύξηση της τιμής διανομής από την ΑΡΓΟΣ ΑΕ σε ανταγωνιστές-στόχους θα οδηγήσει σε αύξηση της τιμής των εντύπων τους (και σε επακόλουθη μείωση των πωλήσεων των εκδοτικών επιχειρήσεων-στόχων προς όφελος των μετόχων). Ωστόσο, η ΕΑ όφειλε να έχει ενημερώσει τους εμπειρογνώμονες ως προς την ανεδαφικότητα αυτού του σεναρίου. Πιο συγκεκριμένα, δοθέντος ότι το κόστος διανομής αποτελεί μικρό ποσοστό των εξόδων ενός εντύπου, η αύξηση στις χρεώσεις διανομής θα πρέπει να φτάσει σε εξωπραγματικά (και εκτός νομιμότητας) όρια για να οδηγήσει σε αύξηση της τιμής στο έντυπο [...]. Η αμοιβή της ΑΡΓΟΣ ΑΕ ανέρχεται στα 6-7 λεπτά/ευρώ στην αξία πωληθέντων. Αν κανείς συνυπολογίσει τα έσοδα από πωλήσεις και από διαφημίσεις ενός μέσου εντύπου θα αντιληφθεί ότι η αμοιβή της ΑΡΓΟΣ αποτελεί ποσοστό κάτω του 3-4% του κύκλου εργασιών ενός εντύπου. Συνεπώς, ακόμα και αν θεωρητικά γίνουν στοχευμένες και δη πολύ μεγάλες αυξήσεις εις βάρος εκδοτών μη μετόχων (πχ ύψους 20%), αυτές δεν θα μπορούν να οδηγήσουν σε εκτοπισμό τους από την αγορά, διότι μία αύξηση 20% συνεπάγεται αύξηση της χρέωσης διανομής από τα 7 λεπτά/ευρώ στα 8,5 (άρα ελάχιστη επιβάρυνση 1,5 λεπτό/ευρώ). Μια τέτοια θεωρητική επιβάρυνση δεν θα οδηγήσει καν σε ανάγκη αύξησης της τιμής του εντύπου, αλλά και αν το κάνει, μία αύξηση στην τιμή λιανικής πχ 5 λεπτών στα 2 ευρώ δεν θα συνεπάγεται απώλεια πωλήσεων, όπως και η πράξη αποδεικνύει. Μάλιστα, η ΕΑ είχε στη διάθεσή της τα στοιχεία πωλήσεων των εκδοτικών επιχειρήσεων στις οποίες εφαρμόστηκε η ΝΕΠ (με μικρές αυξήσεις στην τιμή) και θα μπορούσε εύκολα να επιβεβαιώσει στους εμπειρογνώμονες τη βασιμότητα του ισχυρισμού μας (και την αντίστοιχη αβασιμότητα της θέσης περί κινήτρου επιβολής αυξήσεων)».**

Σημειωτέο είναι εδώ, ότι το χαμηλό ποσοστό που αφορά το κόστος διανομής των εντύπων σε σχέση με το ύψος των πωλήσεών τους, δεν συνεπάγεται και κατ' ανάγκη χαμηλό ποσοστό σε σχέση με το συνολικό κόστος «παραγωγής» του εντύπου. Επιπλέον, κατά τα προαναφερθέντα, το ποσοστό προμήθειας που συνιστά την αμοιβή της Άργος για την παροχή υπηρεσιών πρακτόρευσης υπερβαίνει βάσει εξάλλου και των συμφωνηθέντων όρων το 20-25% της αξίας πωληθέντων εντύπων για το 2019, ενώ όσον αφορά στο 2020, οπότεν και εφαρμόζεται η νέα εμπορική πολιτική του Πρακτορείου, το κόστος διανομής αντιστοιχεί στο 28%³⁸⁴ της αξίας πωληθέντων εφημερίδων, ήτοι δεν μπορεί να θεωρηθεί «αμελητέο». Ενδεχομένως η μικρή συνεισφορά του κόστους διανομής στον κύκλο εργασιών του εντύπου μπορεί να ισχύει μόνο για τις εκδοτικές εκείνες εταιρίες που η «εμπορική εκμετάλλευση» των εντύπων τους δεν περιορίζεται στην πώλησή τους στα τελικά σημεία, αλλά περιλαμβάνει και άλλες πηγές εσόδων (πχ διαφημιστική προβολή στα έντυπα). Επισημαίνεται δε ότι βάσει των προσκομισθέντων στοιχείων αναφορικά με το κόστος εκτύπωσης των εντύπων³⁸⁵ για τιράζ 180 χιλ. φύλλων περίπου, το κόστος εκτύπωσής τους διαμορφώνεται σε περίπου €8 - €9 χιλ. Το κόστος διανομής τους, από την άλλη (βάσει των εισπραχθέντων από την Άργος) τόσο για το έτος 2019 όσο και για το έτος 2020, βάσει των στοιχείων της Άργος, είναι τουλάχιστον διπλάσιο.

Συνεχίζοντας την κριτική της, δ) η εταιρία επισημαίνει ότι τα μερίδια αγοράς των εκδοτικών εταιριών δεν αποτελούν ορθό μέγεθος για τον υπολογισμό του συντελεστή εκτροπής εν προκειμένω, καθώς λόγω της ανάπτυξης «πιστού» αναγνωστικού κοινού κάθε εντύπου, η παύση έκδοσης εντός εντύπου δεν θα οδηγήσει και σε αύξηση των πωλήσεων ενός άλλου εντύπου, ακόμα και εάν ανήκει στην ίδια ευρύτερη κατηγορία (π.χ. πολιτικές εφημερίδες). Όπως υπογραμμίζει η Άργος, «[η] ΕΑ και η Έκθεση θα όφειλαν να λάβουν υπόψη ότι ο τύπος δεν είναι commodity. Αντίθετα είναι τόσο διαφορετικό το κοινό των περισσότερων εντύπων, όπου υπό καμία εκδοχή δεν μπορεί να είναι ορθή η υποστηριζόμενη στην Έκθεση αλληλουχία: αύξηση τιμής διανομής, αύξηση στην τιμή πώλησης των εντύπων των μη μετόχων-εκδοτών- αύξηση στις πωλήσεις μετόχων εκδοτών»³⁸⁶.

³⁸⁴ Το μέγεθος αφορά στη διάμεσο τιμή, βάσει των στοιχείων που προσκόμισε η Άργος με την υπ' αριθ. πρωτ. 1430/15.02.2021 επιστολή της.

³⁸⁵ Βλ. ενδεικτικά την υπ' αριθ. πρωτ. 5141/11.06.2021 επιστολή της [...].

³⁸⁶ Ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή. Η πλήρης θέση της Άργος έχει ως εξής: «**Τέταρτον**, η αβάσιμη θέση της Έκθεσης περί κινήτρου των μετόχων της ΑΡΓΟΣ να επιβάλουν μέσω της εταιρείας μας αυξήσεις σε ανταγωνιστές για να τους αποσπάσουν στη συνέχεια μέρος των πωλήσεών τους, στηρίζεται και στη μεθοδολογική αστοχία να ληφθεί ως δεδομένο ότι οι συντελεστές εκτροπής είναι ανάλογοι με τα μερίδια αγοράς. Η ΕΑ και η Έκθεση θα όφειλαν να λάβουν υπόψη ότι ο τύπος δεν είναι commodity. Αντίθετα είναι τόσο διαφορετικό το κοινό των περισσότερων εντύπων, όπου υπό καμία εκδοχή δεν μπορεί να είναι ορθή η υποστηριζόμενη στην Έκθεση αλληλουχία: αύξηση τιμής διανομής, αύξηση στην τιμή πώλησης των εντύπων των μη μετόχων-εκδοτών- αύξηση στις πωλήσεις μετόχων εκδοτών. Αυτή η αλληλουχία οδηγεί την Έκθεση ουσιαστικά να καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η θεωρητική αύξηση του κόστους διανομής της τιμής μιας εφημερίδας όπως πχ των ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ, ΜΑΚΕΛΕΙΟ, θα οδηγήσει σε μετατόπιση πωλήσεων υπέρ της εφημερίδας πχ ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ ή ΤΑ ΝΕΑ, κάτι που ασφαλώς δεν τεκμηριώνεται ούτε και μπορεί να ισχύσει. Το παράδειγμα γίνεται ακόμα πιο εξόφθαλμο στην περίπτωση των αθλητικών εφημερίδων όπου η Έκθεση υποστηρίζει ότι υπάρχει κίνητρο στον μέτοχο εκδότη του ΚΟΚΚΙΝΟΥ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΗ να πείσει την ΑΡΓΟΣ ΑΕ να αυξήσει τα κόστη άλλων επιχειρήσεων για να αποσπάσει πελατεία από τους αναγνώστες αθλητικών εφημερίδων που απευθύνονται σε άλλο σπαδικό κοινό (πχ LIVESPORT, ΩΡΑ ΓΙΑ ΣΠΟΡ, ΜΕΤΡΟΣΠΟΡ κλπ)».

Σε κάθε περίπτωση, πέραν των αδυναμιών στις θέσεις της Άργος που εκτέθηκαν ανωτέρω, υπογραμμίζεται ότι και η ίδια η μελέτη των εμπειρογνομώνων επεσήμανε εξ αρχής τους περιορισμούς του μοντέλου, γεγονός που καταγράφεται σαφώς και στις Απόψεις της ΕΑ. Την ίδια στιγμή, τα συμπεράσματα της μελέτης των εμπειρογνομώνων, όπως και οι Απόψεις της ΕΑ αναφέρουν ρητά, ότι δεν συνιστούν απόδειξη για την ανάπτυξη συγκεκριμένων αντι-ανταγωνιστικών συμπεριφορών των μετόχων της Άργος **αλλά αξιολογούνται μόνο ως ένδειξη ανάπτυξης κινήτρων για τέτοιου είδους συμπεριφορές.**

Επί της έλλειψης ανάλυσης της επίπτωσης στην ευημερία των καταναλωτών

Σύμφωνα με την Άργος, η ΕΑ στις Απόψεις της δεν προβαίνει σε αξιολόγηση των επιπτώσεων στην ευημερία των καταναλωτών συνεπεία της αύξησης του κόστους διανομής των εντύπων των μη μετόχων εκδοτικών εταιριών. Όπως υποστηρίζει, ενδεχομένως η απουσία τέτοιας ανάλυσης οφείλεται στο γεγονός ότι «ουδεμία βλάβη στην ευημερία του καταναλωτή μπορεί να προκαλέσει η όποια θεωρητική απόφαση της ΑΡΓΟΣ ΑΕ να αυξήσει μονομερώς τις χρεώσεις σε ορισμένους εκδότες - στόχους»³⁸⁷. Εξ άλλου, όπως επισημαίνει η Άργος, ακόμα και εκδοτικές εταιρίες που ισχυρίζονται ότι η εφαρμογή της νέας εμπορικής πολιτικής οδήγησε σε «δυσβάστακτο» κόστος διανομής, όχι μόνο παραμένουν ενεργές στην εκδοτική δραστηριότητα αλλά και προβαίνουν στην έκδοση νέων, πολυτελών εντύπων³⁸⁸. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να τεκμηριωθεί καμία βλάβη στο αναγνωστικό κοινό ή/και στην πολυφωνία.

Παρά ταύτα, όπως σαφώς έχει διατυπωθεί και στις Απόψεις της ΕΑ, η βλάβη των καταναλωτών συνεπεία αύξησης της τιμής στο κόστος διανομής δεν περιορίζεται στην αύξηση της τιμής των εντύπων ή στη διατήρηση της πολυφωνίας υπό την έννοια της συνέχισης έκδοσης εντύπων αλλά έκφασή της μπορεί να αποτελεί και η ποιοτική υποβάθμιση των εντύπων (π.χ. σε όρους περιεχομένου, πλήθους/συχνότητας εκδόσεων κ.λπ).

Συμπέρασμα - καταληκτικές θέσεις της Άργος

Στο πλαίσιο των όσων προετέθησαν, η Άργος καλεί την ΕΑ «να μην προβεί στη λήψη οποιουδήποτε μέτρου εις βάρος της ΑΡΓΟΣ ΑΕ και να επιτρέψει στην εταιρεία μας να επικεντρωθεί απρόσκοπτα και χωρίς φόβο για το μέλλον στο δύσκολο και σημαντικό για τον τύπο έργο της»³⁸⁹.

Η άποψη της [...]

³⁸⁷ Ο. π.

³⁸⁸ Σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή της εταιρίας, «[σ]την πραγματικότητα διαπιστώνεται ότι ακόμα και οι εκδοτικές επιχειρήσεις που εξακολουθούν να διαμαρτύρονται για το δήθεν δυσβάστακτο της ΝΕΠ συνεχίζουν χωρίς πρόβλημα να διαθέτουν μέσω της ΑΡΓΟΣ τα έντυπά τους και μάλιστα να εκδίδουν και νέα πολυτελή έντυπα [...]. Επίσης, διαπιστώνεται προς ικανοποίηση της ΑΡΓΟΣ ΑΕ ότι το α' τρίμηνο του 2021 οι συνολικές πωλήσεις εντύπων ήταν αυξημένες σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2020. Η ΑΡΓΟΣ ΑΕ λοιπόν συνεχίζει να παρέχει ισότιμα και δίκαια τις υπηρεσίες της, δεν διακρίνει εις βάρος κανενός εκδότη και συνδράμει στη διατήρηση ενός βιώσιμου και καθόλα αποτελεσματικού δικτύου διανομής, προς όφελος και του τελικού καταναλωτή».

³⁸⁹ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3662/23.04.2021 επιστολή της εταιρίας.

Στην επιστολή του ο ανωτέρω συνδικαλιστικός φορέας εστιάζει στα δομικά προβλήματα στη λειτουργία της αγοράς διανομής Τύπου που αντιμετωπίζουν τα τελικά σημεία πώλησης³⁹⁰. Περαιτέρω, ο φορέας «χαιρετίζει» την εκκίνηση κανονιστικής παρέμβασης της ΕΑ η οποία υποστηρίζει ότι συμπληρωματικά με τις ελεγκτικές αρμοδιότητές της θα δημιουργήσει «κατάλληλες συνθήκες για την όξυνση του ανταγωνισμού για την αγορά (competition for the market)»³⁹¹. Αναφερόμενος ειδικότερα στα δομικά προβλήματα του κλάδου διανομής Τύπου και επισημαίνοντας την ιδιαιτερότητα του Τύπου ως προϊόν και της σημασίας του στη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος, ο φορέας υποστηρίζει ότι τα σημεία πώλησης, που αποτελούν την «πρώτη γραμμή» για την πώληση του Τύπου στο αναγνωστικό κοινό³⁹², έχουν υποστεί διαχρονικά τις συνέπειες αντι-ανταγωνιστικών πρακτικών από τις δραστηριοποιούμενες σε προηγούμενα στάδια επιχειρήσεις με αποτέλεσμα τη συρρίκνωση των αμοιβών τους. Μάλιστα κατά το φορέα η καθιέρωση ελάχιστης αμοιβής των τελικών σημείων στις συμβάσεις που συνάπτει η Άργος με τους

³⁹⁰ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3661/23.04.2021 επιστολή. Σύμφωνα με τον φορέα: «Με το παρόν υπόμνημά μας συμμετέχουμε στη δημόσια διαβούλευση αναφορικά με τα δομικά προβλήματα που εντοπίζονται στον κλάδο διανομής Τύπου, τα οποία προσεγγίζουμε από την πλευρά των τελικών σημείων πώλησης του τύπου (εφεξής ΤΣΠ). Αποτελούμε τον τελευταίο, αλλά σημαντικό κρίκο στην αλυσίδα της διανομής του τύπου, όχι μόνο προσφέροντας το αγαθό του τύπου στους τελικούς καταναλωτές (αναγνωστικό κοινό), αλλά και βιώνοντας στην καθημερινή λειτουργία μας σοβαρά προβλήματα, που αφορούν τη διανομή κι έχουν δυσμενείς επιπτώσεις αφενός στις επιχειρήσεις μας αφετέρου στον Τύπο εν γένει. Ζητούμε, δε, οι απόψεις μας να συνεκτιμηθούν και να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο της ασκούμενης κανονιστικής αρμοδιότητας της Επιτροπής Σας, δεδομένου ότι η **ύπαρξη και απρόσκοπτη λειτουργία των περιπτέρων**, [...], αποτελούν τον **ακρογωνιαίο λίθο** τόσο για την αποτελεσματικότητα του δικτύου διανομής όσο και για την εμπέδωση της πολυφωνίας και του πλουραλισμού, που εγγυάται το Σύνταγμά μας» (η έμφαση του ίδιου).

³⁹¹ Ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3661/23.04.2021 επιστολή. Η πλήρης θέση του έχει ως εξής: «Χαιρετίζουμε την αυτεπάγγελτη, στο πλαίσιο του άρθρου 11 του Ν. 3959/2011, εκκίνηση της διαδικασίας κανονιστικής παρέμβασης στον κλάδο διανομής Τύπου, η οποία, προσδοκούμε, **συμπληρωματικά** προς τις ελεγκτικές αρμοδιότητες της ΕΑ, να δημιουργήσει κατάλληλες συνθήκες για την όξυνση του ανταγωνισμού για την αγορά (competition for the market)» (η έμφαση του φορέα). Όπως αναφέρει στη συνέχεια της επιστολής του «[κ]ατανοούμε την ανάγκη επικέντρωσης της ΕΑ στη βαθμίδα διανομής του πρακτορείου, πλην όμως θεωρούμε ότι χωρίς τη συνεκτίμηση των λοιπών επιπέδων διανομής (υποδιανομέων και υποπρακτόρων) και τελικών σημείων πώλησης δεν αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά τα προβλήματα της διανομής, που χρήζουν ολιστικής αντιμετώπισης, προκειμένου, όπως αναπτύσσουμε αναλυτικά παρακάτω, να διασφαλιστεί ο ελεύθερος ανταγωνισμός, κατοχυρώνοντας ένα ελάχιστο επίπεδο πλουραλισμού και πολυφωνίας, μέσω της ελευθερίας κυκλοφορίας, διανομής και πώλησης εντύπων, και **χωρίς τον παραγκωνισμό των μικρών παικτών της αγοράς, όπως είναι τα περίπτερα**. Ειδικά τα ΤΣΠ [Τελικά Σημεία Πώλησης] και δη τα περίπτερα, μέσω των οποίων διατίθενται τα προϊόντα του τύπου απευθείας στο αναγνωστικό κοινό, **συμμετέχουν ουσιαστικά στις πωλήσεις των εντύπων** [...], υπέχοντας μάλιστα συγκεκριμένες υποχρεώσεις τόσο στο πλαίσιο της διανομής όσο και νομοθετικά (λχ ως προς την προβολή των εντύπων) ελεγχόμενα μάλιστα και ποινικά» (η έμφαση του φορέα).

³⁹² Σύμφωνα με το φορέα, «[τ]ο Σύνταγμά μας κατοχυρώνει την ελευθερία του Τύπου που περιλαμβάνει αφενός την ελευθερία κυκλοφορίας, διανομής και πώλησης εντύπων, αφετέρου την ελευθερία του πληροφορείσθαι δια του τύπου, ενώ η πρόσβαση του αναγνωστικού κοινού στο σύνολο των κυκλοφορούντων εντύπων σε ολόκληρη την επικράτεια προϋποθέτει ένα αποτελεσματικό δίκτυο διανομής κι ένα εκτεταμένο αριθμό σημείων πώλησης, ώστε να εξυπηρετείται ο Πολίτης (καταναλωτής). Επειδή λοιπόν ο εντύπος Τύπος δεν αποτελεί ένα απλό προϊόν, αλλά συνιστά μέσο διακίνησης των ιδεών, ελεύθερης έκφρασης και πληροφόρησης ως συστατικό στοιχείο της λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος, κάθε προσπάθεια ρύθμισης της οικείας αγοράς εκ μέρους των θεσμοθετημένων οργάνων της Πολιτείας ή αυτορρύθμισης είτε ακόμη και η ίδια η λειτουργία της ελεύθερης αγοράς, στην οποία όμως οι δραστηριοποιούμενες επιχειρήσεις δεν διαθέτουν διαπραγματευτική ισχύ (όπως συμβαίνει με τα περίπτερα) ενέχει εγγενώς σοβαρούς κινδύνους για την ελευθερία του Τύπου. Ειδικά, τα περίπτερα που βρίσκονται **στην πρώτη γραμμή** όσον αφορά τη διάθεση του Τύπου στο αναγνωστικό κοινό, αντιμετωπίζουν διαχρονικά οξυμένα προβλήματα» (ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3661/23.04.2021 επιστολή. Η έμφαση του φορέα).

υποπράκτορες και υποδιανομείς της αποτελεί ένα «δίχτυ προστασίας» των τελικών σημείων τα οποία και δεν διαθέτουν καμία διαπραγματευτική ισχύ³⁹³.

Επιπρόσθετα, κάνει λόγο α) για στρεβλώσεις στον καθορισμό της αμοιβής των σημείων πώλησης που υπολείπεται σημαντικά της αμοιβής των υποπρακτόρων και υποδιανομέων καθώς και της Άργος, και είναι σαφώς χαμηλότερη της αμοιβής (μέχρι και 15-16 ποσοστιαίες μονάδες) των σημείων πώλησης άλλων ευρωπαϊκών χωρών και β) εξαναγκασμό των σημείων πώλησης να αποδεχτούν δυσμενείς όρους συναλλαγής ειδάλλως απειλούνται με διακοπή προμήθειας εντύπων³⁹⁴. Κατά το φορέα, η στρέβλωση στην αμοιβή των σημείων πώλησης οφείλεται «[...]»³⁹⁵. Όπως σημειώνει, εάν τα ανωτέρω δεν διορθωθούν «τότε θα δούμε ακόμα μεγαλύτερη συρρίκνωση των σημείων πώλησης και δη των περιπτερών, με αποτέλεσμα την περαιτέρω πτώση των πωλήσεων των εντύπων, αλλά και τη χειροτέρευση όσον αφορά την εξυπηρέτηση της πολυφωνίας»³⁹⁶. Ως εκ τούτου καλεί την ΕΑ «να λάβει σοβαρά υπόψη τη δυσμενέστατη θέση στην οποία βρίσκονται οι λιανοπωλητές – περίπτερα και να λάβει κάθε ενδεδειγμένο μέτρο [...]»³⁹⁷. Ωστόσο, δεν προτείνει συγκεκριμένα μέτρα που κατά την κρίση του θα συνέβαλαν στην αντιμετώπιση των ως άνω ζητημάτων που θίγει.

Πέραν των ανωτέρω ο φορέας υπογραμμίζει την «επιεικώς κακή» διακίνηση των εντύπων από τους υποπράκτορες και υποδιανομείς³⁹⁸. Ως αίτια επικαλείται [...]»³⁹⁹. Εν προκειμένω, και σχετικά με τις απόψεις του φορέα, σημειώνεται ότι στο πλαίσιο προηγούμενης έρευνας της Υπηρεσίας για ενδεχόμενη εφαρμογή των άρθρων 1 και 2 (και 101 και 102 ΣΛΕΕ) έχουν εξεταστεί τυχόν πρακτικές της Άργος και των υποπρακτόρων / υποδιανομέων της να προβαίνουν σε αδικαιολόγητη

³⁹³ Όπως παραθέτει ο φορέας στην υπ' αριθ. πρωτ. 3661/23.04.2021 επιστολή του: «Υπό καθεστώς δυοπωλίου (ΑΡΓΟΣ-ΕΥΡΩΠΗ) τα τελικά σημεία πώλησης και δη τα περίπτερα αποτέλεσαν, για τουλάχιστον δεκαέξι χρόνια (2001 - 2017), αντικείμενο καρτελικής σύμπραξης (ορ. υπ' αρ. 669/2018 απόφαση της Επιτροπής Σας). Εν συνεχεία, υπό την ύπαρξη του ενός Πρακτορείου (ΑΡΓΟΣ) και των διανομέων του απομειώθηκαν έτι περαιτέρω τα ποσοστά προμήθειάς μας, έναντι των οποίων δεν διαθέτουμε καμία διαπραγματευτική ισχύ. [...]».

³⁹⁴ Η σχετική θέση του φορέα, όπως καταγράφεται στην υπ' αριθ. πρωτ. 3661/23.04.2021 επιστολή του έχει ως εξής: «Τα περίπτερα, προκειμένου να μπορούν να διακινούν τον έντυπο Τύπο (όχι μόνο συμμετέχοντας ενεργά στην εμπέδωση της πολυφωνίας και του πλουραλισμού, αλλά και εξασφαλίζοντας πωλήσεις για τους εκδότες), καταβάλλουν χρήματα στους υποπράκτορες - υποδιανομείς (εγγυήσεις), δεσμεύουν πολύτιμο χώρο στην επιχείρησή τους (η οποία επιβαρύνεται με δημοτικά τέλη), διαθέτουν εργασιακό χρόνο, διαχειρίζονται καθημερινά τον μεγάλο όγκο των εντύπων (απλών κι ένθετων), τα οποία παραλαμβάνουν από τους υποπράκτορες – υποδιανομείς, τα ταξινομούν, τα τακτοποιούν, τα εκθέτουν, τα αποθηκεύουν, τα πωλούν, ενώ τα απούλητα έντυπα τα επιστρέφουν μετά τη λήξη της κυκλοφορίας στους υποπράκτορες - υποδιανομείς. Κι ενώ θα ανέμενε κανείς ότι το περίπτερο ως λιανοπωλητής (που δεσμεύει πολύτιμο χώρο στην επιχείρησή του, διαχειρίζεται πλήθος εντύπων, στα οποία μάλιστα πολλές φορές πωλούνται μαζί και ανταγωνιστικά προς τα περίπτερα προϊόντα και εξυπηρετεί τους καταναλωτές), αμείβεται αντίστοιχα προς τις παρεχόμενες αυτές υπηρεσίες του, η προμήθειά του ωστόσο [...] Η στρέβλωση αυτή γίνεται ακόμη πιο εύληπτη, αν δει κανείς συγκριτικά τι ισχύει σε άλλες χώρες της Ένωσης [ΣτΣ: εν προκειμένω παραθέτει μεγέθη από % προμηθειών σε κεντρικά πρακτορεία, τοπικούς διανομείς και τελικά σημεία στις χώρες Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Γερμανία και Ιταλία, παραπέμποντας στη Γνωμοδότηση]».

³⁹⁵ Ο. π.

³⁹⁶ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3661/23.04.2021 επιστολή.

³⁹⁷ Ο, π.

³⁹⁸ Σύμφωνα με το φορέα [...]» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3661/23.04.2021 επιστολή).

³⁹⁹ Σύμφωνα με το φορέα: «[...]»(ο.π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3661/23.04.2021 επιστολή).

άρνηση προμήθειας ή διακοπή προμήθειας τελικών σημείων με έντυπα, από το έτος 2017 και εξής⁴⁰⁰, και σε κάθε περίπτωση εκφεύγει της έρευνας στα πλαίσια της κανονιστικής.

Η άποψη του συμμετέχοντος φυσικού προσώπου

Σύμφωνα με τον συμμετέχοντα, η ιδιότητα του οποίου δεν προσδιορίζεται, και αναφερόμενος στην ύπαρξη οιονεί φυσικού μονοπωλίου και τη δυνατότητα διανομής με άλλα μέσα επεσήμανε ότι η διανομή των εντύπων δύναται να πραγματοποιηθεί από εταιρίες που παρέχουν υπηρεσίες μεταφορών (πχ εταιρίες κούριερ και logistics) και ότι η μη μέχρι σήμερα συνεργασία τους με τις εκδοτικές εταιρίες οφείλεται στο ότι «[ο]ι εκδοτικές εταιρείες πιθανότατα δεν γνωρίζουν τις δυνατότητες των εταιρειών logistics και 3PL ή έχουν την ιδέα ότι η διανομή του έντυπου Τύπου είναι μια εξαιρετικά δύσκολη υπόθεση. [...] δεν είναι αληθές ότι απαιτείται υψηλό κόστος αρχικής επένδυσης, για τον απλούστατο λόγο ότι αν εμπλακούν εταιρείες logistics, αυτές διαθέτουν ήδη την υποδομή»⁴⁰¹. Επισημαίνοντας στη συνέχεια τις διάφορες επιμέρους υπηρεσίες που παρέχουν οι εν λόγω εταιρίες⁴⁰², καθώς και την εκτίμησή του ότι ιδίως η διανομή των περιοδικών «είναι εύκολη»⁴⁰³, θέτει την πρόταση «[η] Επιτροπή Ανταγωνισμού να απευθύνει πρόσκληση σε εταιρείες Κούριερ και logistics ώστε να καταγράψει αν υπάρχει η δυνατότητα και το ενδιαφέρον να αναληφθεί μέρος του έργου Διανομής Τύπου από τέτοιες Εταιρείες, καθώς και τις προτάσεις τους για το πλαίσιο λειτουργίας»⁴⁰⁴. Κατά το συμμετέχοντα, η ύπαρξη σχετικού ενδιαφέροντος από τις ανωτέρω εταιρίες υποδεικνύει ότι η αγορά της διανομής Τύπου δεν φέρει χαρακτηριστικά φυσικού μονοπωλίου.

Ωστόσο, τα ανωτέρω δεν μπορούν να γίνουν δεκτά καθώς όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, οι εκδοτικές εταιρίες έχουν επισημάνει τη δυσκολία τους να απευθυνθούν σε τρίτη εταιρία πλην της Άργος για τη διανομή των εντύπων τους, επικαλούμενες μάλιστα λόγους κόστους. Την ίδια στιγμή, τυχόν διαφοροποίηση στη διανομή των εντύπων μέσω διάκρισης μεταξύ περιοδικών και

⁴⁰⁰ Βλ. σχετικά και το από 21.12.2020 Δελτίο Τύπου της ΕΑ, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της ΕΑ, <https://www.epant.gr/enimerosi/deltia-typou/item/1249-deltio-typou-aftepaggelti-erevna-stin-agera-dianomis-entypou-typou.html>.

⁴⁰¹ Βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021 επιστολή του συμμετέχοντα στη δημόσια διαβούλευση, κ. [...].

⁴⁰² Σύμφωνα με τον κ. [...], «[υ]πάρχουν δεκάδες εταιρείες οι οποίες παρέχουν υψηλού επιπέδου υπηρεσίες στους πελάτες τους, όπως: · Παραγγελίες, συσκευασία, έκδοση παραστατικών για λογαριασμό των πελατών τους. · Παραλαβή και φύλαξη προϊόντων. · Καταμέτρηση και Διαλογή επιστροφών. · Δημιουργία νέων προϊόντων από επιμέρους προϊόντα. · Είσπραξη χρημάτων για λογαριασμό των πελατών τους. · Ελέγχου και τοποθέτηση προϊόντων στα Σημεία Πώλησης · Καθημερινές παραδόσεις σε χιλιάδες Σημεία Πώλησης στην επικράτεια. Διαθέτουν στόλο φορτηγών, τεράστιους αποθηκευτικούς χώρους και Hub διακίνησης σε διάφορες περιοχές ο καθένας, όπως και προηγμένα πληροφοριακά συστήματα» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021 επιστολή).

⁴⁰³ Σύμφωνα με τον κ. [...], «[ό]σον αφορά τα περιοδικά, η διακίνησή τους είναι εύκολη διότι παραδίδονται στο Πρακτορείο 2 ημέρες πριν την κυκλοφορία τους. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει μεγάλο περιθώριο χρόνου και επομένως μπορούν να εντάσσονται σε δρομολόγια μαζί με άλλα προϊόντα, με ότι αυτό συνεπάγεται στην μείωση του κόστος μεταφοράς τους» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021 επιστολή). Σε προηγούμενο σημείο της επιστολής του, αναγνωρίζει την ιδιαιτερότητα της διανομής εφημερίδων καθώς, όπως αναφέρει, «[η] ιδιαιτερότητα της Διανομής Τύπου η οποία απαιτεί παράδοση των εφημερίδων εντός μερικών ωρών σε όλη την επικράτεια, 7 ημέρες την εβδομάδα». Παρά ταύτα, κατά τον ίδιο η «ιδιαιτερότητα» αυτή «είναι ταυτόχρονα και ένα τεράστιο πλεονέκτημα, το οποίο δεν μπόρεσαν να αξιοποιήσουν στο παρελθόν τα Πρακτορεία Άργος και Ευρώπη. Η δυνατότητα να παραδίδει κάποιος καθημερινά σε χιλιάδες Σημεία Πώλησης, του δίνει σημαντικό πλεονέκτημα έναντι όσων τροφοδοτούν τα ίδια Σημεία Πώλησης με δεκάδες άλλα προϊόντα, όχι σε καθημερινή βάση»

⁴⁰⁴ Ο. π. βλ. την υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021 επιστολή του κ. [...].

εφημερίδων εκτιμάται ότι θα προκαλούσε πρόσθετο διαχειριστικό κόστος σε εκδοτικές εταιρίες που εκδίδουν τόσο εφημερίδες όσο και περιοδικά, πολλώ δε μάλλον στις περιπτώσεις που τα περιοδικά διατίθενται ως ένθετα σε κάποιες «έξτρα» εκδόσεις των εφημερίδων. Επιπλέον τέτοια διάκριση πιθανά θα αντέκρουε στη νομοθετικά ορισθείσα «ίση μεταχείριση των εντύπων», καθώς ο διαφορετικός τρόπος διανομής τους ενδεχομένως συνεπάγεται και διαφορετικούς όρους διανομής τους σε σχέση με τις εφημερίδες. Εξ άλλου δεν μπορεί να παραβλεφθεί ότι μεταξύ των παρεχόμενων από το πρακτορείο υπηρεσιών περιλαμβάνεται και η διασφάλιση άφιξης των εντύπων στα σημεία πώλησης εντός συγκεκριμένου χρονικού πλαισίου, ιδίως σε τελικά σημεία που εδρεύουν στην ίδια περιοχή, καθώς οποιαδήποτε διαφοροποίηση θα συνιστούσε άνιση μεταχείρισή τους.

Σε επόμενο σημείο της επιστολής του, ο ανωτέρω συμμετέχων προτείνει την επιβολή υποχρέωσης στην Άργος «να αποδίδει τα χρήματα των εκδοτών 2 ημέρες μετά την απόσυρση της Αθήνας» και όσον αφορά στις πωλήσεις εντύπων στην επαρχία «οι προκαταβολές [ενν. που καταβάλλει η Άργος στις εκδοτικές εταιρίες ως έναντι των μελλοντικών πωλήσεών τους στην επαρχία] θα πρέπει να καταβάλλονται 2 ημέρες μετά την απόσυρση»⁴⁰⁵. Με αυτό τον τρόπο κατά το συμμετέχοντα, «θα μειωθεί ή/και θα εκλείψει η «σχέση δέσμευσης των εκδοτικών εταιριών» με την Άργος και θα μειωθεί δραστικά το υψηλό κόστος μετακίνησης»⁴⁰⁶.

[...] ⁴⁰⁷ [...].

Τέλος, ο ως άνω συμμετέχων επισημαίνει ότι πρέπει να αλλάξει ο τρόπος υπολογισμού της αμοιβής των υποπρακτόρων και υποδιανομέων, και να ανεξαρτητοποιηθεί η αμοιβή τους από το μέγεθος των πωλήσεων εντύπων⁴⁰⁸. Εξάιρεση σε αυτό, κατά τον ίδιο, πρέπει να αποτελέσουν τα τελικά

⁴⁰⁵ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021 επιστολή του κ. [...]. Η πλήρης πρότασή του έχει ως εξής: «Να υποχρεωθεί η Άργος να αποδίδει τα χρήματα των εκδοτών 2 ημέρες μετά την απόσυρση της Αθήνας, άλλως να εξηγήσει γιατί εκδίδει δελτίο 7-10 ημέρες μετά την απόσυρση, ενώ έχει ολοκληρώσει την καταμέτρηση των επιστροφών. Για δε την επαρχία, οι προκαταβολές θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 90% των «προβλέψεων πώλησης» και να καταβάλλονται 2 ημέρες μετά την απόσυρση».

⁴⁰⁶ Ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021 επιστολή.

⁴⁰⁷ [...]

⁴⁰⁸ Όπως αναφέρει ο κ. [...], «[γ]ια να υπάρξει μέλλον (ή, έστω εξορθολογισμός) στην διακίνηση του Τύπου, θα πρέπει να ακολουθηθεί η τακτική της αγοράς που ισχύει για όλα τα άλλα προϊόντα. Δηλαδή πραγματική κοστολόγηση εργασιών μέχρι του Σημείου Πώλησης και αποζημίωση Υποπρακτόρων – Διανομέων με βάση τις εργασίες που εκτελούν, χωρίς προμήθεια. Η Νέα Εμπορική Πολιτική της Άργος εφαρμόζει το παραπάνω, αλλά μόνον όσον αφορά τις δικές της εργασίες μέχρι την παράδοση στον Υποπράκτορα – Διανομέα. Την προμήθεια 17% - 19% των Υποπρακτόρων την θεωρεί σταθερό κόστος. Η Επιτροπή Ανταγωνισμού φαίνεται ότι θεωρεί ως δεδομένο τέτοια υψηλά σταθερά κόστη, οπότε καταλήγει στο συμπέρασμα ότι «καθιστούν μη πιθανή την είσοδο νέας εταιρίας στην αγορά διανομής έντυπου Τύπου σε μεσοπρόθεσμο τουλάχιστον ορίζοντα». [...] Η ανάγκη της πολυφωνίας δεν σημαίνει ενίσχυση άνευ όρων όσων θέλουν να εκδώσουν μία εφημερίδα. Ούτως ή άλλως σήμερα όποιος θέλει να γίνει εκδότης πρέπει να υπολογίσει το λειτουργικό του κόστος, το κόστος εκτύπωσης και ένα κόστος 22% ως προμήθεια Πρακτόρησης. Όμως, το να πληρώνει ο ένας εκδότης 8,4€ και ο άλλος 966€ για τις ίδιες υπηρεσίες [ΣτΣ: εν προκειμένω επικαλείται παράδειγμα μεταφοράς εντύπων ίδιας ονομαστικής αξίας που ωστόσο για το ένα πωλείται το σύνολό τους ή έστω το μεγαλύτερο μέρος τους, οπότε και οι υποπράκτορες / υποδιανομείς λαμβάνουν εν τέλει μεγαλύτερη αμοιβή ενώ από το άλλο πωλούνται λίγα τεύχη και το μεγαλύτερο ποσοστό των διανεμηθέντων εντύπων επιστρέφει ως μη πωληθέν. Στην περίπτωση αυτή, είναι προφανές ότι η αμοιβή των υποδιανομέων και υποπρακτόρων είναι σαφώς χαμηλότερη] [...] σημαίνει ότι ο πρώτος λειτουργεί εις βάρος του δευτέρου και εις βάρος του Πρακτορείου και τελικώς εις βάρος όλου του κυκλώματος Διανομής Τύπου. Πολλοί εκδότες φοβούνται ότι θα αυξηθούν τα κόστη τους αν εμπλακούν εταιρείες logistics. Αυτό δεν αληθεύει, αν παράλληλα καταργηθούν οι

σημεία, για τα οποία μάλιστα προτείνει να αυξηθεί η προμήθεια που παρακρατούν ως αμοιβή σε σχέση με την ισχύουσα⁴⁰⁹. Προτείνει επίσης την κατάργηση όρων αποκλειστικότητας μεταξύ Άργος και υποπρακτόρων και υποδιανομέων της, καθώς και μεταξύ της Άργος και των εκδοτικών εταιριών⁴¹⁰ καθώς και την απαγόρευση στους υποπράκτορες/υποδιανομείς να αρνηθούν συνεργασία με έτερο πρακτορείο ή τρίτη εταιρία που θα επιλέξουν οι εκδοτικές εταιρίες για τη διανομή των εντύπων τους⁴¹¹. Μάλιστα, θέτει και το ερώτημα του κατά πόσο υφίσταται η υποχρέωση «καθολικής υπηρεσίας» από ένα Πρακτορείο Διανομής Τύπου», υπό την έννοια να μπορούν διαφορετικά πρακτορεία να δραστηριοποιούνται σε περιορισμένη γεωγραφική περιοχή⁴¹²⁴¹³.

Σε σχέση με τις προτάσεις του συμμετέχοντα λεκτέα τα εξής: ο προσδιορισμός της αμοιβής των υποδιανομέων και υποπρακτόρων καθώς και των τελικών σημείων ως ποσοστό (προμήθεια) επί της αξίας των πωληθέντων εντύπων εκκινεί από παρελθοντικά έτη, πριν την εφαρμογή του Ν. 3919/2011 και την απελευθέρωση της αγοράς διανομής Τύπου. Περαιτέρω, στο πλαίσιο προηγούμενης έρευνας της Υπηρεσίας, έχει επισημανθεί από εκδοτικές εταιρίες ότι ένας διαφορετικός τρόπος υπολογισμού του κόστους διανομής των εντύπων τους (πχ με ογκοχρέωση, όπως εφαρμόζεται από τις εταιρίες κούριερ) θα αύξανε σημαντικά το εν λόγω μέγεθος για τις ίδιες. Όσον αφορά στην κατάργηση των όρων αποκλειστικότητας που εφαρμόζει η Άργος τόσο με το δίκτυο υποπρακτόρων – υποδιανομέων της όσο και με τις εκδοτικές εταιρίες, συνιστά ζήτημα που, όπως αναγνωρίζει και ο συμμετέχων⁴¹⁴, εξετάζεται από την ΕΑ στο πλαίσιο εφαρμογής των άρ. 1 και 2 του Ν. 3959/2011 και 101 και 102 ΣΛΕΕ. Αναφορικά με την πρόταση σύστασης ουσιαστικά «επιμέρους» πρακτορείων με περιορισμένη γεωγραφική δραστηριότητα, κάτι τέτοιο, όπως προαναφέρθηκε, θα αύξανε σημαντικά το διαχειριστικό κόστος των εκδοτικών εταιριών καθώς θα καλούνταν να συνεργαστούν με περισσότερα πρακτορεία για την πανελλαδική διανομή των εντύπων τους και την ίδια στιγμή δεν θα επέτρεπε στα δραστηριοποιούμενα πρακτορεία να εκμεταλλευτούν οικονομίες κλίμακας. Σε κάθε περίπτωση,

προμήθειες των Υποπρακτόρων και αυτοί αμείβονται πλέον βάσει των κοστολογημένων υπηρεσιών που παρέχουν» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021 επιστολή).

⁴⁰⁹ Όπως αναφέρει ο κ. [...], «[τ]α σημεία πώλησης είναι τα μόνα που θα πρέπει να αμείβονται με ποσοστό και μάλιστα πολύ μεγαλύτερο του πενιχρού 4% στην αποφορολογημένη αξία, που είναι σήμερα» (ο.π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021 επιστολή).

⁴¹⁰ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021 επιστολή όπου ο συμμετέχων αναφέρει ως πρόταση την «[κ]ατάργηση των όρων αποκλειστικότητας στις συμβάσεις της Άργος με τους Υποπράκτορες – Διανομείς [...] Κατάργηση των όρων αποκλειστικότητας στις συμβάσεις της Άργος με τους Εκδότες».

⁴¹¹ Όπως αναφέρει «[ο]ι Υποπράκτορες – Διανομείς να μην μπορούν να αρνηθούν συνεργασία με νέο Πρακτορείο Διανομής ή με όποια εταιρεία επιλέξει κάθε εκδότης να συνεργαστεί, εφ' όσον οι όροι συνεργασίας είναι ίδιοι με αυτούς της Άργος» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021 επιστολή).

⁴¹² Για παράδειγμα, όπως αναφέρει, «ένα Πρακτορείο δεν μπορεί να δραστηριοποιείται π.χ. μόνον στην Αθήνα ή/και στην Θράκη? Είναι υποχρεωμένο να διαθέτει Υποπράκτορες σε όλη την επικράτεια? Οι εκδότες, εφ' όσον πλέον έχουν την δυνατότητα να επιλέξουν να διανέμουν τα έντυπά τους με ίδια μέσα, μπορούν να αναθέσουν από κοινού, σε τρίτη εταιρεία, την πρακτόρευση σε κάποιες περιοχές της χώρας και για τις υπόλοιπες περιοχές να συνεχίσουν την συνεργασία με την Άργος? Η τρίτη εταιρεία που θα αναλάβει το έργο θα πρέπει να είναι Πρακτορείο με υποχρέωση παροχής «καθολικής υπηρεσίας»?» (ο.π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021 επιστολή).

⁴¹³ Για λόγους πληρότητας επισημαίνεται από το συμμετέχοντα η από μέρους της ΕΑ εξέταση «της κάθετης συμμετοχής/ιδιοκτησίας και προς την πλευρά των Υποπρακτορείων» (ο. π. βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 3489/19.04.2021). [...]

⁴¹⁴ Ειδικότερα, ο κ. [...], αναγνωρίζει στην επιστολή του ότι η υπ' αριθ. πρωτ. 9356/3.11.2020 εισηγείται την κατάργηση των όρων αποκλειστικότητας μεταξύ Άργος και υποπρακτόρων-υποδιανομέων καθώς και εκδοτικών εταιριών.

εφόσον η διανομή του Τύπου δεν υπόκειται σε περιορισμούς κατ' εφαρμογή του Ν. 3919/2011, η απουσία ανάπτυξης τέτοιας δραστηριότητας από έτερα, έστω και τοπικής ακτίνας δράσης, πρακτορεία, υποδεικνύει την απουσία σχετικού ενδιαφέροντος τόσο από εταιρίες που δραστηριοποιούνται εν γένει σε μεταφορές προϊόντων όσο και από τις ίδιες τις εκδοτικές εταιρίες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ΕΑ ανέθεσε σε εταιρία δημοσκοπήσεων τη διενέργεια έρευνας με στόχο τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με το βαθμό εναλλαξιμότητας μεταξύ των ενημερωτικών εφημερίδων και το προφίλ του αναγνωστικού κοινού. Ειδικότερα, στόχος της έρευνας είναι να εντοπιστούν οι στενότεροι ανταγωνιστές κάθε εφημερίδας, με την έννοια της πιθανότερης εναλλακτικής επιλογής εκ μέρους των αναγνωστών, καθώς και τα κριτήρια που καθορίζουν τις επιλογές τους. Συλλέχθηκαν επίσης πληροφορίες σχετικά με την πιθανότητα μεταστροφής του αναγνωστικού κοινού στον ηλεκτρονικό τύπο σε περίπτωση μη διαθεσιμότητας της προτιμητέας εφημερίδας καθώς και τη διάθεση των αναγνωστών να εξακολουθούν να αγοράζουν την εφημερίδα της προτίμησής τους εάν η τιμή της αυξηθεί κατά 10%.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2021 με τη μέθοδο των τηλεφωνικών συνεντεύξεων (Computer Assisted Telephone Interviews) και ήταν πανελλαδική περιλαμβάνοντας ένα δείγμα 1000 ατόμων. Το δείγμα που χρησιμοποιήθηκε καλύπτει αστικές και μη περιοχές, άνδρες και γυναίκες σε όλο το ηλικιακό φάσμα από 18 έως 74 και σε κάθε εκπαιδευτική βαθμίδα ή επαγγελματική απασχόληση⁴¹⁵.

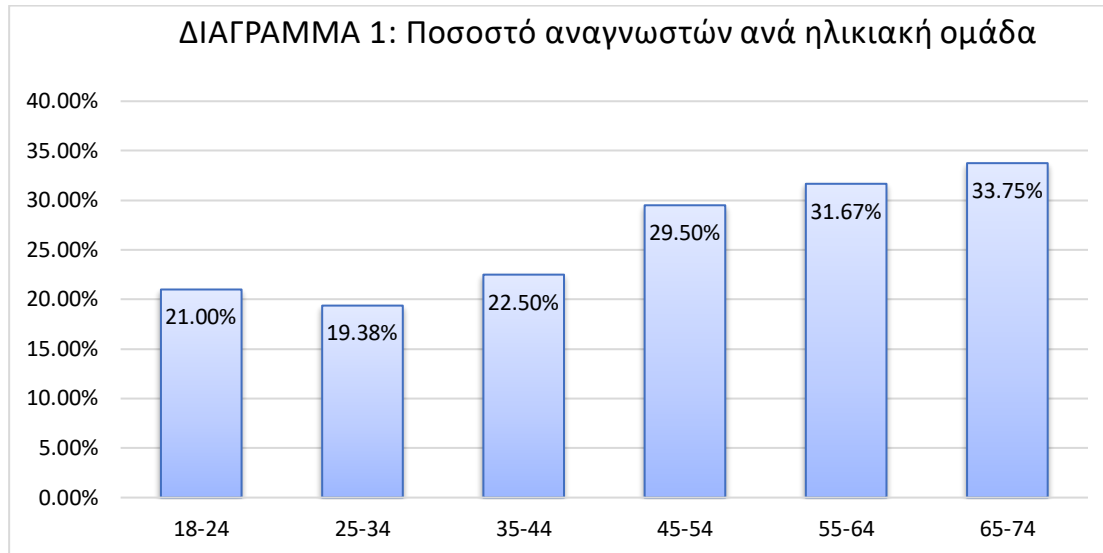
ΕΝΑΛΛΑΞΙΜΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ

Η μεταστροφή προς τον ψηφιακό τύπο και οι εν γένει αλλαγές στον τομέα της ενημέρωσης, ιδιαίτερα στον έντυπο τύπο ως το πλέον παραδοσιακό μέσο ενημέρωσης, αποτυπώνονται και στην παρούσα έρευνα. Ειδικότερα, το 73,3% των ερωτώμενων υποστήριξε ότι δεν διαβάζει καθόλου εφημερίδες πολιτικού ή/και οικονομικού περιεχομένου ενώ το υπόλοιπο 26,7%, που αποκρίθηκε θετικά εμφανίζει διακυμάνσεις ως προς τη συχνότητα ανάγνωσης εφημερίδων με το 8,9% να απαντάει ότι διαβάζει εφημερίδα περίπου μία φορά το μήνα ή αραιότερα, το 12,1% μία φορά την εβδομάδα ενώ μόλις 5,7% δηλώνει ότι διαβάζει κάποια εφημερίδα κάθε μέρα ή σχεδόν κάθε μέρα⁴¹⁶. Ενδεικτικό εξάλλου της τάσης για την μελλοντική εξέλιξη του κλάδου είναι και το γεγονός ότι το ποσοστό του αναγνωστικού κοινού ανά ηλικιακή ομάδα είναι χαμηλότερο στις μικρότερες

⁴¹⁵ Ειδικότερα, το 35,7% του δείγματος προέρχεται από την Αττική, το 10,3% από τη Θεσσαλονίκη, το 12% από αστικές περιοχές με πληθυσμό πάνω από 50000 κατοίκους, το 21% από αστικές περιοχές με πληθυσμό 2000-50000 κατοίκους και το υπόλοιπο 21% από αγροτικές περιοχές. Επίσης, το 49,10% είναι άνδρες ενώ το 50,9% είναι γυναίκες. Όσον αφορά στην ηλικία των ερωτώμενων πρόκειται για ένα ισορροπημένο δείγμα με το 10% των ερωτώμενων να ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 18-24, το 16% στην ομάδα 25-34, 20% στην ομάδα 35-44 καθώς και στην ομάδα 45-54, 18% στην ομάδα 55-64 και 16% στην ομάδα 65-74. Αναφορικά με το μορφωτικό επίπεδο των ερωτώμενων 6,7% είναι απόφοιτοι δημοτικού ή δεν έχουν καμία μόρφωση, 4,8% είναι απόφοιτοι γυμνασίου ή επαγγελματικής σχολής που απαιτεί απολυτήριο δημοτικού, 26,7% είναι απόφοιτοι λυκείου ή παλαιού εξατάξιου γυμνασίου ή σχολής που απαιτεί απολυτήριο γυμνασίου, 17,2% είναι απόφοιτοι ή φοιτητές ΤΕΙ ή άλλων δημόσιων και ιδιωτικών σχολών οι οποίες απαιτούν απολυτήριο λυκείου ή παλαιού εξατάξιου γυμνασίου, 5,5% είναι φοιτητές ΑΕΙ, 27,6% είναι απόφοιτοι ΑΕΙ χωρίς μεταπτυχιακές σπουδές και 11,5% κατέχουν μεταπτυχιακό ή διδακτορικό τίτλο. Τέλος, όσον αφορά στην επαγγελματική απασχόληση των ερωτώμενων το 54,3% είναι εργαζόμενοι, το 12,1% είναι προσωρινά άνεργοι ή προσωρινά μη εργαζόμενοι για λόγους υγείας, το 18,8% είναι συνταξιούχοι, το 7,6% ασχολείται με τα οικιακά, το 0,3% είναι εισοδηματίες και το 6,9% είναι μαθητές ή φοιτητές.

⁴¹⁶ Δεδομένου αυτού η παρούσα ανάλυση θα πρέπει να ληφθεί υπό το πρίσμα του περιορισμένου δείγματος αναγνωστών που περιλαμβάνονται στην έρευνα γεγονός το οποίο επιδρά και στην εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων.

ηλικίες (18-24 και 25-34) και αυξάνεται καθώς αυξάνεται η ηλικία των ερωτώμενων, ιδιαίτερα μετά τα 45 έτη⁴¹⁷.

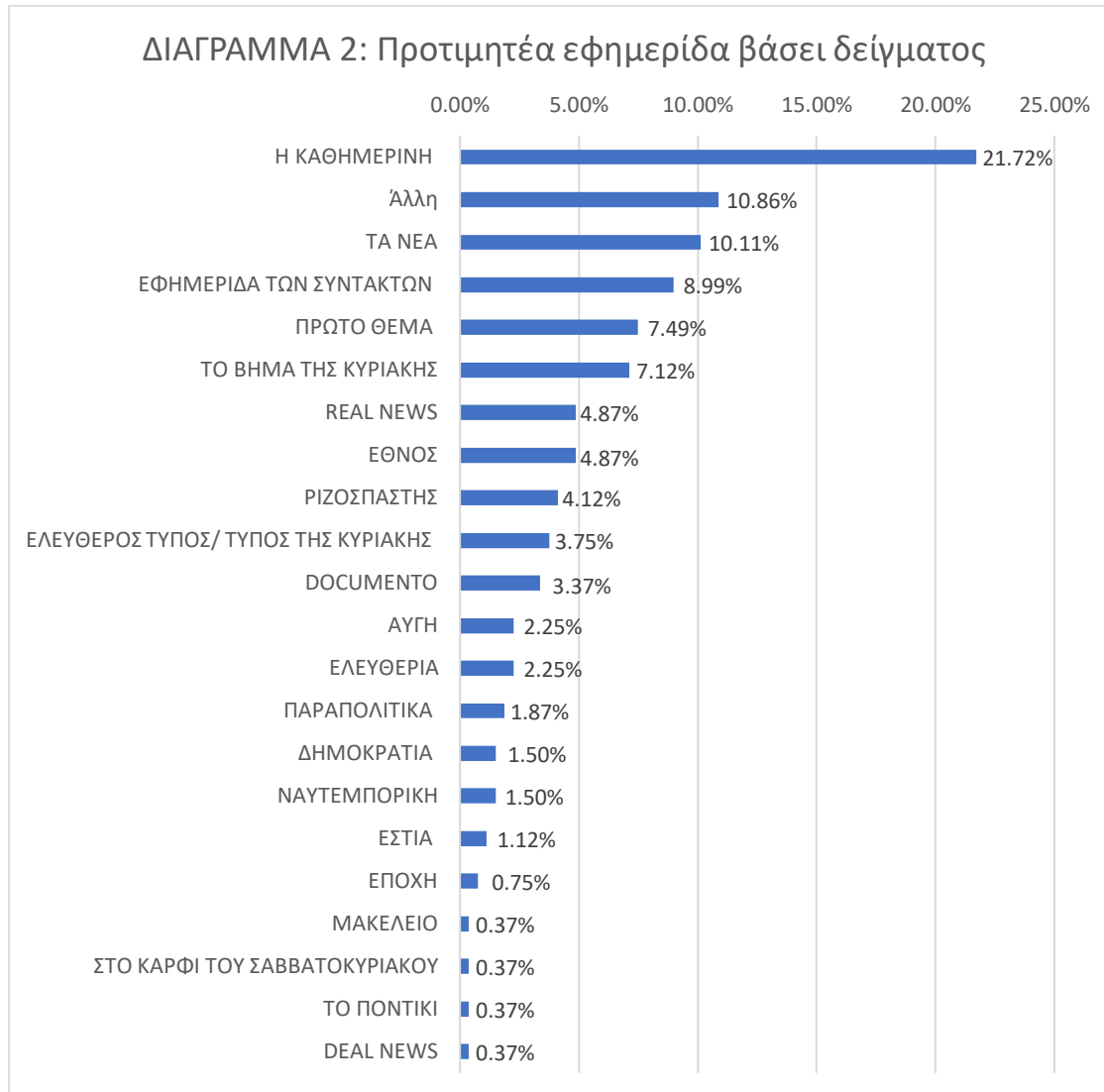
Ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης το γεγονός ότι οι συμμετέχοντες στην έρευνα οι οποίοι υποστήριξαν ότι διαβάζουν, ανεξαρτήτως συχνότητας, κάποια εφημερίδα, θα στραφούν κατά κύριο λόγο στον ηλεκτρονικό τύπο σε περίπτωση που η εφημερίδα της προτίμησής τους δεν είναι διαθέσιμη ή σταματήσει να εκδίδεται σε έντυπη μορφή. Συγκεκριμένα, περισσότεροι από τους μισούς υποστήριξαν ότι θα διάβαζαν την εφημερίδα της προτίμησής τους ηλεκτρονικά ή/και θα επέλεγαν να ενημερωθούν στο διαδίκτυο από άλλες ιστοσελίδες ενώ μόλις περίπου το 1/3 αυτών θα διάβαζε κάποια άλλη εφημερίδα σε έντυπη μορφή⁴¹⁸.

Εξειδικεύοντας περαιτέρω την ανάλυση ανά τίτλο, φαίνεται να υπάρχει διασπορά ως προς τις επιλογές του αναγνωστικού κοινού (βλ. Διάγραμμα 2). Ωστόσο, την προτίμηση των αναγνωστών κερδίζει η εφημερίδα Καθημερινή, την οποία το 21,72% των αναγνωστών ανέφερε ως την εφημερίδα που διαβάζει συχνότερα ή/και προτιμάει περισσότερο. Μία σημαντική μερίδα αναγνωστών (10,86%) ανέφερε ότι προτιμά εφημερίδες πέρα από αυτές που συμπεριλαμβάνονται στο Διάγραμμα 2. Ακολουθεί στις προτιμήσεις των αναγνωστών η εφημερίδα Τα Νέα με ποσοστό 10,11% και έπεται η Εφημερίδα των Συντακτών με ποσοστό 8,99%. Ψηλά στις προτιμήσεις των

⁴¹⁷ Συγκεκριμένα, μόλις το 21% των ερωτώμενων που ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα 18-24 διαβάζει κάποια εφημερίδα πολιτικού/οικονομικού ενδιαφέροντος ενώ το ποσοστό αυτό διαμορφώνεται σε ελαφρώς χαμηλότερα επίπεδα (19,38%) για την ομάδα 25-34. Στις επόμενες ηλικιακές ομάδες, ήτοι 35-44, 45-54, 55-64 και 65-74, το ποσοστό των αναγνωστών ακολουθεί διαρκώς αυξανόμενη πορεία, ήτοι 22,50%, 29,50%, 31,67% και 33,75% αντίστοιχα.

⁴¹⁸ Αναλυτικά, σε περίπτωση μη διαθεσιμότητας της προτιμητέας εφημερίδας, από το σύνολο των ερωτώμενων που διαβάζουν εφημερίδα, το 56,18% υποστήριξε ότι θα διάβαζε την εφημερίδα της προτίμησής του ηλεκτρονικά, το 54,31% θα διάβαζε τα πολιτικά/οικονομικά νέα στο διαδίκτυο από άλλες ιστοσελίδες, το 37,83% θα διάβαζε κάποια άλλη εφημερίδα σε έντυπη μορφή ενώ ένα μικρό ποσοστό (2,62%) δεν εξέφρασε γνώμη επί του θέματος. Σημειώνεται ότι στη συγκεκριμένη ερώτηση υπήρχε η δυνατότητα πολλαπλής επιλογής εξού και το άθροισμα των ανωτέρω ποσοστών υπερβαίνει το 100%.

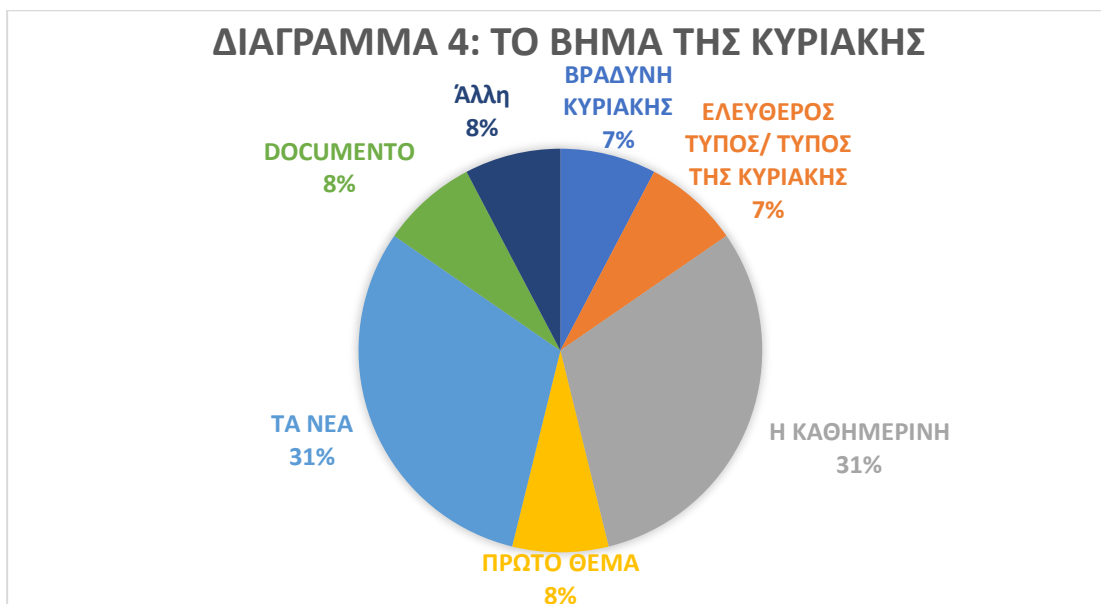
αναγνωστών βρίσκονται επίσης οι εφημερίδες Πρώτο Θέμα (7,49%), Το Βήμα της Κυριακής (7,12%), Real News (4,87%) και Έθνος (4,87%)⁴¹⁹.

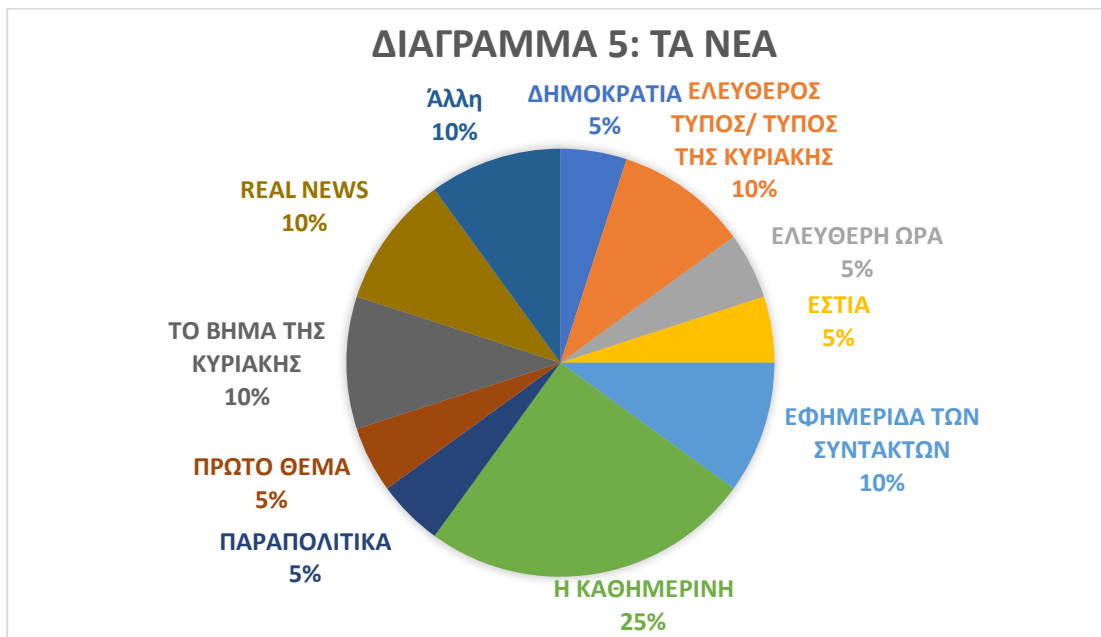
Επιπλέον, φαίνεται να υπάρχουν ροές αναγνωστών μεταξύ εφημερίδων, οι οποίες αντιμετωπίζονται από τους ίδιους ως εναλλάξιμες. Οι αναγνώστες εφημερίδων που συμμετείχαν στην έρευνα κλήθηκαν να δηλώσουν εναλλακτικές εφημερίδες που θα επέλεγαν σε περίπτωση μη διαθεσιμότητας της εφημερίδας προτίμησής τους. Από τις απαντήσεις τους προκύπτουν μετακινήσεις αναγνωστών μεταξύ των εφημερίδων Καθημερινή, Τα Νέα και το Βήμα. Ειδικότερα, στο Διάγραμμα 3 παρουσιάζονται οι επιλογές των αναγνωστών της εφημερίδας Καθημερινή σε περίπτωση που δεν είναι διαθέσιμη η εν λόγω εφημερίδα. Ως πρώτη εναλλακτική επιλογή τους εμφανίζεται η εφημερίδα Το Βήμα με ποσοστό 23% και ακολουθούν Τα Νέα με ποσοστό 20%. Αντίστοιχα, στο Διάγραμμα 4 οι αναγνώστες του Βήματος της Κυριακής θα προτιμήσουν με ποσοστό 31% είτε την Καθημερινή είτε τα Νέα. Συναφώς, από το Διάγραμμα 5 προκύπτει ότι οι αναγνώστες της εφημερίδας Τα Νέα θα κατευθυνθούν κατά κύριο λόγο προς την Καθημερινή

⁴¹⁹ Σημειώνεται ότι η εφημερίδα Έθνος έχει σταματήσει να κυκλοφορεί από τον Αύγουστο του 2020.

(25%) και ακολούθως προς την εφημερίδα Το Βήμα της Κυριακής με ποσοστό 10%. Με το ίδιο ποσοστό (10%) οι αναγνώστες της εφημερίδας Τα Νέα θα κινηθούν επίσης και προς την εφημερίδα Ελεύθερος Τύπος/ Τύπος της Κυριακής, την Εφημερίδα των Συντακτών και τη Real News⁴²⁰.

⁴²⁰ Σημειώνεται ότι η εφημερίδα Καθημερινή εμφανίζεται, έστω και ως μειοψηφική επιλογή, στις επιλογές σχεδόν όλων των αναγνωστών.

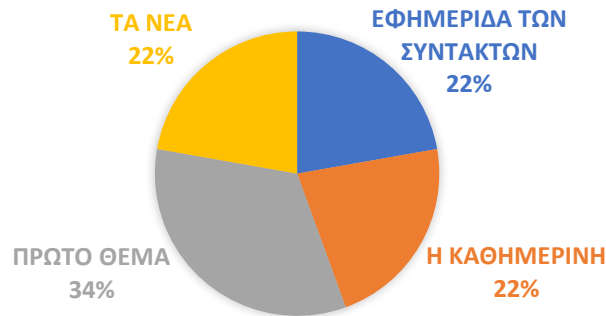

Επιπρόσθετα, από το Διάγραμμα 6 φαίνεται ότι οι αναγνώστες του Πρώτου Θέματος θα κατευθυνθούν κατά κύριο λόγο προς Τα Νέα (20%) και το Βήμα της Κυριακής (20%), οι αναγνώστες των οποίων επίσης περιλαμβάνουν το Πρώτο Θέμα στις επιλογές τους, αν και με χαμηλότερα ποσοστά (5% και 8% αντίστοιχα).

Υψηλή εναλλαξιμότητα φαίνεται να υπάρχει επίσης μεταξύ του Πρώτου Θέματος και της Real News. Οι αναγνώστες του Πρώτου Θέματος κατατάσσουν τη Real News τρίτη (15%) στις εναλλακτικές επιλογές τους ενώ αντίστοιχα οι αναγνώστες της Real News αναφέρουν την εφημερίδα Πρώτο Θέμα ως πρώτη τους επιλογή (34%) σε περίπτωση μη διαθεσιμότητας της προτιμητέας τους εφημερίδας.

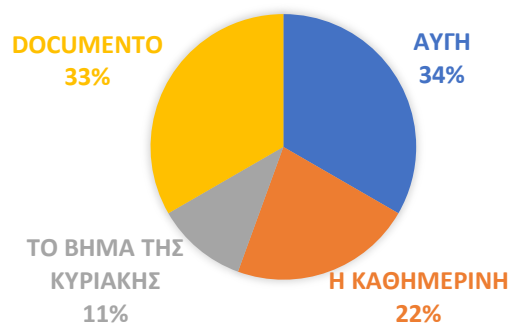
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7: REAL NEWS

Ροές αναγνωστών φαίνεται επίσης να υπάρχουν μεταξύ της Εφημερίδας των Συντακτών και του Documento. Το 33% των αναγνωστών της Εφημερίδας των Συντακτών θα επιλέξουν πρωτίστως το Documento σε περίπτωση μη διαθεσιμότητας της εφημερίδας προτίμησής τους ενώ αντίστοιχα οι αναγνώστες του Documento θα προτιμήσουν πρωτίστως την Εφημερίδα των Συντακτών.

Τέλος, χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι τις εφημερίδες στο Καρφί του Σαββατοκύριακου και Kontra News, μοναδικές εφημερίδες πολιτικού/οικονομικού περιεχομένου που συμμετέχουν στην ισχύουσα μετοχική σύνθεση της Άργος, τις επέλεξε μόλις ένας και κανένας αναγνώστης αντίστοιχα. Σε περίπτωση μη διαθεσιμότητας της εφημερίδας στο Καρφί του Σαββατοκύριακου ο εν λόγω αναγνώστης δήλωσε ότι θα επέλεγε την εφημερίδα Τα Νέα. Αντίστοιχα, ένας αναγνώστης της εφημερίδας Πρώτο Θέμα δήλωσε ότι σε περίπτωση που δεν είναι διαθέσιμη η συγκεκριμένη εφημερίδα θα επέλεγε την εφημερίδα στο Καρφί του Σαββατοκύριακου. Η εφημερίδα Kontra News δεν αναφέρεται από κανένα αναγνώστη ούτε ως κύρια ούτε ως εναλλακτική επιλογή.

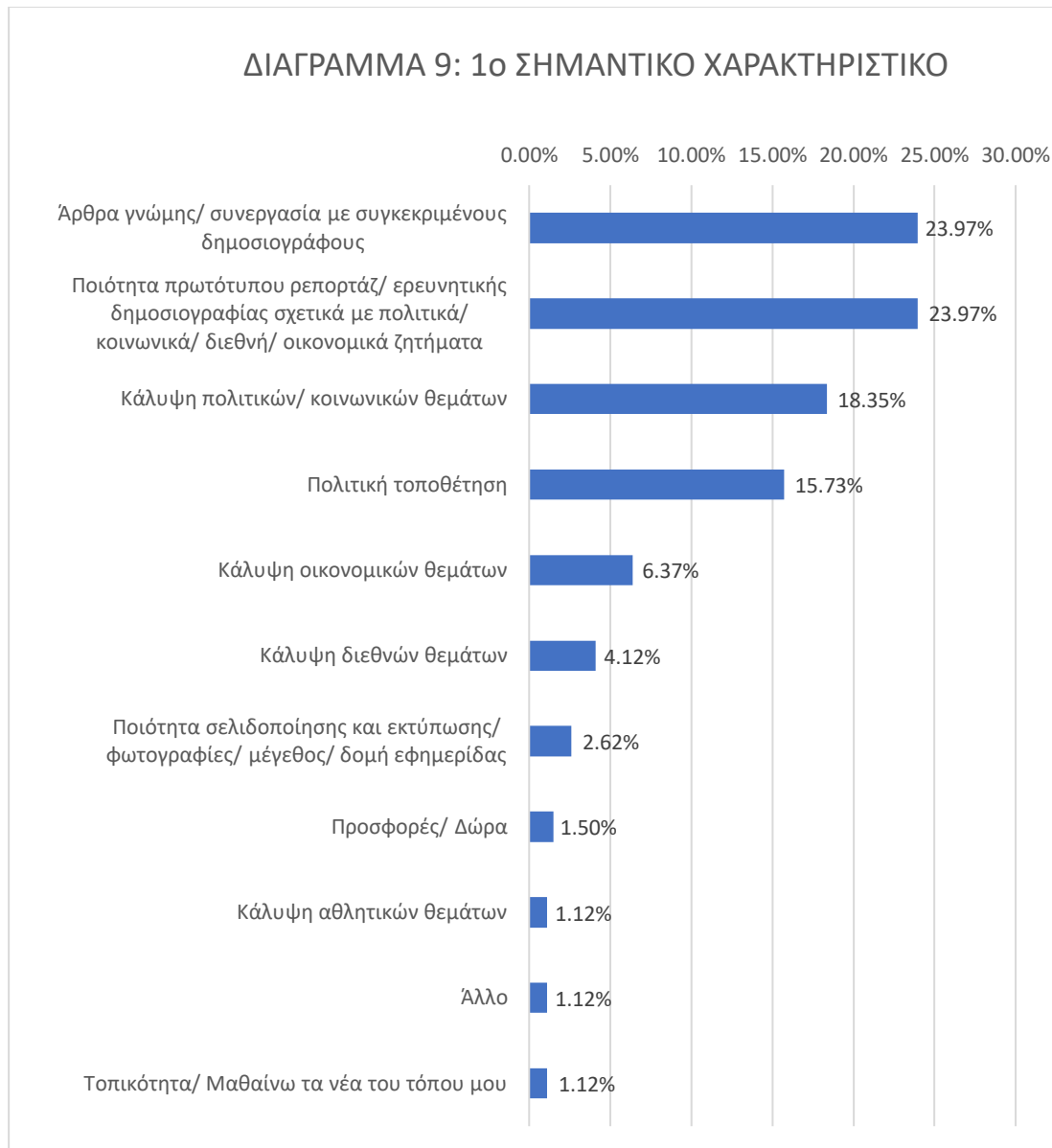
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8: ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

ΠΟΙΟΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ

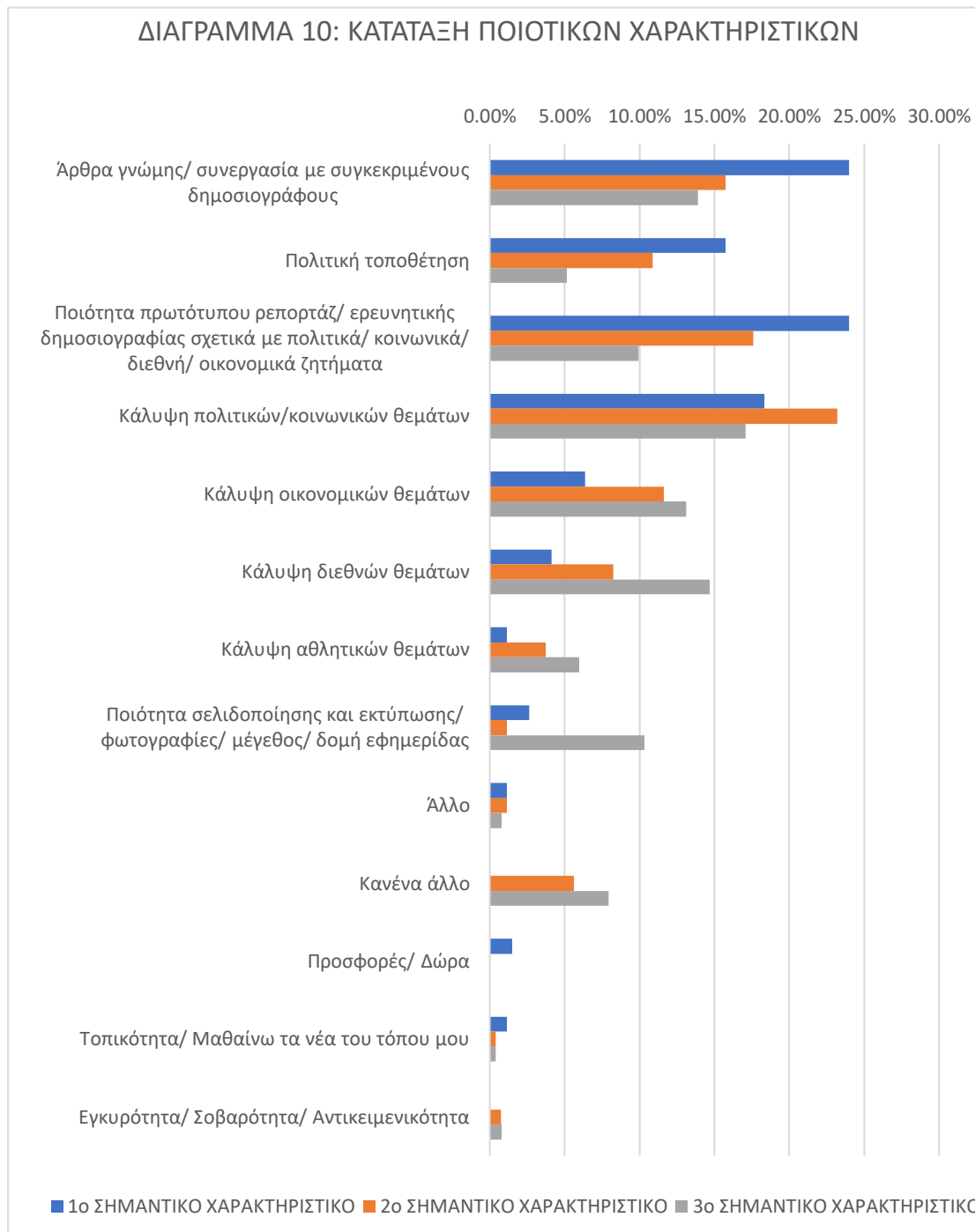
Στοχεύοντας στην καλύτερη προσέγγιση και ερμηνεία της συμπεριφοράς του αναγνωστικού κοινού, είναι κρίσιμο να εντοπίσουμε τα κριτήρια βάσει των οποίων οι αναγνώστες επιλέγουν την εφημερίδα της αρεσκείας τους. Προς το σκοπό αυτό, οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να δηλώσουν κατά

σειρά τα τρία πρώτα ποιοτικά χαρακτηριστικά που εκτιμούν περισσότερο και τους ωθούν να επιλέξουν μεταξύ των εφημερίδων. Το Διάγραμμα 9 παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά εκείνα τα οποία οι αναγνώστες ανέφεραν ως τα πλέον καθοριστικά και σημαντικά για την επιλογή τους. Ειδικότερα, στην πρώτη θέση ισοβαθούν με ποσοστό 23,97% η παρουσία *άρθρων γνώμης και η συνεργασία με συγκεκριμένους δημοσιογράφους* καθώς και η *ποιότητα πρωτότυπου ρεπορτάζ και ερευνητικής δημοσιογραφίας σχετικά με πολιτικά/κοινωνικά/διεθνή και οικονομικά ζητήματα*. Στη δεύτερη θέση, με ποσοστό 18,35%, τοποθετείται η *κάλυψη πολιτικών/κοινωνικών θεμάτων* και ακολουθεί η *πολιτική τοποθέτηση* με ποσοστό 15,73%.

Συνολικά, η κατάταξη των τριών πιο σημαντικών χαρακτηριστικών που δήλωσαν οι αναγνώστες παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 10. Ως δεύτερο πιο σημαντικό ποιοτικό χαρακτηριστικό παρουσιάζεται καταρχήν η *κάλυψη πολιτικών/κοινωνικών θεμάτων*, με ποσοστό 23,22%, και ακολουθεί η *ποιότητα πρωτότυπου ρεπορτάζ και ερευνητικής δημοσιογραφίας σχετικά με πολιτικά/κοινωνικά/διεθνή και οικονομικά ζητήματα*, με ποσοστό 17,60%. Ακολουθώντας, το τρίτο πιο

σημαντικό ποιοτικό χαρακτηριστικό φαίνεται να είναι η *κάλυψη πολιτικών/κοινωνικών θεμάτων* (17,06%) και ακολουθεί η *κάλυψη διεθνών θεμάτων* (14,68%). Αθροιστικά, μεταξύ των τριών πιο σημαντικών ποιοτικών χαρακτηριστικών βρίσκονται τα *άρθρα γνώμης και η συνεργασία με συγκεκριμένους δημοσιογράφους*, η *ποιότητα πρωτότυπου ρεπορτάζ και ερευνητικής δημοσιογραφίας σχετικά με πολιτικά/κοινωνικά/διεθνή και οικονομικά ζητήματα* καθώς και η *κάλυψη πολιτικών/κοινωνικών θεμάτων*.

Η πολιτική τοποθέτηση επίσης φαίνεται να διαδραματίζει βασικό ρόλο για την επιλογή εφημερίδας. Επικουρικά, αναφέρεται ότι η πλειοψηφία των αναγνωστών των εφημερίδων Καθημερινή, Το

Βήμα και Τα Νέα, οι οποίες αντιμετωπίζονται ως εναλλάξιμες⁴²¹, ψήφισε στις βουλευτικές εκλογές του Ιουλίου 2019 τη Νέα Δημοκρατία. Αντίθετα, η πλειοψηφία των αναγνωστών της Εφημερίδας των Συντακτών και του Documento, μεταξύ των οποίων επίσης παρουσιάζονται αμφίδρομες ροές, ψήφισε τον ΣΥ.ΡΙΖ.Α.⁴²²

Τέλος, σημειώνεται ότι η πλειοψηφία των αναγνωστών, και συγκεκριμένα το 70% εξ αυτών, προτίθεται να πληρώσει 10% περισσότερο από τη σημερινή τιμή πώλησης της εφημερίδας που προτιμά προκειμένου να διασφαλιστεί η διατήρηση της ποιότητάς της

⁴²¹ Βλ. προηγούμενη ενότητα.

⁴²² Ειδικότερα, το 46,55% που επιλέγουν κατά βάση την Καθημερινή, το 47,37% που επιλέγουν το Βήμα της Κυριακής και το 40,74% που επιλέγουν Τα Νέα ψήφισαν στις τελευταίες βουλευτικές εκλογές τη Νέα Δημοκρατία. Αντίθετα, το 66,67% που επιλέγουν την Εφημερίδα των Συντακτών και το 88,89% που επιλέγουν το Documento ψήφισαν τον ΣΥ.ΡΙΖ.Α.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 - Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΩΝ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΝΩΝ

Οι εμπειρογνώμονες στη νέα τους έκθεση προβαίνουν σε αντίκρουση επί της κριτικής που τέθηκε στην προσκομισθείσα από την Άργος⁴²³ έκθεση του [...], επί της πρώτης τους έκθεσης. Εν προκειμένω, ως προς το μοντέλο vGUPPI οι βασικοί προβληματισμοί που τέθηκαν αφορούν στις υποθέσεις του μοντέλου και στα συμπεράσματά του. Ειδικότερα, όπως επισημάνθηκε από την Άργος επικαλούμενη σχετική Έκθεση του [...], **α)** δεν μπορεί να βρει εν προκειμένω εφαρμογή η μεθοδολογία vGUPPI καθώς προϋποθέτει ότι η ανάντη επιχείρηση δύναται να προβεί σε διάκριση τιμολόγηση εις βάρος των ανταγωνιστών των μετόχων της, δραστηριοποιούμενων στην κατάντη αγορά, **β)** η ελαστικότητα ζήτησης των εντύπων είναι χαμηλή και υπολογίζεται σε επίπεδα χαμηλότερα της μονάδας, ήτοι η ζήτηση εντύπων είναι ανελαστική, **γ)** η αύξηση στο κόστος διανομής των εντύπων δεν οδηγεί και σε αύξηση της τιμής πώλησής τους καθώς η διανομή του εντύπου αφορά σε πολύ μικρό τμήμα, που δεν ξεπερνά το 3-4%, του συνολικά εισπραχθέντος εσόδου και **δ)** τα μερίδια αγοράς των εκδοτικών εταιριών δεν αποτελούν εν προκειμένω ορθό μέγεθος για τον υπολογισμό του συντελεστή εκτροπής, παράμετρος που χρησιμοποιείται στη μεθοδολογία vGUPPI. Αιτία για αυτό αποτελεί το γεγονός ότι υφίσταται για κάθε έντυπο «πιστό» αναγνωστικό κοινό, συνεπώς η παύση έκδοσης εντός εντύπου δεν θα οδηγήσει σε αύξηση των πωλήσεων ενός άλλου εντύπου, ακόμα και εάν ανήκει στην ίδια ευρύτερη κατηγορία (πχ πολιτικές εφημερίδες).

Επί της Έκθεσης και των συμπεριλαμβανόμενων υπολογισμών του [...], η ομάδα εμπειρογνώμωνων σε σχετική απάντησή της⁴²⁴, επισημαίνει ότι η ανάλυση της ως άνω έκθεσης έχει τις εξής βασικές αδυναμίες: **α)** προϋποθέτει ότι το κίνητρο της Άργος να αυξήσει την κερδοφορία των μετόχων της υπολείπεται του κινήτρου της εταιρίας να αυξήσει την κερδοφορία της ίδιας. Ωστόσο, η εν λόγω υπόθεση είναι πιθανό να μην ισχύει και σε μια τέτοια περίπτωση, λαμβανομένου υπόψη του υψηλού ποσοστού επί του μετοχικού κεφαλαίου της Άργος που κατέχει η Ελευθερία του Τύπου ΑΕ, το κίνητρο του πρακτορείου να μειώσει το κέρδος του υπέρ της αύξησης του κέρδους της μετόχου εκδοτικής εταιρίας είναι υψηλό⁴²⁵ και **β)** στους υπολογισμούς που παρατίθενται στην Έκθεση του [...] έχει εκτιμηθεί ο δείκτης vGUPPI όπως προκύπτει από την εκτροπή των πωλήσεων από έκαστη εκδοτική εταιρία – μη μέτοχο της Άργος προς έκαστο ανταγωνιστή – μέτοχο της Άργος χωριστά. Ωστόσο, κατά τους εμπειρογνώμονες η σωστή εκτίμηση του δείκτη vGUPPI αφορά στο άθροισμα των επιμέρους δεικτών vGUPPI των εκδοτικών εταιριών μη μετόχων έναντι έκαστου ανταγωνιστή τους - μετόχου της Άργος. Σε αυτή την περίπτωση, ακόμα

⁴²³ Ως σχετικό έγγραφο του υπομνήματός της στο πλαίσιο της Πρώτης Διαβούλευσης.

⁴²⁴ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 έκθεση, του καθηγητή Azar.

⁴²⁵ Σύμφωνα με τους εμπειρογνώμονες: «First, [...] assumes that the weight that Argos' objective function places on a publisher cannot be greater than the weight that it places on Argos' own profits. However, this is not true. As pointed out by O'Brien and Salop (2000), it is possible for the weight to be greater than one. The fact that this is the case for Argos' main shareholder (Eleftheria), is potentially quite problematic, as it would imply an extremely strong incentive to reduce Argos' profitability in order to increase the profits of its largest shareholder (i.e., tunneling). [...], however, decided to arbitrarily censor the weights to be, at most, one, which leads him to underestimate the upward pricing pressure in this case».

και με τα μεγέθη των παραμέτρων που χρησιμοποιούνται στην Έκθεση του [...], η τιμή του δείκτη vGUPPI υπερβαίνει το ασφαλές όριο του 10%⁴²⁶.

[...]

Πίνακας 1: [...]⁴²⁷

Έντυπο/Εκδοτική Εταιρία
[...]***
[...]***
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]
[...]

**** [...]

[...]:

Πίνακας 2: [...]

⁴²⁶ Όπως αναφέρουν οι εμπειρογνώμονες: «*Second, and perhaps more important, he considers the VGUPPIu's resulting from diversion of sales from the non-Argos-shareholder rival publishers to the publishers that own Argos "one by one", without adding them. The overall index of upward pricing pressure for a non-Argos-shareholder publisher is the sum of the VGUPPIu's that [...] calculates across all the publishers that own Argos. Although each of the VGUPPIu components that [...] calculates is less than 10%, the sum, even under his assumptions, is greater than 10%, indicating substantial anticompetitive incentives. Thus, it is very important to apply the VGUPPIu formula correctly, taking into account that there are several publishers that own substantial stakes in Argos. To be more precise, if the set of publishers that are shareholders of Argos is denoted K , the VGUPPIu for publisher j is*

$$vGUPPIu_j = \sum_{k \in K} DR_{jk} \times M_k \times \frac{P_k}{W_j} \times \lambda_k,$$

where DR_{jk} is the diversion ratio from publisher j to publisher k , M_k is the profit margin of publisher k , P_k is the price of publisher k , W_j is the distribution cost of publisher j , and λ_k is the weight that Argos puts on publisher k in its objective function relative to its own profits. Even though each term in the sum on the right-hand side in [...] example is less than 10%, the overall sum is greater than 10%».

⁴²⁷ [...].

Εφημερίδα	VGUPPIu (καμία εκτροπή εκτός ομάδας εντύπων)	VGUPPIu (50% εκτροπή εκτός ομάδας εντύπων)
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]

Τα μεγέθη του Πίνακα 2 δείχνουν ότι εντός της ίδιας ομάδας εφημερίδων το κίνητρο αύξησης της τιμής όπως απεικονίζεται με την τιμή του δείκτη vGUPPI είναι σημαντικά υψηλότερο. Αυτό ισχύει τόσο υπό το ενδεχόμενο καμίας εκτροπής από την ομάδα ή ακόμα και με εκτροπή κατά 50%. Σύμφωνα με τους εμπειρογνώμονες, μόνο σε περίπτωση που η εκτροπή από την ανωτέρω ομάδα εντύπων είναι περισσότερο από 80% η μέση τιμή του δείκτη vGUPPI υπολείπεται του ασφαλούς ορίου του 10%⁴²⁸.

Επιπλέον, και λαμβάνοντας υπόψη τα ευρήματα της δημοσκόπησης, οι εμπειρογνώμονες προβαίνουν σε εκ νέου εκτίμηση της τιμής του δείκτη vGUPPI για τις εφημερίδες που, όπως προκύπτει από τις απαντήσεις του αναγνωστικού κοινού, είναι μεταξύ τους πιο στενοί ανταγωνιστές⁴²⁹.

Ειδικότερα, ο ακόλουθος πίνακας παραθέτει την τιμή του συντελεστή εκτροπής μεταξύ πολιτικών εφημερίδων που τουλάχιστον 4 ερωτηθέντες αναγνώστες είπαν ότι διαβάζουν συχνά σε σχέση με τις εφημερίδες που εκδίδουν οι μέτοχοι της Άργος ως ίσχυαν μέχρι και τις 19.05.2021⁴³⁰.

⁴²⁸ Κατά τους εμπειρογνώμονες, «*Diversion to the outside good would have to be more than 80% for the average VGUPPI among the “center” newspapers to be less than 10%*».

⁴²⁹ Όπως αναφέρουν και οι εμπειρογνώμονες στην υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 Έκθεσή τους: «*We estimated diversion ratios based on the results of a survey of 1000 people, of whom 267 responded that they read at least some newspaper, and of whom 101 responded that, if their preferred newspaper were not available, they would buy another newspaper in printed form, as well as which newspaper they would buy. We estimated the diversion from their preferred newspaper to the other newspapers, as well as outside the market, directly from the responses to these questions, as the fraction of respondents that bought newspaper X that said they would buy newspaper Y if newspaper X were not available*».

⁴³⁰ Διευκρινίζεται ότι οι εμπειρογνώμονες στην υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 έκθεσή τους λαμβάνουν κατά τους υπολογισμούς τους τη μετοχική σύνθεση της Άργος ως ίσχυε μέχρι και τις 19.05.2021. Όπως αναφέρουν σχετικά: «*These VGUPPIs are based on lambdas calculated using the ownership structure in 19/5/2021[...]This ownership structure implies a lambda of 0.43 for To Vima and Ta Nea, and a lambda of 1.57 for Parapolitika*».

Πίνακας 3: Συντελεστής εκτροπής μεταξύ πολιτικών εφημερίδων μετόχων της Άργος (μέχρι τις 19.05.2021) και ανταγωνιστών, με βάση τις απαντήσεις του αναγνωστικού κοινού

Τίτλος εφημερίδας	Παραπολιτικά	Τα Νέα	Το Βήμα της Κυριακής
Αυγή			
Δημοκρατία			25,0%
Documento			
Εφημερίδα των Συντακτών			1,4%
Ελεύθερος Τύπος / Ελεύθερος Τύπος της Κυριακής			5,0%
Έθνος		23,1%	
Καθημερινή	1,4%	6,3%	9,5%
Πρώτο Θέμα		10,8%	10,8%
Real News		7,7%	
Ριζοσπάστης		9,1%	

Με βάση τους παραπάνω συντελεστής εκτροπής, η τιμή των επιμέρους δεικτών vGUPPI για έκαστο μέτοχο της Άργος που δραστηριοποιείται άμεσα ή έμμεσα στην έκδοση πολιτικών εφημερίδων (μέχρι της 19.05.2021) όπως υπολογίστηκε από τους εμπειρογνώμονες έχει ως εξής⁴³¹:

Πίνακας 4: Εκτίμηση επιμέρους δείκτη vGUPPI εντός ομάδας εφημερίδων που το αναγνωστικό κοινό θεωρεί εναλλάξιμες για μετόχους της Άργος (μέχρι τις 19.05.2021)

Τίτλος εφημερίδας	Παραπολιτικά	Τα Νέα	Το Βήμα της Κυριακής
Αυγή	0%	0%	0%
Δημοκρατία	0%	0%	48%
Documento	0%	0%	0%
Εφημερίδα των Συντακτών	0%	0%	2%
Ελεύθερος Τύπος / Ελεύθερος Τύπος της Κυριακής	0%	0%	8%
Έθνος	0%	14%	0%
Καθημερινή	8%	5%	15%
Πρώτο Θέμα	0%	6%	11%
Real News	0%	4%	0%
Ριζοσπάστης	0%	13%	0%

Ωστόσο, όπως επισημαίνουν, για τους σκοπούς της εκτίμησης του κινήτρου των μετόχων της Άργος να αυξήσουν το κόστος διανομής των εντύπων προς ζημία των ανταγωνιστών τους μέσω της τιμής του δείκτη vGUPPI, οι εμπειρογνώμονες, κατά τα προετεθέντα, υπογραμμίζουν ότι

⁴³¹ Όπως αναφέρουν και οι εμπειρογνώμονες στην υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 έκθεση: «The following Table shows the "pairwise VGUPPIs", calculated by multiplying the diversion ratios times the lambda, the percentage margin, and the ratio of the price and distribution cost per newspaper».

πρέπει να αθροιστούν οι επιμέρους δείκτες των μετόχων της Άργος⁴³². Υπό αυτή την προϋπόθεση, η τιμή του δείκτη vGUPPI για τις εκδοτικές εταιρίες μετόχους της Άργος (ως ίσχυε η μετοχική της σύνθεση μέχρι και τις 19.05.2021) έχει ως εξής:

Πίνακας 5: Εκτίμηση δείκτη vGUPPI εντός ομάδας εφημερίδων ίδιας πολιτικής κατεύθυνσης

Εφημερίδα	vGUPPI (άθροισμα μετόχων)
Αυγή	0%
Δημοκρατία	48%
Documento	0%
Εφημερίδα των Συντακτών	2%
Ελεύθερος Τύπος / Ελεύθερος Τύπος της Κυριακής	8%
Έθνος	14%
Καθημερινή	28%
Πρώτο Θέμα	17%
Real News	4%
Ριζοσπάστης	13%

Με βάση τις παραπάνω τιμές του δείκτη vGUPPI και όπως αναφέρουν και οι εμπειρογνώμονες, για τις περισσότερες περιπτώσεις η τιμή του εν λόγω δείκτη υπερβαίνει το ασφαλές όριο του 10%, γεγονός που υποδεικνύει ότι η κοινή ιδιοκτησία εκδοτικών εταιριών της Άργος δημιουργεί κίνητρα για αυτές να προβούν σε αύξηση των τιμών (κόστους διανομής) προς ζημία των ανταγωνιστών τους⁴³³.

Πέραν των ανωτέρω σημείων, οι εμπειρογνώμονες παραθέτουν αδυναμίες της Έκθεσης του [...] σχετικά με τις υποθέσεις που λαμβάνονται υπόψη για τη βλάβη των καταναλωτών. Ειδικότερα, η Έκθεση του [...] βασίζεται στην υπόθεση ότι ο ανταγωνισμός μεταξύ των εκδοτικών εταιριών γίνεται σε επίπεδο τιμής πώλησης των εντύπων και άρα η ενδεχόμενη βλάβη των καταναλωτών προκύπτει μόνο από μεταβολές στην τιμή των εφημερίδων. **Ωστόσο, είναι πιθανό οι εκδοτικές εφημερίδες να ανταγωνίζονται σε όρους ποιότητας.** Υπό αυτό το πρίσμα, όπως επισημαίνουν οι εμπειρογνώμονες, η πιθανή βλάβη εις βάρος του αναγνωστικού κοινού δεν περιορίζεται κατ' ανάγκη στην τιμή των εντύπων, αλλά πιθανά εκτείνεται και σε όρους ποιότητας περιεχομένου. Σύμφωνα με τους εμπειρογνώμονες, τα τελευταία έτη, η δυσμενής οικονομική θέση των εκδοτικών εταιριών είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση περιεχομένου ερευνητικής δημοσιογραφίας στις εφημερίδες. Δεδομένης της δυσμενούς οικονομικής θέσης πολλών εκδοτικών εταιριών, μια αύξηση του κόστους διανομής των εντύπων τους ενδέχεται να αποτελέσει τροχοπέδη στη δυνατότητά τους

⁴³² Όπως αναφέρεται και στην υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 έκθεση: «*Note that these are not the VGUPPIs that we are interested in, but an intermediate step in the VGUPPI calculation. To obtain the VGUPPIs, we must sum across the three shareholders of Argos for each newspaper*»

⁴³³ Σύμφωνα και με την υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 έκθεση: «*Most VGUPPIs are above 10%, indicating potentially high upward pricing pressure from common ownership, relative to a scenario in which the distributor is separately owned*».

να αυξήσουν την ποιότητα της ερευνητικής δημοσιογραφίας των εφημερίδων τους και έτσι να είναι λιγότερο ανταγωνιστικοί των εκδοτών μετόχων της Άργος σε όρους ποιότητας περιεχομένου⁴³⁴.

Σχετικά με την εκτίμηση των περιορισμών που επιφέρει η μετοχική σύνθεση της Άργος λόγω της συμμετοχής σε αυτή εκδοτικών εταιριών που λειτουργούν στο ίδιο επίπεδο αγοράς με τους πελάτες της Άργος (λοιπές εκδοτικές εταιρίες) υπό τη υπόθεση του μεταξύ τους ανταγωνισμού σε όρους ποιότητας (αντί τιμής), οι εμπειρογνώμονες παραπέμπουν στο μοντέλο των Dorfman-Steiner και στην ερμηνεία του μοντέλου από τον Steve Salop⁴³⁵. Όπως προκύπτει εν προκειμένω, ο περιορισμός είτε λόγω αύξησης του κόστους για τους ανταγωνιστές είτε λόγω μείωσης του μεγέθους της αγοράς, οδηγεί σε μείωση των επενδύσεων σε ποιότητα καθώς στην πρώτη περίπτωση μειώνεται το περιθώριο κέρδους και άρα η δυνατότητα σχετικών επενδύσεων ενώ στη δεύτερη μειώνεται η πελατειακή βάση και το οριακό έσοδο από την επένδυση στην ποιότητα και άρα απομειώνεται το κίνητρο για τέτοιες επενδύσεις⁴³⁶.

Επιπρόσθετα, όπως επισημαίνουν οι εμπειρογνώμονες, η Έκθεση του [...] δεν λαμβάνει υπόψη ότι ο ανταγωνισμός μεταξύ των εκδοτικών εταιριών εφημερίδων ενδεχομένως δεν αφορά πρωτίστως στην αύξηση του αναγνωστικού κοινού αλλά στην προσέλκυση περισσότερων διαφημιζόμενων. Το ενδεχόμενο αυτό ενισχύεται περαιτέρω δεδομένου του δίπλευρου χαρακτήρα της αγοράς εφημερίδων. Συνεπώς, ακόμα και εάν η σταυροειδής ελαστικότητα ζήτησης για τους αναγνώστες είναι χαμηλή δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι το ίδιο ισχύει και για τους διαφημιζόμενους. Εν προκειμένω δε, η πίεση για αύξηση του κόστους διανομής μπορεί να είναι σημαντική⁴³⁷.

⁴³⁴ Η πλήρης θέση των εμπειρογνομόνων όπως καταγράφεται στην υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 έκθεσή τους έχει ως εξής: «*The [...] report seems to assume that the anticompetitive harm from the ownership structure would be due to price increases by publishers. However, in this case the harm is more likely to be driven by a reduction in the quality of journalism that the rival publishers are able to generate. In recent years, there has been a reduction in investigative journalism in Greece, as publishers have struggled financially and investigative journalism requires substantial resources. Given the financial fragility of many publishers in Greece, an increase in a publishers' distribution costs has the potential to significantly handicap its ability to conduct its own investigative journalism, and therefore reduce its quality relative to the publishers that are shareholders of the distributor*».

⁴³⁵ Βλ. Dorfman, Robert, and Peter O. Steiner. "Optimal advertising and optimal quality." *The American Economic Review* 44.5 (1954): 826-836 καθώς και Steve Salop, 2020, "A Simple Pedagogical Model of the Impact of Foreclosure on Investment", Mimeo.

⁴³⁶ Βλ. σχετικά υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 έκθεση των εμπειρογνομόνων, σύμφωνα με τους οποίους «*This means that foreclosure, either through an increase in the firm's cost c , or a reduction in its market size N , leads to a decrease in the firm's investment in quality. The intuition for the first result is that the margin on incremental sales is reduced, and therefore the incentive to expand sales by making quality investments is reduced. The intuition for the second result is that a smaller customer base reduces the incremental sales from investing in quality*».

⁴³⁷ Βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 έκθεση των εμπειρογνομόνων σύμφωνα με την οποία «*Although the analysis in the [...] report assumes that publishers essentially compete for readers, this is only one part of the story. As pointed out in the report by Julia Cagé, the newspaper business is a two-sided market, and newspapers are competing for their share of the advertising market. Even if the cross-price elasticities for readers were low, they are likely to be much higher for advertisers, and much closer to proportional diversion, since advertisers care mostly about the share of newspaper readers that they can reach. Therefore, upward pricing pressure from advertising could be quite important in this market*»

Τέλος, υπολογίζοντας την αύξηση του κόστους για τις εφημερίδες του Πίνακα 3, με βάση τις τιμές του δείκτη vGUPPI κατά τα αναφερόμενα στον Πίνακα 5, ήτοι πριν την αλλαγή της μετοχικής σύνθεσης της Άργος στις 20.05.2021⁴³⁸, παραθέτουν τα εξής μεγέθη:

Πίνακας 7: Αύξηση κόστους διανομής (ποσά σε €)

Εφημερίδα	% αύξηση στο κόστος διανομής (βάσει τιμής vGUPPI)	Κόστος διανομής 2019	Αύξηση στο κόστος διανομής (βάσει τιμής vGUPPI)
[...]	0%	[...]	[...]
[...]	24%	[...]	[...]
[...]	0%	[...]	[...]
[...]	1%	[...]	[...]
[...]	4%	[...]	[...]
[...]	7%	[...]	[...]
[...]	14%	[...]	[...]
[...]	8%	[...]	[...]
[...]	2%	[...]	[...]
[...]	6%	[...]	[...]

Με βάση τα παραπάνω αποτελέσματα, όπως σημειώνουν οι εμπειρογνώμονες, ακόμα και εάν οι ανταγωνιστές των εκδοτικών εταιριών – μετόχων της Άργος δεν προβούν σε αύξηση της τιμής του εντύπου τους λόγω της αύξησης του κόστους διανομής που δύναται να προκαλέσει η μετοχική σύνθεση του Πρακτορείου, αναμφίβολα θα βρεθούν σε δυσμενή οικονομική θέση με γνώμονα τη διασφάλιση (και αύξηση) του περιεχομένου ερευνητικής δημοσιογραφίας στις εφημερίδες, γεγονός που θα τις φέρει σε μη ανταγωνιστική θέση έναντι των μετόχων της Άργος σε όρους ποιότητας⁴³⁹.

⁴³⁸ Βλ. και υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 έκθεση των εμπειρογνομόνων, όπου αναφέρεται ότι «The following table shows the increase in distribution costs, in thousands of euros, for each publisher implied by the VGUPPI's from the previous section (before the transaction that transferred the 9.9% ownership stake in Argos from Marinakis to Lykabettos)»

⁴³⁹ Ειδικότερα, όπως αναφέρουν οι εμπειρογνώμονες, «While the rival publishers might not increase their prices in response to these increased costs, it is plausible that facing these extra costs would increase their financial fragility and could substantially handicap their ability to conduct quality investigative journalism» (βλ. υπ' αριθ. πρωτ. 5926/09.07.2021 έκθεση).

